

VÕ VĂN TRỰC • ẢNH NGUYỄN DINH TOÀN

Võ Văn Trực đã từng 2 lần đoạt giải thưởng Hội Nhà Văn Việt Nam về thơ và lý luận phê bình. Ông cũng rất nổi tiếng khi xuất bản tiểu thuyết *Chuyện làng ngày ấy*, viết về chính làng quê của ông. Và giờ đây là cuốn tiểu thuyết *Vết sẹo và cái đầu hòi*, miêu tả số phận một trí thức đam mê quyền lực đã dùng mọi thủ đoạn vô cùng lạ lùng để tiến thân, và rồi cuộc sống trong mặc cảm tội lỗi không thể tha thứ. Có thể nói, đây là một nhân vật điển hình chưa từng thấy trong văn xuôi Việt Nam, nhưng nó vẫn sống đâu đó trong đời sống thường nhật của chúng ta...

Giá: 50.000đ

VÕ VĂN TRỰC

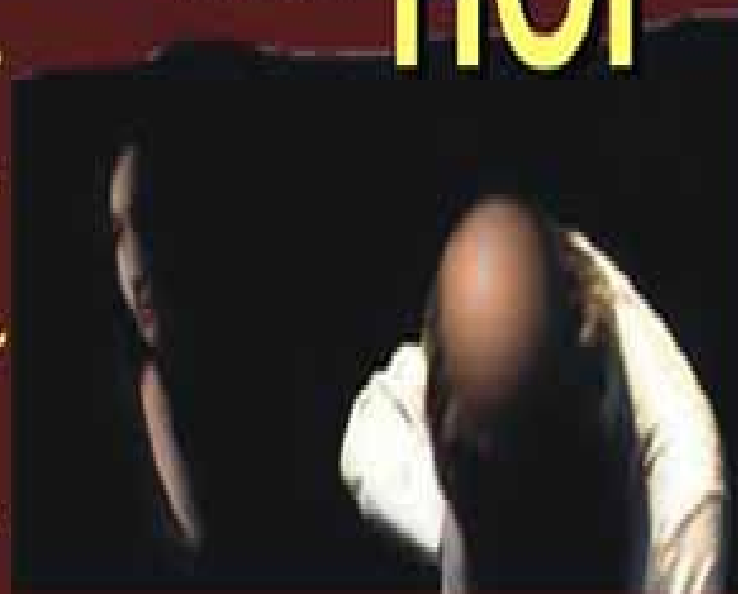
* VẾT SẸO VÀ CÁI ĐẦU HÒI *

VÕ VĂN TRỰC

VẾT SẸO VÀ CÁI ĐẦU HÒI

tiểu thuyết

Nhà xuất bản Văn Hóa Thông Tin

VÔ VĂN TRỰC

VẾT SẼO VÀ CÁI ĐẦU HỎI

tiểu thuyết

Nhà xuất bản Văn Học Thành Hà Nội

VẾT SỢ VÀ CÁI ĐẦU HỎI

Võ Văn Trực

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

[I](#)

[II](#)

[III](#)

[IV](#)

[V](#)

[VI](#)

[VII](#)

[VIII](#)

[IX](#)

[X](#)

[XI](#)

[XII](#)

[XIII](#)

[XIV](#)

[XV](#)

[XVI](#)

[XVII](#)

[XVIII](#)

[XIX](#)

[XX](#)

[XXI](#)

[XXII](#)

[XXIII](#)

[XXIV](#)

[XXV](#)

[XXVI](#)

[XXVII](#)

[XXVIII](#)

[XXIX](#)

Sau bữa cơm tối, Cù Văn Hòn lên giường nằm nghỉ, mở cát xét nghe dân ca. Điệu dân ca mềm mại, tình tứ dẫn dắt tâm hồn anh trở về tuổi thơ đầm ấm giữa làng quê thân thuộc có ngọn núi Di Linh nhô đôi vai vạm vỡ giữa nắng hồng ban mai và có dòng sông Phùồng êm đềm như dải lụa giữa ráng vàng chiều hôm. Bao nhiêu nỗi bực bội một ngày ở cơ quan tan chảy vào trong dân ca như vũng nước đục ngầu tan loãng dần vào dòng nước trong trẻo. Cù Văn Hòn cảm thấy thư thái được trở về cội nguồn của tình yêu cội nguồn của bản thiện với bà con làng xóm chân lấm tay bùn và giàu lòng nhân ái. Thôn mạc thuở ấy nghèo xơ xác, sao người ta thương nhau hồn nhiên đến thế. Tình thương hầu như đã trở thành lẽ sống của người cần lao. Kiếm được đồng tiền phải tróc vẩy sầy da, nhưng đồng tiền cũng trở nên nhẹ tênh trên tay. Khi người ta đem trao cho một kẻ khốn khó hơn mình...

Cù Văn Hòn kéo chiếc chăn bông trùm ngang người. Tiếng dân ca vọng lên trong gian phòng chật hẹp và dường như giọng hát trữ tình chân quê ấy thấm qua tầng chăn xộp thấm vào da thịt làm cho anh da diết nhớ... nhớ ánh nắng vàng của hoàng hôn đồng nội... nhớ bà cụ lảng giềng lách qua bờ rào cho cậu bé Cù Văn Hòn một củ khoai... nhớ thằng bạn nghèo ử một củ sắn trong áo mang cho Hòn ra đồng chăn trâu cắt cỏ...

Bỗng có tiếng chuông điện thoại reo lên cắt ngang dòng tâm tưởng, Hòn nhồm dậy cầm máy...

- Ông muốn làm nhục tôi phải không? Ông muốn làm nhục tôi phải không? Ông muốn làm nhục tôi phải không?...

Ở đầu kia, người nói không tự xưng mình là ai, cũng không nói "cho tôi gặp Cù Văn Hòn", cũng không cần hỏi "Cù Văn Hòn đây phải không?", mà bốp chát ngay bằng một giọng gay gắt: "Ông muốn làm nhục tôi phải không?...". Nhưng Hòn biết là Quách Quyền Lực. Đúng là giọng nói của Quách Quyền Lực. Mà cũng chỉ có Quách Quyền Lực mới nói cái giọng điên điên khùng khùng như thế... Đây không phải lần đầu, mà đã bao nhiêu lần như thế rồi, Hòn bị Lực dấm vào tai có thể đang giữa lúc đang ăn cơm, có thể đang thiêu thiêu giấc ngủ trưa, có thể đang lúc đọc trang tiểu thuyết...

- Cù Văn Hòn đây. Quách Quyền Lực phải không?

Thỉnh thoảng Hòn lại ngắt ngang định nói một vài câu cho dụi bớt cơn điên bất chợt của Lực, nhưng lần nào cũng chỉ nói được mấy tiếng "Cù Văn Hòn đây. Quách Quyền Lực phải không?.." thì đầu kia đây nói lại xồn xồn tràng giang đại hải những lời lẽ loãng quãng của một người bị mất thăng bằng về lí trí:

- Ông muốn làm nhục tôi phải không? Ông muốn làm nhục tôi phải không? Ông liên kết với Phan Chấn để làm nhục tôi phải không? Ông liên kết với Phan Chấn là liên kết với một thằng xấu. Ông liên kết với Phan Chấn chẳng vinh dự gì cho ông mà chỉ hạ thấp nhân phẩm của ông... Ông liên kết với Phan Chấn hòng hạ bệ tôi, không hạ được đâu. Tôi nói cho ông biết không ai hạ được tôi đâu. Sáng nay ông đứng nói chuyện với Phan Chấn trước cổng cơ quan nửa tiếng đồng hồ. Đến gần trưa, Phan Chấn lại đứng nói chuyện với ông hai mươi phút ở sân cơ quan. Các ông bàn việc gì mà gặp nhau kĩ thế? Các ông bàn âm mưu đánh đổ tôi ạ, hạ nhục tôi ạ. Chiều nay, trong cuộc họp, trước mặt quan khách, Phan Chấn phê bình tôi là đọc bản thảo không kĩ. Có phải là hai lần ông gặp Phan Chấn buổi sáng để ông mớm cho Phan Chấn lên giọng phê bình tôi trong cuộc họp buổi chiều, để làm giảm uy tín tôi trước mặt quan khách... Ông thừa biết Phan Chấn đã có bao nhiêu thành tích bất hảo, sao ông còn liên kết với hắn?... Vải thừa không che được mắt thánh đâu? Ngày nào... giờ nào... ông và Phan Chấn gặp nhau ở đâu, uống bia ở đâu, hút thuốc lá ở đâu là tôi biết hết... Ông muốn được tôi tín nhiệm thì ông phải rời bỏ Phan Chấn

ngay, rồi bỏ Phan Chấn ngay, rồi bỏ Phan Chấn ngay! Hòn nghe tiếng thở mạnh của Lực ở đầu kia dây nói, bèn lợi dụng thời cơ để ngắt ngang: "Ông dừng lại để cho tôi nói một câu.. ". Nhưng Lực có dừng lại đâu. Sau một tiếng thở rất mạnh, Lực nói tiếp, có lúc khàn giọng:

- Tôi về đây làm việc là Đảng phân công tôi, chứ không có ai bố thí cho tôi cả. Tôi hi sinh quyền lợi vật chất ở cơ quan cũ. Nếu tôi vẫn ở cơ quan cũ thì lương tôi hơn chục triệu. Nhưng tôi chịu thiệt thòi hạ lương về làm việc ở đây là để xây dựng nền văn hiến học thuật nước nhà... Thế mà ông còn định bàn mưu lật đổ tôi à?... Các ông lại còn vu cho tôi yêu con Thiện để làm mất uy tín tôi Tôi nói cho ông biết tôi không mất uy tín được đâu. Một Phan Chấn chứ mười Phan Chấn cũng không làm gì được tôi. Cái ghế Đảng đặt cho tôi ngồi là vững chắc, không ai lay được cái ghế của tôi... Tôi không yêu con Thiện mà vu cho tôi yêu con Thiện, như thế là không trung thực. Lâu nay tôi nhầm ông. Tôi nghe bạn bè ca ngợi ông là người rất trung thực, bây giờ tôi mới thấy rõ bộ mặt của ông... Tôi làm việc cho cơ quan, cho Đảng, cho nền văn hiến nước nhà. Tôi hi sinh mọi quyền lợi cá nhân để cống hiến cho quyền lợi tập thể. Thế mà bây giờ ông lại liên kết với Phan Chấn để làm nhục tôi... Hòn lại nghe đầu kia dây nói một tiếng thở mạnh như bò thở. Chớp lấy thời cơ, Hòn đáp lại bằng một giọng nhe nhàng mà dứt khoát:

- Lực ơi, đặt máy xuống. Mình đến nhà Lực ngay bây giờ. Hòn thở dài, mặc áo lông, đội mũ len trùm kín hai tai, dắt xe đạp ra cửa. Hiên, vợ Hòn, đang ngồi trò chuyện với mấy người thân ở nhà bên cạnh, chợt nhìn thấy:

- Trời rét thế này, anh đi đâu đấy?

- Anh đi có việc cần.

- Mai đi cũng được. Bây giờ ra đường rét lắm.

- Anh đi một lát sẽ về ngay thôi mà.

Gió bắc thổi xào xạc dọc hai hàng cây. Mưa lất phất.

Những giọt mưa rơi vào hai mu bàn tay cầm ghi đông lạnh buốt. Mưa tạt vào mặt. Hòn đạp xe đi thủng thẳng trên đường phố vắng với những ý nghĩ vừa chán chường vừa buồn cười. Nếu mình không đến với Lực trong đêm nay thì cậu ta sẽ mất ngủ suốt đêm, cậu ta sẽ thao thức với tâm trạng thăng thốt và tưởng tượng ra đủ chuyện về những người xung quanh mình đang rình rập để làm hại mình!

Đúng như Shakespeare nói: kẻ đa nghi luôn luôn thấy ở tất cả các bụi rậm đều có người cầm gậy chờ anh ta đi qua?

Bên cạnh Lực lại có Cấu. Cấu thường xuyên làm nhiệm vụ bồi dưỡng cho tâm lí đa nghi của Lực lúc nào cũng phì nộn. Cái đa nghi ấy đôi khi xẹp xuống một chút thì Cấu lại bơm cho nó căng lên như quả bóng. Hễ Lực đi đâu vắng cơ quan vài ba ngày, thậm chí vắng một ngày, một buổi, lúc trở về là Cấu tìm đến gặp ngay để đưa tin loạn xạ ngẫu. Cấu kể rất tỉ mỉ bao nhiêu chuyện xảy ra trong cơ quan. Nào là lúc chín giờ mười lăm phút, Hoàng Bảo và Văn Quyền ngồi uống trà với nhau rất lâu tại phòng của Hoàng Bảo, nói nhiều chuyện lắm, thỉnh thoảng lại nhắc tên Lực... Nào là lúc mười hai giờ trưa ngày thứ ba, các cô Đào, cô Chiều, cô Chanh rủ Hòn đi ăn cơm tại quán Cây Si, mãi đến hơn một giờ chiều mới về... Nào là lúc sắp hết giờ hành chính ngày thứ năm, có ông nhà văn Hoàng Phủ ở Huế ra, vào ngay phòng Cù Văn Hòn, rồi hai người rủ nhau đi uống bia ở quán cô Tâm... Nào là lúc mười giờ sáng, Hòn và Phan Chấn cùng đi với nhau trên hè phố đường Bà Triệu, hai người nói chuyện gì ra vẻ tâm đắc lắm, thỉnh thoảng Hòn lại nhú lông mày, còn Phan Chấn giơ hai tay rất hùng hồn...

Những lúc ngồi nghe Cấu tường thuật, Lực rất chăm chú, người ưỡn về phía trước, hai thái dương đỏ lựng và giật giật, tay phải giơ lên, ngón tay trở chìa ra, thỉnh thoảng đôi mắt mở to biểu lộ một sự đồng cảm rằng "thông tin này tốt lắm, thông tin này rất cần cho tôi... Cấu rất tốt. Cấu trung thành với tôi quá...". Mỗi lần Lực mở to mắt, giơ cao bàn tay phải thì lại kích thích Cấu say sưa tường thuật: "À, em nói thêm với anh chuyện này... Anh thấy chúng nó có ghê không?...".

Hồi tháng tám năm ngoái, Lực đi dự cuộc họp ở một tỉnh xa Hà Nội gần hai trăm kilomet. Đang họp dở chừng, chợt nhớ thứ hai cơ quan họp giao ban, Lực gọi điện thoại về: "Cuộc họp hôm nay chậm một tiếng đồng hồ. Tức là mười giờ mới họp. Đợi tôi về để điều khiển cuộc họp,

không được ai thay tôi điều khiển!". Cấu nắm được tin này, đứng chờ sẵn ngoài đường phố, cách cổng cơ quan ba chục mét.

Thấy ô tô Lực vút tới, Cấu gọi "Anh Lực! Anh Lực!". Ô tô dừng lại, Cấu báo cho Lực mấy tin tức cập nhật. Thế là Lực đỏ mặt, bước vào phòng họp với một vẻ đầy hậm hực.

Nội dung chủ yếu là trảng giang đại hải những lời thuyết lí của Lực: "Cơ quan này là một cơ quan học thuật, cơ quan văn hiến. Tuyệt đối không được một ai biến cái cơ quan văn hiến này thành một bãi chiến trường để các phe phái đấu đá nhau. Đấu đá nhau để làm gì? Để gây chân gãy tay, đê hao tổn máu à! Cuối cùng ai cũng phải nằm trong sáu tấm gỗ. Vậy thì khi đang sống phải yêu thương nhau. Mọi người phải yêu thương nhau, lo cho nhau, thu nhập cao. Như thế chẳng sung sướng hơn đấu đá nhau... Ai mưu cầu lợi ích cá nhân xin mời đi nơi khác. Còn đây là một cơ quan văn hiến sang trọng, tôi cấm không ai được biến nơi này thành bãi chiến trường để đấu đá nhau...". Có lúc Lực gào đến khản hơi, hai thái dương giật giật liên tục. Cả gian phòng im phăng phắc. Thỉnh thoảng có người quay mặt vào người bên cạnh hỏi: "Ông Lực nói ai đấy?". Người bên cạnh trả lời giọng bức tức: "Ông ta nói trời nói đất chứ nói ai nữa!"... Sau cuộc họp, đợi cho đến lúc tâm trạng đa nghi của Lực đã lắng sóng, Hòn để trên bàn làm việc của Lực một mảnh giấy có viết mấy chữ giọng đùa vui: "Thần xin tâu với bệ hạ: khi nào có kẻ xui bệ hạ một điều gì mà làm cho hai thái dương bệ hạ nóng lên thì xin bệ hạ nghiền chặt hai hàm răng lại". Lực cầm mảnh giấy đọc, cảm thấy mát lòng, giơ cánh tay phải trước mặt Cù Văn Hòn: "Rất tuyệt? Rất tuyệt vời!". Điều khuyên của Hòn rất tuyệt vời. Hòn là người rất chí tình với tôi!". Nhưng sau lúc ấy sau khi nói xong câu ấy, tính đa nghi của Lực vẫn được bảo tồn nguyên vẹn.

Cù Văn Hòn vừa đến cổng nhà Lực thì Cấu cũng vừa trong nhà Lực đi ra. Chợt thấy Hòn, Cấu vội kéo chiếc mũ sụp xuống trước mặt, rồi nhảy lên xe Dream phóng đi rất nhanh. A, thì ra chính Cấu là tác giả của trận điên đa nghi mà lúc này Lực thốt ra những lời bất nhã đầu dây nói.

Hòn lặng lẽ khóa xe đạp, bước vào cửa. Từ khe cửa, có một làn khói bay ra. Hơi khói làm cho Hòn cảm thấy ấm lại chút ít sau khi đạp xe qua năm cây số đường phố lạnh lẽo. Nhưng khói

đâu mà nhiều thế? Hòn ghé mắt nhìn vào phòng, thấy Lực đang cầm một cuộn giấy đốt lửa khua từ góc này đến góc kia. Cứ mỗi lần khua, ngọn lửa lại lóe lên. Cháy hết cuộn giấy này Lực lại đốt tiếp cuộn giấy khác. Khói tỏa ra càng lâu càng nhiều. Gương mặt Lực dờ dãi một cách thành khẩn. Đôi mắt cũng dờ dãi một cách thành khẩn. Thỉnh thoảng Lực đứng sững, nhìn ngọn lửa đầu cuộn giấy, rồi chợt như có một sức mạnh vô hình xui khiến, Lực lại khua mạnh cuộn giấy làm cho ngọn lửa lóe sáng và khói bốc lên mạnh hơn. Bất chợt Lực mở to đôi mắt nhìn vào góc phòng bên phải, đi thẳng tới, vung ngọn lửa sáng một vệt từ trên xuống dưới rồi từ dưới lên trên. Khói bay vào cay xè mắt, nước mắt ứa ra, Lực đưa tay trái dũi vào mắt bên này rồi dũi vào mắt bên kia. Đột nhiên Lực nhìn lắc lư lắc lảo như đang tìm kiếm một cái gì, với một động tác nhanh nhẹn Lực đi thẳng đến chiếc ghế Cầu ngồi lúc nãy và khua mạnh ngọn lửa phía trên ghế, xung quanh ghế đến năm, sáu vòng. Nhiều vòng khói quẩn phủ vào mồm, Lực ho sặc sụa...

Cậu ta đang đốt vía. Cầu vừa ở đây ra, cho nên phải đốt vía. Một mặt Lực thích được gặp Cầu để nghe Cầu thông báo những tin tức bà rần bà rí, nhưng mặt khác Lực lại thấy Cầu là người tướng mạo dữ, vía dữ, cho nên sau mỗi lần Cầu ra khỏi phòng là phải đốt vía ngay.

Chờ cho đến lúc Lực dập tắt lửa, Cù Văn Hòn mới gõ cửa và bước vào, cất lên hai tiếng thân mật "chào ông" và ngồi ngay xuống ghế một cách tự nhiên như người nhà.

Chắc hẳn Lực chưa định thần sau hai lần chông chênh về tâm lý: lần trước nghe những thông tin rối rắm của Cầu, lần sau đốt vía Cầu; Lực quỳ sụp trước mặt Hòn vừa vái lạy vừa nói:

- Tôi đội ơn ông Cù Văn Hòn. Ông đã xin cho thằng Vệ con tôi vào học ở một trường kiểu mẫu ở Hà Nội, tôi chưa trả hết ơn cho ông, cho nên ông tìm cách làm nhục tôi, ông liên kết với Phan Chấn để làm nhục tôi, ông xui Phan Chấn phê bình tôi trước mặt các quan khách là tôi không biết thẩm định học thuật, tôi gặt ra những bài hay để in những bài dở... Tôi hiểu lắm, tôi hiểu lắm ông Cù Văn Hòn ơi ông xin cho thằng Vệ con tôi vào học ở một trường kiểu mẫu của Hà Nội, tôi chưa trả hết ơn ông, cho nên ông tìm cách làm nhục tôi...

Lực chạy thốc ra cửa, gọi toáng lên: "Vệ ơi, thằng Vệ đâu rồi, mày về ngay để lạy bác Cù Văn Hòn, bác Hòn xin cho mày học mà mày chưa trả ơn... Vệ ơi... Vệ ơi... Vệ ơi".

Không nghe tiếng thằng Vệ trả lời, Lực chạy tìm khắp các nhà lán giềng. Cuối cùng tóm được thằng Vệ đang chơi với mấy đứa trẻ ngoài đường phố, Lực xềnh xệch kéo về và bắt nó quỳ lạy Cù Văn Hòn. Thằng Vệ ngơ ngác, nhìn Lực, rồi nhìn Hòn, chẳng hiểu đầu cua tai nheo ra làm sao. Lực ấn vai nó quỳ xuống: "Mày ngu thế, mày đội ơn người ta mà không quỳ lạy người ta, còn đứng ngẩn tò te ra đấy". Như một cái máy, thằng Vệ làm theo lệnh bố nó.

Cù Văn Hòn vòng hai tay lên ngực, ngồi im như Bụt. Hòn đã quen với tính cách của Lực; nhưng lần này quá bất ngờ về cơn điên đa nghi của Lực. Việc Hòn xin học cho thằng Vệ cách đây ba năm rồi, bây giờ Lực lôi ra để đổ oan cho mình là vì Lực không trả ơn cho mình nên mình tìm cách làm nhục?!! Sự đa nghi đã đẩy tâm lí cậu ta luôn qua bao nhiêu khúc khuỷu của thời gian và sự việc để cuối cùng bám chặt vào một ý nghĩ kì quái... Còn việc Phan Chấn phê bình Lực đọc bản thảo không kĩ, thậm chí chương không tinh là do Phan Chấn nhận định đúng như thế, chứ Cù Văn Hòn chẳng bao giờ "mớm" cho Chấn...

Cù Văn Hòn nhẹ nhàng nâng thằng Vệ dậy và bảo nhỏ: "Cháu đi chơi... bác cho cháu đi chơi...". Vệ ra khỏi phòng. Hòn khép chặt cửa và lại ngồi vào ghế. Đang suy nghĩ tìm cách hạ cái màn bí hài kịch này, thì chợt thấy ở góc phòng có lọ rượu thuốc, Hòn bước đến cầm chai rượu rót ra hai chén và cố nói giọng bổ bã:

- Nào, hai anh em ta cùng chén chúc tình bạn chúng ta vĩnh cửu như dãy Trường Sơn.

Lực đang lớ ngớ trước cử chỉ thân tình của Hòn thì Hòn nâng chén lên giục: "Nào, Quách Quyền Lực, nào... nào... cùng chén đi... cùng chén đi... Chúc cho tình bạn chúng ta vĩnh cửu như dãy Trường Sơn...". Lực bị động cuốn theo sự chỉ huy của Hòn. Hai cái chén chạm vào nhau "cạch" và hai người nốc một hơi cạn chén... Lúc này Hòn mới chậm rãi nói cho Lực rõ từng việc một và Lực im lặng ngồi nghe. Hòn đã thành công trong việc tước vũ khí của đối phương bằng thái độ nhã nhặn của mình. Hòn vừa dứt lời, Lực cúi đầu xuống, giơ tay phải đặt lên đỉnh đầu:

- Cù Văn Hòn ơi, cái sẹo vẫn còn nguyên si đây. Thằng Lực sẹo vẫn còn đây. Cái sẹo này không bao giờ mất được. Cái sẹo này không bao giờ mất có nghĩa là tình bạn của chúng ta không bao giờ mất!

Hòn mĩnh cười:

- Mình chỉ sợ cái sẹo còn mà tình bạn mất.

Lực nói tha thiết như đổ gan đổ ruột:

- Không mất được! Hòn ơi! Vết sẹo không mất được, tình bạn không mất được. Thằng Lực này dầu đến lúc nhắm mắt xuôi tay, thịt xương tan thành đất cát, thì linh hồn của nó cũng mang vết sẹo này về thế giới vĩnh hằng.

- Cứ vài ba ngày ông vô có nổi một trận lôi đình đa nghi do người khác xúc xiểm thì làm thế nào mà giữ bền tình bạn được.

- Thế ông cho tôi sửa chữa từ từ chứ. Có lần ông nói với tôi "lập trường tư tưởng thì có thể dễ dàng thay đổi, còn cá tính là cái trời cho thì thay đổi rất chậm!".

Đã đành như thế. Nhưng mấy năm vừa rồi tôi chẳng thấy ông sửa chữa được chút nào, mà chỉ càng ngày càng tăng mặt không tốt trong người ông. Anh em trong cơ quan mỗi ngày một chán ông. Nếu ông bị cô lập thì vẫn còn tôi. Còn thằng Cấu, ông biết rõ nó rồi, ông mà gặp vận hạn gì nó sẽ quay mặt ngay lập tức...

Cạch... cạch... cạch... Có tiếng gõ cửa. Linh Vũ bước vào Quách Quyền Lực đứng dậy, giơ hai tay đón chào nồng nhiệt:

- Chào thi sĩ Linh Vũ. Cuộc tương phùng của ba ta hôm nay thật lí thú, thật cực kì có ý nghĩa. Tình bạn của ba chúng ta đã thả neo từ cái bến cũ nghèo khổ, cho nên chúng ta vĩnh viễn nắm tay nhau đi trên đường đời vô tận. Dù thác ghềnh dữ dội, dù giông tố bão bùng, dù ma quỷ

hoành hành, chúng ta không bao giờ chia lìa nhau. Anh em ta như keo với sơn, như môi với răng, như chân với tay, như da với thịt, chúng ta song song đồng hành trên vạn dặm thiên lí...

Quách Quyền Lực vừa nói vừa cầm chai rượu thuốc rót ra ba chén, rồi trao cho Linh Vũ một chén, Cù Văn Hòn một chén. Lực giơ chén lên cao:

- Nào... cùng chén...

Ba cái chén "cách" vào nhau, sóng sánh rượu tràn ra.

Quách Quyền Lực và Cù Văn Hòn cùng chơi với nhau, thân nhau từ hồi học cấp I. Còn Quách Quyền Lực và Linh Vũ cùng ở một đơn vị bộ đội hồi chống Mỹ. Sau khi hòa bình lập lại, họ cùng về Hà Nội và hay gặp gỡ nhau bàn bạc văn chương. Quách Quyền Lực viết phê bình văn học. Linh Vũ làm thơ. Cù Văn Hòn nghiên cứu văn học dân gian. Họ hăm hở lập nghiệp bằng văn chương. Khi có món nhuận bút ít ỏi họ rủ nhau đi uống rượu với chân gà, hoặc sang hơn thì đi ăn thịt chó. Nhưng từ khi Quách Quyền Lực gặp hoạn nạn, kiêng thịt chó, Linh Vũ và Cù Văn Hòn chiều bạn, tránh xa tất cả các cửa hàng thịt chó.

Có một lần ba người rủ nhau đi liên hoan sinh nhật Lực, Linh Vũ vô tình chỉ vào bà hàng bán chân chó ở phố Huế: "Hay lắm chúng mày ơi, cái món này hay lắm!". Lực cho rằng Linh Vũ xỏ mình, lập tức nổi giận, bỏ về. Hòn phải đứng ra dàn hòa một thời gian dài Lực mới chịu quay lại với Linh Vũ... Hòn giơ tay vỗ lên vai Linh Vũ:

- Trời mưa rét. Ông đến đây có việc gì cần lắm phải không?

- Tôi nhớ thằng Lực thì tôi đến, chả có việc gì.

Lực giơ hai tay:

- Rất tuyệt! Linh Vũ rất tuyệt vời! Tình bạn muôn năm, muôn muôn năm. Nào... cùng chén...

Trong không khí thân tình, Linh Vũ vừa cười vừa nói:

- Tôi hỏi thật hai ông, từ khi Lục về làm Viện trưởng Viện Văn hiến, hai ông hay có chuyện lục đục.

Lục mở to mắt nhìn Linh Vũ:

- Bố lão! Chúng nó đồn bố lão! Tôi và Cù Văn Hòn chỉ biết dựa vào nhau mà làm việc, chỉ biết thương nhau yêu nhau như môi với răng, như chân với tay, như da với thịt.

Linh Vũ nửa đùa nửa thật:

- Tao lại nghe nhiều người nói thằng Lục dựa vào thằng Cấu là chính.

Lục đập ngay:

- Bố lão! Đời nào tao lại tin thằng Cấu, dựa vào thằng Cấu. Một thằng có đầy thành tích bất hảo mà mày lại bảo là chỗ dựa của tao ạ?... Bố lão? Chúng nó bố lão?... Lục chỉ vào Cù Văn Hòn. Đây! Bức thành đồng vĩ đại của tôi đây. Một người có bộ thần kinh bằng thép trong mọi cơn sóng gió, là chỗ dựa duy nhất của tôi. Linh Vũ có biết không? Linh Vũ có tin vào những điều tôi nói không? Nếu Linh Vũ tin những lời gan ruột của tôi tức là còn bạn của tôi. Nếu Linh Vũ không tin những lời gan ruột của tôi tức là không phải bạn của tôi nữa... Tôi đã học nhiều về tử vi về tướng số, tôi lại không hiểu những điều sơ đẳng này ạ. Mắt thằng Cấu là mắt lươn. Những người ti hí mắt lươn, trai thì trộm cướp gái buôn chồng người... Còn thằng Cù Văn Hòn, mặt nó đường nét rõ ràng, cái nhân trung của nó sâu. Những người có nhân trung sâu là những người trung thực, không bao giờ phản trắc người thân và bạn bè... Thằng nào tung ra cái tin tôi dựa vào thằng Cấu để làm việc là xúc phạm đến tôi, xúc phạm đến nhân cách của tôi. Những thằng đó muốn chia uyên rẽ thủy giữa tôi và Cù Văn Hòn... Linh Vũ, mày đã thực sự tin vào những lời gan ruột của tao chưa?

Linh Vũ cười:

- Tao tin gan ruột của mày rồi. Tao chỉ nói thêm thế này thôi. Thằng Cù Văn Hòn là người của công việc. Đã là người của công việc thì nó khó chịu với người làm hồng công việc. Có thể có lúc nó nguyên tắc đấy, nhưng nguyên tắc để được việc thì phải chấp nhận tính nguyên tắc của nó...

Quách Quyền Lực đứng dậy, giơ hai tay ôm cổ hai người bạn, nói với giọng rên rên như muốn khóc:

- Ta lại kết nghĩa anh em. Đồng chí Lê Đức Thọ nói: người Đảng viên phải mỗi ngày vào Đảng một lần, thì anh em ta mỗi ngày phải kết nghĩa một lần.

||

Kháng chiến chống Pháp bùng nổ, gia đình Lực từ ngoài Bắc tản cư vào vùng tự do. Lúc đó Lực chưa đầy mười tuổi.

Dốc Cướp vốn là một eo núi vắng vẻ có con đường liên huyện vắt qua, bỗng trở nên tấp nập phố xá. Trong những năm đói kém, nơi đây bọn kẻ cướp thường tụ tập để cướp giật của cải người qua đường, cho nên người ta quen gọi dốc này là Dốc Cướp. Bố mẹ Lực dựng một cái quán dưới chân dốc đầu dãy phố. Mẹ bán hàng tạp hóa. Bố làm nghề gò hàn đồ đồng đồ tôn. Lúc đầu, bà con không biết tên ông, cứ gọi là "Ông Gò Tôn", rồi giản lược là "ông Tôn".

Dãy phố mỗi ngày một dài thêm theo cuộc kháng chiến trường kì. Những mái nhà nho nhỏ mọc lên mỗi ngày một đông đúc như đàn chim di cư rủ nhau bay về đậu trên sườn đồi bình yên. Có dân tản cư ở Quảng Bình ra, ở ngoài Bắc vào. Nhưng đông nhất là dân thành phố Vinh. Chẳng bao lâu, cái eo núi heo hút và đầy những chuyện cướp giật, giết người rùng rợn, đã trở thành một nơi sầm uất. Dọc theo hai bên vệ đường vắt từ chân dốc bên này sang chân dốc bên

kia, những ngôi nhà nửa mọc lên san sát.

Ngoài tiếng người cười nói ồn ào, cái âm thanh duy nhất của công việc vang lên trọi nhất là tiếng búa gõ vào kim khí của ông Tôn. Ông làm tất cả mọi việc thuộc gò hàn. Hàn nồi đồng. Gò bếp lò. Làm ống loa. Dần dần về sau, ông tập trung làm đèn chai. Trong những năm kháng chiến chống Pháp, đèn chai rất phổ biến ở vùng này. Nhất là học sinh đi học ban đêm em nào cũng xách một chiếc đèn chai.

Cù Văn Hòn và một số bạn bè thường đến quán ông Tôn làm đèn chai. Lúc rỗi rãi, Hòn tới xa xẩn ngồi xem. Những động tác của ông tuy đơn giản, nhưng Hòn cảm thấy là lạ vui vui ông nung vòng dây thép trong lò, rồi đặt nhẹ nhàng cái vòng đỏ lên cổ chai, cổ sẽ rời ra khỏi thân một cách dễ dàng. Để cắt đáy chai ông cũng làm như vậy...

Do đến quán ông Tôn nhiều lần, Hòn quen với Lực. Dần dần hai cậu bé thân nhau. Vợ chồng ông Tôn thấy Hòn ngoan ngoãn và hay tò mò hỏi việc này việc nọ, cũng đâm ra mến Hòn.

Những năm học cấp hai trường Hoan Châu, Lực và Hòn cùng ở trọ một nhà tại xóm Duối. Đó là những năm vô cùng cực khổ, nhưng hai người thương nhau như anh em ruột thịt. Chính cái tình thương ấy là chỗ dựa để hai người cố gắng học tập có hiệu quả.

Đằng đẳng ngày này qua ngày khác, tháng này qua tháng khác, năm này qua năm khác, ăn uống kham khổ. Sáng dậy, nhin ăn, cấp sách đến trường. Buổi trưa, sau khi tan học, cấp rổ đi hái rau. Mùa rau khoai thì hái rau khoai. Mùa đậu thì hái lộc đậu. Hết khoai hết đậu thì cuốc rau má. Hết rau má thì hái lộc mừng... Hai cậu vừa ăn vừa gõ bát hát nghêu ngao nháy cóc từ bài này sang bài khác: "Một mùa thu năm qua cách mạng tiến ra đất Việt... Khỏe vì nước kiến thiết quốc gia... đoàn thanh niên ta góp tài ba... Đoàn Vệ quốc quân một lần ra đi, lòng có mong chi ngày trở về... Anh em ta trong đoàn quân du kích, cùng vác súng lên nào... Ra đi ra đi bảo toàn sông núi... Ra đi ra đi thà chết chứ lui...".

Cố Phiên chủ nhà tuy rất nghèo, nhưng lại thương các cháu học sinh ăn uống kham khổ như thế mà học nhiều thì sẽ đau ốm. Mỗi lần đi làm đồng bắt được con lươn con cá, cố đều gấp cho hai cậu một ít. Trời rét, hai cậu học đến quá nửa đêm, rồi đắp một chiếc chăn mỏng ôm nhau ngủ trên chiếc giường tre. Thấy thế, cố bèn quây một cái ổ rơm ở bếp để ba ông cháu cùng ngủ.

Cuộc sống cơ cực như vậy mà Lực và Hòn học rất say mê. Trên đường từ nhà đến trường, từ trường về nhà, hai cậu vừa thủng thủng đi vừa xào bài, truy bài, ôn bài. Đêm nào cũng thức đến gà gáy canh ba, hì hục làm toán, làm văn, đọc sách. Học đến ốm người. Hòn bị sốt rét. Có hôm cơn sốt, lên dữ dội, Hòn trùm chiếc chăn mỏng, nằm trùm hum, run bần bật. Vừa run vừa rên hừ hừ... Lực nằm đè lên người Hòn mà Hòn vẫn run bắn lên. Cơn sốt kéo dài giữa buổi chiều vắng vẻ, Lực sợ quá, thương quá, vừa khóc vừa chạy sang các nhà hàng xóm tìm người chạy chữa.

Những lúc đó, Lực hoàn toàn là một đứa trẻ với tình thương trong sáng và hồn nhiên. Sang nhà này vắng người Lực chạy sang nhà khác, vừa chạy vừa kêu la rối rít: "Bác ơi bà ơi... Ông ơi... Cứu bạn Hòn của cháu với. Bạn Hòn của cháu ốm nặng lắm... Bác ơi... bà ơi... Ông ơi... Cứu bạn Hòn của cháu với. Ông bà có thuốc gì cứu bạn Hòn của cháu...". Một số bà con nghe tiếng Lực gào thảm thiết, vội vã chạy sang. Thấy đông người xúm xuýt, Lực mới yên tâm và không khóc nữa.

Cứ đến mùa hè là Hòn rủ Lực về quê chơi. Làng Kẻ Lội quê Hòn ở miền hạ lưu sông Phùng, cách Dốc Cướp chừng mười lăm kilomet. Trong ba tháng hè, thỉnh thoảng hai cậu lại làm một chuyến cuộc bộ lên nhà Lực ở dăm ba hôm, rồi lại xuống nhà Hòn ở dăm bảy hôm. Nhưng cái phố Dốc Cướp đơn điệu không hấp dẫn Lực bằng làng Kẻ Lội có đồng bằng trải rộng dọc hai triền phù sa, có dòng sông uốn khúc giữa những bãi bần bãi sú, có núi Di Linh sừng sững giữa bầu trời như vị tướng thần thoại. Hòn lại có một thằng bạn làng là thằng Bá thân nhau từ thời tóc còn để chỏm. Nhà Bá nghèo, không được cấp sách đến trường học tập như Hòn. Suốt ngày Bá lặn lội ngoài đồng, da đen như củ sừng, tóc cháy vàng như lông bò. Ngay từ hôm đầu dẫn Lực về chơi, Hòn đã dắt Lực đến nhà Bá. Chỉ trong vài ngày là Bá đã thân thiết với Lực, cư xử với Lực như đứa bạn láng giềng từ khi mới lọt lòng mẹ.

Lực cũng cảm thấy không có chút cách bức gì với Bá. Thằng Bá đã là bạn thân của Hòn thì lẽ dĩ nhiên nó là bạn thân của mình, đơn giản thế thôi. Có thằng Bá, Lực khoái lắm.

Bá bày cho Lực tập bơi. Làng Lực ở ngoài Bắc cạnh con sông Đáy, nhưng bố mẹ không bao giờ cho Lực ra bờ sông một mình. Cứ hễ thấy Lực mon men đi ra hướng bờ sông là bố mẹ gọi quay lại. Bây giờ tản cư vào đây, Lực đã trên mười tuổi rồi, thấy thằng Hòn là người tử tế bố mẹ mới yên tâm cho Lực đi chơi với Hòn. Về làng Kẻ Lội; được làm thân với thằng Bá thì tuyệt nhất trần đời... Lúc đầu Bá chỉ cho Lực quanh quẩn ở bến sông. Bá đỡ dưới bụng Lực cho Lực tập bơi ra bơi vào trong vòng dăm bảy sải tay. Rồi dần dần Bá để cho Lực bơi ra giữa sông có Bá bơi kèm. Trong vòng nửa tháng, Lực đã có thể bơi qua sông Phụng.

Bá có tài bắt cá, bắt lươn, bắt ếch. Mỗi lần thấy Hòn dẫn Lực về chơi, là Bá mang giỏ vác thuổng ra đồng, kiếm con cá con lươn chiêu đãi hai ông bạn. Những ngày đi học, ở nhà trọ, ăn uống quá kham khổ, Bá lại mang lên cho Hòn và Lực một ít cá hoặc tôm kho sẵn. Lực nói với Hòn: "Mày có thằng bạn tốt nhất trên đời. Phúc bảy mươi đời mày có được thằng bạn như thằng Bá. Phúc của mày cũng là phúc của tao. Nhờ trời sau này, tao với mày đi làm cho nhà nước được nhiều lương bổng, nhớ mà trả ơn cho nó...!".

Thú vị nhất là những ngày nắng chang chang, Lực kéo Bá, Hòn và lũ chăn trâu đuổi chim sáo. Sau một đợt chơi bời thỏa chí, Bá lại sắm một cái lồng thật đẹp nhốt vài chú sáo cho Lực mang về khoe với bố mẹ. Trước quán ông Tôn, có thêm tiếng sáo hót suốt ngày, khách đến càng đông, vừa mua hàng vừa xem chim sáo. Dãy phố Dốc Cướp càng thêm rộn rã tiếng búa gõ tôn. tiếng chim hót líu lo...

Ở lưng chừng Dốc Cướp phía trên, có một hiệu sách do Ty Thông tin dựng lên. Vách bằng nửa, mái bằng nửa. Nhưng phía trong, giăng đầy sách báo và tranh ảnh, cho nên trông ngôi nhà sáng hắt lên, sang trọng hắt lên. Đây là vùng tự do, cho nên hầu hết sách báo in ở Việt Bắc đều chở đầy đủ về đây. Có quán sách, cái phố nửa tản cư nơi núi đèo heo hút này bỗng trở nên sáng sủa, văn minh...

Nhiều ngày chủ nhật, Hòn rủ Lực ra chơi ở hiệu sách.

Say mê ngắm tranh ảnh. Say mê xem hết tờ báo này sang tờ báo khác, dở hết cuốn sách này sang cuốn sách khác. Hòn thường dành tiền để mua sách. Có lúc, thấy một số báo Văn nghệ mới, Hòn thèm mua quá mà không có tiền, Lực đành chạy về nhà xin tiền mẹ, nếu không gặp mẹ, Lực đánh cắp mấy đồng để mua cho kì được. Hòn và Lực hợp nhau ở chỗ say mê văn chương. Ở lớp, hai cậu vào loại khá văn nhất, bài luận nào cũng được thầy giáo gọi đứng dậy đọc cho cả lớp nghe.

Có một bài Lực được 8 điểm, mà Hòn chỉ được 6 điểm. Vào giờ học, cả lớp hồi hộp dõi theo nét phấn của thầy Đức viết trên bảng đen: "Người Anh Cát Lợi có câu ngạn ngữ: Tình bạn trong cuộc đời cũng như ánh nắng của mặt trời, đánh mất tình bạn cũng như đánh mất ánh sáng của mặt trời. Em hãy bình luận và chứng minh câu ngạn ngữ ấy". Lực suy nghĩ một chốc, rồi hăm hở cầm bút viết lia lịa. Thời hạn nộp bài là một tiếng rưỡi đồng hồ, nhưng chỉ sau hơn một tiếng Lực đã làm xong bài dài bốn trang giấy. Đến hôm trả bài, thầy Đức gọi Lực đứng dậy tự đọc bài của mình trước lớp. Cả lớp chăm chú lắng nghe. Phần bình luận không hơn Hòn, thậm chí có thể không bằng Hòn. Nhưng phần chứng minh thì thật là sinh động, Lực đưa ra những dẫn chứng của bản thân mình. Thỉnh thoảng cả lớp cười rộ lên. Thầy Đức búng hai ngón tay vào nhau kêu bóc... bóc... và nói: "Các em im lặng". Có lúc thầy không dặn học trò im lặng, mà thầy cao hứng búng ngón tay kêu bóc... bóc... liên tục và khen ngợi "Biếng... biếng...". Thăng Thìn ngồi bên cạnh hích tay vào người Hòn: "Hay... hay...!".

Lực lại có giọng đọc rất diễn cảm. Phần bình luận, cậu ta đọc chậm rãi với giọng chắc nịch, chấm phẩy câu rõ ràng. phần chứng minh, cậu ta luôn luôn thay đổi giọng lúc thì nghiêm trang lúc thì hài hước để phù hợp với nội dung mẩu chuyện đưa ra làm dẫn chứng. Mẩu thứ nhất: Lúc Hòn lên cơn sốt nặng, run cầm cập, Lực lo sợ khóc òa lên. Chợt nhớ mình đang để dành mấy đồng để mua bút giấy, Lực lấy tiền đó chạy tìm mua kí ninh cho Hòn uống... Mẩu thứ hai: Có một bạn đặt bố Lực làm chiếc đèn chai. Lúc đến lấy đèn, sờ tay vào túi, tiền rơi mất từ bao giờ. Bạn ấy khóc lóc, đành chạy về nhà cách năm cây số để xin tiền mẹ. Lực thương quá, chạy theo.. "Bạn ấy ơi, tớ có tiền đây, đừng khóc nữa...". Sau hai mẩu chuyện, Lực viết câu bình luận: "Em mất tiền, nhưng em lại được thêm tình bạn như em được nhận thêm ánh nắng của mặt trời ấm áp". Tiếp đó, bài luận được dẫn chứng mẩu chuyện thứ ba. Lực và Hòn rất thân nhau, lúc nào cũng quấn quýt với nhau như hình với bóng. Mẹ cho một chiếc kẹo lạc bằng hai ngón tay, Lực

cổ tìm gặp Hòn, bẻ đôi cái kẹo, mỗi đứa ăn một nửa mới thấy ngon miệng. Lần ấy, Hòn bị cảm sốt, phải nghỉ học ba ngày. Lực nhớ vô cùng, vắng hơi ấm của bạn như vắng hơi ấm của mặt trời. Không chịu được, Lực đành bớt tiền quà mẹ cho hàng ngày để mua một quả cam, cuốc bộ đến tận làng Kẻ Lội thăm Hòn. Được gặp lại bạn, mừng quá, mừng như sau mấy ngày đông mưa dầm được sưởi ấm ánh nắng mùa xuân...

Trong giờ chơi, bạn bè xúm lại bàn tán. Đứa nào cũng khen lấy khen để. Duy có thằng Còn bấu môi:

- Gớm, có gì cao siêu đâu. Chẳng qua là thằng Lực có tài về khoa nói. Nó đọc đồng dặc lên bổng xuống trầm thì nghe có vẻ hấp dẫn. Đã bao nhiêu lần tao chứng kiến rồi. Cũng một chuyện như thế, thằng Lô thằng Hòn kể thì nghe nhạt phèo, mà thằng Lực kể thì nghe hùng hổ lắm.

Cái Hằng phản đối:

- Bài của Lực trội hơn bài của ta, trội hơn cả bài của Hòn. Dễ hiểu thôi các bạn ạ. Cha mẹ Lực làm nghề buôn bán được nhiều tiền. Khi nào trong túi Lực cũng có tiền thì mới nẩy ra những chuyện Lực kể. Còn bọn ta con nhà cày cấy, trong túi không có một xu, thì làm gì nẩy ra được những chuyện như thế.

Hòn gật gù:

- Đúng... đúng... Cái Hằng nói đúng. Văn hay là nhờ cái thật, nhờ cái chuyện kể sinh động.

Còn lại bấu môi:

- Gớm, rồi để xem... Nói hay là một nghệ. Làm hay mới đáng quý. Thức lâu mới biết đêm dài, để xem thằng Lực xử sự với bạn bè như thế nào khi bạn gặp hoạn nạn trên đường đời.

Học xong cấp ba, Lục đi bộ đội, Hòn học một mạch lên đại học, rồi về công tác ở Viện Văn hiến. Trong những năm bom đạn ác liệt, hai người vẫn thường xuyên thư từ cho nhau và vẫn say mê sáng tác. Từ chiến trường, Lục gửi bài báo và thơ về cho Hòn, rồi Hòn đem đến in ở các báo Hà Nội. Ngòi bút của họ đã trưởng thành trong cuộc kháng chiến chống Mỹ.

Sau đại thắng mùa xuân 1975, Lục được điều về làm việc ở Nhà xuất bản Văn nghệ đại chúng, phụ trách hành chính và tuyên truyền. Như thế là Lục đã đi vào quỹ đạo văn chương mà Lục hằng mơ ước từ bé. Trong thời gian này, Lục phấn đấu với một ý chí mạnh mẽ không kém gì những ngày đang tại ngũ.

Lục nhanh nhẹn, tháo vát, làm nhiều việc không thuộc trách nhiệm của mình. Ô tô chở sách ở nhà in về, chưa có nhân viên hành chính nào kịp chạy ra thì Lục đã vác bó sách trên vai đưa vào kho. Người khác mới vác được một bó, Lục đã vác được ba bó. Thoăn thoắt chạy vào, thoăn thoắt chạy ra, mồ hôi ướt đầm tóc tai, Lục vẫn không lau, cứ để cho mồ hôi chảy ròng ròng từ đầu xuống mặt từ mặt xuống cổ từ cổ xuống lưng xuống ngực. Mấy cô nói đùa: "Nhà thơ làm mất việc của chúng em rồi?". Lục vừa vác bó sách vừa trả lời: "Mỗi người một tay xúm vào cho chóng xong để còn làm việc khác. Cơ quan cuối năm nhiều việc lắm".

Nhiều ngày lễ, Lục tình nguyện đến trông cơ quan để nhân viên bảo vệ được nghỉ. Thậm chí ngày tết nguyên đán, không ai chịu trông cơ quan tối giao thừa và sáng mồng một, thì Lục xung phong mang chăn đến nằm trên bàn cả đêm ba mươi và cả ngày đầu năm. Nhân viên bảo vệ thấy nhà thơ làm việc quá sức, sáng mồng một lò dò đến chúc tết nhà thơ và xin được trông cơ quan để nhà thơ về ăn tết với vợ con. Lục giơ tay gạt phăng: "Bác cứ về vui tết với gia đình. Chiều bác đến! Nếu cần, tôi trực cả ba ngày tết. Bao nhiêu năm kháng chiến gian khổ tôi còn chịu được nữa là phải xa vợ con giữa mấy ngày tết hòa bình...". Hồi còn làm việc ở bộ chỉ huy của một đơn vị pháo binh, Lục phấn đấu vào Đảng với một quyết tâm hiểm có. Trước bữa cơm chiều, mọi người chơi bóng chuyền thì Lục cầm chổi và xẻng đi dọn vệ sinh quanh doanh trại. Nửa đêm, mọi người đang ngủ say thì Lục dậy xách xô múc nước tưới rau. Người lính gác bảo: "Sáng mai anh tưới rau cũng được...!". "Lục vừa tưới vừa đáp lại: "Trời nắng nóng thế này, rau dễ héo. Bữa cơm không có rau như đầu không có thuốc... Với lì, phải lao động nhiều thì ăn mới

ngon, ngủ mới ngon.. Bản chất của con người là lao động chứ không phải là chỉ có ăn với ngủ...".

Sau hai năm công tác Nhà xuất bản, Lực được đề bạt làm phó giám đốc. Như thế là con tàu của cuộc đời đã hoàn toàn lặn bánh trên đường ray như ý muốn. Cậu ta hăm hở lao vào con đường sự nghiệp mà mình đã chọn và tự mỉm cười: cách làm của mình rất có hiệu quả, biện pháp phấn đấu của mình rất có hiệu quả, cứ thế mà tiếp tục.

Trên bàn làm việc của Lực tại cơ quan trước đây xếp đầy các tập thơ. Nào là thơ của các thi hào thế giới như Gớt, Pêtôphi, Puskin, Đăngtơ... Nào là thơ của các thi sĩ cổ điển Việt Nam như Nguyễn Du, Hồ Xuân Hương, Nguyễn Khuyến, Tú Xương... Nào là thơ của các nhà thơ hiện đại như Tố Hữu, Chế Lan Viên, Xuân Diệu, Huy Cận... và có một chồng được xếp ngay ngắn gồm những tập thơ của bạn bè cùng lứa tuổi... Nhưng bây giờ chỉ còn thừa thớt vài ba tập. Thay vào đó là những cuốn triết học của Hêghen, Aristote, Các Mác, Ăng ghen, Lênin...; nhiều trước tác của Hồ Chí Minh, và rất nhiều cuốn văn kiện Đảng về đường lối văn hóa văn nghệ.

Lực rất chịu khó đọc các loại sách này và học thuộc lòng một số câu của danh nhân thế giới, của các lãnh tụ Đảng ta. Khi đứng trình bày một vấn đề gì trước cuộc họp cơ quan, Lực trích dẫn danh ngôn một cách lưu loát. Khi trình bày một nghị quyết gì của Đảng, Lực cũng có thể đọc một số câu không cần nhìn vào giấy.

Dù bận rộn công tác, Lực vẫn chăm viết. Nhưng càng ngày Lực càng ít làm thơ và dần dần bỏ hẳn thơ, mà chuyên viết phê bình văn học. Lực nghĩ rằng, viết phê bình thì dễ trực tiếp phát biểu quan điểm chính trị của mình, chứ làm thơ thì nhiều lúc chông chênh và cấp trên dễ hiểu là "biểu tượng hai mặt". Khi đã trót vào ngòi bút cái sợi dây "biểu tượng hai mặt" khó mà giã ra được để tiến thân trên con đường hoạn lộ. Ở nước ta, trong thời buổi hiện nay, đối với người phê bình, trình độ học thuật và thẩm mỹ là thứ yếu, mà phẩm chất cao nhất phải là lập trường, tư tưởng. Muốn tỏ ra vững vàng về lập trường, tư tưởng, trong lời nói và bài viết thỉnh thoảng nên trích dẫn nghị quyết Đảng hoặc của một đồng chí lãnh đạo cao cấp. Vì thế, các văn kiện Đảng và trước tác của các nhà lãnh đạo là cẩm nang của người phê bình văn học nghệ thuật...

Không những chỉ cần đầu tư sức lực vào việc viết bài phê bình, mà cũng rất cần đầu tư sức lực vào các cuộc hội thảo theo phương hướng ấy. Bây giờ người ta mở ra rất nhiều cuộc hội thảo. Hội thảo về di tích lịch sử, trong đó có bề dày thi ca của di tích. Hội thảo về nghề thủ công, trong đó có ca dao truyền thống về nghề cổ truyền. Hội thảo về một chiến thắng lịch sử, trong đó có các tác phẩm văn nghệ ca ngợi chiến thắng... Cái gì cũng là văn hóa cả, những người hoạt động văn hóa, nhất là những người làm quản lý văn hóa tha hồ mà đi dự hội thảo. Có người một ngày nhận được hai, ba giấy mời dự hội thảo, đành phải xé thời gian đến dự cuộc này một chốc rồi lại phóng xe đến cuộc khác, mỗi cuộc ông ta phát biểu mười lăm hai mươi phút gì đó, rồi nhận phong bì...

Những cuộc hội thảo như thế còn tính chất chung chung, người ta có thể lựa lời phát biểu được. Nhưng những cuộc hội thảo về một tác phẩm cụ thể mới gay chứ. Ấy thế mà một số người đã có kinh nghiệm dày dặn tham dự nhiều hội thảo vẫn tìm được cách gỡ bí. Hôm kia họp, hôm qua họp, hôm nay họp, họp liên miên, mai đã hội thảo rồi mà ông ta chưa hề đọc được một trang tác phẩm. Ông ta đành lục xem mấy bài báo viết về tác phẩm đó, rồi đến dự hội thảo lắng nghe vài ba bản tham luận, là có thể đứng trước cử tọa tham luận một cách hùng biện.

Lục đã triệt để khai thác kiểu học thuật lấu cá trên đây một cách hữu hiệu. Chỉ cần bổ sung một động tác không kém phần quan trọng để "Lục hóa" trăm phần trăm kiểu học thuật này. Trước khi dự hội thảo hoặc trước khi viết bài phê bình, đến gặp một ông to nào đấy để gọi chuyện, ông ta sẽ nói ý kiến về vấn đề sắp hội thảo hoặc về tác phẩm Lục sắp phê bình. Nói nôm na ra là hóng ý cấp trên. Như vậy bản tham luận của Lục, bài phê bình của Lục sẽ có sức nặng hơn rất nhiều người khác.

Năm ngoái, cuốn tiểu thuyết "Một kẻ thoái hóa" vừa mới xuất bản, các báo nở rộ nhiều bài khen ngợi. Cốt truyện kể về một đảng viên đã từng dũng cảm hi sinh quyền lợi cá nhân trong kháng chiến, được bầu là chiến sĩ thi đua; nhưng đến lúc hòa bình, làm giám đốc một công ty kinh doanh đã thoái hóa biến chất, chơi bời sa đọa và tham ô hàng tỉ đồng. Bài báo nào cũng ngợi ca. Đây là cuốn truyện chân thực, diễn biến tâm lý nhân vật rất logic, đọc hấp dẫn. Đây là tác phẩm giàu tính nghệ thuật phản ánh một thực trạng trong đời sống cán bộ đảng viên không

giữ được phẩm chất cách mạng. Đây là tiếng chuông cảnh báo có sức mạnh lay động tâm hồn người đọc hơn tất cả những bài lí luận khô khan, vân vân và vân vân... Lực đến gặp một đồng chí cấp cao phụ trách về công tác tư tưởng, đồng chí đó nói: "Tôi không sành về văn chương. Đọc cuốn sách ấy tôi cũng thích như mọi người thích. Nhưng nó thiếu tính hiện thực. Tại sao không một bài phê bình nào vạch ra cho người đọc thấy trường hợp thoái hóa như vậy là rất cá biệt. Không vạch ra điểm này, nguy hiểm lắm, người đọc sẽ hiểu nhầm rằng cán bộ, đảng viên trong chiến tranh ắt phải dũng cảm, trong hòa bình ắt phải thoái hóa. Vậy thì ai sẽ lãnh đạo sự nghiệp xây dựng lại đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn..."

Lực mở to mắt, nhoai đầu về phía trước: "Anh nói chí lí quá! Anh khiêm tốn tự cho mình là không sành văn chương, nhưng anh rất sành văn chương, rất rất sành văn chương". Thế là tối hôm ấy, Lực khoắng bút nửa tiếng đồng hồ được ba trang giấy A4 với lời lẽ sắc sảo, đanh thép: "Tác giả dựng Một kẻ thoái hóa trên cơ sở hiện thực nào? Trên cơ sở hiện thực nào? Hàng vạn đảng viên ta thoái hóa ư? Hàng triệu đảng viên ta thoái hóa ư? Tất cả đảng viên ta thoái hóa ư? Hay chỉ một vài kẻ thoái hóa? Nếu chỉ một vài kẻ thì sao tác giả không phân tích rõ đây là trường hợp cá biệt, rất cá biệt, vô cùng cá biệt, tuyệt đối cá biệt. Ngòi bút của tác giả khá điêu luyện nghệ thuật để lừa dối người đọc rằng hầu hết đảng viên ta thoái hóa. Cái thứ nghệ thuật ấy là ánh trăng lừa dối. Nghệ thuật không cần là ánh trăng lừa dối...". Mấy đồng chí cấp trên đánh giá bài phê bình của Lực có giá trị phát hiện mà hàng loạt bài khác không phát hiện được.

Cù Văn Hòn vừa đạp xe đến cơ quan thì Hoàng Bảo nắm tay kéo vào phòng khách:

- Nghe nói Quách Quyền Lực sắp về làm Viện trưởng phải không?

- Mình không biết.

- Sao mà lại không biết? Cánh nhà văn Hà Nội đồn ầm mấy hôm nay. Mà làm quản lý mà không biết tin này thì tai mà điếc mất rồi.

Một lát sau, mấy nhà văn trong Viện Văn hiến Văn Quyền, Phạm Lương, Việt Sồ, Phan Chấn cũng đến ngồi quanh bàn trà ở phòng khách. Rồi dần dần mấy nhà nghiên cứu vào và cũng xúm lại bàn tán sôi nổi.

Phan Chấn giơ ngón tay vê vê mấy sợi tóc xoắn trước trán:

- Đồn thế thôi. Dẫu sao Viện Văn hiến cũng là một cơ quan hàn lâm, trình độ Quách Quyền Lực chỉ là một anh văn nghệ sư đoàn thì biết đầu cua tai nheo gì về công việc hàn lâm này.

Hoàng Bảo đút hai tay vào giữa đùi:

- Tao cũng nghĩ thế. Có lẽ là cấp trên tung tin ra để thăm dò.

Việt Sồ giơ tay vuốt ria mép, nói oang oang:

- Thăm dò cái cóc gì. Các anh nhà văn nhà veo là cái thá gì mà người ta phải thăm dò. Người ta muốn đưa thằng Quách Quyền Lực hay thằng Quách Quyền Lực về đây thì đưa chứ cần cóc gì mà thăm với dò. Các anh cứ tưởng văn chương các anh là ghê gớm lắm... Xì... thứ tép riêu của xã hội...

Người nào người nấy đua nhau nói, lời chen lời:

- Quách Quyền Lực về thì nó biến cái Viện Văn hiến hàn lâm thành Viện Văn hiến quần chúng...

- Thời buổi này ai làm mà chẳng được. Chỉ cần nắm vững đường lối chính sách của Đảng là làm được tất tậ mọi việc...

- Ối giời... nhà thơ thì lãnh đạo kinh tế thống chế thì đi đặt vòng lòng thòng văn chương thì giao cho binh nhất cầm chịch!...

- Tao thì tao cứ suy nghĩ một cách công bằng thế này: Cái cơ quan học thuật này là khi nào cũng hnh xình, khi nào cũng lục đục đấu đá nhau về quan điểm học thuật học thọt cho nên người ta đưa một ông quân đội về để thực hiện chế độ quân quản...

Cô Chanh xách phích nước ra, vừa pha trà vừa nói:

- Để em pha trà cho các nhà văn hóa uống tốt giọng mà tranh luận, - Chanh dẫu môi - Các anh cứ hay quan tâm những chuyện cao siêu, còn bọn em ấy à, thủ trưởng nào cũng thế... Con vua thì lại làm vua, con sãi nhà chùa thì quét lá đa... Thán phận em là chỉ biết quét lá đa cho sạch chùa để các anh gõ mõ tụng kinh thờ phụng văn chương thờ phụng học thuật...

Việt Sồ đứng phắt dậy:

- Con bé này nói hay. Câu nói bình thường mà chứa đựng ý nghĩa triết lí lớn. Việc của người nào người ấy làm. Giải tán!

Chưa bao giờ Viện Văn hiến thay đổi Viện trưởng mà được nhiều người bàn tán sôi nổi như lần này. Cù Văn Hòn làm việc ở đây là gần mười lăm năm. Các nhà văn, nhà nghiên cứu khác cũng đã có số năm công tác kì cựu: Việt Sồ mười năm, Hoàng Bảo gần ba mươi năm, Phạm Lương gần hai mươi lăm năm... Biết bao nhiêu lần thay chủ, lần nào cũng êm đềm, nhẹ nhàng. Nhưng lần này, chỉ mới nghe phong thanh Quách Quyền Lực sẽ được bổ nhiệm về đây là không những trong Viện mà các nhà văn hóa ngoài Viện cũng bình luận. Đi đến đâu Cù Văn Hòn cũng bị bạn bè giữ lại hỏi han, cật vấn như bị tra tấn. Cái tin này rất có thể là sự thật. Hầu hết mọi người thấy đó là một cái tin phi logic. Nhưng Cù Văn Hòn thì thấy nó rất logic: logic ở cách phần đấu của Quách Quyền Lực, logic ở cách dùng người của lãnh đạo ta hiện nay. Quả thật là trình độ văn hóa Quách Quyền Lực non quá, phải gánh một cơ quan học thuật như thế này e quá sức. Nhưng nếu Quách Quyền Lực biết dựa vào anh em trong cơ quan, biết khai thác khả năng anh em trong cơ quan thì vẫn giữ được chất lượng của một cơ quan học thuật. Được... mình sẽ cùng xúm tay làm việc với Quách Quyền Lực: Có bạn có bè hiểu nhau từ thuở tấm bé càng dễ làm việc.

Cái tin đồn ấy càng ngày càng loang ra ngoài Hà Nội, vào tận Nha Trang, Đà Nẵng, thành phố Hồ Chí Minh, như một sự kiện của đời sống học thuật.

Tin càng đồn xa, Quách Quyền Lực càng co hẹp cái diện tích đi lại của mình. Đó là một cách ứng xử của cậu ta khá hiệu nghiệm qua mỗi lần được cấp trên cân nhắc đề bạt. Nếu hay đi chơi bời tiếp xúc trong lúc này, nhớ nói một câu hoặc làm một động tác gì mất lòng ai, hắn sẽ thù mình, và hắn sẽ phá?

Lần đề bạt nào Lực cũng hồi hộp và đóng kín cửa. Nhưng lần này, hồi hộp gấp trăm lần và cửa đóng chặt hơn. Trừ lúc cấp trên gọi lên gặp và dặn dò, còn đêm nào cậu ta cũng đóng cửa tắt đèn ngồi trong nhà. Đến mười giờ đêm, thậm chí mười một mười hai giờ đêm, đường phố vắng vẻ cậu ta mới đi ra ngoài. Trước khi đi, Lực ngó qua khe cửa một hồi lâu xem có ai chờ mình, rồi mới mở hé cửa, nhẹ nhàng khóa lại, rồi bước rất nhanh.

Hồi hộp... hồi hộp... chờ cầm quyết định trong tay. Sương hơn ngồi trên đồng vàng. Nằm mơ giữa ban ngày cũng không thấy... Liệu có đứa nào phá mình không nhỉ? Liệu có đứa nào phá mình không nhỉ? Liệu có đứa nào phá mình không nhỉ?... Lực lẩm nhẩm điểm mặt những đứa có tên tuổi ở Viện Văn hiến... Hoàng Bảo... Việt Sồ... Văn Quyền... những đứa ở trong Nhà xuất bản Văn nghệ đại chúng... Chúng nó có phá nổi không?... Nổi hoài nghi cứ mở ra như cái hố đen ngòm trước mặt càng lâu càng sâu thăm thẳm nếu nhớ chân bước vào đó sẽ rơi tòm xuống và toi, toi tắt?

"A... a...", Lực vừa nghĩ ra một kế đối phó gì đó. Cậu ta nằm thao thức, đợi đến tảng sáng, đạp xe tới nhà Cù Văn Hòn. Nếu gặp Cù Văn Hòn ban ngày tại cơ quan chúng nó sẽ nghi mình bàn bạc cầu cứu gì. Nếu gặp ban đêm nhớ có đứa nào vào thấy đang thì thầm trò chuyện nó cũng sẽ đặt câu hỏi. Tốt nhất là gặp Cù Văn Hòn trước lúc hắn đến cơ quan...

Cù Văn Hòn đang ngồi làm việc trên bàn riêng. Lực bước thẳng vào.

- Ông có việc gì mà đến tôi sớm thế?

Quách Quyền Lực đặt ngón tay trở vào vết sẹo trên đầu và nói:

- Sáng dậy tắm, đang gội đầu thì ngón tay tôi cào vào vết sẹo này, nhớ quá Cù Văn Hòn ơi! Nhớ tình bạn tuổi thơ quá. Vết sẹo đã kích thích cả hệ thần kinh tôi thương nhớ tuổi thơ nghèo khổ hai thằng cùng ăn cháo rau khoai mà học đến ốm cả người...

Sau một hồi đàm đạo thơ phú, văn chương, Quách Quyền Lực vòng vèo trở về câu chuyện cậu ta sắp có quyết định làm Viện trưởng Viện Văn hiến:

- Tao lo quá Cù Văn Hòn ạ. Đảng phân công thì phải làm, chứ tao thấy việc đó lớn quá sức tao. Mấy lần tao định gập cấp trên để từ chối, nhưng nghĩ đến mày, tao lại vững tâm nhận chức vụ này. Văn hóa mày cao hơn tao. Tác phẩm mày dày dặn hơn tao. Kinh nghiệm học thuật mày hơn tao. Mày lại làm việc lâu năm ở Viện Văn hiến. Vậy thì việc gì mà tao phải lo. Mày làm tất cả nội dung, còn tao thì lo chạy công việc sự vụ. Hai thằng thương nhau, dựa vào nhau, thế hệ ta phải đảm đương trách nhiệm lớn lao này... Cù Văn Hòn ơi, mày hiểu tao chứ? Mày hiểu tấm lòng tao chứ? Cù Văn Hòn ơi, mày có nghi ngờ gì lòng dạ tham lam của tao không?...

Quách Quyền Lực nói một mạch rất dài... Cù Văn Hòn chưa kịp nói lại câu gì, Lực đã đứng dậy ra về. Tới cửa, Lực ngoái lại, đặt tay lên vết sẹo trên đầu: "Vết sẹo này sẽ dìu chúng ta đi mãi mãi trên đường đời đầy chông gai...".

IV

Cô Chiêu đến cơ quan rất sớm để quét dọn, sắp xếp phòng họp. Tuần nào cũng vậy, cứ đến ngày họp giao ban là cô Chiêu tới sớm hơn mọi người để quét nhà, sắp bàn ghế, lau ấm chén, đun nước sôi, cho chè vào lọ. Hơn mười năm nay, cơ quan thay ba đời thủ trưởng, cô vẫn nhẫn nại làm việc nội trợ một cách chu đáo. Là một nhân viên hành chính, cô làm tròn nhiệm vụ của mình như người con gái làm tròn bốn phận trong gia đình.

Hôm nay rét dưới 10C. Mưa dầm. Chiều trùm khăn kín đầu, mặc áo mưa, đạp xe rời khỏi nhà lúc đường phố còn thừa thớt người. Theo lời tân thủ trưởng Quách Quyền Lực dặn hôm qua: Cuộc họp này rất quan trọng, phòng họp phải đẹp hơn. Trước khi tan giờ hành chính, Quách Quyền Lực còn gọi cô Chiều lên phòng mình, dặn dò tỉ mỉ: quét mạng nhện, bàn sắp như thế nào, ghế sắp như thế nào, khăn bàn trải như thế nào, lọ hoa đặt ở đâu và cắm loại hoa gì, đầu này bàn một ấm trà đầu kia bàn một ấm trà, và cần phải có những ấm trà đặt ở bốn chiếc bàn phụ. Còn bia, đếm đủ mỗi người một chai. Thủ trưởng còn dặn chi li: khi thủ trưởng vừa phổ biến xong những vấn đề cơ quan thì bắt đầu mang bia ra. Phải điều thêm ba cô Đào, Thiện, Chanh mở bia và rót những cốc đầu tiên đặt vào cái khay mời từng người. Sau khi uống hết cốc đầu tiên, mọi người tự tay rót. Đậu phụng đựng trong đĩa sứ to, bàn chính đặt bốn đĩa, mỗi bàn phụ đặt một đĩa. Như thế là người ngồi ở đâu là có sẵn bia, đậu phộng, trà ở đấy, để mọi người không đi lại lộn xộn... à... à cô nên nhớ đun sẵn năm phích nước sôi, nhưng không đặt phích lên bàn để giữ mỹ quan của phòng họp, mà phải để phích vào góc tường. Bắt đầu họp, pha sẵn chè để anh em uống cho ấm bụng... Chiều thấy thủ trưởng quá lo lắng và chỉ dẫn quá chi li, mỉm cười: "Thưa thủ trưởng, thủ trưởng yên tâm, em sẽ làm đẹp mặt thủ trưởng trong cuộc họp này".

Người thứ hai đến cơ quan sáng nay là Quách Quyền Lực. Thủ trưởng sợ nhân viên Chiều làm không đúng ý mình, nên đến sớm để kiểm tra. Khi vừa bước chân vào phòng họp, thủ trưởng ngạc nhiên, giơ tay phải:

- Tuyệt vời! Cô Chiều rất tuyệt vời!

Chiều đang đứng trên ghế để sửa lại khung ảnh Bác Hồ cho ngay ngắn, giật mình quay lại:

- Thủ trưởng thấy em làm thế có được không à?

- Rất tuyệt vời! Cô Chiều rất tuyệt vời! Cô Chiều rất xứng đáng là cán bộ của Viện Văn hiến!

- Thưa thủ trưởng, em là nhân viên, chứ có phải là cán bộ đâu.

- Đã công tác tại Viện Văn hiến thì không có ai là nhân viên, tất cả đều có trình độ cán bộ.

Bỗng nhiên Lực đứng im lặng, giơ bàn tay khuơ nhè nhẹ trước mặt như vừa phát hiện một điều gì:

- Cô đặt lọ hoa ra chính giữa bàn, tức là chính giữa phòng, không nên đặt phía trên sát chỗ thủ trưởng ngồi. Như thế lọ hoa sẽ làm đẹp chung cho cả cơ quan, cho tất cả mọi người, chứ không phải làm đẹp riêng cho thủ trưởng.

Người thứ hai thứ ba thứ tư đến cơ quan là cô Đào, cô Chanh. Cô Đào là sinh viên khoa Hán Nôm trường Đại học Tổng hợp, về đây đã hai năm, chuyên dịch sách Hán Nôm. Cô Chanh làm văn thư. Nhưng các cô lặn lội làm tất cả mọi việc khi cơ quan cần. Vừa làm vừa nói chuyện lúi húi như chim. Ban đêm, ngày chủ nhật lo việc gia đình, chăm sóc bố mẹ chồng, lo cơm ngon canh ngọt cho chồng con, tám tiếng đồng hồ xăng xở ở cơ quan. Mỗi ông thủ trưởng mới được bổ nhiệm về đây đều có thay đổi ít nhiều cách làm việc, các cô đều nhẫn nại lo toan chu đáo... Nhưng xem ra ông tân thủ trưởng Quách Quyền Lực hơi khác tính khác nết.

- Chẳng sao. - Cô Chiều nói. - Ông nào thì mình cũng là nhân viên hành chính, cũng chùng ấy việc, cứ thế mà làm.

Cô Đào vừa lau nhà vừa nói:

- Nhưng ông Lực này tao thấy khác lắm, chưa hiểu ra sao?

Cô Chanh dẫu môi:

- Ới giời... Ra sao mà chẳng được... Đố ai lặn xuống vực sâu. Mà đo miệng cá, uốn câu cho vừa...

Quách Quyền Lực về nhận chức vụ Viện trưởng Viện Văn hiến vào dịp cuối năm. Cho nên cuộc họp này rất quan trọng: vừa là chuẩn bị cuộc liên hoan tân thủ trưởng ra mắt, vừa là chuẩn bị cuộc liên hoan tất niên để anh em về ăn tết nguyên đán. Hai cuộc sẽ nhập vào một, theo như Quách Quyền Lực nói, để tiết kiệm chi tiêu, nếu làm hai cuộc tách riêng ra sẽ tốn gấp đôi.

Sau khi nói rõ mục đích, ý nghĩa hai cuộc liên hoan sẽ tiến hành một buổi chiều và một buổi tối, Lực cầm sổ tay đọc bảng phân công công việc từng người vô cùng cụ thể: Cù Văn Hòn và Hoàng Bảo tiếp khách sang trọng trên gác, Văn Quyền và Việt Sồ tiếp khách ở tầng dưới, Phạm Lương đón khách ở cổng... Bốn cô Đào, Chiều, Chanh, Thiện sau khi hướng dẫn người của cửa hàng cơm sắp đặt mâm, mời khách ngồi vào bàn... Các cháu Dung, Thùy, Thanh rót nước mời khách... An Lâm, Thế Tùng, Thanh Quảng đi lại tầng trên và tầng dưới để xem khách có nhu cầu gì... Đứng tiếp các lái xe ô tô của khách... Tồn trông xe máy và xe đạp của khách... Cầu điều khiển chung...

Đọc bảng phân công xong, Lực dặn đi dặn lại rất kĩ:

"Tất cả nam giới mặc complet, đi giày. Tất cả nữ giới mặc áo dài. Phải sang trọng sang trọng. Phải văn hiến văn hiến. Phải tưng bừng tưng bừng... Đây là ngày hội của Viện Văn hiến... Tất cả nam giới phải mặc complet, ai không có complet thì đi mượn. Tất cả nữ giới phải mặc áo dài, ai không có áo dài thì đi mượn. Cơ quan văn hiến phải thể hiện nếp sống ứng xử văn hiến".

Lực giở đi giở lại sổ tay, lăm bắm: "Đâu rồi?... đâu rồi?...", rồi lục tìm trong túi áo trên túi áo dưới, rút ra một tờ giấy:

"Đây là thực đơn của từng mâm, cô Đào cứ ra cửa hàng đặt đúng như thế này. Tôi đã nghiên cứu khẩu vị chung của các nhà văn hóa. Trong ăn uống cũng có nghệ thuật văn hóa. Món ăn ngon nhưng phải mang hương vị dân tộc. Trên mâm cơm Việt Nam mà toàn những món ăn sặc mùi tây tây tây, các nhà văn hóa sẽ chê cười ta là không am hiểu văn hóa dân tộc... Cô Đào bảo cửa hàng làm đúng như thực đơn tôi đã ghi, không được thay đổi một món nào...".

Lực giơ tờ giấy về phía cô Đào. Đào từ từ bước đến, cầm tờ thực đơn, quay về chỗ ngồi và lẩm bẩm đọc.

- Cô Đào thấy thế được chưa? Cô có ý kiến gì cứ phát biểu, tôi lắng nghe hết. Việc gì cũng phải dân chủ bàn bạc, dân có thông thì việc làm mới trôi chảy. Bác Hồ đã nói "Để trăm lần không dân cũng chịu - Khó vạn lần dân liệu cũng xong"... Nào, cô Đào có ý kiến gì không?

Đào đứng dậy ra vẻ ngại ngùng:

- Thừa thủ trưởng, thủ trưởng làm thế này là kĩ lắm... Em chỉ xin...

- Cô cứ mạnh dạn phát biểu. Nói hết thắc mắc của mình để thực hành cho thông...

- Không ạ, em không thắc mắc. Em chỉ nói là thủ trưởng quên một điều...

- Tôi quên điều gì?...

- Thủ trưởng quên là hôm qua thủ trưởng bảo em mua mấy két bia, bây giờ thủ trưởng lại ghi mỗi mâm một chai rượu vang Thăng Long...

Lực giơ cao cánh tay phải:

- Không không... Tôi không bao giờ quên... Trong số các nhà văn hóa đến dự liên hoan có người không thích uống bia hoặc không uống được bia... Tôi không bao giờ quên...

Việt Sồ đứng phắt dậy, vuốt bộ tóc bờm xồm, cau mặt, nói như quát:

- Hợp giao ban thì phải bàn những việc chung liên quan đến tất cả mọi người, chứ đem

những việc tôm tép bàn ở đây thì đến mồng thất mới xong - Việt Sồ giờ đồng hồ nhìn - Chỉ riêng cái thực đơn mà ông Lực với cô Đào đã phải bàn đến hàng chục phút... Còn gì bàn nữa không, không thì cho anh em giải tán về phòng làm việc...

Việt Sồ bước ra cửa. Và cuộc họp cũng kết thúc ở đây.

Một ngày cuối tháng Chạp. Rét đậm. Viện Văn hiến nhộn nhịp như một tổ ong. Người khiêng bàn khiêng ghế. Người lau nhà. Người mắc bóng điện. Người lắp loa phóng thanh. Người quét mạng nhện. Người trải khăn bàn. Người cắm hoa vào lọ. Người kẻ khẩu hiệu. Người rửa toa lét. Người quét cống...

Nhịp độ lao động rất khẩn trương. Hơn ba giờ chiều đã xong xuôi mọi việc. Các cô gái mặc áo dài. Các chị trung niên cũng mặc áo dài. Đủ màu sắc. Hồng. Xanh. Tím. Xanh nhạt. Xanh đậm. Tím than. Tím hoa cà... Tà áo dài phấp phới như cánh bướm...

Lòng Lực rạo rục. Cậu ta đi lên cầu thang, rồi xuống cầu thang, lên phòng gác hai, rồi xuống phòng gác một, ra sân rồi vào hành lang. Gặp các cô mặc áo dài, Lực giờ cánh tay phải: "Rất tuyệt! Rất tuyệt vời! Con gái Viện Văn hiến đẹp nhất Hà Nội!".

Cô Chanh hàng ngày làm văn thư và kiêm thêm công việc tạp vụ, ăn mặc không trau chuốt lắm, hôm nay má phấn môi son, mặc áo dài xanh biếc, dáng người thon thả. Thấy thủ trưởng đang say sưa ngắm tấm biển "Chúc mừng năm mới - An khang, thịnh vượng, sáng tạo", Chanh đến gần:

- Thủ trưởng thấy em có oách không?

- Rất tuyệt! Rất tuyệt vời! Em xinh nhất cơ quan!

- Em xinh thế nào bằng em Thiện của thủ trưởng được.

Nghe câu đó. Lực bặm môi, biến sắc mặt, bỏ đi. Cô Đào kéo Chanh ra góc phòng:

- Mày liều thật. Đùa ông ấy với cái Thiện là ông ấy tức lắm đấy.

- Gớm?... Lẳng lơ thì cũng chẳng mòn, chính chuyên cũng chẳng sơn son để thờ... Đùa một chút cho vui, chứ có mòn mất uy tín của ông ta đâu mà chị lo...

Mới bốn giờ chiều, trời đang sáng rõ. Nhưng đèn điện đã bật sáng khắp các phòng, các hành lang và ngoài cổng. Khách khứa, bạn bè được biết hai cuộc liên hoan nhập vào một: nhân dịp tết Nguyên đán và nhân dịp ra mắt Viện trưởng mới, nên đến đầy đủ. Suốt cả hôm kia, hôm qua, Lực đã phân công Đấu lái xe cùng với cô Thiện đưa giấy mời đến tận tay từng vị khách quan trọng. Bản thân Lực cũng tranh thủ suốt mấy đêm liền bảo Đấu lái ô tô đi mời trực tiếp. Hầu như khách đến dự không thiếu một ai.

Hơn mười chiếc ô tô con bóng loáng nước sơn. Mấy chục chiếc xe máy. Khá nhiều xe đạp. Đầy sân đầy hè phố sin sít xếp các loại xe. Nhưng trước đó, Lực đã chu đáo hướng dẫn cậu Tồn về sự ngăn nắp tiếp nhận các loại xe. Tồn răm rắp làm đúng như lời dặn dò của thủ trưởng: nơi đậu ô tô, nơi để xe máy, nơi để xe đạp. Chưa có một cuộc hội họp nào tại cơ quan này mà có nhiều xe xịn đến thế.

Và,

Cũng chưa có cuộc liên hoan nào cuối năm của cơ quan này kéo dài đến thế. Nhiều vị khách quý được Lực mời lên phát biểu - mời từ mấy hôm trước lúc Lực gặp tại nhà riêng. Có vị nói dài hơn nửa tiếng đồng hồ.

Gần mười một giờ, cuộc liên hoan mới kết thúc. Các cô hành chính trị sự lại cởi áo dài, mặc bộ quần áo quây cụt thu dọn nhà cửa. Có hai mâm dành riêng cho các cô ăn sau. Nhưng đến lúc này, cô nào cũng mệt lử, đứng quanh mâm nhìn nhau. Đào và Chiều mệt nhất, nhưng hai cô

cảm thấy vui vì đã làm tròn nhiệm vụ, không bị thủ trưởng chê trách... Đào nảy ra sáng kiến: "Hay là ta chia phần mang về nhà?". Mọi người hưởng ứng nhiệt liệt.

Trong khi đó, mấy ông nhà văn nhà thơ lại tiếp tục quây quần quanh một châu bia khác. Theo sự đề xuất của Lực: "Văn nghệ sĩ là phải vui, phải thương nhau, thì năng suất lao động mới cao, sự sáng tạo mới dồi dào". Ừ, thì vui! Nán ngồi lại có Cù Văn Hòn, Việt Sồ, Hoàng Bảo, Văn Quyền, Phan Chấn, Cấu. Dĩ nhiên là có Quách Quyền Lực.

Lực hỏi chung mọi người:

- Các ông thấy cuộc này thế nào?

Không ai trả lời. Lực quay sang hỏi riêng Cù Văn Hòn.

Cù Văn Hòn trả lời quá thật thà:

- Vui thì vui thật. Nhưng có hai điểm không vui. Một là các cô hành chính mệt quá. Hai là ông nói nhập hai cuộc để tiết kiệm, nhưng lại tốn hơn gấp bốn gấp năm lần.

Phan Chấn vê vê sợi tóc xoắn trên trán, nhanh nhẩu phản bác ý kiến của Cù Văn Hòn:

- Lúc cần tốn kém phải tốn kém. Qua cuộc này ta thấy rõ Quách Quyền Lực là một nhà tổ chức tài giỏi...

Có thể Quách Quyền Lực khiêm tốn không nói ra, tôi xin tiết lộ cho các bạn biết điều này. Túi quà mà cơ quan biểu khách mang về ăn tết, trong đó có những gì là do Lực ghi vào mảnh giấy để cô Đào, cô Chiều cứ theo đúng như thế mà mua. Nếu không làm thế, thì hai cô Đào cô Chiều sẽ không biết cách biếu những món quà tế nhĩ đối với các nhà văn hóa... Chưa có một Viện trưởng nào tử hãn được như thế...

Câu nói lúc này của Hòn làm cho gương mặt của Lực hơi chau lại, lập tức lại tươi giãn dần theo lời mặt rớt của Phan Chấn. Vừa mới tươi giãn một tí lại biến sắc ngay khi Việt Sồ lắc cái đầu xù, mặt đỏ gay như mặt gà chọi:

Cái thằng Chấn này lắm lười. Cứ mỗi Viện trưởng lại thay một cái lười mới.

Việt Sồ là một nhà thơ nổi tiếng từ những năm đầu kháng chiến chống Mỹ. Tính thẳng như ruột ngựa. Nóng nảy. Sau câu nói của Sồ, mọi người im lặng. Sồ cầm điều thuốc lào, rít một hơi dài, rồi ngửa mặt nhả khói một cách khoái trá. Khói trắng bay lên xô nhau tản ra trong gian phòng hẹp. Sồ nâng cốc bìa nốc hết một hơi, nói tiếp:

- Việc người nào thì người ấy làm, cứ nịnh thối nhau làm gì. Trên có trời dưới có đất, thằng Việt Sồ này không biết nịnh ai bao giờ, sống đàng hoàng giữa đất rộng trời cao...

Việt Sồ lại rít một hơi thuốc lào:

- Ở trong cơ quan thì tao chịu sự điều khiển của Quách Quyền Lực. Ra khỏi cổng cơ quan, Quách Quyền Lực là cái giẻ lau giày của tao. Các trường đại học mời tao nói chuyện thơ, sinh viên chen nhau xin chữ kí. Còn thằng Lực thì ai xin chữ kí làm gì. Bây giờ nó lo sắm cái bút dạ để kí công văn, kí công lệnh, kí phiếu thu chi.

Việt Sồ lại rít một hơi thuốc lào rất dài, rồi nằm ngã vào người Cù Văn Hòn:

- Ở trong cơ quan tao chịu sự điều khiển của Quách Quyền Lực. Ra khỏi cơ quan, Quách Quyền Lực là cái giẻ lau giày của tao...

Quách Quyền Lực giật giật hai thái dương, giơ tay phải cầm chiếc điều cày khươ ra giữa mâm. Điều cày dốc ngược, nước đen sệt đổ lên đĩa thịt gà luộc, rồi đổ rây ra đĩa nộm, đĩa thịt đông, đĩa giò lụa... Mọi người thấy Lực nổi cơn giận, ngồi im lặng. Nhưng Việt Sồ thì cứ cười ha hả, vừa cười vừa nói:

- Ở trong cơ quan tao chịu sự điều khiển của Quách Quyền Lực. Ra khỏi cơ quan, Quách Quyền Lực là cái giẻ lau giày của tao...

V

Việt Sồ từ ngoài đường phố bước vào, nồng mùi bia, đứng sững, vuốt mái tóc xù, vừa lắc lắc đầu vừa đọc to những dòng chữ trên tấm bảng mica:

"Thông báo khẩn chương.

Sáng ngày mai là ngày thứ sáu, lúc 8 giờ sáng có cuộc họp khẩn chương toàn thể mọi người cán bộ và nhân viên trong toàn cơ quan đề bàn về vấn đề phát triển kinh tế của cơ quan cần phải có đủ mặt đông đủ của mọi người trong cơ quan để thảo luận, mọi người thu xếp thời gian để đến họp mặt đông đủ và đúng giờ hành chính quy định của nhà nước.

Thanh Cấu".

Thanh Cấu là anh khỉ nào?

Cô Chanh dừng tay chổi quét nhà:

- Thanh Cấu là "thầy lớn" của em.

- Thầy lớn nào?

- Là thầy Cấu của em chứ còn ai nữa.

- Sao lại "thầy lớn"? "Thầy bé" chứ! "Thầy lớn" là thằng Lực. Mà nói "thầy lớn" là theo nghĩa đen hay nghĩa bóng?

- Em chữ nghĩa dốt nát, chẳng biết nghĩa đen nghĩa bóng là thế nào. Thầy Cấu em to lớn nhất cơ quan nên em gọi là "thầy lớn".

- Con bé này thông minh thật. Thằng Cấu cao một mét chín mà gọi "thầy lớn" là phải. Nhưng trước mặt thằng Lực, mà gọi thằng Cấu là "thầy lớn" thì thằng Lực sẽ trị mà.

- Sao thế à?

- Đáng ra mà phải gọi thằng Lực là "thầy lớn" mà thằng Cấu là "thầy bé".

- Ai to xác hơn thì em cứ gọi là "thầy lớn", chứ phận em hèn mọn em có dám xỏ xiên ai đâu ạ...

Việt Sồ hạ thấp giọng:

- Nó đòi thế nào mà lại gọi là Thanh Cấu, từ xưa đến giờ tên nó là Cấu kia mà!

Chanh dầu môi:

- Gớm!... Thuyền đua thì lái cũng đua - Thấy rau muống vượt, rau dừa vượt theo. Các nhà văn hóa là Văn Quyền, Hoàng Bảo, Việt Sồ thì "thầy lớn" em cũng phải Thanh Cấu chứ. Chẳng lẽ cứ Cấu cấu cấu cấu cấu cấu mãi nó quê mùa khó nghe.

- Mà là con bé thông minh đấy!... Mà có thấy "thầy lớn" mà dạo này đi đâu cũng xách một cái cặp đen giống "thầy bé" Quách Quyền Lực?

- Gớm! Em thừa biết... Sờ sờ ra đây ai chẳng biết... Buồn cười cho khổ đeo hoa - Cho voi đánh nhẩn cho gà nhuộm răng... Chúng nó phong cho "thầy lớn" em một biệt danh rất... rất... rất... oách.

- Biệt danh gì?

- Đố anh biết.

- Tao chịu.

- Anh là nhà viết sĩ anh có nhiều thông tin hơn em mới phải. Viết sĩ như anh thì mềng thông tin quá.

- Về khoản này thì tao chịu nhận là kém hơn mày. Nói đi, nói đi. Tao sẽ thưởng.

- Anh thưởng gì?

Việt Sờ nhú môi:

- Tao thưởng cho mày mười cái... chụt...

- Thôi thôi thôi... Thưởng kiểu ấy thì anh được thưởng, chứ em thì... thiệt lắm?

- Thế mày muốn gì tao thưởng nấy, nói đi...

- Em chịu thôi. Anh để lộ ra thì em mất việc làm.

- Trên có trời dưới có đất, tao thề không để lộ với ai...

- Biệt danh là... Cậu Trời...

- Cậu Trời là cái gì?

- Cậu Trời Đặng Mậu Lân chứ còn là cái gì nữa! Anh là nhà viết sĩ anh phải thông thạo kinh sử hơn em chứ...

Việt Sồ gật gật đầu:

- Giỏi giỏi giỏi... Thế tao hỏi mày, Cậu Trời Đặng Mậu Lân ý thế Đặng Thị Huệ, còn Cậu Trời Thanh Cấu ý thế ai?

- Em không biết... Em chỉ biết là từ khi Cậu Trời xách cái cặp da đen thì cả cái kinh thành Viện Văn hiến này náo loạn, Cậu Trời đi đến đâu thì người dạt ra hai bên đường, cóc nhái nhảy chồm chồm...

- Sao lại nhảy chồm chồm mày?

- Gớm?... Con cóc nằm góc bờ ao - Lăm le lại muốn đớp sao trên trời...

Thấy Chanh đối đáp vui vui, Việt Sồ chọc để kích Chanh nói thêm:

- Sao cóc lại đớp được sao mày? Con bé này dùng hình tượng ghê thật. Đáng lẽ mày phải làm nhà viết sĩ thay tao.

- Gớm! Thân phận em là cóc thì em làm cóc, em đâu có dám đớp sao...

Này... "thầy lớn" Thanh Cấu của mày biệt danh là Cậu Trời, thế "thầy bé" Quách Quyền Lực

của mày không có biệt danh à?

Chanh lắc đầu:

- Có nhưng em không dám nói. Chúng nó đặt biệt danh hay lắm.

- Mày nói đi. Tao tuyệt đối giữ bí mật.

- Em sợ lắm.

- Trên có trời dưới có đất, tao thề tuyệt đối giữ bí mật.

Chanh ghé sát mồm vào tai Việt Sồ, thì thầm;

- Mặt Thót...

Việt Sồ ngửa mặt, cười phá lên:

- Tài thật! Cái biệt danh đúng tính cách của nó. Mặt nó cứ trơ ra như mặt... th...

Chanh vội giơ tay bịt mồm Việt Sồ:

- Ấy chết... Anh mà nói ra thì em bị đuổi việc...

Mấy cô mấy cậu thấy Chanh và Việt Sồ nói chuyện vui vẻ, cũng xúm lại, mỗi người chêm vào một câu, cười như nắc nẻ.

Cầu bồng xuất hiện, xách cái cặp da đen, to cao như ông hộ pháp, lừng lững bước vào cửa. Cả

đám người bỏ chạy về phòng làm việc. Chanh vội vàng cầm cán chổi quét sân...

Cái hoạt cảnh này cứ diễn đi diễn lại trong cơ quan.

Thỉnh thoảng Cấu đi vắng thì một số anh chị em có dịp ngồi với nhau trò chuyện thoải mái. Cấu về, cuộc trò chuyện lập tức bị dập tắt và đám người lại tan tác như tổ ong bị một hòn đá ném vào. Có lần cô Chanh đã lạnh chanh nói với Quách Quyền Lực: "Anh nói với anh Cấu của anh là đừng Pôn Pốt quá, chúng em làm việc mệt thì thỉnh thoảng xúm nhau trò chuyện giải lao cho vui. Việc gì mà anh Cấu bắt chúng em giải tán". Quách Quyền Lực giơ cánh tay, tỏ vẻ đồng tình: "Đúng? Đúng! Tuyệt vời! Thằng Cấu nó ra oai quyền lực, hổng! hổng! hổng!". Nhưng vào cuộc họp, Quách Quyền Lực nói ngược lại: "Tôi cho phép anh Cấu được kiểm tra chặt chẽ giờ giấc lao động. Mọi người được vào đây là để làm việc cho nền học thuật nước nhà, chứ không phải để xúm nhau tán gẫu, nói xấu người này người kia. Tôi cho phép anh Cấu được giải tán mọi cuộc quần tam tụ ngũ... Phải tiết kiệm thời gian như tiết kiệm vàng ngọc. Anh Cấu có khát khe cũng không phải mưu cầu lợi ích của anh ấy, mà để mưu cầu lợi ích cho nền học thuật, nền văn hiến nước nhà. Tôi cho phép anh Cấu được giải tán mọi cuộc quần tam tụ ngũ!...".

Cấu đang học dở chừng cấp ba thì bỏ học vì không đủ điểm lên lớp. Học không hay cày không thông, lêu lổng chơi bời. Vóc dáng Cấu khác với những đứa trẻ bình thường trong làng. To bè bè. Cao một mét chín. Mắt híp. Mi mắt phồng đỏ nổi lên những đường gân xanh. Đang vui vẻ chơi với bạn, hễ đứa nào làm trái ý, Cấu nổi khùng gầm lên một tiếng như bò rống là cả bọn sợ hãi bỏ chạy. Có một dạo Cấu bỏ nhà đi đâu hơn ba tháng rồi lại trở về làng. Người ta đồn rằng Cấu đi học võ với một võ sư ở ngôi chùa tận trong rừng xanh. Mặt hăn có một vết sẹo dài ở thái dương bên phải. Nghe nói đó là chiến tích của nó đã đánh tan bọn cướp đường để cứu một bà đi buôn, được bà ấy cho mấy chỉ vàng. Về làng, hăn có những hành tung khác lạ. Đang đi đường, gặp nương nước, hăn không lội, mà nhảy phốc từ bờ bên này sang bờ bên kia. Thấy bọn trẻ đang công kênh nhau trèo cây hái quả, hăn bảo "Chúng mày lui ra", thế là hăn nhảy phốc một phát thật cao níu cành cây xuống. Bọn trẻ chạy xúm lại, vừa hỏi hă hái quả vừa khen "anh Cấu tài thật". Tin đồn rằng Cấu giỏi võ và có cả phù phép nữa lan ra khắp làng và những làng lân cận, chẳng ai dám trêu chọc hăn. Khi nổi khùng, trông hăn thật hung dữ. Dáng người to

cao khom xuống như một con gấu, hai nắm tay như hai cái chùy khua vòng tròn trước ngực. Mắt lơn cổ trợn lên nhưng không trợn được, càng làm cho hai cái mi đỏ phồng to và nổi rõ những đường gân xanh...

Làng Cầu ở cạnh đường số Năm. Hầu như ngày nào hấn cũng ra chơi và xem anh chị công nhân làm đường. Không những xem mà hấn còn ghé vai vào một vài việc nặng nhọc. Cô công nhân đang ì ạch bê ổ đá, hấn bước đến, giơ hai cánh tay vạm vỡ đặt gọn ổ đá lên đầu và chạy phăm phăm. Anh công nhân đang hì hục xúc đá trên chiếc xe hai bánh, hấn "ì" một tiếng và cầm hai càng xe dốc ngược cho đá đổ rào rào xuống mặt đường.

Chiến tích lớn nhất của hấn đối với đội làm đường là đánh đuổi được một bọn cướp. Hôm ấy, trời nắng chang chang, anh chị em công nhân đang hì hục làm việc, ba tên cướp lén vào nhà xe di động, ăn cắp quần áo, gạo và thực phẩm. Một cô công nhân chợt nhìn thấy, hô toáng lên: "Bọn ăn cướp! Bọn ăn cướp!". Mọi người cầm búa cầm xẻng đuổi theo. Trong khi đó, Cầu đã ba chân bốn cẳng rượt lên trước, nắm tóc một thằng và gầm lên như bò rống: "Tao cho chúng mày về âm phủ mà ăn cướp của Diêm Vương!". Thế là cả bọn cướp vút lại ba bó quần áo, bao gạo, nôi thực phẩm, chạy bán sống bán chết...

Nhờ chiến công đó, Cầu được tuyển vào đội làm đường. Làm hợp đồng, rồi vào biên chế. Thấy Cầu có khả năng làm ca dao, viết tin - toàn những tin ca ngợi thành tích Đội cầu đường số 13 - Công ty đưa Cầu lên làm tuyên truyền.

Và từ đấy...

Trong lí lịch của Cầu, khai thành phần giai cấp là "công nhân".

Vài ba lần Quách Quyền Lực đi thực tế ở Công ty cầu đường, gặp Cầu, quen biết Cầu và cảm thấy hợp với "kênh tâm hồn" của mình, lấy Cầu về phụ trách phòng Hành chính trị sự của Viện Văn hiến. Sau một thời gian ngắn, Cầu làm việc chật chường quá vì trình độ văn hóa thấp, Quách Quyền Lực quyết định cho Cầu học bổ túc văn hóa. Hầu hết anh chị em trong cơ quan cứ nghĩ đây là dịp may mắn để Cầu mãi mãi rời khỏi cơ quan. Không ngờ, học xong...

Một màn kịch nhỏ diễn ra lắt léo và đầy kịch tính:

Trong cuộc họp Ban lãnh đạo để bàn vấn đề có cho Cấu trở về cơ quan hay không, gồm ba người: Quách Quyền Lực, Cù Văn Hòn, chị Thu Lan. Hai người ý kiến trái ngược nhau, một người ngồi im từ đầu đến cuối.

Ý kiến của Thu Lan:

- Trình độ văn hóa Cấu quá thấp, không đủ năng lực để tham gia điều hành một cơ quan học thuật. Một vài người nhầm tưởng Cấu có khả năng làm kinh tế giỏi, thật ra Cấu chỉ là "gà què ăn quần cối xay", dùng nhiều thủ đoạn lừa bịp lấy chỗ này đập sang chỗ kia, chứ hoàn toàn không có đầu óc kinh doanh. Thái độ hống hách của Cấu làm cho nhiều anh chị em mất lòng, chán ghét.

Ý kiến của Cù Văn Hòn:

- Hoàn toàn đồng tình với những ý kiến của chị Thu Lan. Những nhận xét của chị hoàn toàn đúng. Nhưng, anh Cấu học xong, xin việc ở mấy cơ quan không nơi nào nhận. Nếu cơ quan ta cũng không nhận anh ta trở về, thì anh ta trở thành người thất nghiệp à? Cho nên không có cách nào khác là phải cho Cấu trở về làm việc. Chỉ có điều là sắp xếp cho Cấu làm một việc gì đó thích hợp, để anh ta có nơi nhận lương mà sống chứ?

Người thứ ba im lặng, dĩ nhiên là Quách Quyền Lực.

Lực rất bất ngờ về ý kiến của Cù Văn Hòn, và cũng rất sung sướng khi nghe Cù Văn Hòn nói. Nếu mình công khai phát biểu "phải cho Cấu trở lại cơ quan làm việc" thì sẽ mất lòng chị Thu Lan. Chỉ bằng im lặng. Ý kiến của mình đã có Cù Văn Hòn nói hộ. Như thế được lòng tất cả mọi người, mà mình thì đạt được mục đích.

Họp xong, Quách Quyền Lực bảo Đẩu phóng ô tô đến ngay nhà Cấu. Cấu đang nằm ngáy khò

khò trên đi vắng.

Người Cẩu quá dài, chân quá dài, chiếc đi vắng không đủ chiều dài cho cái cơ thể đồ sộ ấy, phải vắt hai chân ra ngoài. Lực gọi giật giọng: "Cẩu! Cẩu! Cẩu... Mày vô tâm quá! Tao vắt vả vì mày mà mày thì nằm ngủ như trâu rùng?...". Cẩu mở mắt, choàng dậy: "Anh... anh... anh... ân nhân của em...". Không kịp ngồi, Lực giơ hai tay, cúi xuống rồi lại ngẩng lên, nói một hơi dài với âm sắc đầy da diết và thống thiết:

- Cẩu ơi! Mày ăn ở như thế nào mà ai cũng ghét mày! Mày ăn ở như thế nào hở Cẩu? Cuộc họp Ban lãnh đạo xong, tao đến mày ngay. Tao báo tin cho mày ngay. Bà Thu Lan không muốn nhận mày về. Ông Cù Văn Hòn cũng không muốn nhận mày về. Cả hai người đều muốn gạt mày ra khỏi Viện Văn hiến cho rảnh mắt. Sao bà Thu Lan lại ghét mày đến thế. Sao ông Cù Văn Hòn lại ghét mày đến thế. Không có tao thì lần này mày rơi xuống vực sâu. Tao khổ vì mày, tao vắt vả vì mày quá Cẩu ơi...!".

- Thế... thế... thế nào rồi anh ơi!

- Còn thế nào nữa! Mày ngu mày chậm hiểu thế. Tao cứu được mày rồi. Mày lại về làm ở Viện Văn hiến.

Màn kịch còn tiếp diễn vào sáng hôm sau.

Chị Thu Lan hậm hực thông báo với chị em:

- Cái lão Cù Văn Hòn ngu như chó. Thăng Cẩu hấn chơi cho lão ta nhiều trận liêu xiêu, lão ta không biết thân biết phận, lại còn ra sức bênh vực cho hấn được trở về làm việc cơ quan mình. Chắc lão ta muốn kéo thăng Cẩu về để mạnh thêm vây cánh. Vây cánh gì cái lão ấy. Chẳng có mưu mẹo gì cả. Hấn về ấm chỗ rồi hấn trở mặt đá lên đầu lão ta...

Mấy cô nhao nhao:

- Sao? Sao? Anh Cù Văn Hòn bênh vực cho lão Cấu về lại cơ quan à?

- Tưởng là nhân dịp này, anh Cù Văn Hòn gạt phăng lão Cấu mới phải chứ.

- Anh Cù Văn Hòn lại mũi lòng thương thằng Cấu rồi.

- Làm chính trị như anh Cù Văn Hòn thì suốt đời bị chúng nó lừa.

Một lát sau, Cấu mặt mày phớn phở bước vào phòng Hành chính, chớp chớp đôi mắt híp:

- Lão Cù Văn Hòn muốn dim tao, muốn gạt tao ra khỏi cơ quan, nhưng lão ta thắng thế nào được Quách Quyền Lực.

Mấy cô lại nhao nhao:

- Sao? Sao? Anh Cù Văn Hòn không muốn nhận anh về lại cơ quan à?

Cấu lại chớp chớp đôi mắt híp:

- Cuộc họp Ban lãnh đạo chiều hôm qua, bà Thu Lan với ông Cù Văn Hòn kiên quyết không nhận tao về. Nhưng anh Lực đấu tranh đến cùng. Tao lại về làm việc đảng hoàng ở cơ quan này.

Các cô hoang mang. Bà Thu Lan nói một đằng. Cấu nói một nẻo. Thông tin lộn tùng phèo.

Trong màn diễn này, chỉ có Quách Quyền Lực ngẫu nhiên cười thầm. Thằng Cấu mang ơn mình. Chia rẽ được Thu Lan với Cù Văn Hòn. Chia rẽ được Cù Văn Hòn với Cấu Thêm một bước chia rẽ được anh chị em trong cơ quan với Cù Văn Hòn... Hề! hề! hề!... Hội làng vui quá. Chúng nó đánh trần vật nhau ngoài sân đình, còn Quách Quyền Lực thì chễm chệ ngồi trên chiếu hoa

rung đùi uống rượu.

Màn kịch hạ xuống. Và, hôm nay, Cấu và Quách Quyền Lực trở thành "thầy lớn" "thầy bé", cùng xách chiếc cặp da đen, song song đồng hành trên con đường sự nghiệp...

Cuộc đi nghỉ mát của Viện Văn hiến bưng bưng khí thế như một cuộc ra quân lớn. Từ bốn giờ sáng, trụ sở cơ quan đã sáng trưng ánh điện và rậm rịch tiếng người.

Cấu được Quách Quyền Lực giao cho làm tổng chỉ huy cuộc đi nghỉ mát này. Theo lệnh của Cấu từ mấy hôm trước, các cô và các cháu ở phòng Hành chính trị sự đến sớm nhất, chuẩn bị các công việc hậu cần: bia, nước ngọt, thuốc đau bụng, thuốc cảm, dầu gió, giấy vệ sinh, bánh mì ba tê... Cấu rất hiểu ý của thủ trưởng, lo toan chuyển đi nghỉ mát này thật hoàn bị như một chiến tích của mình.

Cấu đến Viện tuy có muộn hơn nhân viên, nhưng bắt tay ngay vào việc điều hành từ phút đặt chân vào cửa:

- Mọi người đến đầy đủ chưa?

Tiếng thưa ran lên:

- Thưa thủ trưởng, đủ rồi ạ.

Với chiếc cặp đen trên tay, chân đi đôi giày sáng bóng, Cấu xắc xáo vào phòng trong, ra phòng ngoài, vào phòng kho, đôn đốc ầm ĩ:

- Xếp mấy két bia vào một nơi!

- Xếp mấy thùng nước ngọt vào một nơi!

- Bánh mì ba tề cho vào túi ni lông thật sạch sẽ!

- Giấy vệ sinh để riêng ra, không để lẫn vào bánh mì ba tề!

- Các loại thuốc dự phòng cảm gió, ỉa chảy để hẳn ra một túi!

- Cơ quan văn hóa phải có nếp sống văn hóa, phải có thái độ ứng xử văn hóa, phải có động tác ngoại giao văn hóa?

Tiếng giày cộp cộp của Cầu đi đến đâu thì mồm Cầu phát ra tiếng quát tháo đến đấy. Đi hấp tấp quá, Cầu vấp phải kết bia, suýt ngã lăn vào chân tường:

- Đ. mẹ đưa nào để kết bia vô văn hóa thế này?

Mấy cô Đào, Chiều, Dung, Thanh ngồi im thin thít ở phòng trong. Cô Chanh chạy đến làm lành:

- Thừa thủ trưởng đã có em nâng ạ?

Cầu trừng mắt:

- Mà để kết bia vô văn hóa đây phải không?

- Thừa thủ trưởng, cái Dung nó vừa khuôn đến đó thì mặt quá nó vãi đái, nó chạy vào toa lét. Mẹ cái Dung già rồi, thủ trưởng đòi ấy mẹ nó chỉ thiết thủ trưởng thôi ạ ạ ạ...

Các cô được Chanh giải thoát, cười rộ lên. Cấu quát yêu:

- Lần sau chúng mày phải cẩn thận, không được vô văn hóa như thế nữa.

Các cô đồng thanh:

- Thừa thủ trưởng, vâng ạ... ạ... ạ...

Cấu vừa đi khuất vào phòng, Đào chạy tới ẵm vai Chanh:

- Mày liều thật, mày dám đùa với Cậu Trời.

Chanh chề môi:

Gớm!... Khi nào mắt Cậu Trời trắng cùi nhĩ chỉ có em là làm cho mắt Cậu Trời đen hạt nhĩ. Các chị sống được ở cơ quan này là nhờ em đấy...

Trời sáng bảnh. Trụ sở tòa soạn nhộn nhạo kẻ ra người vào kẻ uống nước người hút thuốc lá, kẻ nhấp rượu người rít thuốc lào... Mọi việc đã chuẩn bị xong xuôi, sắp sửa lên đường thì xảy ra một trục trặc nhỏ.

Giữa mấy cuộc họp của cơ quan hôm qua hôm kia hôm nào, Cấu đồng dục tuyên bố: người trong tòa soạn đi nghỉ mát chỉ được đem theo vợ hoặc chồng hoặc con, ngoài thành phần đó tuyệt đối không được đưa người nào đi theo. Ai nấy răm rắp thực hiện đúng lệnh. Duy có thủ trưởng Quách Quyền Lực đem theo ba bố con ông anh nuôi. Cù Văn Hòn, cô Đào, cô Chiều rất thuộc tính cách Quách Quyền Lực, bàn với nhau: Phải ghi đủ số lượng người để thanh toán tài vụ. Ghi tên anh chị em trong cơ quan. Ghi tên khách. Riêng ba người này, không ghi tên, mà chỉ ghi chung chung là ba người khách. Nhưng cũng không ghi rõ là khách của Lực mà ghi khách của cơ quan...

Chuyện đơn giản thế thôi. Thế mà đũa nào thẽ thót tâu với Quách Quyền Lực: Chúng nó ghi tên ba bố con ông anh nuôi của Lực để bắt trả tiền. Lực nóng bừng hai thái dương, mắng xa xả vào mặt cô Đào cô Chanh: "Ở cơ quan này, tôi thủ trưởng hay các cô thủ trưởng? Tôi thủ trưởng hay ông Cù Văn Hòn thủ trưởng? Các cô có quyền gì mà bắt tôi phải trả tiền đi nghỉ mát cho anh tôi, cháu tôi? Các cô có quyền gì trong cơ quan này? Các cô có quyền gì? Các cô có quyền gì?...". Cô Đào run run tay giơ bản danh sách trước mặt Lực, Lực không thêm đọc. Cù Văn Hòn vừa cười vừa nói: "Xin mời các anh các chị ra ô tô, khách ngồi hết cả trên ô tô rồi". Hòn nắm tay Lực kéo ra cửa...

Thế là dung dăng dung dẻ ô tô lớn ô tô bé vui vẻ một đoàn kéo xuống Hạ Long. Chăn chăn người của tòa soạn chỉ có mười tám, mà khách khứa, cộng tác viên được mời, tổng cộng hơn tám chục. Một cuộc biểu dương hiếm có thể hiện tài nghệ tổ chức và lòng kính mến các nhà văn hóa của Quách Quyền Lực, đồng thời bộc lộ sự phồn vinh của Viện Văn hiến. Tính Lực thích phô trương bịp bợm như vậy Cậu ta ý thức được rằng: sự tồn tại và tiến thân của mình không phải là do mấy chục người trong cơ quan quyết định, mà là đông đảo số người ở ngoài: các nhà văn hóa, các cộng tác viên của Viện Văn hiến, các vị lãnh đạo cấp trên. Cho nên phải dành tiền mà tung ra ngoài, dùng tiền tài thu nhân tâm. Thằng nào chẳng thích tiền. Đồng tiền là tiên là phật, là sức bật cuộc đời, là nụ cười con trẻ, là sức khỏe cụ già, là cái đà danh vọng, là cái lọng nịnh thần, bà cán cân công lý. Cộng tác viên ở tỉnh xa về, cần tiền, Lực kí ngay cho một cái phiếu chi 200.000, 300.000, 500.000, 1 triệu đồng... Ông nào cần mượn ô tô, Lực cho mượn ngay, bất kể lúc ấy Đấu tài xế đang ngủ hay đang ăn cỗ tết với vợ con... Trong khi đó, bình quân thu nhập trong cơ quan chỉ hơn 400.000đ.

Khổ lúc nào không biết, chứ bây giờ được thủ trưởng cho đi nghỉ mát, cứ vui cho hết cỡ, "nào anh em ta cùng nhau xông pha lên đàng...". Việt Sồ bắt nhịp và tất cả mọi người ngồi trong ô tô cùng hát theo. Việt Sồ quay lại phía sau, giơ ngón tay trỏ chỉ vào Chanh:

- Con bé này! Mày ca lên một bài ca bình dân phù hợp với cái cảnh đi nghỉ mát này tao sẽ thưởng cho mày.

Chanh e hèm... lấy giọng: "Ơ... Ra đường võng lọng nghênh ngang - Về nhà hỏi vợ căm rang đâu mày...". Mọi người vỗ tay reo hò.

Việt Sồ ôm đầu Chanh:

- Thân phận em khổ thế kia à. Em về ở với anh cho đỡ cái cảnh cảm rang.

Chanh đỏ mặt:

- Thừa với anh là chỉ thân phận em chịu ăn cảm rang, chứ thầy lớn thầy bé em thì cứ thường xuyên gà hầm, rượu cá ngựa, rượu bìm bịp.

- Sao mà thông thạo thế?

- Ngày nào em chẳng phải phục dịch cho thầy em.

Chuyện trò rôm rả, chẳng mấy chốc mà đến Hạ Long. Vừa xuống xe, Quách Quyền Lực kéo Cù Văn Hòn cùng đi đến tận các phòng thăm hỏi khách. Tới phòng nào, Lực cũng hỏi tỉ mỉ: "Các vị còn thiếu gì nữa không? Còn cần gì nữa không? Cần gì cứ nói với tôi. Ai đau ốm gì cứ nói với tôi. Chúc các vị một kì nghỉ mát tuyệt vời. Tuyệt vời nghỉ ngơi để trở về Hà Nội tuyệt vời sáng tạo".

Trong suốt thời gian ở Hạ Long, đi đâu Quách Quyền Lực cũng kéo Cù Văn Hòn cùng đi. Ra bãi tắm, cùng tán gẫu với từng nhóm khách. Ăn cơm, cùng ngồi một mâm. Buổi tối, cùng trò chuyện với khách ở từng phòng. Thấy hai người lúc nào cũng cặp kè với nhau, có vị khách vỗ tay hoan hô:

- Tôi thấy hai ông lúc nào cũng xoắn xuýt với nhau như hình với bóng.

Quách Quyền Lực giơ tay lên quá đầu:

- Hai chúng tôi là một. Cùng một suy nghĩ. Cùng một hành động. Cùng một lí tưởng văn

chương. Cùng chung tay đẩy Viện Văn hiến lên ngang tầm công cuộc đổi mới của đất nước.

Suốt ba ngày, nể Lực quá, phải gò bó đi với Lực. Đến hôm về, Hòn tìm cách lẩn trốn, tách ra, để Cậu được ngồi cùng xe con với Lực, còn mình thì nhảy lên ô tô ca ngồi với bạn bè cho thoải mái...

Trên đường về, Cù Văn Hòn bị hố một cú đến tức cười.

Cù Văn Hòn rất thích trẻ em. Đi đến đâu hễ thấy có đứa trẻ là Cù Văn Hòn đùa chơi, bẹo tai bẹo mũi, kể chuyện cổ tích, kể chuyện thần thoại. Trẻ em quăn quýt, nghe say sưa, thỉnh thoảng lại cười nhe hàm răng sún...

Trên chuyến ô tô này có một đứa bé duy nhất là thằng Tuấn bảy tuổi con cô Chanh. Cù Văn Hòn đùa với bé Tuấn, không những không được bé Tuấn quăn quýt mà lại còn bị nó phản ứng một cách hỗn xược.

Lần thứ nhất bị bẹo tai, Tuấn nắm tay trái dứ dứ trước mặt Hòn. Nghĩ là con nghịch một cách bình thường, cô Chanh ôm chặt con vào ngực.

Lần thứ hai bị bẹo tai, Tuấn nắm hai tay dứ dứ trước mặt Hòn. Nghĩ là con hiếu động, cô Chanh bế con quay hẳn vào người mình.

Lần thứ ba bị bẹo tai, Tuấn đứng dậy, trợn mắt nhìn chăm chăm vào mặt Hòn. Cứ ngỡ đây là kiểu nghịch ngợm của một đứa con trai có cá tính, Cù Văn Hòn cười: "Bác yêu cháu thế mà cháu không yêu bác ạ?". Tuấn trợn mắt to hơn: "Tôi không yêu ông?". Mọi người quay mặt nhìn Tuấn.

Cô Chanh ghì con xuống, quay lại phía sau mới biết là Cù Văn Hòn đùa với nó, nói yêu: "Bác yêu cháu đấy mà, con phải yêu lại bác chứ". Tuấn áp sát mặt, nói nhỏ vào tai mẹ: "Con không yêu lão Cậu... Con không sợ lão ấy đâu... Mẹ để con cho lão ấy một chưởng?...". Cô Chanh phì cười, nhỡ miệng nói to lên: "Đó là bác Cù Văn Hòn, chứ không phải bác Cậu". Mọi người hiểu ý,

cũng cười theo. Tũn xấu hổ rứt đầu vào ngực mẹ...

Thì ra sự thể thế này:

Thỉnh thoảng bé Tũn theo mẹ đi chơi, nghe các cô các chú nói những điều không hay về Cấu và Quách Quyền Lực. Nó tức lắm. Tại sao hai ông ấy hay bắt nạt mọi người như thế? Hai ông ấy có quyền gì mà quát mắng các cô chú và mẹ mình?...

Trong mấy ngày nghỉ mát ở Hạ Long, Tũn thấy có hai ông lúc nào cũng đi cặp kè với nhau. Trong hai ông ấy, nó nhớ mặt ông Lực. Hồi bắt đầu xin về cơ quan Viện Văn hiến, cô Chanh đèo Tũn đến nhà Lực mấy lần... Còn ông kia, là Cù Văn Hòn, thì Tũn cứ đinh ninh là ông Cấu.

Trong suy nghĩ đơn giản của nó, chỉ có ông Cấu và ông Lực hay đi với nhau. Cho nên lúc ngồi trên ô tô, Cù Văn Hòn bị hiểu nhầm và xuýt bị Tũn "cho một chương!".

VI

Đến cổng nhà Quách Quyền Lực, Cấu đứng im, nhìn rất kĩ vào gian phòng của Lực. Lần nào cũng vậy, trước khi vào với Lực, Cấu cảnh giác xem có ai ngồi trong đó không. Nếu có người thì Cấu tạm lui ra, đợi cho người đó đi rồi mới vào... Trong phòng sáng ánh điện, Lực ngồi nói chuyện với một người khách rất lâu. Cấu luồn tay vào phía trong, mở chốt cổng, rồi bước rất khẽ, ghé mắt nhìn qua khe cửa. A, cô Đào. Cô ta đến làm gì vào lúc này? Lực và Đào ngồi hai bên bàn, đối diện với nhau. Trên bàn đặt một tập ảnh và hai cái băng ghi hình.

Chiều nay, anh em trong cơ quan đi vắng, chỉ một mình Đào làm việc. Thợ ảnh hiệu Văn Lang đem vào tập ảnh chụp trong dịp cơ quan tổ chức lễ ra mắt thủ trưởng mới và đi nghỉ mát ở Hạ Long. Rồi sau đó, Đài Truyền hình lại gọi điện mời lãnh đạo Viện Văn hiến sang duyệt băng ghi hình quay buổi lễ ra mắt của thủ trưởng. Đào từ chối, lấy cớ mình không phải là lãnh đạo. Nhưng Đài Truyền hình đã xếp thời gian rất khít, Đào đành phải sang xem, xem xong Đào nói: "Tôi xem cho biết thế thôi, phải đợi thủ trưởng duyệt rồi mới phát".

Đào kể lại việc đó. Lực giơ cánh tay: "Rất tuyệt vời! Em Đào rất tuyệt vời! Cả cơ quan ai cũng biết lo như em, biết quan tâm đến công việc chung như em thì Viện Văn hiến này chẳng mấy chốc mà trở thành một Viện siêu học thuật".

Cấu lắng nghe, nhôn nhốt cả người. Cái đ. gì mà lão Lực lại khen cô Đào đến thế.

Đào vừa ra khỏi cổng thì Cấu xộc ngay vào. Lực ôm chầm lấy Cấu: "Thằng bạn chí cốt của tôi? Thằng em chí cốt của tôi? Mà đến rất đúng lúc. Niềm vui của tao được nhân đôi. Mà xem đây, chiều nay cả cơ quan đi vắng, cô Đào đã làm được cái việc này, đem về hai băng video với tập ảnh". Cấu lắp băng, cho máy chạy. Rồi sau đó, trải tất cả mấy chục tấm ảnh lên bàn để xem. Thỉnh thoảng Lực lại giơ tay cao quá đầu:

- Rất tuyệt vời! Rất tuyệt vời! Chưa bao giờ Viện Văn hiến tổ chức được những cuộc linh đình đồ sộ như thế này. Chưa bao giờ Viện Văn hiến lại có được cuốn băng long trọng như thế này. Rất tuyệt vời! Rất tuyệt vời!

Cấu sần mặt, hỏi với giọng nghiêm túc:

- Anh không nhận ra cái gì à?

- Cái gì?

- Chúng nó xỏ anh mà anh thì thật thà quá.

- Xỏ cái gì? Xỏ cái gì?

- Anh xem đây, ông anh thật thà của tôi ời - Cấu giơ lên từng tấm ảnh - 193 ảnh thì có 38 cái chụp phía sau đầu anh để lộ trắng hếu cái đầu hói phía sau của anh. Chúng nó xỏ cái đầu hói của ông Quách Quyền Lực mà hàng ngày chúng nó vẫn ngồi bàn tán với nhau.

Lực nóng rực hai thái dương, nét mặt sa sầm. Cấu im lặng, phút im lặng rất nghệ thuật để cái đồn đa nghi thấm sâu vào gan tuỷ của Lực... Hói từ trán lên hoặc từ đỉnh sọ xuống là chuyện bình thường. Đàng này mình lại hói phía sau, hói từ ót lên, làm cái đề tài cho chúng nó bình luận. Quái ác! Có lần Lực đi xem tướng, hỏi thầy tướng rất tỉ mỉ. - Hói từ gáy lên là cái nghĩa lí làm sao. - Là nghĩa lí quái tướng - Quái tướng là cái nghĩa lí làm sao? - Người quái tướng thì dám cả gan làm những việc mà không mấy ai dám làm. - Những việc không mấy ai dám làm là việc xấu hay việc tốt, việc lành hay việc dữ? - Gặp việc xấu thì cực xấu gặp việc tốt thì cực tốt, gặp việc lành thì cực lành gặp việc dữ thì cực dữ, tùy theo từng lúc...

Lực đang chìm đắm vào những ý nghĩ lan man thì Cấu giờ từng tấm ảnh lên trước mặt Lực và nói như quát lác:

- Đ. mẹ chúng nó... Đây, trắng hếu sau gáy... Đây, trắng hếu sau gáy... Đây, trắng hếu sau gáy... Không chủ tâm thì làm gì chụp được những tấm ảnh như thế này.

Thằng thợ ảnh nào mà lại vô tình chụp được những tấm ảnh rõ mồn một cái vạt hói phía sau... Đ. mẹ chúng nó chơi đùa! Chắc chắn là có sự chỉ đạo của Cù Văn Hòn. Ai đi mời thợ ảnh? Ai đi mời truyền hình?

Lực giật nảy người, miệng lẩm bẩm: "Đúng rồi! Đúng rồi!..."

- Chúng nó ăn phần trăm cả đấy ông anh ạ. Gần hai trăm cái ảnh, sáu mươi phút phim là bao nhiêu tiền? Chúng nó vừa được ăn phần trăm vừa chơi đùa ông anh quá thật thà của tôi... Ông anh thử nhớ lại xem, ai đi mời thợ ảnh, ai đi mời truyền hình?

Lực lại giật nảy người, miệng lẩm bẩm: "Đúng rồi! Đúng rồi!..."

Trong lúc bọn chụp ảnh với quay phim làm việc thì em thấy thỉnh thoảng Cù Văn Hòn lại thăm thì vào tai cô Đào, cô Đào thì xắc xở đưa hết cốc bia này đến cốc bia khác mời họ uống.

Hai thái dương Lực nóng bừng: đúng rồi! đúng rồi!...

Hàng ngày, sau giờ hành chính, trên đường về Đào rẽ vào chợ mua thức ăn, rồi về thẳng tới nhà, không rẽ ngang rẽ ngửa vào đâu. Nhưng hôm nay phải đưa ảnh và băng ghi hình cho Lực, nên về muộn. Mẹ chồng lại ốm, Đào phải nấu cháo cho mẹ, rồi lo cơm nước. Dầu vất vả đến mấy, xong công việc gia đình, Đào ngồi vào bàn làm việc, dịch sách Hán Nôm.

Ông nội của Đào là một nhà nho nổi tiếng. Bố mẹ Đào mất sớm. Hoàn cảnh gia đình neo đơn, túng bấn, Đào vừa làm vừa đi học và nuôi hai em cùng ăn học. Điều kiện sống cơ cực ấy đã tạo cho Đào đức tính chịu đựng, nhẫn nhục, ít nói và nhiều khi nhút nhát với những người xung quanh. Hễ ai quát tháo, dù đúng dù sai, mặt Đào cũng tái mét và im thin thít... Được về công tác tại Viện Văn hiến Đào thấy hợp với mình. Tự thấy năng lực chuyên môn còn yếu, đêm nào Đào cũng thức khuya để học thêm. Đến cơ quan, ngoài công việc dịch sách, Đào làm bất kì việc gì mà thủ trưởng giao: tiếp khách, chạy nhà in, quét dọn...

Đào che ngọn đèn cho vừa đủ sáng trang sách, với tay vào góc bàn lấy cuốn từ điển thì nghe chuông điện thoại, chưa kịp nói hai tiếng a lô, đã nghe đầu kia dây quát to với giọng giận dữ:

- Ai cho phép cô gọi thợ ảnh Văn Lang?

- Anh bảo em, anh quên rồi à? Anh bảo thợ vườn cơ quan chụp xấu, phải mời đích danh thợ ảnh Văn Lang.

- Ai cho phép cô mời truyền hình?

- Anh bảo em, anh quên rồi à?

- Ai cho phép cô điều hành quay phim, chụp ảnh? Ai? Ai? Cù Văn Hòn phải không? Cù Văn Hòn sai khiến cô phải không? Cô làm theo lệnh của Cù Văn Hòn phải không? Trong cơ quan này, tôi là thủ trưởng, chỉ một mình tôi là thủ trưởng, Cù Văn Hòn không phải là thủ trưởng mà là người giúp việc cho tôi.

- Em... em...

- Cô ăn cháo đá bát.

Vừa nhận chức Viện trưởng thì Quách Quyền Lực đã tiến hành một số động tác mị dân. Lên lương cho một loạt cán bộ. Có người được lên liền một lúc hai bậc lương. Có người được truy lĩnh lương từ hai năm trước. Lực nói: "Tôi thấy trình độ anh chị em làm việc ở đây rất cao, hưởng mức lương như thế không xứng đáng. Chế độ lương phải phản ánh được trình độ của cán bộ. Cán bộ Viện Văn hiến đi sang cơ quan khác có thể làm lãnh đạo được xin lỗi... tôi đã nói hai từ "có thể"... Trình độ học thuật của cán bộ Viện Văn hiến sang cơ quan khác là phải làm lãnh đạo làm thủ trưởng. Lương của cán bộ Viện Văn hiến phải xấp xỉ lương thủ trưởng ở các cơ quan học thuật khác...". Khi cơ quan Viện bình bầu lao động tiên tiến cuối năm, theo thông lệ, các bộ phận vẫn xếp ba loại A, B, C. Quách Quyền Lực tuyên bố trước cuộc họp tổng kết: "Trong cơ quan ta không có ai kém thuộc loại B loại C. Ai cũng có trình độ đạo đức trình độ tư cách trình độ học vấn trình độ chuyên môn trình độ học thuật loại A. Lấy quyền thủ trưởng, tôi xếp tất cả mọi người đều loại A, A một, A hai, A ba. Người loại A thì ghi là A một. Người loại B thì nâng lên A hai. Người loại C thì nâng lên A ba..."

Đào cũng được nâng hai bậc lương. Cho nên bây giờ Đào bị Lực mắng là "ăn cháo đá bát". Chẳng biết sự thể ra sao mà thủ trưởng lại mắng mình xa xả như thế, Đào cầm máy mà tay cứ run lên, miệng ấp a ấp úng được vài tiếng thì lại bị thủ trưởng nói lấn át.

Hôm sau, Đào nói cho Cù Văn Hòn biết việc này. Hòn chọn lúc Lực vui vẻ nhất để trò chuyện với Lực: "Hoàng thượng ơi, sao hoàng thượng lại nặng lời với cô Đào thế. Cô Đào là người rất tận tụy mọi việc cơ quan, giúp ông rất nhiều việc, rất tốt với ông, ông phải động viên nó chứ. Có điều gì tức giận thì ông nói với tôi trước. Việc quay phim chụp ảnh là ông sai nó đi mời, chứ tôi có sai khiến gì nó đâu... Tôi chỉ đề nghị với hoàng thượng một điều, khi hai thái dương của

hoàng thượng nóng lên thì hoàng thượng hãy nghiêng chặt hai hàm răng lại...".

Lực cười: "Ông vụng lắm. Việc gì dính đến tiền nong đừng cho cái Đào biết... Từ nay việc quay phim chụp ảnh giao cho thằng Cấu làm...".

Lực vừa thở hổn hển vừa xé vụn tất cả những tấm ảnh có vạt hói phía sau gáy... Một mình đi đi lại lại trong phòng.

Chờ cho cơn giận đa nghi dịu xuống, Lực ngồi trước tấm gương lớn, ngắm mấy chục tấm ảnh trước mặt. Dưới ánh đèn nê ông, những tấm ảnh hiện ra hình ông Quách Quyền Lực với nhiều tư thế khác nhau. ảnh chụp chung cũng nhiều. ảnh chụp riêng cũng nhiều. Loại trừ những ảnh đều, lão Văn Lang có công chụp cho mình một xi ri ảnh để mình chọn kiểu, chọn tư thế....

Lực lại đứng dậy, thung thảng bước từng bước rất chậm. Dừng lại trước gương, rồi lại bước. Tự thấy tâm thần thật ổn định, Lực mới đứng trước gương rất lâu. Lúc đứng lúc ngồi. Nhìn vào ảnh rồi nhìn vào gương. Chọn kiểu nào thật vừa ý khi quay phim chụp ảnh trong tất cả mọi trường hợp: tiếp các quan khách, tiếp các nhà văn hóa, ở các cuộc lễ lớn, ở các cuộc liên hoan vui vẻ... Những thước phim sẽ phát trên màn hình. Những tấm ảnh sẽ in lên báo. Phải đảng hoàng vừa ra dáng một người quyền cao chức trọng vừa mềm mại ra vẻ một nhà văn hóa có chiều cao trí tuệ và chiều sâu tâm hồn.

Tất cả mọi nỗi bực dọc đã xua tan. Tất cả mọi hình ảnh của Cù Văn Hòn của cô Đào không còn lớn vồn nữa. Quách Quyền Lực nghiêm chỉnh đứng trước gương, tự ngắm, tự điều chỉnh. Cần khẳng định điều đầu tiên là phải đi giày. Người mình thấp, nếu không đi giày thì sẽ bị luốt giữa mọi người, kém tư thế. Mùa đông đi giày. Mùa hè cũng phải đi giày. Đi giày là kiểu trang phục lịch sự của người châu âu. Ban đầu có thể nóng, rồi sẽ quen dần...

Nghiêng đầu bên trái một tí. Nghiêng đầu bên phải một tí. Không được. Nghiêng đầu thì hơi có vẻ diễn viên. Đầu phải thẳng ở trên hai cái vai. Chuỗi hai vai xuống một tí. Nhô hai vai lên

một tí... à... à... lúc mặc vét tông thì không cần nhô hai vai. Lúc mặc sơ mi thì vai nên nhô lên một tí tạo. Lúc mặc vét tông, xóc xóc hai bên, ngay ngắn, quả thật không cần phải nhô vai nữa...

Hơ... hớ... hớ... Hư... hứ... hứ... Hơ... hớ... hớ... Hư... hư... hứ... Bỗng có tiếng cười quái lạ vang lên trong gian nhà vắng. Lúc giật nảy mình. Tiếng cười sắc nhọn và ghê rợn như tiếng xóc của vụn kim khí... Rồi im bật.

Lục lại tiếp tục soi ngắm và điều chỉnh. Khi đứng chụp ảnh chung với nhiều người thì hai tay phải thế nào nhỉ? Nếu mặc vét tông thì hai cánh tay thẳng và hai bàn tay có thể nắm với nhau. Nếu mặc áo sơ mi cộc tay hoặc dài tay thì cánh tay hơi khuỳnh ra. Khuỳnh một chút thôi. Nếu khuỳnh rộng quá thì trông ngố. Được rồi... Khuỳnh thế là vừa phải...

Hơ... hớ... hớ... Hứ... hứ... hứ... Hô... hớ... hớ... Hơ... hớ... hớ...

Tiếng cười ma quái lại vang lên. Lúc bật sáng tất cả mọi ngọn đèn. Đèn ống. Đèn tròn. Đèn trần. Đèn bàn. Sáng choang. Rồi lại cầm đèn pin soi khắp mọi xó xỉnh, mọi góc ngách. Không thấy gì cả. Quái lạ? Mình nghe tiếng cười hẩn hoi. Tiếng cười thật mà. Tiếng cười to hẩn hoi. Chẳng lẽ mình nhầm. Chẳng lẽ bộ thần kinh của mình lại yếu đến mức mình tưởng tượng ra tiếng cười. Sau một lúc ăng lạng, Lục đi xem tất cả các chốt cửa. Rồi lại bình tâm đến trước gương.

Nghiêm chỉnh ngồi lên ghế. Tư thế ngồi khác với tư thế đứng. Cứ hình dung là hai bên đều có nhiều người cùng ngồi. Để cho mình nổi rõ lên, cần khuỳnh hai cánh tay rộng hơn lúc đứng. Thế... thế... thế... Lúc ngắm vào gương... Hai cánh tay hơi khuỳnh như thế là đủ độ rồi...

Hô... hớ... hớ... Hứ... hứ... hứ... Hi... hí... hí... Hư... hứ... hứ...

Tiếng cười lại vang lên rờn rợn. Ngừng một chút. Rồi trợn cười lại kéo dài hơ... hớ... hớ... He... hé... hé... Tiếng cười khoái trá. Tiếng cười sắc súa. Tiếng cười đay nghiến. Tiếng cười sắc nhọn. Tiếng cười nhạo báng... Lại ngừng. Cầm bật. Rồi tiếng cười lại rú lên như một cơn điên của đười ươi Hô... hô... hô... Hớ... hớ... hớ... Hê... hế... hế...

Chợt lặng phắc. Sau chuỗi cười ghê rợn, cái lặng phắc càng ghê rợn sâu thẳm. Rồi lại chợt rít lên man rợ như tiếng rú rít của quỷ sứ đang từng xẻo những tội hồn bị đầy xuống địa ngục.

Lục bặm môi, nắm chặt hai bàn tay, củng cố lại hệ thần kinh. Đi tìm. Tìm cho được cái hiện tượng quỷ quái này. Lục lợi bếp núc. Lục lợi tử lạnh. Lục lợi gầm giường. Mở cửa, cầm đèn pin soi khắp sân, khắp hành lang. Tuyệt nhiên không thấy gì... Rồi trèo lên gác xép, nơi dành riêng cho thằng Vệ ngủ và học. Lục bật đèn sáng chưng. Hai con chuột từ sau giá sách nhảy ra. Và sau giá sách, tiếng cười lại rú rít sảng sặc. Chuột quáng mắt, đâm xỏ vào chân Lục. Lục nhảy căng lên... Đúng thật im, Lục huy động toàn bộ tâm trí để lấy lại sức mạnh tinh thần, quyết định xem sau giá sách có cái gì bí ẩn. Cái gì thế? Con búp bê chăng? Lục cầm lên, từ trong bụng con búp bê phát ra tiếng cười rùng rợn. Nhưng Lục không mảy may run sợ. Sao lại có cái loại búp bê cười như vậy?

Không phải búp bê đâu! Đây là con phỗng cười. Thằng Vệ cùng mấy đứa bạn trốn học, rủ nhau lên Mông Cái chơi, thấy thứ đồ chơi lạ từ Trung Quốc đưa sang, nó mang về sáng nay. Nó là một trong những đứa trẻ đầu tiên ở Hà Nội có con phỗng cười. Nó quý lắm, đem giấu kín vào sau giá sách.

Thằng cu này toàn cứ đi tìm những thứ ma quái, học hành lười biếng. Chiều nay nó theo mẹ về bên ông bà ngoại ăn giỗ. Nếu nó ở nhà thì đã được ăn một trận đòn như tử. Lục tức điên người, cầm con phỗng cười đập một phát thật mạnh xuống sàn, rồi dùng chiếc búa con bời thêm một nhát, những mảnh nhựa cứng vỡ tung tóe...

VII

Quách Quyền Lục quyết định đổi tên tờ báo Văn hiến là Văn hiến nghìn năm. Trước cuộc họp toàn thể cơ quan và đông đảo cộng tác viên, Lục giải thích lí do đổi tên:

"Tờ báo Văn hiến đã có truyền thống rực rỡ mấy chục năm rồi, đã có uy tín lớn trong giới trí

thức và hàng triệu bạn đọc, hàng triệu bạn đọc từ người có học vấn cao đến người bình dân. Nó đã tạo ra sức mạnh vật chất cụ thể như hạt gạo như cái búa như cây súng như viên đạn. Nó không phải là một cái gì mơ hồ về tinh thần, mà nó là vật chất, vật chất bằng giấy bằng chữ nghĩa, bằng những bài nghiên cứu tuyệt vời, bằng những áng văn chương bay bổng tuyệt vời, có sức mạnh tuyệt vời động viên quần chúng lao động hăng hái sản xuất tăng năng suất từng năm từng tháng từng ngày từng giờ từng phút. Còn tuyệt vời hơn nữa là nó cùng xông pha ra chiến trường cùng với bộ đội, nó là hành trang cùng với súng với đạn của các chiến sĩ quân đội nhân dân Việt Nam, các chiến sĩ giải phóng quân dám hi sinh cả tính mệnh của mình để phá tan đồn giặc... Do đó mà phải giữ lấy truyền thống của tờ báo. Do đó mà phải giữ lại hai chữ "Văn hiến"... Nhưng trong phong trào đất nước đổi mới, hai chữ "Văn hiến" chưa đủ, mà phải "Văn hiến nghìn năm". Hai tiếng "nghìn năm" ở đây không phải đóng khung vào con số 1000, mà là hàng nghìn nghìn năm chiều dài lịch sử, bốn nghìn năm rực rỡ Vua Hùng. Văn hiến của ta không chỉ đánh thắng hai tên đế quốc đầu sỏ Pháp, Mỹ, mà Văn hiến của ta là ba lần đánh thắng quân Nguyên, một tên đế quốc hùng hãn nhất của thế kỷ, không phải một lần, mà ba lần đánh thắng quân Nguyên, ba lần đánh thắng quân Nguyên...".

Lực nói một hơi dài, không vấp một câu nào, không vấp một chữ nào. Cử tọa im lặng ngồi nghe, thỉnh thoảng lại có tiếng cười, thỉnh thoảng lại vang lên một tràng vỗ tay. Lực có nghệ thuật biết nhấn chỗ nào biết dừng chỗ nào để cử tọa vỗ tay. Chẳng hạn khi nói "Các chiến sĩ giải phóng quân dám hi sinh cả tính mệnh của mình để phá tan đồn giặc" thì giọng cất lên cao rồi dừng lại đột ngột, và một tràng vỗ tay lẫn tiếng hoan hô kéo dài. Bài diễn thuyết chấm dứt, Phan Chấn quay sang nói với Cù Văn Hòn: "Nói với các nhà văn hóa mà như cán bộ tuyên huấn xã năm bốn lăm giảng chính trị cho nông dân". Cù Văn Hòn mỉm cười: "Thì mày là thằng bơm khỏe nhất cho lão Quách Quyền Lực". Phan Chấn nhún vai: "Tao bơm kiểu khác, chứ không bơm kiểu rẻ tiền như thế".

Sau cuộc họp ra mắt báo Văn hiến nghìn năm, Quách Quyền Lực có một quyết định sáng tạo: mở cuộc thi để tờ báo rôm rả ngay từ đầu. Không phải thi một thể loại, mà đủ các thể loại: tiểu luận về truyền thống đạo đức của dân tộc, tiểu luận về truyền thống chống xâm lược, truyện ngắn về đề tài lịch sử đề tài hiện đại. Phải có cả thơ nữa. Thơ là thể loại có nhiều người tham gia nhất. Hàng trăm câu lạc bộ thơ thì sẽ có hàng ngàn hàng vạn bài dự thi. Khối anh bỏ tiền để mua danh. In một bài thì phải nộp bao nhiêu tiền. In một chùm thì phải nộp bao nhiêu tiền. In thêm cái ảnh tác giả thì giá tiền cao hơn...Tuyệt! Tuyệt! Tuyệt vời! Tuyệt vời! Một mũi tên

trúng mấy đích. Không những nhất cử lưỡng tiện mà nhất cử tam tứ ngũ lục tiện...

Việc đầu tiên là xin tiền cho giải thưởng. Tự tay Quách Quyền Lực thảo công văn xin tiền tài trợ. Tự tay Quách Quyền Lực đưa cho bộ phận hành chính phô tô vài trăm bản. Tự tay Quách Quyền Lực giữ tất cả các bản ấy. Rồi tự tay Quách Quyền Lực kí vào giấy mỗi khi có người nhận đi xin tiền. Nếu người đó trong cơ quan thì thế nào cũng biểu lại cho thủ trưởng một phần trong số 40% tiền xin được! Nếu là người ngoài cơ quan, Quách Quyền Lực chỉ tay vào ngực mình: "Nhớ là 50% của 40% đấy nhá!".

Quách Quyền Lực bù đầu vào việc tiếp cộng tác viên đưa bài. Nhiều người biết: nếu đưa bài tận tay cho Quách Quyền Lực thì thế nào cũng được đăng và đăng sớm. Cho nên họ xui nhau tìm gặp Quách Quyền Lực. Gặp ở cơ quan. Gặp ở nhà riêng. Gặp ở quán bia. Gặp trong cuộc họp. Gặp trong giờ hành chính. Gặp ngoài giờ hành chính. Quách Quyền Lực kiên trì tiếp khách. Anh em trong cơ quan nói đùa với nhau: "Về mặt tiếp khách thì Quách Quyền Lực xứng đáng được bầu anh hùng số một của cả nước". Có cộng tác viên đưa bài và đưa kèm một phong bì. Có cộng tác viên biểu một chai rượu tây. Có cộng tác viên đưa bài suông. Bất kì cộng tác viên nào đọc bài cho Quách Quyền Lực nghe tại trận, Lực cũng giơ tay khen "Hay! Hay! Hay!" hoặc là "Tốt! Tốt! Tốt!" hoặc là "Tuyệt vời! Tuyệt vời! Tuyệt vời!", rồi cầm cái bút bi đỏ kí toẹt một chữ Lực vào bài và nói: "Tôi sẽ đưa ngay cho thư kí tòa soạn để in". Cộng tác viên nào cũng mát gan mát ruột, hớn hờ ra về. Nếu không may gặp lúc bận quá phải đi họp, chẳng thể ngồi để nghe đọc bài hoặc trò chuyện được, Lực đứng khom lưng, cầm bút bi đỏ kí vào đầu bài rồi trao bài ngay cho cộng tác viên: "Ông đưa ngay cho Phạm Lương thư kí tòa soạn". Ông cộng tác viên nào cẩn thận hỏi lại "Anh không đọc bài của tôi mà đã kí à?" thì Lực trả lời: "Bài của ông mà không in thì in bài của ai! Tôi nhìn người tôi mới đặt bút kí".

Tất cả những bài có chữ kí ấy đều dồn xuống cho Phạm Lương. Đủ loại bài: bài dự thi, mẫu tin, truyện dịch, khảo cứu, phê bình... Đã thuộc tính của thủ trưởng, Phạm Lương phải đọc lại tất cả. Bài nào dở quá, Phạm Lương lặng lẽ gác lại và Quách Quyền Lực cũng quên bẵng đi.

Nhưng gác làm sao được? Chờ mãi không thấy đăng, cộng tác viên trực tiếp gặp Quách Quyền Lực để hỏi, Lực nói tỉnh bơ: "Cậu thấy rõ ràng là tôi đã kí rồi, chắc là Phạm Lương bỏ mất. Cậu cho bài khác". Cộng tác viên lại đến cầu nhàu với Phạm Lương.

Cái cảnh này lặp đi lặp lại nhiều lần, Phạm Lương đành phải nói ra giữa cuộc họp. An Lân, nhà phê bình nghệ thuật, phát biểu vừa đùa vừa mỉa mai: "Anh Quách Quyền Lực nên học tập ông chính uỷ ở rừng, quy định cho thư kí tòa soạn biết chữ kí như thế nào thì in, chứ kí như thế nào thì không in".

Phạm Lương còn phải chịu đựng một cái khổ khác là bị cộng tác viên kêu ca nhuận bút thấp. Tất cả các số báo vừa ra xong, Lực đều duyệt nhuận bút từng bài một, điều chỉnh nâng lên hạ xuống từng bài, có chữ kí mực đỏ của Lực thì bộ phận tài vụ mới được thực hiện. Ấy vậy mà có cộng tác viên đáo đả, lợi dụng tính cách của Lực, thấy nhuận bút của mình thấp, không nhận, chạy lên kêu ca với Lực. Lực tỏ vẻ ngạc nhiên: "Sao thư kí tòa soạn lại xếp thấp thế?". Thế là Lực dẫn cộng tác viên xuống phòng tài vụ giở sổ nhuận bút, cầm bút sửa nâng lên: 80.000đ nâng 150.000đ, 100.000đ nâng 200.000đ...!!!

Ôi cha cha, khổ cho ông Phạm Lương quá! Ông ta được anh em trong cơ quan mệnh danh là "thùng nước gạo của thủ trưởng".

Đến ngày hạn cuối cùng, cuốn sổ ghi nhận bài dự thi xếp lại. Và Quách Quyền Lực tiến hành triển khai một chặng đường hoạt động mới: bù đầu bù tóc từ nay cho đến hôm trao giải thưởng.

Công việc choán mất nhiều thời gian nhất vẫn là tiếp khách. Một số nhà văn trẻ nghĩ rằng Quách Quyền Lực có tiếng nói quyết định về giải thưởng, lân la tìm gặp Lực để xin xỏ. Có người tỏ thái độ tế nhị. Có người nói toạc móng heo là "tôi được giải thì thế nào cũng có thù lao thích đáng cho anh"... Một số cây bút mới vào nghề đồn kháo với nhau rằng "Ông Lực rất chú ý đến lực lượng trẻ, rất ưu ái với lực lượng trẻ" cũng tìm gặp Lực để trao chiếc phong bì và khấn khoản "mong anh chiếu cố cho em, đồng viên em...".

Bất kì một cây bút trẻ nào, Quách Quyền Lực cũng hứa rất nhiệt tình, đại khái là bài của em tuyệt lắm, nói trúng vấn đề của thời đại, không được trao giải thì trao cho ai nữa? Người nghe phổng mũi lên ngay. Làm cái nghề viết văn ai mà chẳng thích được khen. Quách Quyền Lực cứ khen tất tần tật, hứa tất tần tật. Hứa với nhiều người như vậy thì làm sao mà trao giải cho xuể? Điều đó đối với Lực dễ lắm. Người được hứa mà không trúng giải thì Lực sẽ trả lời một cách trơn tru: "Tôi đấu tranh đến cùng mà ông X ông Y kiên quyết gạt. Tôi phải cãi nhau kịch liệt với ông ta mà ông ta khăng khăng bác bỏ!!! Đợi cuộc thi sau, cuối năm lại mở cuộc thi khác, tôi sẽ lưu ý đấu tranh cho anh được giải thưởng".

Vài ba người mới tập tễnh bước vào ngưỡng cửa văn học đã từng sống bậm trợn mà được việc, lại tiếp tục được việc trong kì thi này. Đơn cử như thi sĩ Thịt Chó. Bút danh của ông ta là Hoàng Long Vân Thi, chủ một cửa hàng thịt chó. Bút danh dài loằng ngoằng chẳng mấy ai nhớ, người ta gọi tắt là thi sĩ thịt chó. Theo sự giải thích của ông ta thì Hoàng Long Vân Thi có nghĩa là: Thơ như mây bay trên bầu trời xanh thắm tạo hình những con rồng vàng. Cửa hàng ở ngoại thành, dựng trong một khung cảnh rất nên thơ. Ngôi nhà sàn được mua tận Hòa Bình, thuê ô tô chở, và thuê cả thợ người dân tộc về Hà Nội lắp và dựng trên mặt hồ rộng gần một héc ta. Ai hỏi giá tiền ngôi nhà bao nhiêu thì ông ta trả lời: "Đã là công trình nghệ thuật thì vô giá, áp đặt giá cả vào đây là thô thiển".

Một câu lạc bộ thơ được thành lập và sinh hoạt ngay tại cửa hàng, đặt tên là "Câu lạc bộ thơ Hoàng Long Vân Thi" do chính ông ta làm chủ nhiệm. Còn niềm khoái lạc nào hơn khi người ta biết kết hợp nhuần nhuyễn đạo và đời.

Vừa bán thịt chó vừa ăn thịt chó. Vừa bình thơ vừa làm thơ. Trong vòng dăm năm qua, thi sĩ Thịt Chó đã in được mười lăm tập thơ và ba lần giật giải ở các cuộc thi. Thu nhập kinh tế lên vù vù. Danh vọng cũng lên vù vù.

Từ khi báo "Văn hiến ngàn năm" mở cuộc thi, tuần nào ông ta cũng phóng A Còng lên gặp Quách Quyền Lực. Vừa vào đến cổng tòa soạn, ông ta đã cất mũ phớt và để lộ ra cái đầu nhuộm loang lổ từng mảng tóc xanh đỏ tím vàng.

Thi sĩ Thịt Chó ngồi nói chuyện với Quách Quyền Lực rất tự nhiên, sàm sỡ, thân mật như

người nhà:

- Lần này ông anh định cho thằng em này giải mấy?

- Cái đó còn tùy thuộc vào chất lượng.

Thi sĩ Thệt Chó cười hô hố.

- Chất lượng... Chất lượng văn chương cũng trôi nổi theo chất lượng hàng hóa của kinh tế thị trường. Nói tóm lại là chất lượng văn chương cũng trôi nổi theo đồng tiền. Ông anh khiêm tốn quá.

- Cậu định tài trợ cho cuộc thi này bao nhiêu?

- Cái đó còn tùy. Có kinh tế thị trường thì cũng phải có văn chương thị trường. Thuận mua vừa bán, quy luật muôn đời. Thằng em này cứ nói thật, tài trợ trăm triệu thì giải nhất, tám chục triệu thì giải nhì, năm chục triệu thì giải ba. Còn cái khuyến khích là thằng em này không nhận... Ông anh còn được nhận cái khoản chiết xuất 40%... Bây giờ thì ông anh cầm tạm mấy đồng uống bia.

Thi sĩ Thệt Chó vừa nói vừa dúm cái phong bì vào túi Quách Quyền Lực, rồi đứng dậy, đội mũ phớt lên đầu:

"Ông anh yên tâm, còn nhiều khoản khác nữa, thằng em này không phụ lòng ông anh đâu".

Đến kì tổng kết cuộc thi, lẽ dĩ nhiên là thi sĩ Thệt Chó và mấy tác giả tương tự như thi sĩ Thệt Chó được ghi vào danh sách giải thưởng. Hễ cứ ghi tên tác giả, rồi tìm bài tương đối trội điền vào sau. Quách Quyền Lực có tài biện luận để Ban giám khảo chấp nhận ý kiến mình. Văn

chương thời buổi này là thế! Một tác phẩm trung bình được ông nào có quyền lực khen hay thì nó trở thành "hay" trong chốc lát. Một vị giáo sư có tên tuổi ở trường đại học cũng cảm thấy vinh dự được nhà văn xoàng đề tựa cho cuốn sách của mình, miễn là nhà văn xoàng đó có chức vụ cao. Một tiểu thuyết tầm thường được bạn bè xúm lại tung hô lên, báo cũng có thể làm quáng mắt thiên hạ. Một tác giả tàng tàng được nhà phê bình bốc lên là ngôi sao sáng trên bầu trời văn học cũng chả sao. Hoặc muốn được nổi tiếng, muốn mọi người chú ý tới mình thì viết một bài chê bừa một tác phẩm đã có chỗ đứng trong lịch sử văn học.

Hoặc muốn sách bán chạy, tái bản nhiều lần, phải có nghệ thuật chọc vào chỗ thiên hạ đang ngứa ngáy, vân vân và vân vân. Giác quan cảm thụ nghệ thuật của thời đại lên xuống thất thường, lúc thì nhảy bén lúc thì tê liệt, lúc thì ồ lên như mưa rào, lúc thì lặng phắc. Rút cục là người ta giương cao ngọn cờ tự do sáng tạo một cách tuyệt đối. Bầu trời nghệ thuật rộng cánh chim bay. Bay bát nháo, bay loạn xạ. Rồi mắt công chúng... Miễn là cái tự do ấy không sai chính trị, không ngược lại đường lối của Đảng.

Chính ở thời điểm đó, Quách Quyền Lực được đặt lên nắm một cơ quan học thuật lớn. Và Quách Quyền Lực làm trôi chảy tất cả mọi việc theo ý định của mình. Và, hiển hiện trước mắt, không chỉ là "cờ đến tay ai thì người ấy phất"; mà theo triết lý hưởng thụ của Quách Quyền Lực: "Cái đuôi gà nằm trước mặt thì cầm gặm ngay".

Mục đích tiến hành cuộc thi này cũng nằm trong triết lý hưởng thụ đó.

Những ai được giải kì này? Khách quan lắm! Công bằng lắm! Chính trị lắm! Có nhiều tác giả tên tuổi thuộc các thế hệ. Có các tác giả đủ mọi miền đất nước. Có già có trẻ. Có nam có nữ. Và có đăng đặc một danh sách dài với lí do khích lệ lực lượng trẻ. Chưa có cuộc thi nào mà người trúng giải đông đến thế.

Hôm nay Quách Quyền Lực hoàn thành khâu cuối cùng để hoàn tất công việc chuẩn bị trước lúc tổ chức lễ trao giải: kí vào "Bằng chứng nhận giải thưởng". Quách Quyền Lực không phải chỉ là trưởng ban chung khảo, cũng không phải chỉ là trưởng ban sơ khảo, mà bao trùm lên tất cả với tên gọi "Chủ tịch Hội đồng giải thưởng". Với người khác, việc này chỉ làm trong chốc lát; nhưng với Quách Quyền Lực, phải làm ròng rã suốt cả buổi sáng. Số người được giải thưởng

quá đông đã đành, mà chữ kí cũng phải hết sức cẩn thận.

Theo lời dặn của Lực chiều hôm qua, cô Chanh đến rất sớm, quét dọn phòng thủ trưởng thật sạch sẽ. Lau bàn ghế. Xếp tất cả mọi tài liệu giấy tờ vào một góc bàn. Đặt máy điện thoại vào sát chông tài liệu. Mở sẵn cửa sổ. Để sẵn ba chai bia và một cái cốc, không phải để trên bàn mà để lên một cái ghế bên cạnh...

- Rất tuyệt vời! Em Chanh rất tuyệt vời!

Chanh giật thót:

- Gớm! Thầy làm em hết cả hồn.

Lực ngồi vào cái ghế có bánh xe lăn, dùng hai bàn chân điều khiển ghế lăn vào vừa tầm mặt bàn:

- Tập "Bằng chứng nhận giải thưởng" đâu?

- Thầy lại quên rồi. Hôm qua thầy dặn là khi nào thầy đến em mới được mang tập giấy "bằng chứng nhận giải thưởng" lên.

Vừa nói Chanh vừa thoăn thoắt đi xuống, chỉ mấy phút sau Chanh mang lên tập giấy. Lực đếm lướt lướt từng tờ:

- Sao lại ít thế này?

- Thưa thầy, có hơn bảy chục giải thưởng mà em cầm cho thầy một trăm tờ. Cô đem cho tôi ba trăm tờ!

Chanh chạy xuống rồi lại chạy lên. Lực ngồi ngay ngắn trước bàn, rút trong cặp ra ba cái bút dạ, rồi cầm từng cái quẹt quẹt lên tờ báo những nét loằng ngoằng đen nhánh.

Rồi kí thử chục chữ kí lên tờ giấy trắng: Chữ L hoa phải cao hẳn lên, nét đá của chữ C phải cong vòng cung và cao quá chữ L, có dấu ư và dấu nặng hẳn hoi, cái gạch ngang ở dưới phải thật dài. Xong đâu đó Lực mới nghiêm túc kí chính thức vào "bằng chứng nhận giải thưởng". Tờ thứ nhất... tờ thứ hai... tờ thứ ba... Lần lượt xếp vào phía bên trái bàn... Tờ thứ tư, nét chữ L hơi mờ, Lực xé tờ giấy ném xuống chân. Rồi tiếp tục kí... Tờ thứ năm... tờ thứ sáu... tờ thứ bảy... Thỉnh thoảng Lực lại xé vụn một tờ vì chữ kí đó không đạt: hoặc là một nét chữ không rõ, hoặc là vòng cung chữ C bị méo, hoặc là gạch ngang ở dưới lại quá dài, hoặc là dấu nặng (.) bị chấm chệch sang phía chữ C...

Khoảng gần trưa thì Lực hoàn thành bảy mươi hai chữ kí vào bảy mươi hai tấm "Bằng chứng nhận giải thưởng".

Lực cẩn thận giơ từng tấm bằng dưới ánh đèn để ngấm lại chữ kí của mình. Rồi cầm điện thoại gọi cô Chanh lên:

- Cô dọn đồng giấy vụn này cho tôi.

Chanh tròn xoe mắt nhìn đồng giấy vụn quá nhiều, nhanh nhẹn ngồi xuống, bốc vào giỏ tre. Lực nhìn theo từng động tác của Chanh, bất chợt phát hiện một điều: nhiều chữ kí còn nguyên vẹn trên mảnh giấy, sợ có đưa nào lợi dụng chữ kí làm việc bậy bạ. Lực ra lệnh cho Chanh hãy xé vụn hơn nữa, xé đến lúc nào không còn một chữ kí nguyên vẹn. Xé một chốc, cảm thấy lâu lắc quá, Chanh nảy ra sáng kiến:

- Thầy ơi, em học hành dốt nát, nhưng em cũng xin thưa thật với thầy một ý kiến...

- Ý kiến gì em cứ nói.

- Đem đồ chữ kí của thầy vào đồng rác thì mất thiêng, hay là em đem đốt sạch sành sanh.

- Tuyệt vời! Em Chanh rất tuyệt vời.

Nhoay nhoáy trong chốc lát Chanh đã nhét chặt đồng giấy vụn vào giỏ, rồi bước ra cửa. Lực nói với theo:

- Đừng cho đứa nào biết đấy nhé. Nhớ đốt sạch, không còn một mẩu giấy nào.

Chanh cúi khom người:

- Em xin tuân lệnh thầy ạ... Ờ quên... em xin tuân lệnh thủ trưởng ạ... ạ... ạ...

Cù Văn Hòn ngồi nói chuyện với Quách Quyền Lực từ nửa chiều cho đến bảy giờ tối. Đã hết giờ hành chính thủ trưởng vẫn chưa về, cho nên cô Chiêu cũng ngồi nán lại xem thủ trưởng có sai bảo gì không. Cơ quan này được mấy cô nhân viên hành chính rất tận tụy với công việc.

Thủ trưởng lại nhiều khách khứa, sẵn sàng tiếp khách bất kì lúc nào: trong giờ hành chính, sau giờ hành chính, trước giờ hành chính, ngày chủ nhật, ngày lễ. Đủ các loại khách: khách trung ương xuống, khách địa phương lên, nhà văn hóa, nhà thơ, nhà phê bình văn học, thậm chí là người mới võ vẽ viết dăm ba truyện ngắn. Có lúc khách đọc cho Lực nghe mười bài thơ hoặc một truyện ngắn vừa mới sáng tác.

Thỉnh thoảng Lực lại giơ tay khen: "Hay! Hay! Tuyệt! Tuyệt! Tuyệt vời!". Càng được khen khách càng hào hứng đọc và càng hào hứng ngồi lâu... Mấy cô nhân viên thay nhau phục dịch thủ trưởng tiếp khách. Lần nào cũng có bia, thuốc lá, đậu phộng. Nếu Chiêu bận việc nhà thì nhờ Đào nếu Đào bận thì nhờ Chanh...

Không những thủ trưởng chỉ bận tiếp khách, mà còn bận tiếp anh em trong cơ quan để bàn bạc công việc. Từ khi Quách Quyền Lực về làm thủ trưởng, Cù Văn Hòn rất ít gặp vì thấy Lực cứ búi xùi vào hết việc này đến việc nọ, hết khách này đến khách nọ. Nếu cần lắm Cù Văn Hòn mới gặp, mà chỉ gặp trong thời gian rất ngắn để trao đổi với nhau những việc cụ thể... Nhưng hôm nay, hai người ngồi với nhau đến hơn bốn tiếng đồng hồ. Hòn thấy có những điều không thể không nói với Lực.

Gần sáu giờ rồi. Cô Chiêu bước lên, dè dặt vào phòng:

- Thủ trưởng làm việc lâu, để em gọi cơm?

Hòn quay ra:

- Thôi cô ạ, anh em tôi về ngay bây giờ...

Lực giơ tay phải, dừng bàn tay ngang mặt:

- Cô cho hai anh em tôi hai chai bia Tiger, hai gói đậu phộng, một bao thuốc lá ba số.

Có bia. Có thuốc lá. Có chuyện trao đi đổi lại. Hai người càng ngồi lâu. Rất hiếm có dịp Cù Văn Hòn bình tâm nói hết ý nghĩ của mình. Cũng rất hiếm có dịp Quách Quyền Lực bình tâm nghe Hòn tâm tình... Bước chân về đến tòa soạn là Lực hăng hái triển khai ngay mọi ý định, xồn xồn khai trương cái này, xồn xồn khai trương cái kia. Làm lễ kết nghĩa với mấy cơ sở sản xuất đề nền học thuật được gắn liền với thực tiễn đời sống. Mở văn phòng thường trú của cơ quan ở nhiều thành phố lớn dọc chiều dài đất nước. Trang trí riêng một phòng khách tại cơ quan để các nhà văn hóa ở xa về Hà Nội có nơi nghỉ lại. Tổ chức cơ quan và cộng tác viên những chuyến hành hương về cội nguồn để cái cơ quan văn hóa này bén rễ sâu vào mảnh đất phì nhiêu của văn hóa dân tộc. Mỗi lần đi có các cô nhân viên hành chính đi theo, mang mấy két bia, mấy két nước ngọt... Thiên hạ cứ thấy thế là phát khiếp lên rồi. Viện Văn hiến và báo "Văn hiến ngàn năm" làm ăn lớn! Ông Quách Quyền Lực đang phát Viện Văn hiến lên như điều... Làm học thuật đâu có phải cứ cờ giông trống mở inh ỏi. Cần phải có sự điềm tĩnh tối thiểu để nghiên cứu, để sáng tạo.

Hoàng Bảo là người công tác tại cơ quan này gần ba mươi năm, chưa thấy một ông Viện trưởng nào suốt ngày chạy cò lông công như thế, đã trực tiếp góp ý với Lực nên uốn lại cách làm việc. Văn Quyền trẻ trung, mới công tác tại tòa soạn năm năm cũng thấy cách làm của Lực không thích hợp. Đã có lần Quách Quyền Lực đang hưng phấn, hỏi Văn Quyền: "Em thấy anh làm việc được chứ?". Lực chờ đợi câu trả lời đồng tình thì Văn Quyền mở to đôi mắt như đèn ô tô, cười cười: "Em nghe người ta nói anh làm văn nghệ quần chúng". Lực tím mặt. Ngày hôm sau, trong cuộc họp tòa soạn, Lực hét lên: "Có người bảo tôi làm văn nghệ quần chúng. Tôi toàn tâm toàn ý lo cho cơ quan thì có người dè bủ, chê bai. Nội dung với hình thức bao giờ cũng gắn liền nhau. Lênin đã dạy chúng ta phải chú ý đặc biệt công tác tuyên truyền...".

Nhưng Quách Quyền Lực ơi, tuyên truyền đâu cứ phải là chuông trống âm ỉ. Tôi nhớ rõ lắm

lời dạy sâu sắc của Lênin: "Những tên bịp bợm thường cứ trống giong cờ mở và những người nhẹ dạ đều tin đó là năng lực!".

Quách Quyền Lực nhai người ra phía trước, hai thái dương giật giật:

- Ông bảo tôi là tên bịp bợm ă?

Cù Văn Hòn tước ngay vũ khí của Quách Quyền Lực bằng lời lẽ ôn tồn:

- Ông là thằng bạn tốt của tôi. Nhưng ông cứ làm mãi như thế thì người ta sẽ bảo ông là thằng bịp bợm.

- Khi chúng nó bảo tôi là thằng bịp bợm thì tôi không còn là người bạn tốt của ông nữa à? Đây!... - Lực chỉ ngón tay trở vào cái sẹo trên đầu - Vết sẹo này không bao giờ mất Cù Văn Hòn ơi! Vết sẹo này sẽ dấu chúng ta gắn bó với nhau đi mãi trên đường đời chông gai!

- Không phải riêng tôi, mà nhiều anh em ở đây góp ý cho ông, ông phải nghe chứ. Ông cứ chủ quan làm theo cách của ông, bỏ nội dung bê bối, cứ chạy theo kiểu phô trương hình thức. Nhờ sau này có làm sao thì ông lại trách tôi là bạn thân của ông mà không nói gì với ông... Hoàng Bảo, Phạm Lương, Việt Sồ toàn những người làm việc kỉ cựu hàng chục năm, thương ông thì mới góp ý cho ông. Ông nên nghe họ mà sửa chữa...

- Cù Văn Hòn ơi! Muốn tôi sửa chữa thì cũng phải từ từ chứ. Tôi nhớ ít nhất là hai lần ông nói với tôi: cá tính là tính trời cho, nó bám chặt vào máu thịt, phải lâu mới sửa chữa được.

- Nhưng phương pháp làm việc có phải là cá tính đâu. Ông là bạn thân của tôi, hai thằng có nghị lực ăn đói mặc rét để học tập. Tôi tin bây giờ ông cũng có nghị lực để uốn nắn phương pháp làm việc cho tất... Còn cá tính của ông rõ nhất là đa nghi. Đứa không tất nó xúc xiểm ông, bệnh đa nghi của ông nổi cơn điên lên, ông quát mắng người tốt. Người tốt họ không hay gặp ông để đưa chuyện đâu, họ cũng không hay đòi hỏi gì, mà chỉ lo hùng hục làm việc. Còn đứa xấu lại hay gặp gỡ thề thốt với ông. Dần dần ông thích đứa xấu, mà bỏ rơi người tất. Tôi xin nói

thẳng với ông: làm quản lý như thế là đã man.

- Cù Văn Hòn ơi, thì đa nghi là cá tính của tôi, phải từ từ cho tôi sửa chữa... Ông muốn nói tôi tin vào những lời xúi giục của thằng Cấu chứ gì. Ông nhầm rồi ông bạn vàng của tôi ơi. Thằng Cấu là thằng vô học. Dùng nó như dùng con dao hai lưỡi. Nếu dùng không khéo thì sẽ đứt tay mình. Nếu khéo dùng thì nó sẽ đâm vào người mình muốn.

- Tôi không biết ông tin vào đứa nào. Tôi chỉ thấy ông chẳng sửa chữa gì cả, mà chỉ thấy cái cá tính ấy càng ngày càng bành trướng...

Cấu đang phóng xe Dream trên đường phố thì thấy chiếc ô tô của cơ quan đậu trước cổng, bèn dừng lại, ngó vào: Đấu ngồi trong đó, tay nắm vô lăng, lưng tựa vào ghế, ngáy khò khò. Đêm qua Đấu đưa thủ trưởng đi làm việc đến hơn mười một giờ mới về, rồi đưa thủ trưởng đi ăn phở ở phố Bát Đàn, lúc quay về nhà mình đã mười hai giờ rưỡi. Cho nên bây giờ Đấu tranh thủ ngủ. Giấc ngủ của Đấu thường là như vậy: trong lúc chờ đợi thủ trưởng, tranh thủ nhắm mắt được chút nào hay chút ấy, có khi được mười lăm phút, có khi nửa tiếng hoặc một tiếng đồng hồ, thậm chí có khi đến hai tiếng đồng hồ. Nhân viên lái xe thuộc tính của thủ trưởng rồi: hẹn một đường làm một nẻo. Hẹn năm giờ sáng phải có mặt ở nhà thủ trưởng, nhưng có thể bảy giờ mới xuất phát. Hẹn bốn giờ chiều phải có mặt ở một địa điểm nào đấy, nhưng có thể sáu giờ thủ trưởng mới đi xe ôm đến... Thủ trưởng có quyền sai giờ, nhưng tài xế phải đúng giờ một trăm phần trăm. Vì thủ trưởng làm việc bất thình chi thành bất kì lúc nào và bất kì ở đâu.

Không một chiều nào Đấu được về đúng giờ. Không một bữa cơm tối nào Đấu được cùng ngồi ăn với vợ con. Đưa thủ trưởng đi làm việc. Và ngồi chờ thủ trưởng. Có lúc thủ trưởng ở lại cơ quan để giải quyết cho xong một việc gì đó hoặc tiếp một người khách nào đó. Có lúc thủ trưởng cần đi gặp một ông cán bộ cấp coi nào đó hoặc một nhà văn hóa nào đó. Có lúc để giữ bí mật trong hoạt động, thủ trưởng tự đi xe ôm, và lái xe cứ yên chí chờ tại cơ quan...

Tính cách của thủ trưởng đã rèn luyện cho lái xe đức tính không sốt ruột và cũng không nôn nóng chờ đợi. Vì chờ đợi thì biết chờ đến bao giờ và chờ trong khoảng thời gian bao lâu. Chi

bằng trong lúc chờ thì tranh thủ ngủ với một động tác quen thuộc của người lái xe: lưng tựa vào ghế ngả ra sau, hai chân gác lên phía trước, hai tay cầm vô lăng, và... ngáy... ngáy... ngáy... ngáy... Hể nghe tiếng gọi của thủ trưởng là bật dậy ngay lập tức.

Cạch... cạch... cạch...

Có tiếng gõ ngoài cửa kính. Như một phản xạ có điều kiện, không chậm một giây, Đấu mở mắt, bỏ hai chân xuống, nổ máy. Nhưng mở cửa, thì không phải thủ trưởng Lực mà là thủ trưởng Cấu.

- Màỵ chưa về à? - Cấu hỏi.

- Em còn đợi thủ trưởng.

- Lão ấy ngồi một mình hay ngồi với ai?

- Với anh Cù Văn Hòn.

Cấu trở giọng gay gắt:

- Bàn cái đ. gì với Cù Văn Hòn mà lâu thế? Gần bảy giờ rồi... Hai lão ấy ngồi với nhau từ bao giờ?

- Từ lúc nửa chiều.

- Bàn cái đ. gì!... Thôi được, khi nào lão ấy xuống đây thì bảo lão ấy chưa được về, mà phải gọi điện thoại cho tao ngay!

- Thừa thủ trưởng, lão nào ạ? Anh Lực hay anh Hòn?

- Lực chứ! Lão Hòn thì gọi điện cho tao làm cái đ. gì! Mà tuyệt đối không được nói cho lão Hòn biết tao gặp Lực.

Cầu phóng xe về nhà. Đầu óc phùng phùng bao nhiêu câu hỏi: Hai lão này gặp nhau bàn việc gì mà kéo dài đến ba, bốn tiếng đồng hồ? Hay là lão Lực lại nghe theo lão Hòn rồi! Lực mà nghe Hòn thì mình mất chỗ đứng. Phải tách hai lão này ra. Bằng bất kì giá nào cũng phải tách hai lão này ra. Tao không thua mày đâu. Thằng Cầu này phải thắng!

Theo đúng lời dặn của Cầu, lúc Cù Văn Hòn xuống, Đẩu cứ im lặng cho Cù Văn Hòn đạp xe đi. Còn lúc Quách Quyền Lực xuống, Đẩu nói lại lời hẹn tâm huyết của Cầu là Lực phải gọi điện thoại ngay cho Cầu. Lực cầm máy điện thoại di động, vừa nói vừa mỉm cười: "Tốt! Tốt! Tuyệt vời! Tuyệt vời! Tuyệt vời!...".

Cầu và Quách Quyền Lực ngồi đối diện. Chủ đề lan man trong những lời hai người trao đi đổi lại. Cầu thông báo cho Lực biết những tin tức rất khách quan, khách quan một trăm phần trăm. Lúc mười giờ sáng ngày thứ năm Hoàng Bảo và Văn Quyền ngồi uống bia với nhau ở quán giải khát Trường Xuân. Lúc ba giờ chiều ngày thứ hai, Việt Sồ và Phạm Lương ngồi nói chuyện với nhau tại phòng phạm Lương gần hai tiếng đồng hồ. Lúc năm giờ chiều ngày thứ sáu, mọi người về hết, cô Đào và cô Chiều ngồi lại giở sổ sách ra tính toán, thỉnh thoảng lại nhắc tên ông Lực... Quan trọng nhất là tin này: Cù Văn Hòn và Phan Chấn cùng đi với nhau dọc đường phố Trần Nhân Tông đến hàng tiếng đồng hồ. Thỉnh thoảng Hòn lại cau mày: "Quách Quyền Lực ấy à!.. Không được! Không được! Quách Quyền Lực hỏng quá!...". Còn Phan Chấn giơ tay nói hùng hổ: "Thằng cha ấy đang tập làm chính trị. Chính trị non nớt, mà văn hóa lại càng non nớt hơn...".

- Sao mày nghe được?

- Dễ thôi, em cho người đi theo. Hai lão ấy cứ ngỡ là một người xa lạ nào đó gặp ở hè phố.

- Hai lão ấy có nói gì nữa không?

- Nói nhiều lắm. Tóm lại là anh phải cảnh giác về sự liên kết của hai lão này, sự liên kết giữa Cù Văn Hòn với mọi người trong cơ quan, sự liên kết giữa người này với người kia...

Ngay lập tức trong đầu Quách Quyền Lực bùng lên một ý đồ có tính chiến lược: phải chia rẽ Phan Chấn với Cù Văn Hòn, phải chia rẽ Cù Văn Hòn với mọi người trong cơ quan, phải chia rẽ giữa người này với người kia. Chia để trị! Chúng nó mà liên kết với nhau thì mình dễ bị đổ như chơi. Vừa dùng biện pháp tổ chức vừa dùng tình cảm cá nhân để tách chúng nó ra mỗi đứa một nơi. Dùng tình cảm để kích động cá nhân thì phải có thời gian, mỗi ngày kích một tí. Nhưng dùng biện pháp tổ chức thì mình có thể làm được ngay, quyền mình nắm trong tay, lực mình có trong tay, có thể làm ngay tức khắc. Tổ chức! Tổ chức! Và tổ chức! Nếu tôi có một tổ chức trong tay tôi sẽ lật đổ được chế độ Sa hoàng, Lenin đã từng nói như vậy. Phải chia rẽ tất cả chúng nó, và từng đứa phải quy tụ về mình, yêu mến mình, kính trọng mình, sợ hãi mình!...

Chỉ trong chốc lát, những lời bàn chân thành của Cù Văn Hòn bay theo gió; trước mặt Lực chỉ còn Cấu. Cấu hiện ra sừng sững. Cấu trung thành. Cấu trung thành tuyệt đối với mình. Con người của Lực, tâm trí của Lực, hồn vía của Lực cuốn theo Cấu.

Đây không phải là lần đầu, mà là lần thứ tư thứ năm, tâm trạng Quách Quyền Lực biến động nhanh chóng như vậy Vừa mới nhận thức Cù Văn Hòn là con người trung thực thì thoát một cái đã thấy Cù Văn Hòn phản mình và Cấu mới là người thực sự trung thành. Nhưng năm thì mười họa Cù Văn Hòn mới gặp gỡ trò chuyện với Quách Quyền Lực. Còn Cấu thì ngày nào cũng gặp, ngày nào cũng thể thót đưa tin, ngày nào cũng thậm thụt bàn bạc, thì lẽ tất yếu Quách Quyền Lực thấy Cấu tốt với mình hơn, tận tụy với mình hơn. Kể đa nghi bao giờ cũng thích thẳng nịnh hót.

Công tác tổ chức phải như thế nào đây?

Lực trình bày trước. Cấu bổ sung sau. Không cần suy nghĩ cân nhắc lâu, Lực nói rành mạch

và thao thao như những ý đồ đó đã được nuôi trong máu từ lâu bây giờ chỉ việc phun ra. Cấu cũng vậy, nói liền một hơi dài. Ai ngồi ghế nào, ai ngồi phòng nào, Cấu sắp xếp rất hợp với ý nghĩ của thủ trưởng.

Lực ngồi đối diện, oam người về phía Cấu, mắt mở to, tay trái chống vào hông, tay phải giơ lên ngang đầu. Thỉnh thoảng bàn tay chìa ra ngón giữa và ngón trỏ, thụt xuống một tấc, rồi giơ cao một tấc, rồi thụt xuống một tấc để biểu thị nồng nhiệt sự đồng ý và đồng cảm. Vóc dáng Cấu to cao. Khi đối diện, Cấu cao hơn hẳn Lực hai cái đầu. Cho nên để biểu thị sự nồng nhiệt cao độ của mình Lực phải ngẩng mặt lên cho hai cái mặt thật sự đối diện một trăm phần trăm, soi vào nhau vừa khít vào nhau trăm phần trăm.

Bàn xong những vấn đề cơ bản, hai người còn bàn rất cụ thể, tỉ mỉ từng li từng tí phương pháp tiến hành. Cấu gặp ai. Lực gặp ai. Lúc gặp nói những gì, tùy đối tượng mà nói để người đó vừa thấy sự ưu ái của mình vừa làm cho người đó tự hào được nằm trong "khung". Thời gian gặp lúc nào cho thích hợp. Và người nào thì nên gặp ở đâu, gặp tại cơ quan, hay gặp tại nhà riêng, hay gặp tại quán bia, hay gặp trên hè phố vừa đi dạo vừa trao đổi kiểu tâm sự...

Bàn xong xuôi đâu đó, lật đi lật lại, lật trái lật phải, khít rìn rịt, không còn chút sơ hở, Lực đứng dậy, tay trái xách cặp đen, tay phải giơ cao, vừa bước ra cửa vừa nói:

- Tuyệt vời! Tuyệt vời!

Cấu nín lại:

- Anh cho em nói thêm một việc hệ trọng...

Lực quay phắt lại một cách rất nhiệt tình, rướn mình ngẩng đầu lên nhìn thẳng vào mặt Cấu:

- Hệ trọng à?

Cấu cũng cúi đầu xuống để nhìn thẳng vào mặt Lực:

- Riêng đối với Phan Chấn anh phải kéo nó kì được về phía anh, không để nó tơ màng dính đáng gì đến Cù Văn Hòn. Rất hệ trọng! Rất hệ trọng! Anh không được coi thường việc này.

Quách Quyền Lực giờ mạnh cánh tay phải:

- Tuyệt vời! Vô cùng phù hợp với ý anh!

Cù Văn Hòn không bao giờ chơi thân với Phan Chấn, không bao giờ hé miệng bàn bạc việc cơ quan với Phan Chấn. Nhưng tâm lí của kẻ đa nghi là thế: hễ thấy hai, ba người đứng trò chuyện với nhau là nghi ngờ họ đang toan tính âm mưu lật đổ mình (!). Lại thêm Cấu luôn luôn rót dầu vào ngọn lửa đa nghi, làm cho Quách Quyền Lực càng ngày càng rối quẩn lên và ngờ vực lung tung... Phen này phải kéo kì được Phan Chấn về với mình, phong cho Phan Chấn chức trợ lí Viện trưởng, trợ lí tổng biên tập về nội dung (!).

Còn Cấu, tướng mạo thẳng này không ra gì, đàn ông mắt lơ là ghê gớm lắm. Nhưng nếu phong cho nó một cái chức lãnh đạo thì nó sẽ đứng hẳn về phía mình, không phá mình, không những không phá mình mà còn làm lợi cho mình nữa. Cấu còn có gan chém bừa tất cả những đứa nào chống đối mình. Như thế là dùng Cấu như dùng một con dao hai lưỡi... Lực gật gật đầu ra vẻ đắc ý: phong cho Cấu chức trợ lí về kinh tế (!). Trong cuộc họp để phong chức, Lực hùng biện: "Làm kinh tế tức là làm chính trị. Muốn đạt mục đích chính trị, mà lơ là mặt kinh tế tức là chính trị trên con số không. Mục đích chính trị có huy hoàng đến mấy mà bụng nhân dân đói meo thì màu sắc chính trị cũng trở thành màu xám. Bác Hồ đã nói độc lập mà không có hạnh phúc thì chỉ là độc lập bánh vẽ. Tiêu chuẩn đầu tiên của hạnh phúc là cơm no áo ấm. Có cơm no áo ấm thì mới kích thích từng tế bào trong cơ thể con người. Tế bào có cường tráng thì cơ thể mới cường tráng. Cơ thể có cường tráng thì đầu óc mới minh mẫn để sáng tạo. Mỗi cá thể minh mẫn sáng tạo sẽ tạo lập một tập thể minh mẫn sáng tạo...".

Sắp đặt ghế ngồi cho Phan Chấn và Cấu như thế là tuyệt vời. Còn sự sắp đặt ghế ngồi cho những người khác thì sao? Lực giở sổ tay soát đi soát lại, rồi gật đầu, tự nói một mình: "Tốt! Tốt! Tuyệt vời!". Trong dịp tổng kết cơ quan năm ngoái, Lực đã rất thông minh trong việc xếp

loại lao động tiên tiến. Dựa theo sự bình bầu của các bộ phận, Cù Văn Hòn xếp ba loại A, B, C. Lực cầm bút gạch B và C, thay vào đó là A1, A2, A3. Lực nói với Hòn: "Ông thật thà quá. Nếu xếp B và C thì anh em oán trách. Còn xếp toàn loại A cả, anh em sẽ vui mừng thấy lãnh đạo ưu ái với mình, dù là A2 hay A3 thì cũng là A" (!). Theo cái sách ấy, lần này Quách Quyền Lực phong chức cho hầu hết cơ quan.

Trong buổi họp quan trọng, đứng trước toàn thể cử tọa, Quách Quyền Lực tuyên bố "đây là cuộc họp để xốc lại tổ chức, một bước tiến hoàn thiện về mặt tổ chức để mọi người yên tâm đầu tư trí tuệ vào việc nghiên cứu và sáng tạo học thuật". Lực đồng đọc quyết định. Quyết định bằng văn bản hắc hoi, chứ không phải nói mồm. Quyết định được phô tô thành hàng chục bản để trao cho từng người được phong chức. Quyết định mở đầu bằng dòng chữ trang trọng: "Để cơ quan thực sự là một cơ quan học thuật, một cơ quan sáng tạo... Để cơ quan hoàn thành nhiệm vụ một cách đầy vinh quang trong giai đoạn đổi mới của đất nước, Viện Văn hiến và bảo Văn hiến nghìn năm phải thực sự góp phần vào sự đổi mới ấy, thủ trưởng quyết định xốc lại tổ chức cho phù hợp với nhiệm vụ mới...".

Sau khi Lực đọc quyết định, nhiều người bật cười. Có người suýt cười, vội đưa tay bịt miệng để không bật ra thành tiếng. Người này ghé tai người kia thì thào:

- Cả cơ quan chỉ còn sáu người không có chức vụ.
- Một đơn vị toàn mang súng lục, chỉ vài ba người mang súng trường thì đánh đấm cái gì.
- Lên chức mà không lên lương, không có phụ cấp thì lên làm gì.
- Tia ra báo thì trụt ào ào mà chức vụ cứ lên ầm ầm.
- Cái lão thủ trưởng này mị dân lộ liễu quá.

Việt Sồ đứng phắt dậy, bước ra. Mọi người cùng ra theo, tự động giải tán, khúc khích cười. Việt Sồ đưa tay vuốt mái tóc bù xù:

- Nội dung thì không lo. Cứ dăm ba tháng lại "xốc tổ chức" một lần, đề bạt người này rồi đề bạt người kia để được lòng thiên hạ. Cứ cái đà này thì lão ta sẽ "xốc" cơ quan xuống biển.

Xì xầm với nhau thế thôi, chứ không ai dám phát biểu một cách chính thức. Nói chung là trót lọt cả. Chỉ có hai trường hợp trực trặc, Lục cũng thông minh giải quyết trót lọt.

Trường hợp thứ nhất:

Cô Đào gặp riêng thủ trưởng: "Năm ngoái thủ trưởng công bố em là trưởng ban, hôm nay thủ trưởng quên mất, lại công bố em là phó ban". Lục "ờ... ờ..." mấy tiếng, rồi nói: "Trưởng ban chứ! Đánh máy nhầm rồi!". Lục định cầm bút sửa quyết định thì cô Đào giật lại, cười: "Em nói đùa thế thôi. Trưởng phó gì cũng được. Ban của em chỉ có một mình em, em vừa là trưởng ban vừa là phó ban vừa là ban viên...".

Trường hợp thứ hai:

Cô Chiều gặp riêng thủ trưởng, khăng khăng từ chối chức phó phòng với lý do văn hóa thấp... "Thủ trưởng giao việc gì em làm việc nấy, em không dám điều khiển ai cả".

Lục nghiêm sắc mặt: "Đây là nghị quyết của chi bộ, đồng chí không được thoái thác nhiệm vụ!".

IX

Phan Chấn phóng xe máy như bay trên đường phố, mặt hăm hở, tóc bay ra phía sau. Thấy Cù Văn Hòn mang túi đi bộ trên hè, Phan Chấn dừng lại đột ngột làm cho Cù Văn Hòn giật mình:

- A, ông Hòn? Ông đi đâu mà cứ cuốc bộ thế? Có bận gì không thì đi với tôi. Tôi đèo ông. Ông đi với tôi chỉ có lợi chứ không có hại chút nào... Ông lên ngồi đi, tôi đèo... Nói thật với ông là có một lão giám đốc mời nhậu, nhậu xong có phong bì. Tôi lại đèo ông về tận nhà.

- Mình còn bận chút việc. Hôm khác mình sẽ đi với ông.

- Việc quái gì. Việc gì cũng gác lại. Cuộc này béo bở lắm. Ở đời phải có lúc chơi ông ạ, chơi cho đầu óc tỉnh táo rồi mới sáng tạo được. Cứ chúí đầu vào sách vở mãi chỉ tổ mù người...

Cù Văn Hòn lắc đầu. Phan Chấn người bé loắt choắt, cho nên lên xe phải nhảy mà xuống xe cũng phải nhảy. May nhờ có mái tóc xoăn trước trán, cậu ta có thể điều bộ bằng cách giơ tay vuốt nhẹ tóc trước khi nói:

- Cù Văn Hòn bảo thủ lắm...

Phan Chấn trò chuyện thật lòng. Thời buổi này mà cứ khur khur ôm lấy sách vở là bảo thủ. Ở với bụt mặc áo cà sa, ở với ma mặc áo giấy. Cứ mặc áo cà sa mãi thì hóa ra người gàn. Phan Chấn mới hoạt động đường phố chưa đầy năm mà đã mua được xe Dream. Hòn cứ mạnh dạn đi với Phan Chấn một thời gian để sắm sanh cơ sở vật chất. Viết lách mãi cũng thế thôi. Thế hệ ta đã vào sinh ra tử nhiều rồi, hi sinh nhiều rồi, đến lúc này ta có quyền nghỉ ngơi.

Vừa rồi Phan Chấn có đọc bài bút kí "Ngã ba sông mơ mộng..." của Cù Văn Hòn. Sông với nước mãi, mơ mộng mãi chỉ tổ hao người. Phan Chấn tin rằng, với bài bút kí ấy, ngoài mấy đồng nhuận bút, Hòn không được thêm đồng xu nào. Khi đặt bút viết một bài là phải tính toán thu nhập hàng triệu đồng. Viết cho cơ sở nào phải quèo cho được cơ sở ấy trả tiền, ít nhất là gấp mười lần nhuận bút. Hòn nên quan niệm một cách sòng phẳng rằng đó là sự thù lao lao động, phải gặt ngay cái quan niệm cổ hủ cho đó là sự đòi hỏi vật chất là hưởng thụ...

Phan Chấn nắm tay Hòn, thân mật:

- Nay, tớ hỏi thật là bây giờ Hòn có bận việc gì cấp thiết không? Không phải ngồi lâu đâu.

Một tiếng đồng hồ thôi mà. Phải có lúc thư giãn chứ. Nhậu một châu bia rồi cầm chiếc phong bì. Tớ thấy Hòn lúi xùi quá.

Hòn mỉm cười, lắc đầu:

- Lúc khác. Bây giờ tớ bận thật mà.

Phan Chấn nhảy lên xe, nổ máy, trước khi phóng còn quay lại:

- Tớ còn phải tiếp tục giác ngộ cho Cù Văn Hòn.

Hòn nhìn theo cái dáng người loắt choắt của Chấn ngồi trên chiếc xe to đùng bay giữa đường phố ồn ã...

Phan Chấn là một nhà văn mà độc giả quen tên từ cuối cuộc kháng chiến chống Mỹ và nổi tiếng với cuốn tiểu thuyết "Phăng xi păng hùng vĩ". Tác phẩm có bề thế như một sử thi ca ngợi truyền thống đánh giặc ngoại xâm của dân tộc ta. Trong đó, nhân vật Phan Văn Choắt vừa có bóng dáng tự truyện vừa như một biểu tượng: dân tộc Việt Nam bé nhỏ, nhưng là bé hạt tiêu. Nhân vật này được xây dựng khá thành công, gây ấn tượng khá đậm cho người đọc, đến nỗi Phan Chấn đi đến đâu người ta cũng gọi ghép tên tác giả vào tên nhân vật: Chấn Choắt... Sau vài tháng xuất bản, các báo đua nhau in bài khen ngợi. Thành phần tham gia phê bình có nhiều nhà văn hóa nổi tiếng và nhiều bạn đọc ở cơ sở sản xuất. Có vài tờ báo hàng ngày phát hành với số lượng cao in ảnh Phan Chấn và in nhiều kì những chương đặc sắc... Nhờ thế mà tên tuổi Phan Chấn được nhiều người biết đến, từ những vị lãnh đạo cao nhất cho đến người dân bình thường. Người ta đã thuộc mặt Phan Chấn qua hàng loạt tấm ảnh in báo, cho nên Phan Chấn đi đến đâu cũng được người ta nhận ra ngay và biểu lộ tấm lòng ngưỡng mộ...

Thời kì ấy, mục tiêu duy nhất của toàn dân tộc là đánh thắng giặc ngoại xâm. Một tác phẩm văn học ra đời đáp ứng được lòng khao khát để đạt được mục tiêu ấy, người ta đón nhận vồ vập, nâng niu âu yếm như chính đứa con mình vừa mới sinh ra trong đầm đìa hạnh phúc. Tác phẩm được chuyền tay nhau đọc trong chiến hào, đọc trong khi sắp hàng mua dầu mua gạo,

đọc trong khi người mẹ áp chặt miệng con vào bầu vú... Công chúng khen chê vô tư. Nhà phê bình văn học cũng khen chê vô tư. Nhà văn nhà thơ cũng khen chê vô tư.

Quách Quyền Lực lại gọi thằng Vệ mua bia tiếp:

- Vệ! Con ra mua cho bố một can nữa.

Thằng Vệ nhanh nhẩu xách can đi, rồi nhanh nhẩu xách can về, để còn tiếp tục cuộc đá cầu với mấy đứa bạn hàng xóm. Trước khi trao can bia cho bố, nó rút một cốc và nốc ực một hơi: "Bố thưởng cho con một cốc để động viên con đá thắng trận này!".

- Cái thằng này hỗn! - Lực quát.

- Bố phải thù lao sòng phẳng cho con chứ? Bố với chú Chấn sòng phẳng với nhau thì cũng phải sòng phẳng với con chứ!

- Cút!

Thằng Vệ quay ngoắt, chạy ra ngõ.

Lực và Chấn lại say sưa bàn bạc công việc đại sự của cơ quan. Bia vào lời ra. Sôi nổi. Nhòe nhoẹt.

Hai người đọc tác phẩm của nhau từ thời chống Mỹ. Từ khi đất nước bước vào công cuộc đổi mới, hai người chơi thân với nhau, rồi gần bó khăng khít với nhau qua những trận "đánh quả".

Phan Chấn "đánh quả" rất giỏi, không một trận nào mà không hốt về một xấp bạc. Lực lại là

người cầm con dấu của Nhà xuất bản Văn nghệ đại chúng. Lực giới thiệu cho Chấn xuống các công ty, Tổng công ty, Xí nghiệp để làm ăn, không có chút gì là sai phạm cả. Rất hợp pháp. Đi thực tế. Đi lấy tài liệu để sáng tác. Đi thâm nhập đời sống để phát hiện nhân tố mới kịp thời giới thiệu lên mặt báo, vân vân... Yên tâm hoàn toàn. Hợp lý hoàn toàn.

Nhưng hơn một năm nay, hai người không nhìn mặt nhau. Nguyên nhân là thế này:

Trong một vụ "đánh quả", Phan Chấn đưa về cho Lực được mười triệu. Thế là tốt quá rồi! Sau đó, việc vỡ lở, Lực biết đích xác vụ "đánh quả" ấy được tất cả năm chục triệu, Phan Chấn đút vào túi bốn chục triệu, chỉ đưa cho Lực mười triệu. Hai người chửi mắng nhau, đòi "đánh vỡ mặt" nhau. Rồi hai người quay lưng đi hai ngả...

Đến lúc Lực về làm Viện trưởng Viện Văn hiến kiêm tổng biên tập báo "Văn hiến nghìn năm" hai người tự giác phập vào nhau ngay lập tức. Không chần chừ, không mặc cả, sự hấp dẫn của đồng tiền là mục tiêu chung mà mỗi người tự nhận thấy như một tiềm thức. Lực làm thủ trưởng tức là nắm con dấu trong tay, nắm quyền lực trong tay, Chấn phải dựa vào chứ! Còn Phan Chấn, người đã nổi tiếng một thời, quen các ông to, lại có uy tín để chinh phục các giám đốc kinh tế, Lực phải dựa vào chứ! Thế là cuộc hợp hôn diễn ra nhẹ nhàng, trơn tru giữa một nhà văn đã từng nổi tiếng với một nhà quản lý đã từng được cấp trên khen ngợi về một số bài phê bình văn học!

Cơn giận quyết liệt kéo dài hơn năm trời đã tiêu tan nhanh chóng và cuộc tái hợp đầy ân ái đã được triển khai một cách hết sức khẩn trương.

Phải thừa nhận rằng, Phan Chấn có tài nói ngọt lọt đến xương, nói kiến trong lỗ tai cũng phải bò ra, nói đến xiêu lòng các vị giám đốc kinh tế mà tâm hồn đã bị khô quánh vì những con số. Giữa thời buổi cơ chế thị trường mới mở toang ra, khối người có khả năng tiềm tàng về mẹo vặt kiếm tiền cũng mới có dịp bột phát. Một số nhà báo bộc lộ rõ khả năng tiềm tàng ấy. Chỉ trong một thời gian ngắn, khả năng ấy không còn là tiềm tàng nữa, cũng không phải là bột phát nữa, mà nó tóe loe ra ở nhiều nơi nhiều lúc, đến nỗi trong giới quản lý kinh tế truyền tụng câu thành ngữ "lên rừng thì sợ con hổ, xuống đồng bằng thì sợ con báo". Con sâu làm rầu nồi canh. Ồi giời ơi, chỉ vài ba con sâu cũng đủ làm cho người ta sợ hãi, quáng mắt, nhìn vào nồi

canh thấy lúc nhúc sâu.

Nhưng mẹo vặt kiếm tiền mang màu sắc chân chính của một số nhà báo không thấm vào đâu so với tài nghệ của Phan Chấn.

Chiều hôm ấy, ở quán bia "Râu Xồm" mấy anh công nhân sôi sục căm giận ông giám đốc X ở công ty Y, họ tranh nhau kể tội ông ta tiêu tiền bừa bãi. Phan Chấn cùng ngồi nhậu bên cạnh với một người bạn, chột nghe được. Cậu ta giả vờ chăm chú nghe bạn tâm sự, nhưng hai lỗ tai thu nhận đầy đủ từng câu nói của mấy anh công nhân. Sau về chắp nối lại và tìm cách đi hỏi thêm lai lịch của giám đốc X, tính cách của ông X, và thêm dẫn chứng ông X sử dụng tiền công ty không đúng chế độ... Phan Chấn viết thành một "bài báo" dài bảy trang giấy A4 về những sai lầm của giám đốc X. Rồi đến tận Văn phòng công ty Y tìm gặp giám đốc.

Phan Chấn từ tốn nói:

- Tòa soạn báo chúng tôi có nhận được nhiều thư bạn đọc tố cáo đồng chí về tác phong lãnh đạo hách dịch, về tính quan liêu mệnh lệnh, về việc phung phí tài chính... Căn cứ vào mấy chục lá thư bạn đọc là chúng tôi có quyền đưa lên báo để các cơ quan hữu trách điều tra...

Sắc mặt giám đốc X. tái dần. Nghe nói đến việc ông ta bị đưa lên mặt báo là đã khiếp vía. Phương tiện thông tin đại chúng vô cùng lợi hại. Đã có những tấm gương tày trời, giám đốc mất chức, thậm chí giám đốc bị tù bắt đầu từ báo chí khai ra tội trạng...

Phan Chấn em hèm vài tiếng trong cổ họng, rồi dừng lại, để giám đốc X. thấm nỗi lo. Chấn từ từ rút thẻ nhà báo trong túi đặt trước mặt ông X. Ông ta cầm xem, khi đọc hai chữ "Phan Chấn", tay run lên. Đã là nhà báo hỏi tội, không lo sao được. Càng lo hơn đó là nhà báo nổi tiếng mà chính ông X đã từng đọc tác phẩm. Nhanh trí, ông X xoa xoa tay, miệng cười cười:

- Vinh dự quá. Cũng là dịp may cho tôi. Nghe tiếng tăm đã lâu, đọc tiểu thuyết của anh đã lâu, mà bây giờ tôi mới được gặp. Chưa biết rủi ro như thế nào, chứ hiện giờ ngồi trước mặt anh là tôi thấy một dịp may hiếm có.

Ông X. đứng dậy, vừa đi ra cửa vừa nói:

- Anh chờ cho tôi vài phút.

Phan Chấn quay ra:

- Này này... đồng chí đi gọi bia phải không. Tôi không uống đâu. Tôi bận lắm. Vả lại, trong lúc làm việc này là tuyệt nhiên tôi không uống bia. Xin đồng chí quay lại ngay, ngồi làm việc với tôi mười lăm phút là tôi phải về ngay tòa soạn.

- Lần đầu tiên được gặp anh, anh cho phép được vui một tí.

Phan Chấn khước khước tay, nói dứt khoát:

- Không! Tôi bận lắm!

May mắn lúc ấy cô nhân viên tiếp khách đi qua, ông X. giơ hai ngón tay (đó là ám hiệu riêng của giám đốc X: giơ một ngón tay thì nước chè, giơ hai ngón tay thì bia).

Chỉ lát sau cô mang bia và thuốc lá ba số vào. Cô rót bia và bóc thuốc lá mời hai người. Ông X. có vẻ e ngại.

Phan Chấn tỏ ra chủ động, lịch sự đứng dậy:

- Cô nhân viên đã lỡ mang bia lên... Theo phong tục, uống bia là phải chạm cốc.

Không khí căng thẳng dịu dần, ông X. cảm thấy hơi thoải mái, bèn mạnh dạn lên tiếng ca ngợi cuốn "phăng xi păng hùng vĩ" mà ông ta đã từng đọc lõm bõm trên mặt báo. Phan Chấn

"cảm ơn đồng chí", gõ ngón tay trên mặt bàn, tìm câu mở đầu để đi ngay vào vấn đề thiết cốt:

- Làm việc thì ai cũng có sai lầm, không sai lầm nhiều thì sai lầm ít. Bác Hồ đã nói chỉ có ông Bụt trong chùa mới không có khuyết điểm gì.

Phan Chấn vừa nói vừa rút ra từ trong cặp một tập giấy ông X. hồi hộp chờ đợi...

- Căn cứ vào hàng chục thư bạn đọc, rồi đi điều tra thêm, chúng tôi đã viết một bài báo. Đáng lẽ là chúng tôi phải kịp thời đăng ngay bài báo này. Nhưng biết đồng chí là người có quá trình xây dựng công ty, có nhiều thành tích trong công cuộc đổi mới, hoàn cảnh đẩy đồng chí phạm một số sai lầm. Chúng tôi chưa đăng ngay, mà đọc trước cho đồng chí nghe xem đã thấu tình đạt lý chưa...

Thế là Phan Chấn chậm rãi đọc một mạch hết bảy trang giấy. Ông X. cầm mùi soa lau nước mắt. Càng lau nước mắt càng trào ra. Không hiểu vì sao ông lại khóc? Có lẽ ông ân hận vì những sai lầm của mình và cũng có thể do giọng đọc mạch lạc, khúc chiết và thỉnh thoảng lại rùng rùng của Phan Chấn.

- Đồng chí thấy thế nào? - Phan Chấn hỏi.

- Nhiều giám đốc khác cũng phạm khuyết điểm như tôi.

- Nhưng vấn đề là đồng chí có nhiều thư bạn đọc tố cáo. Làm báo thì trước hết phải dựa vào thư bạn đọc làm đầu mối để điều tra...

Hai người trao đi đổi lại một hồi khá lâu. Trời đã trưa.

Ông X. mời Phan Chấn đi nhậu, nhưng Phan Chấn từ chối: "Đồng chí thông cảm... Ngồi với nhau lúc này không tiện...". Ông lịch sự đưa cho Chấn chiếc phong bì, giọng nói đã thoải mái hơn:

- Thế thì nhà báo tự lo lấy bữa trưa vậy.

- Cảm ơn đồng chí.

- Xin anh ưu ái với tôi là không đưa lên báo. Nhà báo thông cảm với cánh kinh tế chúng tôi, cơ chế này không sai lầm thì không làm được việc.

- Nhưng vấn đề là có thư bạn đọc tố cáo. Không phải chỉ vài ba thư mà hàng chục thư.

- Nhà báo cũng có cách để ưu ái với bọn tôi được chứ.

- Để tôi về bàn thêm với ban biên tập.

Phan Chấn rút trong túi một cái các vi dít đưa cho ông X:

- Có gì cần bàn thêm, ta liên hệ với nhau.

Phan Chấn phóng xe đi một đoạn khá xa, dừng lại bên vệ đường, giở phong bì ra, đếm được năm "vé".

Đến hàng chục năm rồi, hôm nay Phan Chấn và Cù Văn Hòn mới cùng đi một chuyến tàu về cơ sở sản xuất.

Đoạn đầu máy Hà Lào (hồi chống Mỹ gọi là Đoạn đầu máy Yên Bái) tổ chức kỷ niệm ngày thành lập, Phan Chấn được mời về dự, rủ Cù Văn Hòn cùng đi.

Sau khi tốt nghiệp khoa Ngữ văn trường Đại học Tổng hợp Hà Nội, Phan Chấn xin về làm công tác tuyên truyền ở ngành đường sắt. Bạn bè cùng khóa hăm hở chia tay mỗi người về một ngã đường đất nước chống Mỹ. Tâm hồn tuổi trẻ phơi phới tình yêu và say mê lí tưởng, số phận của từng cá nhân gắn liền với số mệnh dân tộc, thân nam nhi nhẹ như lông hồng bay vào giữa mịt mù khói lửa chiến tranh. Người đi Văn nghệ giải phóng. Người đi dạy văn hóa cho thanh niên xung phong. Người vào công trường, xí nghiệp...

Buổi liên hoan chia tay, họ hát vang trời bài "Giải phóng miền Nam". Con gái con trai ôm nhau hôn chùn chụt, nước mắt dàn dụa... Phan Chấn chọn ngành đường sắt, vì hình ảnh con tàu đã in vào tâm hồn từ thuở nhỏ như một người bạn luôn luôn quyến rũ anh phiêu diêu đến những miền quê xa lạ. Nhà Chấn ở cạnh một ga xép, mỗi lần tàu dừng lại, anh rủ bọn trẻ ra xem cảnh nhộn nhịp kẻ lên người xuống, rồi lại lặng lẽ nhìn theo con tàu lùi lũi lẩn bánh về những nơi đâu xa vắng với nhịp điệu buồn buồn của thơ Tế Hanh thơ Nguyễn Bính. Bây giờ Chấn nhận thức được rằng, trong chiến tranh, giao thông vận tải là huyết mạch làm cường tráng mọi chiến trường. Hình ảnh con tàu hiu hắt của tuổi thơ bỗng trở thành con-tàu-dũng-sĩ băng qua khói lửa bom đạn, ngạo nghễ và lẫm liệt.

Phan Chấn về nhận việc tại Đoàn đầu máy Yên Bái. Anh say sưa theo những chuyến tàu lên Lao Cai, mảnh đất địa đầu của Tổ quốc. Biết bao lần anh đứng một mình ngắm đỉnh núi X., ôi X. sừng sững trong bài học địa h tuổi học trò, đã hiển hiện trước mắt anh vừa như một mộng ảo vừa như một thực thể kì diệu. Và cũng chính từ đây, ngọn lửa tình yêu được nhen nhóm rồi cháy bùng lên thành trường thiên tiểu thuyết "Phăng xi păng hùng vĩ".

Lúc con tàu mới rời khỏi ga Hàng Cỏ, Phan Chấn thân tình trò chuyện với Cù Văn Hòn về công việc của cơ quan. Âm ỉ hàng ngày trong tâm hồn Chấn vẫn là những trang văn trang thơ thể hiện được sự nghiệp vĩ đại chống Mỹ của dân tộc ta; nhưng vì những cơn say nhậu nhẹt, những tờ đô la lôi cuốn Chấn như dòng thác dữ dội cuốn trôi bèo bọt. Bây giờ ngồi trên con tàu ngược về nơi sinh trưởng sự nghiệp của đời mình, Chấn lại cảm thấy băng khuâng như được trở về trong lòng nôi êm ái lời ru của mẹ.

Trước mặt Phan Chấn là Cù Văn Hòn, người bạn cùng thế hệ cùng nghề nghiệp... "Hòn ạ...". Phan Chấn nói ngập ngừng rồi dừng lại... Hòn, cái ông bạn người miền Trung này có thể là cứng

rắn quá, nguyên tắc quá, và cũng có thể có phần bảo thủ; nhưng cái cốt lõi của anh ta là trung thực, không lừa đảo ai, không thủ đoạn với ai. Ở Cù Văn Hòn, Phan Chấn cho rằng "cái bảo thủ của Hòn là bảo thủ sang trọng". Trò chuyện với Cù Văn Hòn, chơi với Cù Văn Hòn, yên tâm là anh ta không phản bội.

"Hòn ạ...". Cù Văn Hòn vẫn ngồi yên lặng, đưa mắt nhìn qua cửa sổ con tàu, ngắm làng mạc, sông núi, mỉm cười thấy con bê dũi đầu vào áng cỏ non...

"Hòn ạ...". Phan Chấn nói dè dặt, rồi nói mạnh dạn. Cái lão Lực dần dần hiện nguyên hình một ông chủ vừa dốt nát vừa độc ác. Nếu cứ kéo dài tình trạng này, tờ báo Văn hiến sẽ trở thành tờ báo lá cải. Trong người lão ta trống rỗng mà lại cứ hay phanh phô, ba hoa. Tiếp các nhà văn Trung Quốc, Lực chẳng biết gì về lịch sử Trung Quốc, về văn học Trung Quốc để nói cho vui, Lực lại cứ bô bô nào là "Việt Nam với Trung Quốc sông liền sông núi liền núi, gắn bó với nhau như môi với răng như da với thịt. Thời chống Mỹ, không một gia đình Việt Nam nào không có một bánh lương khô của Trung Quốc...". Tiếp các nhà văn Nga thì Lực lại cứ nói những điều cũ rích "Việt Nam không bao giờ quên ơn Cách mạng tháng Mười, quên ơn Liên bang Xô viết quên ơn nhân dân Liên Xô đã viện trợ vô điều kiện cho nhân dân Việt Nam đánh thắng đế quốc Mỹ, tên đế quốc lớn nhất của thời đại chúng ta...". Khách quốc tế người ta sẽ cười thầm: tại sao một Viện trưởng, một tổng biên tập tờ báo văn hóa lớn mà lại nói năng rỗng tuếch rỗng toác như thế...

"Bảo thủ sang trọng...", Hòn nhếch mép cười, thì ra trên đời này có bảo thủ sang trọng và bảo thủ thấp hèn. Thằng cha này tinh khôn thật, hạ người ta xuống lại nâng người ta lên ngay.

- Hòn cười gì mình đấy? Cậu lại cho mình là giả dối chứ gì! Không, Phan Chấn đem tấm lòng trung thực giải bày những lời trung thực với một người trung thực.

Cù Văn Hòn sợ sa đà vào những vấn đề cơ quan, những vấn đề về Quách Quyền Lực, chuyển đi sẽ mất vui.

Hàng ngày ở Hà Nội đã phải thường xuyên va chạm với Lực, phải nghe người này người kia kêu ca về Lực, chửi bới Lực, nặng nề lắm rồi. Rồi khỏi Hà Nội được vài ngày, phải vứt rũ nó đi,

quên nó đi, để con người được thanh thản. Hòn tìm cách lái câu chuyện sang một hướng khác:

- Tuổi trẻ oanh liệt của Phan Chấn đã tung hoành trên mảnh đất địa đầu Tổ quốc này. "Phăng xi păng hùng vĩ" là một mốc son chói lọi trong cuộc đời Phan Chấn đấy!

Cái dĩ vãng huy hoàng ấy nhanh chóng trở về trong tâm hồn Phan Chấn. Qua mỗi chặng đường, qua mỗi nhà ga, kỷ niệm hiện lên trong những lời kể như một cuốn phim tư liệu đậm đặc chất liệu đời sống. Ga Mậu Đông... ga Mậu A... ga Trái Hút... tên ga ngân vang như nốt nhạc trầm hùng trên dằng dặc đường trường lịch sử. Rồi còn bao nhiêu tên ga rải dọc dặm dài vào Khu Bốn mà Phan Chấn đã từng sống chết với con tàu: Đồ Lèn, Hoàng Mai, Cầu Giát, Vinh, Hương Phố... Những trận bom trút xuống dữ dội. Những trận lửa bùng lên đỏ rực. Nhà ga tan thành bụi cát. Thanh ray quằn vổ đổ. Các em gái thanh niên xung phong xông vào cứu hàng, lửa táp cháy tóc, bỏng da. Đã có lần Phan Chấn ôm một cô gái chạy bán sống bán chết qua bãi bom nổ chậm, nước mắt Chấn hòa vào gương mặt cô đầm đìa máu...

Và những chiếc cầu... những chiếc cầu... những chiếc cầu như những biểu tượng anh hùng của một dân tộc anh hùng. Phan Chấn nói tiếng Anh khá thành thạo, mỗi lần có các nhà báo nước ngoài đi viết bài về đường sắt Việt Nam, Chấn cùng đi với họ để hướng dẫn và phiên dịch. Qua tiếp xúc, biết thêm những nhận định những suy nghĩ của họ về Việt Nam, Chấn càng tự hào về dân tộc mình. Một lần, đứng trong ụ pháo trên bờ sông Mã, nhìn con tàu bò trên cầu Hàm Rồng đường ray chênh vênh và tất cả các thanh thép đều vênh váo, lỗ chỗ vết bom vết đạn, bất giác nhà báo Tiệp nhắm mắt lại như chợt nhận ra một điều kinh dị. Con tàu qua khỏi cầu, chạy về phía Nam, nhà báo ấy nói với Chấn:

"Tôi có cảm giác các bạn đánh Mỹ không phải chỉ bằng vũ khí và trí tuệ, mà bằng sức mạnh của tâm linh. Con tàu chạy ra chiến trường không phải lăn qua những chiếc cầu bằng sắt thép mà là những chiếc cầu bằng tâm linh..."

"Tôi không đồng ý cho hai anh Phan Chấn, Cù Văn Hòn đi công tác với nhau", trong một cuộc họp Lực nói toẹt ra như vậy.

"Ai đi công tác ở đâu là do thủ trưởng điều hành, không ai được tự ý đi", trong một cuộc họp Lực nói toẹt ra như vậy.

"Công lệnh đi công tác, chỉ có thủ trưởng có quyền kí, bất kì ai cũng không được tự động kí", trong một cuộc họp Lực nói toẹt ra như vậy.

Sau khi nghe Cấu đưa tin Phan Chấn và Cù Văn Hòn rủ nhau đi Lao Cai, hai thái dương của Lực nóng bừng.

Cái hơi nóng ấy từ thái dương lan tỏa ra cả mặt cả người.

Và Lực đã cư xử với bạn bằng quyền lực để thỏa mãn tâm lí đa nghi của mình.

Tại sao hai cái lão này gắn bó với nhau thế? Nếu hai lão này thực sự liên kết với nhau thì sẽ rất nguy hiểm cho mình. Phan Chấn nổi tiếng với tác phẩm "Phăng xi păng hùng vĩ", lại hay ra vào nhà các ông to. Cù Văn Hòn có máu mặt trong làng văn, nhiều anh em mến. Sự liên kết này sẽ là quả bom nổ chậm đặt dưới chiếc ghế quyền lực của mình... Chúng nó liên kết với nhau thật à? Mình đã tìm đủ cách lôi kéo Phan Chấn về phía mình. Phan Chấn cũng đã tỏ ra ăn giơ với mình qua mấy vụ làm ăn, sao nó vẫn đi lại nhập nhằng với Cù Văn Hòn? Phải lôi nữa, phải kéo nữa! Phải lôi thật mạnh, phải kéo thật mạnh! Lôi đến lúc nào, kéo đến lúc nào thẳng Phan Chấn ghét bỏ Cù Văn Hòn và thực sự kết dính với mình...

Nhưng bằng cách nào mới được chứ? Bằng cách nào? Bằng cách nào? Bằng cách nào? Câu hỏi xoáy vào óc như cái đinh vít xoáy sâu vào vỏ não... A, nghĩ ra rồi! Chỉ có cách này là kì diệu nhất! Mặt Lực sáng lên, và cậu ta sắp xếp lớp lang cho một màn kịch mới.

Cạch... cạch... cạch... Lực gõ nhẹ cửa phòng. Cạch... cạch... cạch... Không có ai ra mở. Lực nhẹ

đẩy cửa, bước vào.

Trên bàn làm việc của Cù Văn Hòn, bề bộn sổ sách ghi chép công việc của cơ quan. Sổ ghi các khoản chi tiêu hàng ngày.

Lực phân công cho Hòn được quyền kí các phiếu chi từ 500.000 đồng trở xuống. Sau khi kí và trao cho kế toán, Hòn còn cẩn thận ghi vào một cuốn sổ riêng để tiện theo dõi và điều chỉnh sự cân đối giữa các mặt, các phòng, các ban...

Sổ ghi những người được thưởng, phạt hàng tháng... Các tờ thảo nội quy của cơ quan: nội quy sử dụng ô tô, nội quy tiếp khách của thủ trưởng và của các ban... Nhân lúc ngồi chờ, Lực đọc lướt qua. Thì ra Cù Văn Hòn rất chu đáo và chặt chẽ trong công việc hành chính trị sự. "Càng chặt chẽ bao nhiêu chỉ tổ làm cho anh em ghét bấy nhiêu. Thời buổi nào cũng thế, người bị cai trị bao giờ cũng thích được người cai trị nói lỏng, thậm chí vứt bỏ kỉ cương để được tự do tuyệt đối. Lão Cù Văn Hòn này thật thà nhưng vụng lăm...", Lực thầm nghĩ, "cứ để cho lão ta chặt chẽ thì mình mới có cơ hội nói lỏng để được lòng anh em"...

Chờ mãi không thấy Hòn về, Lực rút trong túi một bao thuốc ba số đặt lên bàn, rồi đi ra. Vừa kéo cánh cửa, Lực quay lại, cẩn thận đặt lại bao thuốc lên quyển sổ, rồi đặt chiếc bút bi gác lên bao thuốc, để lúc nào Hòn về cầm bút viết thì thấy ngay có bao thuốc ba số...

Động tác nho nhỏ ấy của Lực khiến Hòn đoán ra ngay: bao thuốc này là của ai. Hòn lại ngồi viết tiếp cho hoàn chỉnh các bản nội quy. Theo Cù Văn Hòn nghĩ, mọi người cứ làm việc theo nội quy thì cơ quan sẽ ổn định lâu dài.

Lúc đầu sẽ có người khó chịu, nhưng sẽ quen dần, khi đã thành thói quen rồi, ai cũng thấy thoải mái.

Cạch... cạch... cạch... Hòn mở cửa.

- A! Hòn thật là tuyệt vời! Trong lúc Hòn đi vắng, mình đã trộm xem sổ sách ghi chép công

việc cơ quan. Thật là tuyệt vời! Mình yên tâm làm việc lâu dài với Cù Văn Hòn...

Hòn ngắt ngang lời Lực:

- Cảm ơn ông cho tôi bao thuốc ba số.

- Ông khách sáo với mình thế kia à!

- Khách sáo thế nào?

- Ông mà cũng cảm ơn tôi. Nghe ra có vẻ lịch sự, nhưng khách sáo quá. Bạn bè với nhau mà cũng cảm ơn cảm iếc như là khách lạ.

Sợ Lực dài dòng, ngoắt ngoéo, kéo dài thời gian, Hòn lái ngay vào việc:

- Chắc ông có việc gì cần bàn với tôi?

- Có việc gì cần đâu? Nhớ lắm nhớ lắm Cù Văn Hòn ơi! Từ sáng đến giờ không gặp nhau mà thấy nhớ quá.

Tự nhiên trong người mình cồn cào những kỉ niệm tuổi học trò...

Lực cúi đầu xuống, giơ tay đặt lên vết sẹo trên đầu:

- Mình đang ngồi làm việc, giơ tay gãi đầu, chạm vào vết sẹo, nhớ ôi là nhớ... Vết sẹo này sẽ dìu chúng ta vượt chông gai đi trên đường đời dài vô tận...

Hòn nhìn theo tay Lực: gần vết sẹo có một khoảng trống ở phía sau, khoảng trống ấy là khoảng tóc hói. Ô, Lực đã bị hói. Nó ít hơn mình mấy tuổi mà đầu đã hói. Cù Văn Hòn rùng

mình: tuổi trẻ vĩnh viễn qua rồi, đầu Lực đã hói và tóc mình đã bạc? Bất chợt Hòn hắt ra một tiếng thở dài và rân rân nước mắt. Hòn đứng dậy, bước tới cửa sổ, lơ đãng nhìn ra đường phố, lau nước mắt...

- Hai thằng ta hợp sức nhau xây dựng cơ quan thành một cơ quan lừng lẫy để giới văn hóa văn nghệ biết rằng Chúng ta yêu thương nhau để đẩy nền văn hiến nước nhà lên đến đỉnh cao của nhân loại.

Đang xúc động thì lại phải nghe những lời sáo rỗng của Lực, biết ngay rằng Lực đang chuẩn bị dọn đường cho một ý đồ gì đây, Hòn lái câu chuyện vào đề:

- Chắc ông muốn bàn với mình một vấn đề hệ trọng?

- Hệ trọng gì đâu! Anh em ta gặp nhau để củng cố tình cảm bạn bè và cũng là để bàn chuyện cơ quan. - Lực chớp lấy ý của Cù Văn Hòn, vào đề ngay. - Này... anh em kêu thằng Phan Chấn ghê quá.

- Kêu về việc gì?

- Ông với thằng Chấn đi Lao Cai là rất tốt. Thỉnh thoảng nên để cho mọi người trong cơ quan đi thực tế. Nhưng ông chỉ đi nửa tháng thì về. Còn Phan Chấn đi những bốn tháng, bỏ việc cơ quan đi biên biệt. Chỉ nên thanh toán công tác phí cho Chấn một tháng thôi, một tháng là đã quá lắm rồi. Chứ thanh toán cả bốn tháng thì tất cả anh em sẽ phản đối. Ông thấy thế nào?

- Thanh toán công tác phí một tháng là được rồi.

- Thế thì ông kí cho hấn một tháng nhá.

Thấy lời bàn của Lực là hợp lí, Cù Văn Hòn kí cho Phan Chấn được hưởng một tháng công tác phí. Nhưng mấy hôm sau, Lực kí giấy cho Chấn được hưởng bốn tháng và nói trước mặt Chấn:

"Đời sống anh em đang khó khăn... Với lại nên khuyến khích anh em đi nhiều về cơ sở...".

Sau khi nhận tiền bốn tháng công tác phí, Chấn rủ Hòn đi uống bia. Sự việc này được Cầu báo cho Quách Quyền Lực biết ngay. Hai thái dương Lực đỏ bừng: "Lạ quá? Hai cái lão này sao cứ gắn với nhau? Được rồi, xem mày thắng tao hay tao thắng mày? Mày mà thắng được tao à!".

Tối hôm ấy, Lực phóng ô tô đến nhà Hòn và nói với Hòn những lời rất tâm huyết:

- Mình muốn bàn với ông việc củng cố chi bộ. Phải tăng cường những nhân tố tích cực, kết nạp đảng viên mới để cơ thể Đảng có thêm hồng huyết cầu. Chi bộ cường tráng, cơ quan sẽ cường tráng...

- Ủ, ừ

- Nếu chi bộ yếu cơ quan sẽ yếu. Chi bộ mạnh cơ quan mạnh. Chi bộ yếu cơ quan yếu. Chi bộ đoàn kết thì cơ quan đoàn kết. Chi bị chia rẽ cơ quan chia rẽ...

- Ủ, ừ.

- Trong thời gian tới, ông với mình dành thì giờ làm công tác chi bộ. Kinh nghiệm cơ quan nào cũng vậy, chi bộ là sức mạnh làm hồng hào sức mạnh cơ quan...

- Ủ, ừ.

Về công tác phát triển chi bộ phải coi trọng. Kết nạp những phần tử tích cực, phần tử trong sạch, phần tử có năng lực cao để mọi người noi theo, để chi bộ thực sự là tấm gương cho quần chúng soi vào...

- Ủ ừ

- Anh em trong tòa soạn ta hầu hết là tốt, đã kinh qua cuộc kháng chiến chống Mỹ, đã rèn luyện trong lửa đạn. Nhưng không phải ai đã kinh qua cuộc kháng chiến chống Mỹ đều tốt. Có thể lúc ấy họ tốt mà bây giờ họ thoái hóa thì không thể kết nạp được...

- Ủ ừ

- Phan Chấn trước đây là người tốt, bây giờ cậu ta làm nhiều điều tai tiếng trong giới văn hóa trong giới văn nghệ sĩ thì kết nạp vào Đảng sẽ ảnh hưởng xấu đến chi bộ ảnh hưởng xấu đến quần chúng...

Cù Văn Hòn hơi sững sờ về câu nói này của Lực. Cứ tưởng cậu ta dẫn dắt dài dòng để chinh phục mình đồng ý kết nạp Phan Chấn, hóa ra ngược lại. Thì ra Lực cũng là người có lí trí... Phan Chấn là một nhà văn được nhiều bạn đọc biết đến. Nếu cậu ta được kết nạp từ hồi chiến tranh, hoặc trước khi chuyển về đây thì đã ổn đi một bề. Vì phạm khuyết điểm về quan hệ trai gái, về tiền nong với bạn bè, chi bộ cũ không kết nạp. Trong những năm gần đây, Chấn lại có nhiều tai tiếng về sinh hoạt, bị bạn bè coi thường. Tiếng xấu của Phan Chấn lại lan ra khắp nơi, anh em trong giới văn hóa bàn tán. Quả thật kết nạp Chấn vào Đảng lúc này không có lợi chút nào... Hòn cúi đầu xuống, cắn môi, hơi chau mày...

- Ông thấy thế nào? - Lực hỏi.

- Mình cũng nghĩ như thế.

- Thế thì được rồi! Trong những vấn đề lớn, hai thằng ta bao giờ cũng hợp nhau. Còn những chuyện sinh hoạt vặt vãnh hàng ngày bỏ qua hết. Tình bạn muôn năm!

Nửa tháng sau, Lực bảo bí thư chi bộ triệu tập cuộc họp. Trước khi họp, Lực bảo bí thư và bản thân Lực đi thuyết phục từng đảng viên đồng ý cho Phan Chấn vào Đảng!

Thằng Hòn đã nhất trí với mình rồi, nhất trí là không kết nạp Phan Chấn. Nó rất kiên định ý kiến của nó. Cái nhân trung của nó sâu, người có nhân trung sâu như thế thường là thẳng thắn và trung thực - mình sẽ lợi dụng cái tướng mạo này để làm việc mình cần. Ra họp chi bộ, chắc chắn Hòn sẽ không giơ tay thông qua việc kết nạp Chấn.

Phan Chấn sẽ thù nó, không quan hệ chơi bời, bàn bạc gì với nó nữa. Cú quyết định này sẽ hoàn toàn tách hai người ra khỏi nhau... Còn đối với mình, Phan Chấn sẽ mang ơn mình, đứng hẳn về phía mình. Sau khi vào Đảng, mình sẽ dùng Phan Chấn được nhiều việc có lợi cho mình. Ví dụ, Chấn có thể vào gặp một ông to nào đó khi mình cần. Ví dụ, Chấn đến gặp tùy viên văn hóa các đại sứ quán nước ngoài để đặt quan hệ trao đổi văn hóa, rồi cùng nhau đi nước ngoài. Ví dụ... ví dụ... ví dụ...

Đúng như Lực dự kiến, cuộc họp chi bộ để góp ý và thông qua việc kết nạp Phan Chấn, Hòn không giơ tay.

Lực đứng dậy thuyết lí với giọng tráo trở hồn nhiên. Chỉ có Cù Văn Hòn nhận ra cái giọng tráo trở ấy. Hầu hết những người khác đều bị đánh lừa: họ thấy ở Lực tấm lòng của một vị thủ trưởng thật là độ lượng, bao dung, thấu tình đạt lí. Lực giơ tay trái rồi giơ tay phải, nói rành rọt chấm phẩy, không ngưng ngừng một tí nào, không vấp một từ ngữ nào, lời lẽ trôi chảy như dòng nước chui qua cống rồi ào ào đổ ra quãng sông rộng:

"Đánh giá một con người không nên nhìn vào những sinh hoạt vụn vặt hàng ngày, mà phải nhìn vào cái bản chất, cái cơ bản, cái cốt lõi, cái gốc bản thiện. Nhận xét một quần chúng có được vào Đảng hay không là phải nhận xét cái bản chất, cái cơ bản, cái cốt lõi, cái gốc bản thiện ấy. Nếu cứ nhận xét họ mặt sinh hoạt tức là không biện chứng, tức là phi lí, duy tâm. Những đảng viên ngồi đây có người đã vài ba chục tuổi Đảng còn đầy rẫy sai lầm về sinh hoạt, nhưng cái cơ bản là trung thành với Đảng, trung thành với Tổ quốc, trung thành với nhân dân. Anh Phan Chấn vào sinh ra tử nơi bom đạn ác liệt là một thử thách lớn nhất trong đời Còn thử thách nào lớn hơn? Còn thử thách nào lớn hơn? Còn thử thách nào lớn hơn? Nếu hồi ấy anh Phan Chấn vùi xác ở chiến trường thì còn đâu Phan Chấn để chúng ta kết nạp hôm nay. Đảng viên nào mà đánh giá đồng chí Phan Chấn qua một vài chuyện nhí nhố hàng ngày tức là sa vào

chủ nghĩa duy tâm, tức là không nhân ái...".

Cuộc họp chi bộ vừa xong thì nhiều anh chị em trong tòa soạn đã biết ngay cái tin Phan Chấn được thông qua kết nạp vào Đảng với đa số phiếu. Họ bàn tán rôm rả, bá nhân bá kiến:

- Nó năm mươi tuổi rồi, còn phấn đấu cho Đảng được mười năm nữa, cho nó vào đi để có thể Đảng thêm một hồng huyết cầu già.

- Từ nay ta phải noi gương đảng viên Phan Chấn để đi hoạt động cách mạng cho hăng.

- Tội nghiệp Phan Chấn, năm mươi tuổi mới được đứng trong hàng ngũ của Đảng vinh quang.

- Theo như ông Lực nói thì phải lục tìm những ai ở chiến trường về để kết nạp cho hết, không thì thiệt thòi quyền lợi của họ. Tôi cũng ở chiến trường về mà chưa thấy ông Lực bồi dưỡng.

Việt Sồ rút chiếc điều cày ở thắt lưng, rít một hơi dài, nhả khói trắng ùn ùn bay lên, rồi lắc mạnh cái đầu xù:

- Một bất hạnh lớn của đời tao là không được đồng chí Quách Quyền Lực bồi dưỡng để vào Đảng?

Mọi người cười ồ lên:

- Anh Việt Sồ thiệt thòi quá.

- Từ nay anh Việt Sồ cứ bám lấy đồng chí Quách Quyền Lực tham gia hoạt động cho hăng để được đồng chí Quách Quyền Lực bồi dưỡng.

- Anh Việt Sồ mà được vào Đảng thì chúng em mất vui, vì được vào Đảng anh sẽ nghiêm túc, không có ai cù cho chúng em cười.

Việt Sồ xoi xoi xoe điệu, nạy vào một viên thuốc khác, rít thật mạnh, điệu kêu ro ro, rồi quay lại chỉ vào cô Chanh:

- Con bé này, sao ngồi im thế? Mà phải tham gia ý kiến chứ?

Cô Chanh ngoẹo ngoẹo đầu, xoa xoa hai bàn tay:

- Gớm!... Em là dân ngu khu đen biết gì mà ý kiến với ý cỏ. Em thì em cứ nhớ lời mẹ em hát mà em hát lại cho các anh nghe Có đỏ mà chẳng có thơm - Như hoa dâm bụi, nên cơm cháo gì!

... Cù Văn Hòn thủng thẳng đạp xe về nhà. Vành xe lăn rất chậm. Mưa lất phất. Mặt đường loáng ướt... Đầu nặng trĩu. Anh vu vơ nhìn đàn kiến chen chúc nhau bâu vào một con nhái chết. Chắc là con nhái đã bị một cái xe nào nghiền chết từ lâu, và đàn kiến cũng đã rửa mồi từ lâu rồi. Hai chân nhái đã bị cụt. Lũ kiến hối hả lúc nhúc đang rửa vào bụng vào đầu... Trong khi Hòn lơ đãng, một chiếc xe máy phóng qua đâm vào xe đạp của Hòn. Vành xe cong vênh. Gã thanh niên phanh xe máy, trừng mắt quát: "Ông đui mắt ạ!". Mấy người đi đường xúm lại:

- Thằng kia sai rồi! Giữ xe nó lại! Mời công an đến! Đã sai lại còn hỗn láo quát người ta.

- Mà đi sửa xe cho người ta đi!

Cảm thấy phiền phức quá, Hòn nói với gã thanh niên:

- Anh đi đi...!

Gã kia sung sướng, phóng vù xe. Còn Hòn nhẩn nhục vác chiếc xe cong vành lên vỉa hè và hỏi ông chủ hiệu chữa xe:

- Nhờ bác uốn cái vành xe... Chừng bao lâu thì xong hở bác?

- Ít nhất cũng hai tiếng đồng hồ.

- Thế thì nhờ bác chữa, mai tôi ra lấy được không?

- Được!

Hòn thủng thẳng đi bộ. Hai bàn chân nặng như hai cái khối đá... Lực lừa đảo mình... Sao lại thế nhỉ? Lực tráo trở với mình... Có thật thế không? Có thật Lực lừa mình không? Hay là nó vô tâm vô tính, cứ nói ba hoa cho sướng miệng?... Hai bên đường phố, tiếng người reo hò theo dõi bóng đá qua truyền hình. Về đến gần cổng nhà, người ngồi người đứng trước hiệu giải khát, reo hò ầm ĩ. Thấy Cù Văn Hòn, mấy cậu thanh niên ríu rít gọi:

- Vào đây xem cho vui bác Hòn ơi!

- Bác vào đây xem cho vui. Thằng cu nhà bác nó cũng ngồi xem ở đây!... Bác vào đây góp thêm tiếng reo với bọn cháu.

Hòn lắc đầu: "Cảm ơn cháu... bác phải về...". Bước vào nhà. Bật ti vi. Nằm trên giường xem bóng đá một mình. Hòn thường có cái thú vị một mình như vậy. Buồn bã một mình. Bực tức một mình. Ổn ã một mình. Hôm nay lại càng cần phải một mình. Cố xua đuổi những điều bực bội để thả mình vào một thú vui mà nhân loại đang hâm mộ.

Nhưng khó mà xua được. Hình ảnh Lực giơ tay giơ chân hùng biện cứ hiện lên lẫn lộn với hình ảnh các cầu thủ bóng đá. Bất chợt Hòn vỗ tay, reo lên - tiếng reo vừa đủ mình nghe: "Di

đan tài quá!". Cú lừa của Di đán thật tuyệt vời. Cậu ta lừa qua hàng hậu vệ rất nhanh, rồi sút quả bóng sấm sét vào khung thành đối phương khiến cho thủ môn đối phương sững sờ, không kịp phản ứng gì.

X

Mở cửa, bước vào phòng, Hòn cảm thấy người nhẹ nhàng, thanh thản. Phòng làm việc chật chội sáu mét vuông, nhưng đó là địa chỉ mà Hòn quen thuộc và yêu mến. Hơn hai chục năm rồi, ngày ngày ngồi trong căn phòng ấy, Hòn đã góp phần nhỏ bé của mình cùng với Hoàng Bảo, Phạm Lương, Việt Sồ... xây dựng Viện Văn hiến, tạo dựng khuôn mặt cho báo "Văn hiến". Đến lúc Lực về làm Viện trưởng kiêm tổng biên tập, phân công cho Hòn phụ trách mảng hành chính trị sự. Ngoài công việc bình thường hàng ngày, Hòn say mê làm tư liệu. Tạp chí này được thành lập từ hồi cách mạng chưa thành công, các nhà văn hóa lớn đã tập hợp tại đây để xây dựng một nền văn hóa mới Việt Nam. Thế hệ đàn anh ấy đã cao tuổi, lần lượt ra đi, trao lại gánh nặng trên vai thế hệ đàn em. Bầu trời văn hóa trống vắng dần những vòm cây cổ thụ.

Những cây non chưa kịp lớn để tỏa màu xanh vào khoảng trống ấy. Xây dựng một nền kinh tế, nếu đường lối đúng, trong vài mươi năm có thể trở nên phồn vinh. Nhưng về văn hóa, không thể các thế hệ hùng mạnh nối tiếp nhau như những đợt sóng, mà có khi phải đến hàng thế kỷ mới nảy sinh ra một lực lượng xứng đáng với truyền thống lớn của dân tộc.

Với tấm lòng trong sáng, thế hệ mới tuy non nớt vẫn giữ gìn được bản sắc của ông cha, và từ đó, lớn dần lên. Nhưng cơn bão táp tiền tệ của cơ chế thị trường ào đến, cào dạc cào ngang, quật xơ xác một số cành non vừa mới đơm lộc. Lực đang bị biến dạng trong cơn bão táp tiền tệ ấy.

Trong phạm vi công việc của mình, Hòn âm thầm làm một việc có ích mà không bị ai đổ kị, không bị ai phá phách: sưu tầm tư liệu. Anh nhật nhạch từng trang báo cũ, từng cái bìa tạp chí cũ kĩ rách nát. Gặp các bậc đàn anh, mượn lại những tấm ảnh cũ cách đây ba mươi năm, bốn mươi năm, rồi đưa ra thợ ảnh nhờ tô sửa, chụp lại và phóng to. Hòn hi vọng phần nào dựng lại được gương mặt các thế hệ cha anh... Đến lúc đã khá phong phú, Hòn biên soạn một tập tư liệu

với sự cộng tác đắc lực của cô Đào, nhân dịp kỉ niệm xuất bản số tạp chí đầu tiên. Đào và Hòn sung sướng ngắm đi ngắm lại thành quả của mình. Rồi đưa cho Lực xem. Lực giơ cánh tay phải: "Tuyệt vời! Tuyệt vời! Tuyệt vời Nguyễn Thị Đào! Tuyệt vời Cù Văn Hòn!".

Sau cái phút bùng bùng khí thế tuyệt vời ấy, Lực tĩnh tâm trở về với bản chất đa nghi của mình: chúng nó có xỏ xiên gì mình trong tập tư liệu này không? Phải đưa cho thằng Cấu đọc lại. Thằng Cấu tuy dốt nát nhưng nó trung thành với mình. Tấm lòng trung thành hoàn toàn có thể thay thế được sự dốt nát... Sau mấy ngày duyệt bản thảo - được thủ trưởng tin cẩn cho duyệt bản thảo - Cấu tâu với Lực: "Chúng nó không đưa tư liệu thành tích của anh trong mấy năm anh lãnh đạo Viện và báo, chúng nó muốn phủ nhận anh!". Hai thái dương của Lực nóng bùng. Cù Văn Hòn chơi xỏ mình đã đành, sao cô Đào cũng chơi xỏ mình, mình đã ưu ái cho cô Đào lên hai bậc lương và cho làm trưởng ban!... Thế là Lực giao cho Cấu biên tập lại tập tư liệu. Thằng Cấu tuy dốt nát nhưng nó trung thành với mình. Tấm lòng trung thành hoàn toàn có thể thay thế được sự dốt nát... Hòn bực bội, nhưng cố dẹp ngay được cơn bực bội ấy.

Lại bắt tay vào công việc sưu tầm tư liệu. Kho tư liệu này không bao giờ lỗi thời, mà càng lùi thời gian càng quý giá. Đầu giờ hành chính mỗi ngày, Hòn dành nửa tiếng đồng hồ để làm tư liệu.

Sáng nay, như những buổi sáng khác, vừa vào phòng Cù Văn Hòn đã thấy một lọ hoa hồng đặt trên bàn. Các cô ở phòng Hành chính, các cháu làm hợp đồng, trên đường đến cơ quan thường cầm theo vài ba bông hoa. Cháu Xuân, cháu Thanh, cháu Dung hái hoa ngay ở vườn nhà mình.

Với tình cảm tự nhiên, với lòng quý mến tự nhiên, sáng nào Cù Văn Hòn cũng được thưởng một lọ hoa hồng. Mùi hương thơm dịu tỏa ra trong căn phòng chật làm cho Hòn vội bốt bao nhiêu nỗi buồn bực.

- Em xin chào bác Bao ạ! - Chanh xách phích nước vào.

- Chào cô Chanh. Cảm ơn cô cho lọ hoa hồng đẹp quá.

- Không phải hoa hồng của em đâu ạ. Hoa của cái Dung đấy. Không phải của em thì em cứ nói thật, chứ em không lấu cá cái kiểu "của người phúc ta" như thầy em... Em pha trà nhá...

- Không... Khi nào có khách anh mới pha trà...

- Thế thì em xin cáo lui, kéo thầy em thấy lại nghi em là chỉ chăm sóc anh mà không chăm sóc thầy em... Em xin cáo biệt bác Bao ạ...

Chanh vừa quay ra cửa thì chạm mặt Cấu. Cấu chỉ tay vào mặt Chanh:

- Sao lại gọi là "bác Bao"?

Cấu luôn luôn nơm nớp lo sợ "chúng nó" đặt ra những tín hiệu ngôn ngữ xỏ xiên mình và xỏ xiên Lục, cho nên giật thót khi nghe một từ ngữ lạ tai.

Chanh xoa xoa hai bàn tay vào nhau, dẹo lưỡi:

- Thưa thầy em, bọn chúng nó gọi anh Cù Văn Hòn là "bác Bao" thì em cũng gọi theo.

- Tại sao lại gọi là "bác Bao"?

- Vì thấy mặt anh Hòn cũng đen đen nghiêm nghiêm như Bao Chứng, cho nên bọn em gọi là "bác Bao". Thầy em có xem phim Bao Thanh Thiên không ạ... ạ... ạ...?..

- Từ nay không được gọi là "bác Bao". Tên người nào gọi đúng tên người ấy...

- Thưa thầy em, em vâng ạ... ạ... ạ...

- Từ nay cô cũng không được cắm hoa ở phòng ông Hòn, mà phải cắm hoa vào phòng thủ trưởng.

- Thưa thầy em, em cứ tưởng anh Hòn cũng là thủ trưởng, hóa ra không phải. Xin thầy em cho em biết thủ trưởng là ai để em cắm hoa đúng chỗ.

- Cơ quan này chỉ có một thủ trưởng là anh Quách Quyền Lực!

- Vâng ạ... ạ... ạ... Em xin vâng? Nhưng cái Dung, cái Thanh, chị Đào, có cắm hoa ở phòng anh Hòn thì em không chịu trách nhiệm... Tình cảm của họ đối với "bác Bao" thì em ngăn cản thế nào được?

Cấu giờ ngón tay trở chỉ ngay vào giữa mặt Chanh:

- Tôi đã cấm cô không được gọi là "bác Bao".

- Em lỡ mồm... em xin lỗi thầy em...

Đi vài bước, Chanh quay phắt lại:

- Thưa thầy em, em xin hỏi thầy một câu nữa, có được không ạ?

- Hỏi đi!

- Thế em gọi thầy là "Cậu Trời" có được không ạ?...

Cấu toét miệng cười. Được mọi người gọi mình là "Cậu Trời", Cấu khoái lắm. Cậu ta không biết tí gì về nhân vật Cậu Trời - Đặng Mậu Lân, mà cứ tưởng là người ta tôn vinh mình.

Nghe tiếng cãi cọ léo nhéo ở tầng hai, Hoàng Bảo chạy lên. Vừa đúng lúc cô Chanh xuống cầu thang.

- Có chuyện gì mà to tiếng với nhau thế?

- Thừa với bác, khổ thân em. Em ở nhà thì bị thằng Tuấn bắt nạt. Đến cơ quan thì bị thầy lớn thầy bé bắt nạt em.

Hoàng Bảo cười xòa:

- Con bé này, đáo để!...

Tiệc bia ở quán Phú Béo kéo dài gần hai tiếng đồng hồ, Lực, Chấn, Cấu bàn bạc những việc đại sự của cơ quan. Trước khi chia tay, Cấu hứa trong vài năm tới sẽ trang bị đầy đủ phương tiện sinh hoạt hiện đại trong gia đình mỗi người. Còn Phan Chấn thì thề thốt "Ngày nào Lực còn làm việc ở Viện Văn hiến thì thằng Chấn này còn phục vụ ngày ấy".

Một giờ chiều. Lực về đến cơ quan. Vừa lúc đó, chuông điện thoại reo.

Các cô đang nằm ngủ trưa trong phòng. Nghe tiếng chuông, cô Đào mở mắt, định bước ra hành lang cầm máy, thì thấy có bóng người - vì ngược chiều ánh sáng, Đào không nhận ra người ấy là Lực, bèn gọi:

- Ai đó, nghe hộ điện thoại.

Lực vẫn bước, như không hề nghe tiếng của Đào.

- Ai đó, nghe hộ điện thoại. Ai đó, nghe hộ điện thoại.

Lực dừng lại, quay mặt vào cửa phòng, quát:

- Tôi phải nghe điện thoại cho cô à? Tôi phải nghe điện thoại cho cô à? Tôi phải nghe điện thoại cho cô à? Tôi phải nghe điện thoại cho cô à? Tôi phải nghe điện thoại cho cô à?...

Các cô đang ngủ say. Sáng nay chuyển báo từ nhà in về các cô trần lưng tất bật khuôn báo, bó báo, đóng gói gửi các nơi, cuộn báo biểu... ăn vội nắm cơm chấm muối vừng - lâu nay có cô bé chở cơm nắm từ Mỹ Hào lên bán ở Hà Nội, thường vào đây bán mỗi ngày cũng được gần mười năm.

Rồi ôm nhau nằm lăn quay ngủ trên mặt bàn. Vì làm mệt, cho nên đặt lưng xuống là ngủ ngon... Nghe tiếng quát tháo ầm ĩ, ngỡ là có việc gì ghê gớm xảy ra, các cô choàng tỉnh dậy, nhón nhác nhìn nhau: "Có gì xảy ra thế? Có gì xảy ra thế? Có gì xảy ra thế?". Hóa ra là thủ trưởng đang đứng hét ở cửa phòng. Cô nào cô nấy luống cuống tụt xuống bàn, đứng im như phỗng, nhìn thủ trưởng.

- Tôi phải nghe điện thoại cho các cô à? Tôi phải nghe điện thoại cho các cô à? Tôi phải phục vụ các cô à? Các cô phục vụ tôi hay là tôi phục vụ các cô? Các cô muốn biến tôi thành nhân viên trực điện thoại cho các cô à? Các cô thủ trưởng hay tôi thủ trưởng? Cơ quan này loạn rồi! Trời làm một trận lãng nhăng. Ông hóa ra thằng, thằng hóa ra ông? Các cô muốn làm thủ trưởng, tôi nhường ghế thủ trưởng cho các cô ngay. Các cô tưởng là tôi thêm cái ghế thủ trưởng lắm đấy à? ... Tôi biết rồi! Tôi biết rồi! Tôi hiểu lắm rồi! Các cô muốn công kênh ông Hòn lên làm thủ trưởng. Các cô quý mến ông Hòn thì tôi cho ông Hòn làm thủ trưởng. Hay là các cô lập một cơ quan khác để ông Hòn làm thủ trưởng, các cô làm nhân viên của ông Hòn. Thời buổi này loạn rồi. Trời làm một trận lãng nhăng. Cơ quan văn hóa mà vô văn hóa, nhân viên vô văn hóa với thủ trưởng...

Lực hét đến khản cả giọng. Cái Dung, cái Thanh đứng tựa vào nhau. Cô Đào bấu bấu hai bàn tay vào nhau. Cô Chanh chui xuống bàn, cười rúc rích. Cô Chiều chớp chớp mắt.

- Bắt đầu từ chiều hôm nay, bắt đầu từ ngày mai, bắt đầu từ ngày kia, các cô thay nhau cắm hoa hồng ở phòng ông Hòn, ông Hòn là thủ trưởng của các cô...

Khổ cho Cù Văn Hòn luôn luôn bị Lực nghi oan là tập hợp lực lượng để tiếm quyền của mình! Tiệc bia trưa nay, Cấu đã thông báo tỉ mỉ cho Lực biết là "chúng nó" sáng nào cũng cắm hoa hồng ở phòng của Hòn. Để tránh sự hiểu lầm, nhiều lần Hòn nói với mấy cô mấy cháu với giọng nửa đùa nửa thật: "Bác Bao rất cảm ơn các cháu. Nhưng bác Bao chỉ mong các cháu nên sự quý mến vào trong lòng, chứ đừng bộc lộ ra thành hoa hồng, không có lợi cho các cháu mà cũng không có lợi cho bác Bao...".

Nhưng các cháu nhơn nhơn "Chúng cháu cứ cắm hoa hồng vào phòng bác. Bác Bao làm được gì chúng cháu nào...". Hậu quả là như thế này đây...

Đâu có phải là lần đầu, mà đã bao nhiêu lần Lực nổi trận lôi đình vì sự nghi ngờ vu vơ, vì sự xúc xiểm của kẻ xấu. Người đa nghi thường nghe lời xúc xiểm của kẻ xấu hơn là nghe lời khuyên giải của người tốt.

Một buổi trưa, sau giờ hành chính, Lực từ phòng làm việc gác hai đi xuống tầng một, thấy mấy cô mấy cháu đang ngồi trò chuyện với nhau, Lực rủ đi ăn cơm. Mấy cô mấy cháu ngại cùng ăn cơm với thủ trưởng Lực, bèn từ chối khéo: "Chúng em ăn rồi ạ!". Nhưng một lát sau, Lực đang ngồi ăn cơm một mình ở quán Cây Si, thấy mấy cô mấy cháu dắt díu nhau cùng đi ăn với Cù Văn Hòn, Lực cho rằng bọn này khinh mình, không thèm đi ăn cơm với mình. Chiều hôm đó, cơm thịnh nộ của Lực trút vào đầu cô Chiều: "Cô coi thường tôi vừa vừa chứ. Cô đưa chìa khóa phòng cho tôi. Tôi không khiến cô quét dọn phòng tôi. Tôi không khiến cô lấy nước lấy trà cho tôi nữa. Tôi không khiến cô phục vụ tôi nữa. Tôi không khiến cô đưa tiền lương lên cho tôi nữa. Tôi không khiến cô...". Cô Chiều khóc: "Em thấy anh bận nhiều việc thì em làm hộ...". Lực xa xả: "Tôi không khiến cô làm hộ việc gì cho tôi. Tôi không khiến cô bước chân vào phòng tôi quét dọn. Tôi không khiến cô vào phòng tôi đánh ăm chén. Cô đưa chìa khóa phòng cho tôi...". Cô Chiều chỉ biết khóc và khóc...

Tết năm ngoái, sau cuộc họp cơ quan đầu năm, mọi người vui vẻ chuẩn bị đến chơi nhà

nhau, Lực dùng dùng bước vào giữa đám đông.

- Chúng em chào thủ trưởng ạ.

- Chúng cháu chào thủ trưởng ạ.

- Chúc thủ trưởng năm mới...

- Chúc thủ trưởng năm mới...

Các cô các cháu riu rít chào. Lực không đáp lại bằng nụ cười, mà bằng vẻ mặt hằm hằm:

- Tại sao tết này các người không đến nhà tôi? Tại sao tết này các người không đến chúc tết tôi?

Một vài người tưởng là Lực quát đùa, cười khúc khích.

Cô Chanh lau chau:

- Em xin thưa với thủ trưởng. Mấy ngày tết thủ trưởng còn bận đi chúc tết cấp trên, chúng em đến sợ thủ trưởng không ở nhà thì chúng em bị xúi quẩy...

Lực dẫn mạnh cánh tay phải, hét đến khàn giọng:

- Tại sao các người không đến chúc tết tôi? Tại sao các người không đến chúc tết tôi? Tại sao các người không đến chúc tết tôi? Tại sao các người không đến chúc tết tôi?... Các người coi thường tôi. Các người coi thường tôi. Các người coi thường tôi. Các người coi thường tôi...

Một tràng ngôn ngữ xả ra giận dữ như một tràng liên thanh. Lực phăm phăm đi ra. Mấy cô

mấy cháu bàn nhau:

- Đến ngay nhà Lực trong lúc Lực chưa kịp về, nếu đến chậm, ông ta ở nhà thì chẳng vui về gì...

Màn kịch bi hài diễn ra đầu năm mới ngay tại cơ quan. Và người ta chưa kịp chúc tụng nhau những lời tốt đẹp, đã phải chuyển hướng chủ đề: bình luận về màn bi hài kịch ấy. Kẻ hám quyền lực càng hay đa nghi và thấp thỏm lo sợ mọi người âm mưu lật đổ mình. Kẻ hám quyền lực luôn luôn muốn mọi người hướng về mình, kính trọng và yêu mến mình. Kẻ đang nắm quyền lực có thể cưỡng bức mọi người kính trọng và yêu mến mình, nhưng chỉ là sự kính trọng và yêu mến giả vờ. Kẻ đang nắm quyền lực có thể cưỡng bức mọi người quy phục về mình, nhưng sự quy phục đó sẽ rũ rời ngay lập tức khi kẻ đó mất quyền lực.

Sáng mai đã phải đưa bản thảo đến nhà in để in số báo mới, mà một giờ sáng Lực chưa đọc duyệt xong. Cả ngày hôm nay, Lực phải dự ba cuộc họp: một cuộc của Hội đồng chung khảo dịch thơ Nga và dịch thơ Pháp, một cuộc thi tiếp viên lịch sự và duyên dáng ở Công ty trách nhiệm hữu hạn Divutoho, một cuộc phát động viết báo tuyên truyền sinh đẻ có kế hoạch ở phường X. Triết lí của Lực là chiếc đùi gà đặt trước mặt thì cầm gặm ngay. Đùi gà to, đùi gà nhỏ, đùi gà béo, đùi gà gầy, gặm tất. Mai kia không có quyền nữa thì chẳng còn ai đặt đùi gà trước mặt mình.

Trang bản thảo đặt trước mặt, chữ cứ nhảy loạn xạ. Lực cau mày đứng dậy, lại ngồi xuống, lại đứng dậy, lại ngồi xuống... Quái quỷ! Quái quỷ? Quái quỷ!... Mình tìm mọi cách tách Cù Văn Hòn ra khỏi mọi người mà không tách được Tại sao? Tại sao? Tại sao? Cái gì làm kết dính Cù Văn Hòn với mọi người? Có phải đồng tiền? Có phải đồng tiền? Có phải đồng tiền? Hẳn đúng như vậy! Hẳn là Cù Văn Hòn kí phiếu chi bồi dưỡng khoản này khoản nọ cho mọi người, nên mọi người quy tụ vào Cù Văn Hòn... Được, xem mày thắng tao hay tao thắng mày! Xem mày thắng tao hay tao thắng mày? Xem mày thắng tao hay tao thắng mày?

Dành hẳn một buổi, Lực sục vào phòng tài vụ, kiểm tra tất cả các phiếu thu chi. Lật đi lật lại

từng tờ, không thấy một khoản chi nào đáng ngờ vực. Lực bắt ông kể toán bê cả hòm hóa đơn ra, xem đi xem lại từng tờ. Kế toán dùng nghiệp vụ tinh vi để giấu mình? Không giấu được tao? Không lừa bịp được tao!... Suốt cả một buổi sáng, đọc toét mắt, không tìm ra một dấu hiệu khả nghi nào, Lực thở dài... Rồi đột nhiên, gương mặt Lực bừng sáng. A... Tao đã có cách? Một ý nghĩ lóe lên như tia chớp giữa bầu trời tối mù mịt: phải dùng kế "phóng tiền tài thu nhân tâm" đồng thời "phóng tiền tài li gián nhân tâm mọi người với Cù Văn Hòn!".

Lực đặt riêng ra hai cái phiếu thu. Đó là hai khoản tiền thanh lí tài sản cơ quan: một cái tử định sách có kính bán cho Hoàng Bảo trị giá ba triệu đồng, một bộ bàn ghế bán cho Việt Sồ trị giá một triệu rưỡi đồng. Hai phiếu đều do Cù Văn Hòn kí.

Trong buổi họp toàn cơ quan ngày hôm sau, Lực tuyên bố huỷ bỏ hai phiếu thu: "Anh em trí thức ta còn nghèo, thu nhập còn quá thấp. Trí thức là tài sản hiếm quý của quốc gia, là nguyên khí quốc gia, phải có chính sách luôn luôn ưu đãi đối với trí thức. Đáng lẽ cơ quan phải trang bị đầy đủ phương tiện vật chất và tinh thần cho anh em làm việc có hiệu quả. Cơ quan không làm được như thế, trách nhiệm trước hết thuộc về tôi. Tôi không làm được, đáng lẽ anh em phải phế truất chức thủ trưởng của tôi. Anh em đã ưu ái không phế truất tôi thì tôi cũng phải biết ứng xử ưu ái với anh em chứ. Trong một cơ quan văn hóa là phải biết tạo ra một môi trường văn hóa, một hành lang văn hóa, một pháp lí văn hóa. Mọi người sống trong môi trường văn hóa đó, hành lang văn hóa đó, pháp lí văn hóa đó, luôn luôn phải biết ứng xử với nhau có văn hóa - Lực giơ cao hai cái phiếu thu - Đây... mấy thứ tài sản cũ mèm của cơ quan thải ra mà bắt anh em mua à! Tôi tuyên bố biếu anh Việt Sồ với anh Hoàng Bảo hai thứ này. Tôi tuyên bố huỷ bỏ hai cái phiếu này do anh Cù Văn Hòn kí - Lực cầm bút bi đỏ gạch chéo trên hai tờ phiếu - Tài vụ không được thu tiền nữa. Nếu thu rồi thì trả lại...

Cù Văn Hòn ngồi ở góc phòng:

- Tôi...

Việt Sồ nhồm dậy:

- Vui lắm anh em ơi! Cốc bắt đầu há miệng. Trời sắp mưa rồi.

Lực giờ cao cánh tay:

- Đề nghị anh Việt Sồ giữ trật tự để nghe ý kiến của anh Hòn.

Cù Văn Hòn nói tiếp:

- Tôi... tôi thực hiện ý kiến của Ban phụ trách cơ quan.

Lực đáp ngay:

- Không có ban bộ gì hết. Cơ quan này chỉ có một thủ trưởng là tôi, và các thủ phó giúp việc cho thủ trưởng. Thủ trưởng chịu trách nhiệm quyết định mọi việc trong cơ quan. Các thủ phó không được quyền quyết định gì hết...

Thật là lỗ bịch - cái lỗ bịch của một người kém học vấn. Hòn tê điếng người, không nói thêm một câu nào... Hồi Lực mới về nhận việc ở Viện Văn hiến, Linh Vũ có trò chuyện với Hòn: "Tao ở một đơn vị pháo binh với thằng Lực khá lâu. Thỉnh thoảng mới gặp nó thì dễ bị lừa nó là một thằng cực tốt. Nhưng ở lâu, thường xuyên làm việc với nó, tao thấy nó có hai cái xấu: giả dối và độc ác. Mà dè chừng trong khi làm việc với nó... Qua va chạm công tác hàng ngày, tính cách giả dối của Lực bộc lộ khá rõ. Nhưng độc ác? Hòn chưa khẳng định. Chẳng lẽ một thằng bạn chơi thân với mình từ nhỏ lại độc ác với mình. Hơn nữa, Lực hay đi lễ chùa - người hay đi lễ chùa thường không độc ác. Một số việc Lực làm cho Hòn bất bình, có lẽ do Lực vô tâm? Nhưng sự "vô tâm" ấy cứ kéo dài mãi, lặp đi lặp lại, thì rõ ràng hẳn giả dối và độc ác.

XI

Đào rất sợ Lực và Cấu. Bản chất Đào là một cô gái rụt rè, nhút nhát, lại phải thường xuyên làm việc với một thủ trưởng lớn một thủ trưởng bé tính khí thất thường, hay ra oai quát tháo.

Thủ trưởng lớn đa nghi. Thủ trưởng bé tâu việc gì, thậm chí bịa chuyện để tâu, thủ trưởng lớn đều nghe đều tin. Người đa nghi thích nghe lời xúc xiểm của kẻ xấu hơn là lời khuyên giải của người tốt.

Trong cơ quan, Đào không dám ngồi trò chuyện lâu với ai. Khi có ba người cùng ngồi, Đào tìm cách lẩn tránh.

Buổi trưa, bạn bè rủ đi ăn cơm, Đào không dám đi. Khi có cuộc liên hoan dăm bảy người tại một quán cơm nào đấy, vạn bất đắc dĩ phải tham dự, Đào ăn không ngon, vừa ăn vừa nhìn ngược nhìn xuôi đề phòng Lục và Cấu trông thấy. Đào sợ thủ trưởng lớn thủ trưởng bé quy kết mình vào cái tội "quần tam tụ ngũ".

Đang đứng nói chuyện với một người nào đấy, hễ thấy bóng Lục hoặc Cấu từ xa, Đào vờ bận việc, lảng đi. Nếu Lục hoặc Cấu đột ngột đến gần, theo bản năng tự vệ, Đào vụt chạy, làm cho người đang nói chuyện sững sờ: tại sao cô ta bỏ chạy mà không nói với mình một câu?

Có lần, gặp nhau ở hành lang, Hòn nín Đào dừng lại để trao đổi một việc gì đó, Lục xách chiếc cặp đen từ trên cầu thang xuống, Đào hốt hoảng chạy vào phòng như gà chạy trốn cáo. Hòn vừa thương hại vừa buồn cười. Nỗi sợ sệt của Đào như được di truyền từ kiếp trước. Hòn chợt nhớ lại một chuyện nhỏ gà sợ cáo có tính di truyền mà bản thân cậu ta được chứng kiến. Lần ấy, đi công tác ở Lạng Sơn, được người bạn tặng một con cáo nhồi, Hòn mang về Hà Nội. Vừa cầm con cáo bước vào cửa, mấy con gà trong chuồng kêu toáng lên, xao xác xô nhau chạy nép vào một góc. À, thì ra tổ tiên của chúng bảo cho chúng biết rằng: hễ thấy cáo phải tìm đường chuồn cho nhanh!

Mấy hôm vừa rồi, Đào cảm thấy nỗi sợ sệt vơi đi chút ít vì đã cùng với Chiều chạy đi xin điểm cho thằng Vệ lên lớp và được Lục khen là "rất tuyệt vời! Hai em rất tuyệt vời!". Sáng nay, Đào lên phòng Cù Văn Hòn để trao đổi về một câu văn trong tập tài liệu chữ Nôm...

Lâu lắm rồi, Đào không dám lên phòng Cù Văn Hòn. Hòn cũng thông cảm với nỗi sợ hãi của Đào, mỗi lần cần bàn bạc việc gì Hòn lại trực tiếp gặp Đào. Đào cũng tự thấy "có điều gì không phải" với Hòn, nên sáng nay, nhân dịp Lục đi công tác xa, Cấu cũng đi vắng, Đào tự động lên

phòng Cù Văn Hòn.

Đưa mắt nhìn quanh căn phòng chật:

- Em dặn cái Chanh, cái Thùy... thường xuyên quét dọn cho sạch sẽ, lấy nước lấy chè cho đầy đủ, cộng tác viên ở tỉnh xa về hay gặp anh...
- Cảm ơn em, các em quá chu đáo với anh.
- Tiếp nhà văn ở tỉnh xa về, cần nước giải khát, anh cứ gọi.
- Anh chẳng muốn phiền đến ai. Khi cần thì anh dẫn khách ra quán, ngồi nói chuyện thoải mái.
- Anh giữ gìn quá. Anh giữ gìn cũng chẳng ai biết cho anh... Lần trước, em dẫn nhân viên bưu điện vào mắc điện thoại phòng anh, sao anh lại bảo không mắc.
- Anh cũng chẳng có việc gì cần kíp lắm mà phải mắc điện thoại ngay trong phòng làm việc. Thỉnh thoảng cái Chanh, cái Xuân, cái Thùy nó vào gọi anh ra nghe điện thoại thì anh ra hành lang cầm máy nghe để cho cái chân nó hoạt động, chẳng lẽ cứ ngồi ì mãi suốt ngày bên bàn giấy.

Đào mỉm cười:

- Giữ gìn quá, người ta lại chê anh là gàn là bảo thủ, không thức thời.
- Ai chê mặc họ...

Đào nhìn lên chiếc bàn trúc tiếp khách:

- Ấy chết, hai cái chén của anh sút quai rồi, em bảo cái Chanh thay bộ ấm chén khác... Hôm nay chúng nó chưa cắm hoa cho anh ạ?

- Có sáng nay cái Dung nó cắm hoa vào, nhưng anh bảo đem xuống cắm ở phòng khách.

- Sao lại thế? Phòng khách đã có hoa rồi!

- Cũng phiền phức lắm em ạ.

- Phiền phức gì, chúng nó quý anh thì cắm hoa để anh vui, với lại khách khứa vào...

- Quý mến thì để trong lòng. Anh sợ phiền là phiền cho các em, chứ anh thì anh thích hoa...

Chợt có tiếng giày lộp cộp ngoài hành lang, rồi Cấu đi qua cửa. Đào quay ra, vừa thấy Cấu xách chiếc cặp đen, mặt Đào tái mét. Như một hành động tự vệ bản năng, Đào co rúm đôi vai. Rồi đứng dậy, nhìn qua khe cửa dõi theo bóng Cấu đi khuất vào phòng trong cùng, Đào vội vàng gấp sổ lại và chạy vội trở về phòng mình.

Thật tội nghiệp. Đến cơ sự này cơ ạ! Một cơ quan văn hóa mà lắm lúc như một trại tù binh. Cái bóng của "Ông thủ trưởng bé" mà làm cho người ta khiếp sợ đến thế này...

Hòn đứng dậy, chép miệng, đi sang phòng Đào.

Nỗi run sợ của Đào không phải dừng lại ở đấy, mà còn kéo dài đến cả buổi chiều, qua đêm, cho đến suốt ngày hôm sau. Cho đến đêm hôm sau, lúc mười một giờ, nghe chuông điện thoại, Đào cầm ống nghe. Vừa nói dở chừng "A lô... Tôi..." thì đã nghe đầu kia dây nói tới tấp đổ dồn những lời thịnh nộ:

- Tôi nói cho cô biết, ông Cù Văn Hòn không bao giờ được làm thủ trưởng ở cơ quan này? Ông Cù Văn Hòn suốt đời là thủ phó, là người giúp việc cho tôi! Sáng hôm qua, cô ngồi tại phòng Cù Văn Hòn bàn bạc với Cù Văn Hòn những gì? Vải thưa không che được mắt thánh đâu cô ạ. Cô với Cù Văn Hòn bàn bạc âm mưu lật đổ tôi ạ! Tôi chỉ rời khỏi cơ quan ba ngày mà các người đã quần tam tụ ngũ mưu đồ lật đổ tôi. Cô ngồi với Cù Văn Hòn cả buổi sáng bàn bạc những gì tôi biết hết. Cô tưởng là tôi mù à! Văng chủ nhà gà mọc đuôi tôm! Không ngờ cô ghê gớm thế. Không ngờ cô gian manh thế. Cô ngồi với Cù Văn Hòn từ tám giờ rưỡi đến hơn mười một giờ. Không bị được mắt tôi đâu. Cô tưởng là Đại hội xong Cù Văn Hòn được làm thủ trưởng à? Đừng hòng! Đừng hòng! Đừng hòng!... Cù Văn Hòn không bao giờ được làm thủ trưởng ở cơ quan này. Không bao giờ! Không bao giờ? Không bao giờ!

Đào không nói xen vào được câu nào. Tay cầm ống nghe cứ run lên. Nước mắt trào ra... Sau ba tiếng "không bao giờ" của Quách Quyền Lực, Đào mới hé miệng:

Em... em... em...

- Không em út gì cả. Cô ăn cháo đá bát. Cô trung thành với chủ nào? Cô sống giả dối lắm. Làm việc ở một cơ quan văn hóa mà cô không văn hóa một chút nào. Cô sống hai lòng! Cô vô văn hóa! Vô văn hóa!

Lực đập máy rất mạnh. Đào nằm vật ra giường, khóc nức lên.

Đào ủ rũ suốt ngày. Thỉnh thoảng lại cầm mùi soa lau nước mắt. Khi nào có cảm giác tức thở cô lại lặng lẽ đi ra ngoài một chốc rồi quay vào. Nếu cứ kéo dài tình trạng này rồi sẽ như thế nào? Luôn luôn làm việc trong một bầu không khí nghi ngờ vô có của người thủ trưởng, Đào chỉ nhận được những lời chửi mắng như ông chủ chửi mắng con ở. Khi sự đa nghi bị đẩy lên thành cơn điên, Lực gán cho Đào đủ thứ tồi tệ. Nào "cô là một người bị quỷ bắt mất linh hồn". Nào "cô là một con khỉ có chân tay mà không có óc". Nào "cô bị người ta quyến rũ như con yêu tinh quyến rũ gái"...

Cô Chiêu thấy Đào buồn bã, cứ nghĩ rằng gia đình có việc không vui. Mẹ chồng Đào là một bà già đã trên tám mươi tuổi, khó tính. Công việc của chồng lại thường phải đi vào Nam. Một mình Đào chăm sóc mẹ già và con nhỏ. Chịu đựng. Nhẫn nhục. Mẹ to tiếng, Đào im lặng. Đào chỉ cầu mong có một gia đình êm ấm, phụng dưỡng mẹ chồng, nuôi dạy con cái ngoan và học hành bằng bạn bằng bè. Thu vén việc nhà việc cửa, lo toan việc cơ quan, cốt để đừng ai xía xói vào những sơ hở của mình, thế mà còn bị thủ trưởng nay nghi điều này mai ngờ điều nọ. Lắm lúc lòng Đào rối lên như tơ vò... Chiêu đặt nhẹ tay lên vai Đào:

- Đào có điều gì không vui?

Đào lắc đầu.

- Chắc bà cụ ốm à? Nếu cụ ốm thì Đào về đi, có việc gì ở đây mình lo.

Đào lắc đầu úp hai tay vào mặt.

- Đào về xem cụ thế nào... nấu cho cụ bát cháo...

Không nén được, Đào nấc lên, hai vai rung lên làm rung cả bàn tay của Chiêu.

- Hay là Đào cứ ở đây, để mình về xem cụ ăn uống gì chưa.

Nói xong, Chiêu dắt xe đạp ra cửa. Đào chạy theo:

- Chiêu ơi! Bà bình thường, không làm sao đâu. Trước khi đi làm mình đã lo cho bà đủ cơm và thức ăn...

- Thế thì vì sao mà Đào cứ ủ rũ như gà dừ?

- Hôm nay thay đổi thời tiết, mình nhức đầu quá.

- Để mình đánh gió cho Đào.

- Mình bôi dầu rồi, một lát sẽ khỏi...

Chanh đến dắt tay Chiều vào một góc hành lang:

- Chị Chiều ạ, em thấy chị Đào từ sáng đến giờ mặt cứ tái mét. Em đoán là "thầy em" nghi ngờ quát mắng chị ấy.

Mày thì lúc nào cũng đổ tội cho "thầy em".

- Em đổ tội cho "thầy em" làm gì. mấy lần chị Đào sứt sùi như thế, em đoán có sai đâu... Hay là chiều nay, mấy chị em mình rủ chị Đào đi ăn bún ốc Hồ Tây cho chị ấy được giải khuây.

- Cái Đào nó không dám đi đông thế đâu, sợ "thầy em" thấy "thầy em" lại tát nước vào mặt nó...

- Không sao đâu chị ạ. Em có cách... Sau giờ làm việc, đợi cho mọi người về hết... Rủ cả anh Hòn, anh Việt Sồ, ông Hoàng Bảo, anh Văn Quyền, với mấy đứa đi cho vui.

Chị Đào đèo chị. Anh Việt Sồ đèo anh Hòn. Thằng Tốn đèo em. Cái Dung đèo cái Thùy... Thầy lớn, thầy bé em làm sao mà biết được...

Cuộc ăn bún ốc được thực hiện.

Chiều Hồ Tây mát rượi. Cù Văn Hòn dạo bước một mình ven bờ hồ dưới vòm cây si. Trong

phút chốc, tâm hồn thư thái như được lau chùi bằng không khí thanh tịnh của cỏ cây mây nước một vùng ngoại ô cổ đô ngân vang tiếng thơ ngâm của bao thi xã những vương triều thịnh vượng... Hưng rồi phế... phế rồi hưng... Cái danh từ "vĩnh cửu" cũng chỉ là tương đối. Sự giàu sang tột đỉnh cũng chỉ là tương đối. Quyền lực tối cao cũng chỉ là tương đối Sự hiện hữu mới là quan trọng. Mà sự hiện hữu quan trọng nhất, là tình thương yêu. Cù Văn Hòn tự thấy mình có được tình thương yêu ấy: thương yêu hồn nhiên những người chân thực và những người chân thực hồn nhiên thương yêu mình... Trong cái cơ quan nhỏ bé của cái xã hội rộng lớn này, Cù Văn Hòn thích chơi bời với đám bình dân. Họ trong sáng hồn nhiên. Họ thương yêu hồn nhiên. Họ phân biệt phải trái một cách hồn nhiên.

Họ hồn nhiên như cây cỏ, như khí trời, không hề gợn chút lèo lá, thủ đoạn. Tình thương là mục đích của họ. Tình thương, đối với họ, không bao giờ biến thành phương tiện để đạt đến mục đích bỉ ổi... Thỉnh thoảng Cù Văn Hòn lại cùng trò chuyện với họ, ăn thịt chó với đám con trai, ăn bún ốc với đám con gái. Trong những cuộc họp mặt thân ái ấy, họ chỉ đề ra một điều kiện đơn giản: Cù Văn Hòn không được gọi Cấu và Lực dự. Cô Thùy còn nói thẳng ra rằng: "Hễ thấy Cấu và Lực ngồi vào bàn ăn là tôi bỏ ra về nếu không có ai đèo thì tôi thuê xe ôm về. Tôi không thể ngồi ăn với hai lão ấy được"...

- Bác Bao ơi! Bác Bao ơi!

- Bác Bao ơi!..

- Bác Bao ơi!...

Hòn quay nhìn về phía tam quan phủ Tây Hồ: mấy bạn và mấy cháu trong cơ quan đã ngồi đông đủ quanh chiếc bàn đặt sát hồ có hai cây liễu rủ xuống mặt nước.

- Bác Bao thả tâm hồn theo thi tứ à?

- Bác Bao suy nghĩ thế sự nhiều quá đấy?

- Bác Bao bỏ chúng em đi theo văn chương à?

- Bác Bao muốn văn chương hay thì phải cần đến chúng em chứ...

Cù Văn Hòn lững thững bước đến. Tự nhiên anh ứa nước mắt, vò đứng dậy, giơ tay bắt con chim sâu đậu trên cành liễu. Con chim bay vút lên, anh nói một câu băng quơ chẳng ăn nhập gì với không khí cuộc liên hoan: "Con chim nho nhỏ - Nó bỏ nhà trời - Đi chơi với bạn...". Kín đáo cầm mùi soa lau nước mắt, Cù Văn Hòn ngồi vào bàn:

- Anh em ta như cà với muối như cuội với trăng... Nào, bắt đầu nâng cốc!

Mấy cháu ồ lên:

- Bác Bao nâng cốc không!

- Chưa có bia mà bác Bao đã nâng cốc!

- Bác Bao nhà em quen sống đạm bạc, cần gì phải có bia?

Được thoát ra khỏi không khí nặng nề của cơ quan, người nào cũng cảm thấy thoải mái. Nói cười tự do. Hồn nhiên như trẻ nhỏ. Ấm áp như một gia đình. Hầu như đã thành một quy ước ngầm, mỗi lần gặp nhau sum vầy quanh cốc bia, không ai nói chuyện cơ quan, không ai nhắc đến Cầu và Lực - nói đến những điều đó, ăn uống sẽ mất ngon, tình cảm sẽ mất vui.

Mấy cô và mấy cháu gái uống La Vie và Pepsi. Còn đàn ông thì uống bia. Cũng chạm cốc lạnh canh. Cũng chúc mừng sức khỏe, chúc mừng được sống bình yên...

Món ăn thật là đơn giản: ốc và nước chấm. Ốc Hồ Tây trở thành một đặc sản của Hà Nội. Người ta thả những bè rau muống và những bè rong rêu sát bờ để ốc bám vào và sinh nở. Lúc bắt ốc, chỉ cần đứng trên bờ hoặc trên cầu tre, vớt bè lên và gỡ ốc vào rổ. Nhìn vỏ ốc trơn bóng

là có thể cảm nhận được cái ruột của nó béo và sạch. Ốc đồng lúa ăn nhiều thứ tạp chất không được sạch sẽ, cho nên người ta phải ngâm vào nước gạo qua đêm. Nhưng ốc Hồ Tây chỉ cần ngâm vào nước trong. Nhà hàng bỏ ốc vào cái bể cạn, khi nào có khách mới bắt đầu luộc. Đĩa ốc đặt trên bàn còn hơi hổi nóng bốc lên làn hơi thơm vị đậm và lá bưởi. Người nhà quê khều ruột ốc bằng chính gai bưởi. Còn ở Hồ Tây, người ta làm sẵn những "cái gai" bằng nhôm. Khều ruột ốc cũng phải có nghệ thuật: tay phải cầm gai móc vào ruột, tay trái xoay con ốc lựa chiều khéo léo để toàn bộ ruột được lôi ra treo lênh bênh đầu mũi gai. Nhưng ốc ngon chủ yếu là do nước chấm. Nhà hàng nào nước chấm ngon sẽ thu hút được nhiều khách.

Con gái tinh nhạy và khó tính về cái khoản nước chấm hơn là con trai. Mấy cuộc liên hoan trước ở cửa hàng Hoa Lê. Lần này, vừa ngồi vào bàn ăn, nếm thử nước chấm, Đào đã lắc đầu, rồi Chiêu cũng lắc đầu, Chanh cũng lắc đầu Thế là cả lũ kéo nhau sang cửa hàng Hoa Mộc, ngồi xúm quanh hai chiếc bàn dài sát bờ hồ.

Hoàng hôn buông xuống rất chậm. Ráng vàng giát một lớp mỏng trên mặt nước rồi từ từ chuyển sang màu tím nhạt. ánh điện bật sáng tạo thành một đường viền lấp lánh bao quanh hồ tít tắp tường như nói rộng đến tận chân trời... Dãy nhà hàng trước cổng phủ Tây Hồ kéo dài từ lùm cây vối đến cây đa thờ Con Nghé Vàng, rồi từ đó lại nối dài ra tận bãi đỗ xe. Món ăn có bánh tôm, thịt gà, nhưng nhiều nhất là ốc. Khách từ trong thành phố đổ về khá đông mà vẫn giữ được vẻ thư thái chứ không ồn ã như ở các cửa hàng thịt chó dê Nhật Tân - Nghi Tàm... Hòn rất thích cái không khí ở đây, vừa đủ tĩnh lặng pha màu sắc phố xá để ngồi khều ruột ốc thơm mùi lá bưởi gợi lên biết bao kỉ niệm thôn mạc thời thơ ấu. Mỗi lần bạn bè trong cơ quan rủ đi quán, Hòn lại nói: "Bún ốc Hồ Tây chứ?". Nếu bạn đồng ý, Hòn nói thêm: "Nhớ rủ mấy cô mấy cháu đi cho vui...".

Quán Hoa Mộc dựng trên sàn bê tông gần sát mặt nước. Có chiếc cầu tre dài chừng mười mét bắc từ sàn ra tới những bè rau muống. Hòn có cảm giác như đang ngồi cạnh bờ ao quê nhà. Các bạn cùng lứa tuổi và các bạn vong niên đang ăn ốc với tình thân thiết như bạn bè láng giềng nơi thôn mạc...

Cầu thỉnh linh vào cơ quan lúc trời vừa nhá nhem tối.

Cậu ta thường có những cú thỉnh linh như vậy để dò xét xem "chúng nó" có ngồi lại bàn tán chuyện xấu của mình và của Lực không. Lạ quá, hôm nay không có đứa nào ở lại, nhưng xe đạp của Cù Văn Hòn, Chiều, Tốn, Thùy... vẫn để đây. Chúng nó rủ nhau đi nơi nào bàn chuyện gì bí mật? Cầu tìm một nơi kín đáo ngoài đường phố chờ đợi xem chúng nó về từ hướng nào? Về đến đây còn nhóm họp nữa không?

Chờ đến tám giờ... chín giờ... mười giờ... mười một giờ... mười một rưỡi... chẳng thấy đứa nào quay về. Hay là chúng nó đi bậy bạ với nhau? Đúng rồi, chúng nó đi bậy bạ với nhau. Chẳng lẽ túm tụm bàn tán lằng nhằng mà mãi đến giờ này chưa về... Đứng mỗi cả chân. Đi đi lại lại mỗi cả chân... À, vào cơ quan gọi điện thoại về nhà từng đứa thì biết ngay thôi mà. Quái lạ, chúng nó đều về nhà cả rồi.

Thì ra họ không trở lại cơ quan lấy xe đạp, mà đèo xe máy về thẳng nhà từng người... Cầu tức tối thất vọng về một cuộc rình rập công phu.

Hôm sau, Cầu đến cơ quan thật sớm để may ra có tìm được dư âm gì của cuộc tụ tập đêm qua. Vẫn chẳng có dư âm gì cả. Chưa có ma nào đến. Cơ quan vắng tanh. Theo thói quen tò tò, Cầu lục lọi trong các ô ngăn kéo đựng thư từ, báo chí, công văn của từng người xem có dấu hiệu gì khả nghi. Thư bạn đọc... Thư bạn đọc... Thư bạn đọc... Sao lại thư bạn đọc nhiều thế này? Sao lại thư nào cũng giống nhau? Cùng một khổ như nhau? Cùng photocopy? Có dấu hiệu không bình thường, Cầu đem ra đọc: nội dung các bức thư in hệt như nhau, phê phán gay gắt về mấy số báo vừa rồi nhằm lẫn kiến thức, chính tả, morat...

Thỉnh thoảng lại xảy ra một sự việc tương tự như thế. Một vài anh em biên tập nhận được thư bạn đọc chê bai báo, không dám đưa cho Lực, vì tính Lực hiếu thắng và đa nghi: sao thằng cha này lại đưa mình đọc bức thư bôi xấu báo? Hẳn thằng cha này muốn "xỏ" mình. Và sau đó, có thể Lực gây sự thù hằn mình, phiền phức cho mình... Chi bằng cứ phô tô ra nhiều bản để anh em trong cơ quan biết, liệu chừng mà nâng chất lượng của tờ báo.

Cầu gật gật đầu, thu nhặt tất cả những bức thư ấy gấp lại bỏ vào túi. Đầu hẳn nảy ra ý nghĩ:

chắc chắn là tối qua "bọn chúng" đi phô tô bức thư này để hạ uy tín của Lực! Được chúng mày sẽ trả giá! Chỉ có tao "chơi" chúng mày, chứ chúng mày dám "chơi" được tao à!

Đợi Lực đi công tác về. Lực đi vào miền Trung từ sáng hôm qua. Còn một ngày này nữa, một đêm này nữa, một buổi sáng mai nữa, một buổi chiều mai nữa... Chậm nhất là tối mai Lực sẽ có mặt ở Hà Nội...

Và, cuộc hội ngộ giữa Cấu với Lực sẽ diễn ra tức khắc ngay lúc Lực đặt chân vào cơ quan. Như đã thành một quy ước của hai người: Lực vắng cơ quan một ngày trở lên, khi trở về, Cấu gặp ngay và báo cáo chi tiết mọi diễn biến. Chỉ có lời báo cáo của Cấu mới đáng tin cậy.

Cuộc hội ngộ hôm nay... dường như rất quan trọng...

Khi hai người ngồi đối diện nhau trong phòng riêng của Lực, Chanh xách phích nước lên và pha trà:

- Hai thủ trưởng có cần bia không ạ?

Lực xua tay:

- Không cần?

Chanh đi ra, Lực gọi lại:

- Có ai hỏi tôi, cô bảo là tôi đi vắng.

Chanh chấp hai tay lễ độ pha chút hài hước:

- Em xin vâng ạ... ạ... ạ...

Nội dung bản báo cáo mồm của Cấu dĩ nhiên là có việc phô tô bức thư bạn đọc, ngoài ra còn một việc khác không kém phần thượng khẩn: Cù Văn Hòn muốn gạt đứa cháu của Lực tên là Dũng xin vào làm việc tại tòa soạn để đưa con mình vào? Thực ra thì đứa con của Hòn sau khi tốt nghiệp đại học đã có việc làm ổn định. Còn cháu Dũng trình độ mới lớp bảy, Hòn bố trí cho việc vào sổ bài lai cáo, và tìm lớp bổ túc ban đêm để cháu đi học thêm... ấy thế mà Cấu bịa chuyện để lừa bịp Lực. Hầu như một ngày không lừa bịp ai được một điều gì thì Cấu cảm thấy ngứa ngáy khó chịu?

Sau một vài lần Lực biết mình bị Cấu lừa và tỏ ý ân hận với người bị Cấu vu khống vì đã quát mắng họ. Nhưng rồi, bản chất đa nghi và hiếu thắng lại sai bảo Lực tiếp nhận những cú lừa bịp khác. Ở trong con người Lực, hầu như sự tỉnh báo ân hận vừa thoáng đến thì liền bị cơn bão đa nghi dập tắt.

Lực ngồi oam người về phía Cấu, tay trái chống lên hông, tay phải giơ cao, thỉnh thoảng mắt lại mở to để biểu lộ sự đồng cảm tuyệt đối với người bạn trung thành tuyệt đối của mình. Mỗi lần cặp mắt Lực mở to thì Cấu càng thêm hưng phấn thao thao bất tuyệt những lời lẽ bịa đặt vô tội vạ. Những lời lẽ bịa đặt đó tuôn ra như xăng đổ vào lửa làm cho đám cháy đa nghi trong người Lực càng bùng lên dữ dội. A... thì ra chúng nó... a... thì ra Cù Văn Hòn đang tìm cách lấn quyền thủ trưởng của mình... thì ra tất cả bọn chúng liên kết với nhau âm mưu lật đổ mình... Đột nhiên, Lực đứng thẳng dậy như một trận lốc xoáy, hai bàn tay nắm chặt như hai cục thép, bước đi hai bước rồi bước lại hai bước, răng nghiến kèn kẹt...

- Anh ngồi đây cho em nói đã... anh bình tĩnh đã...

Cấu nín Lực ngồi xuống. Trong tích tắc ấy, Lực ngoan ngoãn làm theo lời chỉ dẫn của Cấu, ngồi, và vòng hai tay lên ngực. Cái vòng tay đó chỉ để im được một vài phút rồi lại buông ra dần theo những lời "bịa đặt trung thực" của Cấu. Và rồi, tiếp ngay sau đó, hai cánh tay khuỳnh ra, hai bàn tay nắm chặt như hai cục thép.

Cấu ra về với gương mặt hăm hở đầy thỏa mãn. Lực đi theo "người bạn trung thành" ra đến cổng. Rồi quay lại.

Ngó vào phòng khách, thấy Cù Văn Hòn và Hoàng Bảo đang ngồi trò chuyện với nhau, lòng Lục sôi sùng sục như một lò nung vôi. Bước vào. Cầm chiếc vỏ chai để ở chân tường, Lục chĩa thẳng vào mặt Cù Văn Hòn:

- Cù Văn Hòn! Mà cây thế mà to con hơn tao mà đánh ngã được tao! Tao không chịu thua mà! Mà cây thế văn hóa mà cao hơn tao mà đánh ngã được tao? Tao không chịu thua mà! Mà có dám đánh tao thì mà đánh đi! Tao cho mà một cú vỏ chai vào mặt, tao sẵn sàng vào tù. Tao vào tù thì mà yên được à. Tao vào tù mà cũng vào tù! Tao với mà cùng ngồi một xà lim, tao mang theo vỏ chai đập vào mặt mà!

Hoàng Bảo thấy nóng đít, nhòm nhổm định đứng dậy để can ngăn, nhưng thấy Cù Văn Hòn ngồi im như pho tượng, lại thôi. Trong lúc ấy, Cù Văn Hòn chẳng biết cơ thể mình là da thịt hay là gỗ hay là đá hay là thép. Cái con người cầm chai giơ trước mặt mình là Quách Quyền Lục hay không phải là Quách Quyền Lục, là bạn mình hay là một tên vô lại...

Không thấy Cù Văn Hòn mảy may phản ứng, Lục lên gác hai. Chừng dăm phút sau, Lục xồng xộc bước xuống, tay cầm hòn gạch dí vào mặt Hòn:

- Cù Văn Hòn? Mà cây thế mà to con à. Mà cây thế văn hóa mà cao hơn tao à. Tao sẽ cho mà biết mà thắng hay tao thắng. Mà dám gạt cháu tao để đưa con mà vào à. Mà dám tập hợp bè cánh để đấu lại tao à...

Khi viên gạch từ tay Lục đã dứ dứ vào trán Hòn thì Hoàng Bảo đứng phắt dậy ôm chặt lấy Lục... Cách đây một tháng, Lục gây gổ với Hoàng Bảo. Hòn ôm Bảo và xô Bảo ra xa, Lục chạy theo đòi đánh Bảo. Hòn lại ôm ghì lấy Bảo và đẩy ra cửa rồi thuê xe ôm đưa Bảo về nhà... Sau sự việc ấy, một vài anh em trong cơ quan nói với Hòn: "Mày ngu! Mày cứ để cho thằng Lục đánh ông Bảo rồi mới ra môn ra khoai!". Nhưng theo bản năng, khi thấy đồng loại nhất là bạn bè đánh nhau thì ai mà chẳng xông vào can thiệp... Rồi lại đến lượt bản năng nhân ái trỗi dậy trong người Hoàng Bảo, Hoàng Bảo ôm chặt Quách Quyền Lục để hòn gạch không đập vào lọ máu trán Cù Văn Hòn.

Khuất bóng Lực, Hoàng Bảo nhổ nước bọt, ném ra ba tiếng: "Đồ du côn!".

Thì ra lòng đa nghi, tham vọng, hiếu thắng rất dễ đẩy đến những cơn điên. Lí trí bị xé vụn trong cơn lốc bản năng gần với loài thú. Quách Quyền Lực ơi, sao có thể đến nông nổi như thế? Sao có thể đến nông nổi như thế? Chẳng lẽ tình bạn chúng ta tan vỡ hoàn toàn rồi sao? Tình bạn chúng ta được bén rễ sâu từ thuở ấu thơ nghèo khổ. Còn quan hệ với Cấu chỉ là thứ quan hệ bèo bọt được kết dính bằng đồng tiền, làm sao có thể bền vững được Lực ơi! Đã bao nhiêu lần tôi trò chuyện thân tình với Lực, ngay lúc đó

Lực tỉnh táo nhận ra ai tốt ai xấu, nhận ra đâu là phải đâu là trái. Nhưng chỉ sau cái tích tắc tỉnh táo ấy, Lực liền bị cuốn vào sự mê hoặc bởi những lời xúi giục của kẻ xấu...

Hai bàn chân nặng như chì, Cù Văn Hòn bước chậm trên hè phố. Nghiến răng lại mà chịu đựng mọi bất trắc xảy ra giữa bạn bè. Dẫu có uất đến chảy máu mắt cũng phải nghiến răng mà chịu đựng. Quách Quyền Lực đã điên khùng như vậy, mình lại cũng đối xử bằng thái độ điên khùng, chỉ tạo điều kiện thuận lợi cho kẻ xấu lợi dụng và khoét sâu vào cái hố ngăn cách giữa những người tốt. Đến cái tuổi ngoài năm mươi, chẳng lẽ lại không đủ h trí để nhận thức ra điều đó... Cù Văn Hòn chợt nhớ đến chuyện nhạc sĩ Nguyễn Xuân Khoát bị xe máy đâm ngã ở phố Khâm Thiên. Ông đang rảo bước bách bộ sát lề đường, hai thanh niên đeo nhau xe honda phóng vun vút, va vào ông. Ông ngã sấp xuống. Hai gã thanh niên dừng lại. Tưởng là chúng xin lỗi ông. Không ngờ chúng trừng mắt quát: "Cái lão già mù này, đi đứng gì mà ngu thế!". Nghiến răng lại, chịu đựng cơn đau, ông quỳ xuống, chắp hai tay vái lạy: "Lão già này có tội lớn, xin hai thanh niên tha tội cho lão, lão đội ơn hai thanh niên". Đau đớn đến thế là cùng. Người bị xúc phạm phải xin lỗi kẻ xúc phạm!

Cù Văn Hòn trút ra một hơi thở dài. Sau cái hơi thở dài nhẹ nhõm ấy, những ý nghĩ vu vơ lại ập xuống, nặng trĩu như bóng tối keo quánh lại đè nặng hàng tấn. Trong cái khối đen đặc quánh ấy, Hòn cố moi ra, móc ra, lôi ra, bới ra những điểm sáng để tự an ủi mình, để tìm điểm tựa cho mình tin tưởng và tồn tại.

Đầu phố Ngô Quyền, bà cụ thường bán xôi sáng, không còn nữa... Hòn thích ăn xôi với dăm

miếng thịt gà luộc chấm muối. Nhiều buổi trưa, Hòn cũng ăn xôi trừ bữa. Bà quen mặt, thường đem đĩa xôi cho Hòn nặng tay hơn những người khách khác... Bà lão gần chín mươi tuổi bán bún giò ở phố Bùi Thị Xuân mới mất cách đây chừng mười hôm. Lưng bà cong gập xuống giữa hai cái nôi như dáng mẹ mỗi lần xới cơm cho Hòn hồi bé dại... Ông Đậu đánh máy chữ ở bên kia phố vốn là nhà giáo giỏi cả tiếng Anh tiếng Pháp. Mỗi lần Hòn nhờ đánh bản thảo, dù bận mấy ông cũng giữ đúng hẹn. Tiếng máy lách cách đã im bật hơn tháng nay rồi... Bao nhiêu mảnh đời rời rạc mà Cù Văn Hòn tình cờ gặp gỡ ngăn ngui, đến lúc vắng họ cũng tạo nên những khoảng trống trong tâm hồn, và chính từ những khoảng trống ấy ngọn lửa tình yêu được nhen nhóm... Vậy thì tại sao? Tại sao? Tại sao? Có mối quan hệ tình cảm được vun bón qua hàng chục năm trời lại có thể tan vỡ như cốc thủy tinh rơi trên tảng đá? Phải chăng đấy là tảng đá khô lạnh của cơ chế thị trường, nó tồn tại như vốn dĩ nó phải tồn tại. Cái cốc thủy tinh bị tan vỡ không phải là do lỗi của nó, mà do lỗi của con người không biết giữ gìn nó.

Cù Văn Hòn đang đạp xe chậm chạp bên lề đường, một chiếc ô tô con từ phía sau vượt lên và dừng lại. Cánh cửa mở, Lục bước ra, hót ha hót hải, nắm chặt tay Hòn một cách thân mật:

- Để xe đạp vào cốp ô tô, cùng đi với mình về cơ quan.

- Có việc gì mà khẩn thế?

- Có việc rất cần, hai thằng ta cần bàn với nhau.

- Thế thì ông cứ đi trước. Tôi đến chậm sau ông mười lăm phút là cùng.

- Không! Ông để xe đạp vào cốp!

- Tôi chỉ đến chậm sau ông mười lăm phút. Trong mười lăm phút ấy, ông rửa mặt mũi, pha trà, tôi đến là vừa.

Nói xong, Hòn ngồi lên xe đạp, đạp với tốc độ nhanh hơn... Đã bao nhiêu lần Lục thắng thốt như thế, mấy lần đầu Hòn còn sừng sốt, nhưng cứ lặp đi lặp lại đâm ra nhàm chán. Chắc là cậu ta ân hận vì thái độ đối xử quá đáng với mình vừa rồi...

Ô tô chạy được vài chục mét, dừng lại. Lục từ trong ô tô bước xuống, giơ tay vẫy Hòn đang lọc cọc đạp xe. Đợi Hòn đến gần, Lục nắm tay Hòn giật đi giật lại, gương mặt được hóa trang một sắc thái vô cùng nồng nhiệt:

- Ông không giận tôi chứ?

- Giận gì?

- Về việc hôm nọ tôi nóng nảy với ông.

- Thôi... việc gì đã qua thì cho qua...

Lực kéo mạnh Hòn đến nỗi xe đạp đổ xuống đường:

- Ông để xe lên cốp, tội gì!

Trong mấy ngày gần đây, Đấu có nói với Hòn nhiều lần: "Ông Lực bảo em là sáng nào cũng đến đón anh rồi mới đến đón ông ấy cùng tới cơ quan một thể". Nhưng Hòn từ chối: "Không! Mà cứ đón ông Lực. Tao thích đi xe đạp để nhìn phố phường cho vui mắt". Đấu sợ Lực nghĩ mình là lười biếng, dặn đi dặn lại Hòn: "Thế thì anh phải nói cho ông Lực biết, không thì ông ấy quát em"... Lúc này, Lực cẩn thận kiểm tra lại điều đó:

- Tôi có dặn Đấu sáng nào cũng phải đón ông, sao nó không đón?

Hòn cười nhạt:

- Đấu có nói. Nhưng mình thích đi xe đạp để khi cần thì còn rẽ ngang rẽ dọc.

- Ông gàn bỏ mẹ!

- Mỗi người một sở thích khác nhau. Ông làm văn học ông phải biết tôn trọng sở thích của tôi chứ.

Lực nhảy lên ô tô. Trước khi đóng cửa, còn vói tay ra nắm ngực áo Hòn:

- Tôi có chè tuyết tuyết ngon nhá. Tôi pha sẵn, mười phút sau ông đến...

Hòn gượng cười, gật đầu. Việc gì đã xảy ra, đang xảy ra và sắp xảy ra? Phải làm việc với một người tính khí thất thường, Hòn cảm thấy mệt quá. Cứ phớt lờ đi là yên chuyện. Nhưng Lực có để cho Hòn phớt lờ đâu. Trong một ngày có biết bao nhiêu điều linh tinh xảy ra, bao nhiêu tiếng xì xào lảng nhãng, đều làm cho Lực giật thót. Nào là Lực với cô Thiện yêu nhau. Nào là Lực dùng ô tô không đúng quy định. Nào là Lực tiếp người khách nào cũng bia bọt... Hễ có tiếng đồn kháo lợt vào tai Lực là lập tức Lực giật nảy lên "Chúng nó muốn hạ uy tín của mình? Chúng nó muốn lật đổ mình?" và bỏ ra bao nhiêu công sức để truy tìm ai phát ngôn, ai chủ mưu? Con người cậu ta bị xé vụn ra nghìn mảnh để đối phó với dư luận này với điều tiếng nọ... Cù Văn Hòn đã quen với tính cách của Lực, đã chai lì với tính cách của Lực, mà vẫn cứ cảm thấy mệt mỏi mỗi khi cậu ta xoắn xuýt phân bua đường này nỗi nọ...

Còn bây giờ, ngay bây giờ, thì việc gì đã xảy ra với Lực? Và việc gì sắp xảy ra với mình? Có lẽ cậu ta ân hận vì đã có thái độ thô bạo với mình, thô bạo với một người bạn thân đã từng ăn đói mặc rách để cùng bấm chí học hành?

Con người ta dù có bị cơn lốc của quyền lực của đồng tiền cuốn đi, cũng có lúc nằm mệt mỏi và lúc đó nhân tính trỗi dậy để ân hận về những lỗi lầm... Hòn gõ cửa, không đợi có tiếng trả lời, mở cửa bước vào, ngồi trên chiếc ghế mây, đặt túi lên đùi:

- Có gì quan trọng không, ông bạn ơi!

- Chẳng có gì quan trọng bằng tình bạn của chúng ta! Thỉnh thoảng anh em ta phải dành thì giờ uống với nhau chén trà, ôn lại kỉ niệm thời thơ ấu. Lúc nào cũng công việc, công việc, công việc. Đã sa chân vào cái nghiệp chương văn chương là phải tranh thủ lúc rảnh rỗi thả tâm hồn mơ mộng... Tôi thấy ông cắm cúi vào công việc nhiều quá. Phải như hồi chúng mình đi học ông Cù Văn Hòn ạ. Chủ nhật leo núi. Ngày hè thì lội bùn. Việc chính của đời ta là sáng tạo, còn quản lý là nhiệm vụ xã hội phân công mà phải làm. Ông cũng như tôi thiết đêch gì làm quản lý, mệt bỏ xừ...

Lực nói dài quá, Hòn tìm cách cắt ngang:

- Thằng Vệ nhà ông dạo này thế nào? Ổn chứ?

- Cũng tạm ổn ông ạ. Bận việc quá, không theo dõi được việc học hành của con cái. May mà có cô Đào, cô Chiều, thằng Vệ mới được lên lớp. Sống trong một tập thể có những người tốt như thế, yên tâm lắm. Nhất là có ông bên cạnh, tôi yên tâm lắm...

Lục ngừng lời, cầm điện thoại:

- Cô Chanh đấy à? Phải cô Chanh không? Lên đây có tí việc.

Vài phút sau, Chanh vào:

Thủ trưởng ra lệnh cho em điều gì à?

Lục giơ bàn tay phải, hạ giọng:

- Em cho hai anh em tôi hai chai bia Hà Nội.

Chanh nhanh nhẩu quay ra:

- Vâng ạ, em xin tuân lệnh thủ trưởng.

Một lát sau, Chanh mang bia lên, mở nút chai rót vào hai cốc:

- Em xin rút lui có trật tự để hai thủ trưởng làm việc.

Lục nghiêm sắc mặt:

- Cả buổi sáng nay, anh em tôi bận, không tiếp bất cứ người khách nào.

- Em xin vâng ạ.

Lực đứng dậy khép cửa, cài chốt, rồi nâng cốc:

- Nào... chúc cho tình bạn chúng ta bền vững.

Hòn linh cảm có điều gì không bình thường, vào đề ngay:

- Ông có việc gì cần bàn với tôi?

- Có đấy ông đọc số báo tháng trước rồi chứ?

- Rồi!

- Ông có đọc truyện ngắn "Thần tượng" không?

- Ông thấy thế nào?

- Chẳng thấy thế nào cả... Nghệ thuật xoàng...

- Tôi muốn hỏi ông về nội dung?

À, ra thế? Vòng vo mãi để nói về cái truyện ngắn này. "Thần tượng" của tác giả Nguyễn Toàn Năng, mang nhiều tính biểu tượng. Một pho tượng đồng dựng bên bờ sông, ngày nào cũng lũ lượt người kéo nhau đến thắp hương khấn vái, cầu xin ban lộc ban phúc một cách mù quáng. Người ta quên rằng đó chỉ là một khối đồng vô tri vô giác. Nếu truyện chỉ có thế thì không sao.

Nhưng có nhiều chi tiết khiến người ta liên tưởng đến nguồn gốc tổ tiên của Đức thánh Trần và lai lịch một lãnh tụ cộng sản.

Sau khi số báo phát hành được nửa tháng, khắp cả Hà Nội và lan ra các tỉnh khác lời bàn tán: truyện ngắn "Thần tượng" muốn phủ nhận truyền thống anh hùng của dân tộc và đường lối lãnh đạo của Đảng Cộng sản hiện nay. Người ta còn đồn kháo về cái chi tiết: pho tượng chỉ tay xuống sông, ám chỉ rằng cái thần tượng ấy muốn dẫn dắt bàn dân thiên hạ nhảy xuống nước trẫm mình.

Cù Văn Hòn đã từng nghe những lời bàn ấy. Nhưng anh ta không bàn lại, và cũng không nói thêm với một người thứ hai nào. Mấy chục năm qua, suy diễn kiểu ấy đã làm tổn thương đến sự tìm tòi sáng tạo của nghệ thuật. Bây giờ, nếu tác giả có ngẫm ý không hay cũng nên lờ đi. Nếu luồng gió phê bình xoáy sâu vào cái tính biểu tượng này, e rằng người nghệ sĩ sẽ lại hốt hoảng thụt đầu vào trong vỏ chai cứng.

Với Quách Quyền Lực, Hòn càng không hé miệng nói một lời nào. Lực không có cái đức tính điềm tĩnh tối thiểu của một người làm học thuật. Hễ có kiến đốt là cậu ta nhảy chồm lên và la hét âm ỉ: "Trời ơi! Tôi bị kiến đốt! Tôi bị kiến đốt!". Hễ nghe phong thanh cấp trên phê phán một điều gì đó là cậu ta sẵn sàng nằm úp sấp, duỗi chân tay, đặt roi vào mông: "Xin các vị đánh tôi thật đau để tôi thấm thía khuyết điểm này?" ... Hòn định bụng cứ im lặng, may mà qua được, chẳng ai có ý kiến ý cớ gì thêm, cả Lực và cả cơ quan bình yên vô sự... Nhưng bây giờ Lực hỏi thì Hòn đành phải nói thật với một giọng bình thản như chẳng có gì quan trọng:

- Về cốt truyện thì "Thần tượng" chẳng có gì đáng bàn. Nhưng đọc kĩ thì có nhiều chi tiết giống hoàng tộc nhà Trần và giống lai lịch của một lãnh tụ Đảng ta.

Hai tay Lực chồm vào người Hòn:

- Thế à? Thế à? Có giống lắm không?

- Người ta suy là suy ở chỗ ấy. Chứ theo tôi, không nên bắt bẻ chủ đề tư tưởng cho rắc rối

thêm ra.

- Quả thật là tôi không biết gì về hoàng tộc nhà Trần về lai lịch vị lãnh tụ Đảng ta.

- Theo tôi, đừng bàn tán gì về việc này nữa. Bàn tán nhiều, chuyện bé xé ra to. Ai bàn mặc họ, mình không tham gia. Trừ khi có ý kiến chính thức của cấp trên...

Lục lẩm bẩm:

- Có nhiều chi tiết giống hoàng tộc nhà Trần giống lai lịch vị lãnh tụ Đảng ta...

Hướng thẳng về phía Hòn, Lục giơ bàn tay run run:

- Ông bàn với tôi cách đối phó.

Vẫn với giọng bình tĩnh, Hòn nói:

- Ông này buồn cười thật. Tôi đã bàn với ông rồi. Mình cuống quýt vào chuyện này thì bé sẽ xé ra to. Đừng làm công văn công vụ gửi ai để thanh minh. Cứ im lặng, xem sao... Đừng vội làm công văn công vụ thanh minh gì cả. Kiểu làm của ông là "lạy ông tôi ở bụi này".

Sở dĩ Hòn nhắc đi nhắc lại câu này vì đã có lần Hòn bị động cuốn vào "việc đã rồi" của Lục. Lần ấy, trên mặt báo bị sai lỗi morat khá nặng, Lục truy tìm lí lịch người chữa morat để xử lí và bảo Hòn viết công văn giải trình gửi đến các cơ quan hữu trách. Hòn nói: "Không việc gì mà phải viết công văn. Người ta chưa giơ roi mà mình đã kêu la ầm ĩ". Lục bèn bảo Phạm Lương viết, ghi hẳn hoi ở dưới: "Thay mặt Ban biên tập - Cù Văn Hòn", đánh vi tính, rồi đưa Hòn kí... Lục làm như vậy để phòng xa nếu sự việc bị "xé ra to" cậu ta sẽ nhơn nhơn nói: "Việc này Hòn chịu trách nhiệm... Đây, công văn giải trình do Hòn kí đây...". Hòn vỗ vỗ tay vào cái túi da cũ rách, nói nửa đùa nửa thật.

- Ông có chơi xỏ gì tôi trong chuyện này không đấy?

Nước mắt Lực trào ra, giọng rên rỉ và chân thành - chân thành một cách đột xuất:

- Ông mà không tin tôi thì trên đời này còn ai tin tôi nữa, ông Cù Văn Hòn ơi!

Ngay tức thì Lực cúi xuống, chỉ tay lên đầu, giơ cái "bảo bối" tình bạn ra:

- Vết sẹo còn đây Cù Văn Hòn ơi. Đến lúc thằng Lực nằm xuống đất, thịt xương tan ra thì vết sẹo này mới mất được?

Lực nắm tay Hòn đặt đúng vào vết sẹo. Một cảm giác âm ấm vừa quen vừa lạ từ đầu ngón tay lan truyền khắp cơ thể, và bất chợt Hòn rung mình. Tâm tư xáo động. Con người đang ngồi trước mặt mình đây là Lực của thời ấu thơ nghèo khổ hay là Lực của thời buổi cơ chế thị trường?

Lực trước trang vở dưới ánh đèn dầu hay là Lực trước tờ đô la dưới ánh đèn điện?... Rân rân nước mắt... Hòn nhìn vào vết sẹo ở cái đầu hói đã loang rộng ra. Quyền lực và đồng tiền bao nhiêu năm nay chà xát, nhồi nặn, vò xé, cào cấu, đã làm mất biết bao máu, đã làm rụng biết bao sợi tóc. Mới hôm nào đây, Hòn thấy cái khoảng hói ấy chỉ bằng nửa bàn tay, bây giờ nó đã loang ra bằng bàn tay, và sắp nối liền với vết sẹo. Liệu chừng, Quách Quyền Lực ơi, cái khoảng hói có dừng lại đó hay là đâm lao thì theo lao, nó sẽ loang rộng ra nhanh chóng và sẽ nối liền vết sẹo, lấp át vết sẹo trần ngực vết sẹo, để rồi cuối cùng bạn bè sẽ gọi mày là "thằng Lực hói" chứ không gọi là "thằng Lực sẹo" nữa. Cái đầu hói biểu tượng cho tầng lớp nào mà có một thời dân gian truyền tụng câu "Bụng to đầu hói ăn nói lê thê". Lực ơi, bụng mày cũng đã to rồi đấy, đầu mày cũng đã hói rồi đấy. Chẳng lẽ tao mất một thằng bạn chỉ vì bạn tao bụng to đầu hói? Hẳn mày nhớ đầu đề bài luận thầy Đức: "Đánh mất tình bạn trong cuộc đời cũng như đánh mất ánh nắng của mặt trời". Nếu ánh nắng đó mất đi là lỗi tại mày chứ không phải lỗi tại tao.

Việc đưa Quách Quyền Lực làm Viện trưởng kiêm tổng biên tập vốn không suôn sẻ. Những người lãnh đạo cấp trên và các nhà văn hóa làm quản lý cân đi nhắc lại: trình độ văn hóa của Lực liệu có đảm đương nổi một tờ báo lớn như báo "Văn hiến"? Làm Viện trưởng đã quá sức cậu ta, nhưng dầu sao vẫn còn chung chung. Chứ làm tổng biên tập là phải thường xuyên va chạm với những kiến thức cụ thể. Cù Văn Hòn cũng nghĩ như vậy. Nhưng Lực biết dựa vào anh em thì tờ báo vẫn đứng vững được. Ở tòa soạn, nhiều người có kinh nghiệm làm biên tập lâu năm. Vả lại, Lực và Hòn cùng bạn bè với nhau, cùng mê văn chương từ ngày còn ngồi trên ghế nhà trường, bây giờ lại cùng làm việc với nhau, biết đâu đó là duyên trời định. Gặp một số bậc đàn anh có chức trách quản lý, Cù Văn Hòn đề xuất: mạnh dạn đề bạt Lực làm tổng biên tập.

Lại gặp lúc lãnh đạo đang cần tìm một người có "lập trường chính trị vững", Quách Quyền Lực được "chấm" và được coi là một ứng cử viên sáng giá.

Mơ ước trở thành hiện thực. Lực sung sướng run lên khi cầm tờ quyết định. Thật ư? Thật ư? Mình được làm thủ trưởng một cơ quan văn hóa vào loại lớn nhất nước, lại kiêm tổng biên tập một tờ báo văn hóa vào loại lớn nhất nước? Có thật đúng như thế không?... Nửa đêm, vừa chợp mắt, Lực choàng dậy bật đèn xem lại tờ quyết định: đúng là tên mình! Đích thị là tên mình?... Đang đi đường, ghé vào gốc cây, Lực mở cặp xem lại tờ quyết định: đúng là tên mình? Đích thị là tên mình!... Đang nửa chừng cuộc vui bia bọt với bè bạn, Lực lên ra một góc vắng xem lại tờ quyết định: đúng là tên mình! Đích thị là tên mình!...

Sau những ngày hồi hộp vui mừng là những ngày lo lắng: liệu mình có gánh nổi công việc quá lớn này không? Liệu mình có đủ kiến thức để đối đáp với các nhà văn hóa không?... Được, cò đến tay ai người ấy phát. Cứ phát bừa lên. Không đủ tầm cao trí tuệ thì tìm mọi thủ đoạn để nâng tầm cao. Thiên hạ sẽ thấy cò mình tung bay.

Sau những ngày ngắn ngủi lo lắng là chuỗi năm tháng dài dằng dặc: gồng sức lên! Gồng sức lên! Gồng sức lên để mọi người thấy thằng Quách Quyền Lực này văn hóa không thấp như các người nghĩ, mà nó vẫn bằng vai phải lứa như ai.

Để chứng tỏ điều này, trước hết không dựa vào Cù Văn Hòn như Linh Vũ và nhiều bạn bè khuyên bảo. Gạt Cù Văn Hòn sang làm hành chính trị sự, Lực nắm toàn bộ nội dung. Linh Vũ ơi,

mày coi thường tao quá! Mày khuyên tao dựa vào Cù Văn Hòn. Tao không dựa một tí ti nào vào Cù Văn Hòn để mày xem tao có thừa sức làm cái tờ báo văn hóa này không? Để chứng tỏ điều này, phải dùng thủ pháp "'mồm miệng đỡ chân tay". Phải nói, nói thật nhiều, nói thật văn hoa, nói có lí luận, nói thật trơn tru, nói ra cái vẻ ta đây thành thạo nghiệp vụ...

Sau mỗi số báo in xong chừng một tuần, toàn cơ quan họp để phê bình góp ý. Vài ba anh em phát biểu ý kiến. Hầu hết thời gian, Lực giảng giải về nghiệp vụ. Lực giờ cao tờ báo, giờ từng trang... "Tôi không ngờ họa sĩ làm báo lâu năm mà còn phạm lỗi sơ đẳng thế này... Tên của tờ báo đã màu đỏ, cái tranh in ở dưới lại có nhiều màu đỏ. Cái màu gắt lên làm cho người xem có cảm giác chói mắt...!". "Tôi hoan nghênh thư kí tòa soạn, hoan nghênh họa sĩ đã có cái minh họa đẹp in bìa. Cái minh họa này rất có văn hóa. Nhưng các anh chưa sành sỏi làm báo. Đáng lẽ cái minh họa này phải thu nhỏ in vào ruột theo bài để nhắc lại... Nhắc lại nội dung, nhắc lại hình ảnh... Như thế sẽ gây ấn tượng mạnh cho người đọc...". "Tôi lưu ý họa sĩ và thư kí tòa soạn, cái phi dê này không được làm đậm, các anh tưởng tượng nếu cái phi dê nhạt màu hơn sẽ làm cho trang báo thoáng đãng và tạo cảm giác cho người đọc nhẹ nhõm như đứng giữa bầu trời bao la của một buổi chiều thu thoáng gió heo may...". "Anh Phạm Lương, sao cái tin này lại không có ảnh? Nếu có cái ảnh in kèm theo thì cái tin này sẽ có giá trị gấp mười lần. Ảnh là một loại thông tin nhanh, nhạy và gây ấn tượng. Người đọc bây giờ phải chạy theo đồng tiền và bị loạn lên trước hàng trăm tờ báo, không có nhiều thì giờ để đọc, thì ảnh là một phương tiện thông tin kì diệu...". "Mỗi đồng chí chúng ta phải từng ngày từng ngày, qua từng số từng số, qua từng trang từng trang, rút kinh nghiệm, tự mình nâng cao trình độ nghiệp vụ để đáp ứng với nhiệm vụ cao cả của tờ báo đối với công cuộc đổi mới của đất nước...".

Mỗi lần họp cộng tác viên là một dịp tốt để Lực tranh thủ phô trương năng lực của mình. Ít nhất là một nửa thời gian Lực dành cho mình: nói và nói, thuyết lí và thuyết lí.

Trước mặt các nhà văn hóa có tên tuổi, trước mặt các giáo sư tiến sĩ, Lực lên giọng phăng phăng như thầy giáo giảng bài cho học trò... "Có người nói văn hóa đài, văn hóa ti vi, văn hóa anh tét net đang lấn át văn hóa đọc. Tôi phản đối. Văn hóa đọc là một loại văn hóa mà nhân loại đã tạo ra hàng nghìn hàng nghìn năm thì nó cũng sẽ tồn tại hàng nghìn hàng nghìn năm vĩnh cửu. Mỗi thứ văn hóa có một chức năng của nó. Không thể đem thứ văn hóa này thay thế cho văn hóa kia. Anh tét nét thay thế được cho văn bia à? Đài tiếng nói Việt Nam thay thế được Truyện Kiều của Nguyễn Du à? Ti vi thay thế được ca dao, tục ngữ kì diệu của dân tộc à?...".

"Phân định các giai đoạn lịch sử văn học Việt Nam phải dựa trên một cơ sở thật khoa học. Không thể lấy chữ viết là hình thức chuyển tải của tư duy để phân kì lịch sử văn học. Mà phải lấy nội dung, cái nội dung tư duy của dân tộc để phân kì lịch sử văn học và nghệ thuật. Nội dung tư duy ấy là gì? Là Lý Công Uẩn xác lập nền tự chủ. Là Trần Hưng Đạo đánh thắng quân Nguyên. Là Nguyễn Trãi đánh thắng quân Minh. Là Quang Trung đánh thắng quân Thanh. Là Hồ Chí Minh vĩ đại kiệt xuất, đứng đầu Đảng Cộng sản Việt Nam đánh thắng hai đế quốc lớn là Pháp, Mỹ....

Đọc duyệt bài để chuẩn bị cho từng số báo, hầu như bài nào Lực cũng sửa chữa để tỏ ra mình không kém gì ai, bất kì bài đó là của nhà văn hóa thuộc cỡ cây đa cây đề. Không sửa ý thì cũng sửa câu. Không sửa câu thì cũng sửa chữ. Không sửa chữ thì cũng sửa chấm phẩy. Không sửa chấm phẩy thì cũng sửa một cái ngoặc ra ngoặc vào gì đấy Bản thảo của ông Nguyễn viết về sự mở cửa để tiếp nhận tinh hoa văn hóa thế giới, ông đặt câu hỏi đề phòng: liệu có bị sự áp đảo của văn hóa phương Tây? Lực gạch hai chữ áp đảo thay vào hai chữ ảnh hưởng. Đến khi báo phát hành, đọc lại bài của mình, ông Nguyễn kêu trời kêu đất: ảnh hưởng thì dĩ nhiên rồi, tôi muốn đề phòng và cảnh báo về sự áp đảo. Lực xua xua tay: "Thành thật xin lỗi anh...Đây là anh Cù Văn Hòn chữa, tôi chủ quan không đọc lại". Đại loại là như vậy. Với một cây bút kim đỏ trong tay, Lực sửa chữa, cắt xén, gạch xóa. Trước toàn thể cơ quan, Lực tuyên bố hùng hồn: "Chỉ được tôi dùng bút đỏ, không được ai dùng bút đỏ. Chỉ có chữ kí của tôi kí đầu trang 1 bản thảo. Nếu các anh Hoàng Bảo, Văn Quyền, Việt Sồ, Cù Văn Hòn... nhớ tay kí ở vị trí đó thì cũng không phải là chữ kí của tổng biên tập. Cho nên các đồng chí trong ban thư kí trước khi làm mi phải xem chữ kí đó có phải là chữ kí của tôi không. Không phải bất cứ người nào kí ở vị trí đó cũng là tổng biên tập. Nếu thế thì cơ quan ta loạn tổng biên tập. Cả tòa soạn chỉ có một tổng biên tập duy nhất là tôi...". "Làm báo không phải là một nghề mà ai nhảy vào cũng làm được ngay. Phải dày công rèn luyện, dày công học tập, dày công tu chí thì may ra mon men mới gọi là biết làm báo... Hôm nào cơ quan bố trí vài ba ngày lên Tam Đảo yên tĩnh để toàn thể tòa soạn đọc lại các bài báo, không phải đọc bài đã in rồi, mà đọc những bài chưa in do tự tay tôi sửa chữa để đối chiếu với bản thảo gốc, xem tôi sửa như thế nào để học tập để rèn luyện. Mọi người phải tự nhún mình chịu dốt vài ngày để thông cả một đời, còn hơn sĩ diện vài ngày để dốt cả một đời... Anh Cấu, anh lo tiền nong đủ cho cả tòa soạn lên Tam Đảo vài ngày. Không sợ tốn. Làm việc có ích cho Đảng cho nước cho dân thì tốn mấy cũng làm. Nếu việc làm không có ích cho Đảng cho nước cho dân thì một xu cũng không chi ra... Tôi tin rằng ở Tam Đảo vài ngày yên tĩnh, các anh đối chiếu bản thảo gốc với những dòng chữ mực đỏ tôi sửa chữa sẽ nâng cao thêm trình độ nghiệp vụ cả về chính trị cả về văn hóa...".

Từ chỗ tự ti, Lực gồng sức lên, cộng thêm vào cái khoa nói giỏi nói nhiều, thuyết lí giỏi thuyết lí nhiều, thuyết lí trơ tráo, đẩy tâm lí đến chỗ ngộ nhận: ngộ nhận mình có năng lực cao, ngộ nhận mình có lập trường vững. Độc lập tác chiến qua hàng chục số báo, qua hàng trăm số báo, tất cả đều trôi chảy, chẳng có vấp vấp gì, chẳng ai kêu ca gì.

A... thì ra làm báo cũng dễ ợt. Điếc không sợ súng, Lực phăm phăm đi giữa chiến trường im tiếng súng... Đùng một phát, Lực vấp một cú đau: Thần tượng! Thần tượng!

"Thần tượng! "Thần tượng" là cái gì mà ghê gớm thế? Bản thân "Thần tượng" là "Thần tượng" chứ không phải cái gì khác. Nhưng vì con người không đủ kiến thức để nhìn nhận nó, sử dụng nó, nên nó quay trở lại giáng họa cho con người.

"Trăm bó đuốc mới bắt được con ếch?". Hãy ôn lại, học lại những điều sơ đẳng nhất, giản dị nhất về lẽ sống mà ông cha ta đã tổng kết một cách rất cô đúc qua hàng mấy thế kỷ trong ca dao, tục ngữ.

Lâu nay Lực lăm lăm kiểm tra gắt gao về chính trị thì lại vấp một cú đau về chính trị. Làm gì có "chính trị chay". Chính trị chỉ được nâng cao trên cơ sở tầm văn hóa cao. Kiến thức lồm bồm về văn hóa về lịch sử đã dẫn đến sai lầm về chính trị. Biết chống chế thế nào đây?

"Thần tượng" như một quả-bom-sự-kiện nổ giữa những ngày bình yên. Mọi người xôn xao bàn tán. Giới chính trị bàn tán. Giới văn hóa bàn tán. Giới kinh tế bàn tán. Giới thương mại bàn tán. Trong Nam ngoài Bắc bàn tán. Ta bàn tán địch bàn tán. Đài Anh, đài Pháp, đài Mỹ đọc và bình luận. Báo Anh, báo Pháp, báo Việt kiều in lại và bình luận...

Số báo có in "Thần tượng" bán hết sạch sành sanh, không còn bóng dáng trên quầy báo hoặc trong rổ bà đồng nát. Nhiều cửa hàng photocopy bận rộn chụp hàng trăm hàng ngàn bản. Khách đến đặt chụp. Cửa hàng tự chụp để bán... Từ các nhà chính trị, các nhà văn hóa đến các

vị cao niên đã về hưu gặp nhau đều hỏi: "Đã đọc Thần tượng chưa?" và họ bàn tán với thái độ phần nộ:

- Cái thằng viết bài này cũng như thằng duyệt in bài này đều là gan chó sói chứ không phải gan người.

- Chưa có thằng phản động nào dám trắng trợn xúc phạm đến danh dự dân tộc như thế này.

- Chỉ có loại người quỷ tha ma bắt mới vô liêm sỉ bôi nhọ dân tộc như thế này.

- Một lũ vong ơn bội nghĩa! Nhờ các bậc đại danh anh minh chúng nó mới mở mày mở mặt, rồi chúng nó quay lại chửi bới.

Trong dịp này, hầu hết các cuộc họp ở trung ương ở địa phương, Lục đều để cho Hòn đi dự. Tới đâu Hòn cũng nhận được những lời phê phán gay gắt hoặc là những câu đùa cợt mỉa mai. Hòn chỉ im lặng gật đầu trước những lời phê phán hoặc gượng cười trước những câu nhạo báng. Nếu có người nào đó chân thành hỏi "Tại sao các ông lại cho in truyện ngắn "Thần tượng?" thì Hòn chỉ trả lời cụt ngủn: "Sai quá rồi!". Chẳng bao giờ Hòn dài dòng thanh minh rằng "Tôi không dính dáng gì đến vụ này. Tôi không hề được đọc truyện này trước khi in". Cũng có người bức tức nói như quát vào mặt Hòn: "Các anh định hạ Thần tượng được cả dân tộc tôn vinh, thờ phụng, để dựng lên một loại thần tượng nào? Các anh hãy trả lời cho chúng tôi biết?". Hòn cúi đầu, rơm rớm nước mắt: "Chúng tôi có lỗi lớn".

Họa hoằn có người xỉ vả: "Nhân dân người ta đòi treo cổ các anh, các anh có biết không?"... Đến dự bất kì một cuộc họp nào, dù lớn dù nhỏ, dù gần dù xa, Hòn trở thành cái thùng để chứa đựng những lời bình phẩm chối tai, những lời răn đe gay gắt.

Các cơ quan cấp trên họp để phân tích cái tác hại của truyện ngắn "Thần tượng" và bàn cách xử lí. Có đồng chí phát biểu: "Chưa bao giờ báo chí ta phạm sai lầm nghiêm trọng như lần này. Kể cả hồi cải cách ruộng đất, nhiều phần tử đả kích Đảng ta cũng không đả kích thâm độc như thế".

Không khí cơ quan trở nên rất nặng nề. Ai cũng cảm thấy như đang gặp một điều bất hạnh lớn. Trước kia, hễ có điều gì không bình thường xảy ra, anh em thường tụm năm tụm ba bàn tán. Nhưng lần này, hoàn toàn khác.

Tâm tư mỗi người đã quá nặng, hầu như không muốn chuyển tải thêm bởi những lời qua tiếng lại. Cộng tác viên vào đưa bài hoặc nhận nhuận bút, ít người ngồi lại trò chuyện, họ lẳng lặng như đi ra từ một ngôi đền thiêng vừa bị ma quỷ quấy nhiễu.

Các cô và các cháu ở phòng Hành chính trị sự cũng không hỏi han gì các anh chị làm biên tập và cũng không muốn quây quần bàn tán. Chỉ có một lần cô Chanh đang xách mấy phích nước đi lên tầng hai, gặp Việt Sồ ở cầu thang. Việt Sồ cúi đầu lúi lũi đi xuống.

Chanh hích mạnh tay:

- Này ông anh... Gớm!... Ông anh làm gì mà khinh em thế?...

- Tao có khinh thì khinh thằng Quách Quyền Lực chứ khinh gì mày.

- Này... em hỏi thật... Ông anh nói thật với em. Liệu tòa soạn có bị đóng cửa không?

- Ai bảo mày?

- Em nghe người ta đồn thế.

- Tao không biết.

- Thế "thầy em" có bị gì không?

- Thằng Lực chuyển này thì toi. Nó cũng nên thôi. Nó ngu lắm. Nó ngu mà nó lại tưởng nó tài giỏi. Chẳng chịu dựa vào anh em mà làm việc. Nó tưởng chỉ cần một mình nó là xốc được tờ báo này. Xốc đi đâu? Xốc xuống biển...

Chanh nhón chân, ghé sát tai Việt Sồ:

- Ông anh tin em thì em nói thật lòng với ông anh... Thầy em mà toi thì bọn em đỡ khổ.

Việt Sồ trừng mắt:

- Cả cơ quan đỡ khổ!

Phan Chấn rất ít khi có mặt tại tòa soạn. Từ khi được phong "trợ lý tổng biên tập", tức là có chức mà không phải làm gì cả, Chấn càng tha hồ đi đây đi đó. Đến công ty nào, xí nghiệp nào, Chấn cũng chìa cái danh thiếp ghi rõ ràng: "Phan Chấn - văn sĩ - trợ lý tổng biên tập báo Văn hiến nghìn năm, cơ quan ngôn luận của Viện Văn hiến". Cùng với danh thiếp là cái thẻ nhà báo. Khi giơ thẻ nhà báo, Phan Chấn "tế nhị" chìa góc có gạch chéo màu đỏ về phía khách. Làm việc xong, nếu cần thì Chấn viết một bài báo.

Nhờ trời phú cho cái tư chất thông minh, Chấn viết báo rất nhanh, mỗi bài không quá mười lăm phút, thẳng hoặc bài dài nhất cũng chỉ ba mươi phút... Nhưng trong dịp này, ngày nào Chấn cũng có mặt ở cơ quan với dáng bộ ra vẻ quan trọng rằng không thể thiếu vắng tôi khi cơ quan gặp điều rủi ro. Có khi ngồi lại mười lăm phút. Có khi ba mươi phút. Có khi một tiếng đồng hồ. Gặp người này trao đổi vài câu Gặp người kia trò chuyện dăm ba điều. Đại khái là "Chúng ta phải giữ cái ổn định cho cơ quan để làm cho tờ báo ngày càng khởi sắc". Lựa chiều người đối diện, Chấn đẩy vấn đề đi xa hơn một chút: "Làm báo khó mà tránh khỏi những sơ suất này nọ, nhưng không được phép sai lầm về chính trị". Hoặc đẩy xa hơn một chút nữa: "Người đã non kém về chính trị thì không nên làm báo, càng không nên cầm chịch một tờ báo". Hoặc đẩy xa hơn xa hơn một chút nữa: "Một tờ báo văn hóa vào loại lớn nhất nước không thể cho phép phạm sai lầm lớn về chính trị như thế này"...

Đứng trước mặt Lực, Phan Chan uốn lưỡi rất dẻo "Tao bảo vệ mày đến cùng. Cùng một thể hệ với nhau, tao bảo vệ mày đến cùng. Vào sinh ra tử ở chiến trường bom đạn ác liệt không bảo vệ nhau thì bảo vệ ai. Còn thằng Phan Chấn này thì còn thằng Quách Quyền Lực làm tổng biên tập báo Văn hiến nghìn năm". Sau lời nói ấy, Phan Chấn nổ máy, phóng xe đến nhà ông to này ông to nọ, biện bạch rành rọt: "In Thần tượng, uy tín của tờ báo tụt xuống dưới số không. Muốn phục hồi lại uy tín, động tác đầu tiên là phải thay tổng biên tập". Hoặc là: "Nếu để nguyên tổng biên tập, hàng triệu bạn đọc sẽ nghĩ rằng việc in Thần tượng là hoàn toàn đúng"...

Từ hôm xảy ra vụ "Thần tượng", người Phan Chấn cứ bồn chồn khó tả thế nào ấy. Nằm không yên. Ngồi không yên. Nhiều lúc lóe lên niềm vui rạng rỡ... Cơ hội ngàn năm có một, phải chớp ngay chớp lẹ! Thằng Lực đổ, thì mình chứ còn ai nữa, mình thay nó làm tổng biên tập, chí ít là cũng phó tổng biên tập. Tổng biên tập hay phó tổng biên tập cũng là "đối đời" rồi! Đi đâu cũng đi bằng ô tô. Thời buổi này các lão giám đốc kinh tế ranh ma lắm. Thấy thằng đi xe đạp, các lão ta coi khinh. Thấy thằng đi xe máy, các lão ta hơi nể. Thấy thằng đi ô tô, các lão ta khúm núm, ô tô càng xịn thì càng khúm núm và cái phong bì càng to. À quên, cái phong bì càng nhỏ - Chả là bọn trẻ trong khu tập thể đã hát bài đồng dao mới đó sao: "Cán bộ to ở nhà nhỏ - Cán bộ nhỏ ở nhà to - Cán bộ to đi xe nhỏ - Cán bộ nhỏ đi xe to - Cán bộ nhỏ ôm bồ to - Cán bộ to ôm bồ nhỏ - Cán bộ nhỏ phong bì to - Cán bộ to phong bì nhỏ!". Thời buổi này, làm ăn mày phải sang, càng sang càng dễ xin. Có lần, bỗng dưng cao hứng, Phan Chấn đèo về một két bia và bảo vợ cùng ngồi uống - lần đầu tiên Chấn mang bia về và cùng uống với vợ. Bà vợ đột nhiên thấy chồng chiều chuộng và hoan hỉ với mình, vừa sung sướng vừa nghi ngờ: Chắc là ông chồng mình bị con bồ nhí nào đó nó đá một cú đau, đành bỏ cái kiếp "ăn phở" để về "ăn cơm"? Chấn bật nút chai, không rót ra cốc, mà dốc chai uống ừng ực, rồi đê vợ ra hôn chùn chụt: "Hè tới, em đi nghỉ mát với anh bằng ô tô riêng... Đối đời rồi em ạ... Thương em lận đận mãi vì anh... Anh trả công xứng đáng cho em...". Bà vợ sướng quá, nắm hai tay dấm thùm thụp vào ngực Chấn như được tái diễn đêm tân hôn...

Có một hôm, mồm đang sặc mùi bia rượu, Phan Chấn kéo xềnh xệch Cù Văn Hòn ra quán bia "Lùn Xòm", vào đề ngay:

- Mày là một thứ đồ cổ, một ông đồ siêu gàn. Chúng nó gán cho mày là ông "trùm gàn" ở Hà Nội. Khi đáng yêu thì phải yêu, khi đáng ghét thì phải ghét. Khi đáng tôn thờ thì tôn thờ, khi đáng đánh đổ thì đánh đổ. Phải như vậy mới là con người chân chính. Phải như vậy mới đứng

vùng giữa cõi đời này. Lúc nào mày cũng thụt lại sau là thế nào? Lúc nào mày cũng ứn cho thằng khác lên là thế nào? Mày tưởng thế thì người ta sẽ thương mày. Mày nhầm rồi, ông đồ gàn ơi! Tao hỏi mày, mày nói cụ thể cho tao biết thằng Lực thương mày trong những trường hợp nào? Chẳng có trường hợp nào cả? Nó chỉ lợi dụng cái tính cách hay mũi lòng của mày, lì xì của mày, xuê xoa của mày để nó kiếm chác. Nó là một ông chủ dốt nát và độc ác. Vì dốt nát và độc ác nên nó mới phạm sai lầm tày trời như "Thần tượng". Còn đợi đến cơ hội nào nữa? Cơ hội này mà không tung hê nó đi thì chờ cơ hội nào? Tao khổ vì nó thì ít. Mày chịu khổ nhiều vì nó. Cứ để nó tha hồ làm khổ mãi à? Cù Văn Hòn ơi, mày chẳng ra Phật, mà cũng chẳng ra Thánh, mà cũng chẳng ra ma. Mày là đồ gàn.

Hòn cắn môi. Tay phải chống cằm. Đầu ê ẩm và tưởng chừng như vỏ não bị bọc một lớp nhựa đường. Số phận tờ báo này long đong quá. Cứ thay tổng biên tập xoành xoạch. Rồi tân quan tân chính sách. Tính truyền thống của tờ báo bị đứt đoạn. Chẳng ai bảo quản giữ gìn được tư liệu từ khi xuất bản số một đến nay. Chẳng lẽ Lực vừa làm được mấy năm lại thay ư? Có người nói Lực "đổi mới quá đà" nên mới mắc sai lầm nghiêm trọng. Chẳng phải thế. Lực không đổi mới không bảo thủ, mà chỉ là một người cơ hội, gió chiều nào che chiều ấy. Vậy thì cậu ta không có bản lĩnh sao? Có chứ, rất có bản lĩnh bản lĩnh mãnh liệt hiếm thấy ở một người nào khác: dùng tất cả mọi thứ thủ đoạn để tiến thân? Với vụ "Thần tượng" tày trời này, Lực sẽ dùng thủ đoạn gì để vượt qua? Loại thủ đoạn nào? Kiểu thủ đoạn nào? Thủ đoạn bác học hay thủ đoạn dân dã? Thủ đoạn sang trọng hay thủ đoạn dê hèn?...

Một phờ người. Hòn chỉ ăn qua loa một bát cơm, rồi nằm dài, mở cát xét nghe dân ca. Đối với Hòn, làn điệu dân ca quê hương có giá trị như liều thuốc thư giãn thần kinh...

Cù Văn Hòn đã nhờ Đài phát thanh và truyền hình, nhờ một số nhạc sĩ quen thuộc thu gần mười băng dân ca... Nghe đến hàng chục lần hàng trăm lần, Hòn vẫn mê. Ông cha mình đã đúc kết đầy đủ những bài học luân lí cho con cháu. Văn chương nết đất thông minh tính trời... thông minh là việc trời cho, nhưng nết đất không chỉ thuần là địa lí, mà còn bao hàm tính truyền thống, tính di truyền như một tài sản quý báu ông cha để lại. Hòn võ vẽ làm văn chương phải giữ lấy cái nết đất ấy...

- Cháu chào bác Hòn ạ?

Đang miên man thả lòng mình theo điệu dân ca, Hòn giật mình: thằng Vệ bước vào cửa.

- Cháu vào đây! Chắc là cháu vừa về thăm ông bà. Có khoai lang mang cho bác?

Ông bà tản cư vào vùng tự do, rồi sinh cơ lập nghiệp trong đó từ bấy đến nay. Biết Hòn rất thích món khoai nghệ bẻ ra vàng óng, lần nào về thăm quê, ông bà cũng lược cho Hòn ăn. Mỗi lần thằng Vệ về, thế nào ông bà cũng bảo nó mang khoai cho bác Hòn...

- Thưa bác, không ạ. Cháu có về thăm ông bà đâu ạ. Cháu mà về thì nhất định phải mang khoai cho bác... Cháu muốn hỏi bác một việc khác có được không ạ?

- Cháu cứ nói đi!

- Hừm.

- Cháu cứ nói đi.

- Cháu sợ bác mắng.

- Bác có mắng cháu bao giờ đâu mà cháu lại nói thế...

Thưa bác... cháu nghe bạn cháu ở trường nó bảo bố cháu là phản động... có phải không ạ...

- Nói bậy! Vì sao bạn cháu lại nói thế?

- Chúng nó chuyền tay nhau đọc bài "Thần tượng" rồi nói với nhau "Chỉ có thằng phản động

mới đưa in bài này. Bác ạ, các thầy các cô cũng đọc. Bác ạ, ông bảo vệ trường cháu cũng đọc...
Đọc nhiều lắm...

Hòn tìm cách nói lảng sang chuyện khác:

- Không có đâu? Cháu có hay gửi thư về cho ông bà không? Ông bà cháu năm nay cũng gần tám mươi cả rồi. Hồi bác còn nhỏ, ông bà thương bác lắm, lần nào luộc khoai cũng để dành cho bác mấy củ to, búng vào kêu bốp bộp... Bác thích ăn khoai lắm. Cháu có thích ăn khoai không?

- Cháu chẳng thích ăn khoai. Sáng nào bố mẹ cháu cũng đưa tiền cho cháu ăn một bát phở. Phở Hà Nội ngon bác nhỉ. Phở trong ta chẳng ra gì. Hè năm ngoái cháu về chơi, thèm phở quá, cháu ra quán, chỉ ăn được vài thìa là cháu bỏ. Mà trong ta nóng ời là nóng, máy điều hòa không có, quạt máy không có. Bố mẹ cháu bảo cháu về chơi với ông bà một tháng, cháu chỉ ở được năm hôm là cháu ra...

- Bác tưởng cháu về quê chơi thích hơn chứ?

- Chẳng thích chút nào đâu bác ạ. Mấy đứa bạn hàng xóm thì bắn thủy. Chúng nó chẳng biết chơi cái gì, suốt ngày đi chăn trâu, bắt tôm bắt cá, bùn lấm bê bết, bắn ời là bắn... Cháu ở ngoài này thích hơn. Bố mẹ cháu đi làm suốt ngày, cháu muốn học lúc nào thì học chơi lúc nào thì chơi. Bố cháu bận lắm bác ạ. Không ngày nào ở nhà. Chủ nhật cũng đi. Sớm mai cháu ngủ dậy, bố cháu đã đi rồi. Tối nào cũng khuya mới về. Có khi cả tuần bố cháu mới ăn cơm với mẹ con cháu một bữa...

- Thôi cháu về mà học bài đi... Cháu gắng học cho giỏi...

- Cháu chào bác cháu về ạ...

Thằng Vệ bước được vài bước, quay lại:

- Thừa bác... thế bố cháu không phản động chứ ạ?

- Nói bậy? Cháu đừng nghe chúng nó nói bậy.

Hòn nhìn theo thằng Vệ đi ra cổng với một dáng hồn nhiên, tự nhiên Hòn có cảm giác buồn ngủi... Cách đây chừng dăm năm, bác sĩ khám cho cháu bảo cháu bị một chứng bệnh nan y: teo ngọc hành. Linh Vũ bàn với Lục và Hòn: tuyệt đối giữ bí mật, ngoài ba thằng ra không cho một ai biết, cố chạy chữa cho cháu may ra khỏi, nếu không khỏi thì đến tuổi trưởng thành có con bé nào thương cháu thì cháu cũng có đôi có lứa đỡ tủi thân cháu...

Vợ chồng Lục và Linh Vũ, Hòn giữ kín như bưng chuyện bất hạnh này. Năm năm qua, vợ Lục chạy ngược chạy xuôi lo lắng cho con. Hết ngoài Bắc vào trong Nam. Hết miền xuôi lên miền ngược. Hết Đông y sang Tây y. Đi lễ hết đền này sang chùa khác. Đi cúng hết thầy này sang thầy khác.

Tình cảm của người mẹ đối với con như trời như bể. Lục phó mặc hoàn toàn cho việc của nhà việc con cái, dẫn thân vào con đường giành giật quyền lực, say mê đến mù đầu mù óc bỗng nhiên vấp vào cái "Thần tượng" choáng mày choáng mặt. Đau hơn hoạn. Làm thế nào để vượt được? Làm thế nào để vượt được? Làm thế nào để vượt được?

Lục là người lừng danh trong giới văn hóa về tài nghệ thủ đoạn. Đứng trước một điều nguy khốn, người khác chưa nghĩ ra được một kế đối phó thì trong đầu Lục đã nảy ra hàng chục thủ đoạn. Thủ đoạn bò ra lổm ngổm như đàn rết bò ra từ một góc rừng ẩm ướt. Nhưng keo này thì...

Phan Chấn:

- Trời cũng không cứu được?

Hoàng Bảo:

- Lực biết khiêm tốn làm việc thì người ta còn thương. Nhưng hấn kiêu căng, đố kỵ quá, không ai thương nổi!

Việt Sồ:

- Trên có trời dưới có đất, tao nói không sai! Toi! Toi! Toi! Phên này thì thằng Lực toi!...

Nhưng trời ở đâu? Đất ở đâu? Trời và đất cũng chỉ là vật chất tồn tại ngoài tư duy phi vật chất của con người. Trời và đất đâu có soi thấu được cái góc lòng tối tăm nhất của Lực mà từ nơi đó đàn rết thủ đoạn bất thành linh lổm ngổm bò ra.

Trong những phút bí bức nhất, quẫn bức nhất, khao khát quyền lực nhất, Lực quằn quại và vụt lóe ra tia sáng thủ đoạn đầy tội lỗi: dùng thằng Vệ làm con bài cuối cùng!

Dùng như thế nào? Dùng như thế nào cho có hiệu quả? Dùng như thế nào cho có hiệu quả nhất? Lực lục lọi trong trí nhớ những sách vở đã đọc được, đã học được, gạn ra, moi ra, móc ra, bới ra, để xem cái gì có thể ứng dụng vào phút lâm nguy này. Cùng tắc biến, biến tắc thông. Phải quyết liệt. A, Hàn Tín? Hàn Tín! Hàn Tín! Lực reo lên hai tiếng "Hàn Tín" như một tên tuổi ngời sáng làm vị cứu tinh cho đời mình.

Trong Sử kí Tư Mã Thiên có ghi: "Hoài âm Hầu Hàn Tín là người ở huyện Hoài âm. Khi còn hàn vi, nhà nghèo, tài năng đức hạnh không có gì để được cử làm quan, lại không biết lo việc làm ăn buôn bán. Thường theo người ta ăn bám... Trong số những người hàng thịt ở Hoài âm, có một người trẻ tuổi trêu Tín nói:

- Mày tuy cao lớn lại thích mang đao kiếm, nhưng trong lòng thì nhát thối.

Y làm nhục Tín trước mặt mọi người:

- Tín! Mày đâm chết thì hãy đâm tao, nếu không đâm chết thì luồn dưới háng tao đây.

Thế là Tín nhìn người kia dăm dăm, cúi xuống bò qua háng. Cả chợ cười Tín là nhát gan...".

Thiên hạ có ngờ đâu về sau Hàn Tín trở thành một vị tướng giỏi. Lúc trở về, gặp anh hàng thịt, Hàn Tín nói: "Nhờ anh mà tôi được như ngày nay!". Người đời đánh giá hành động chui qua háng anh hàng thịt là "đại dũng". Hàn Tín còn chịu nhục như vậy, huống hồ là mình?

Lực cũng đã từng bô bô thuyết lí trước cơ quan "chịu ngu vài ngày để thông cả một đời", chẳng lẽ đến lượt mình, mình lại không chịu nhục được vài ba ngày hay sao!

Thế là Lực dùng thằng Vệ làm con bài mở chiến dịch "bò qua háng anh hàng thịt". Chạy ngày thường, chạy chủ nhật. Chạy ngày, chạy đêm. Chạy nắng, chạy mưa. Gõ cửa nhà ông to kia lúc sáng sớm trước khi đi làm. Gõ cửa nhà bà to nọ sau bữa cơm tối... Gõ cửa... gõ cửa... gõ cửa... tất cả cận thần của ông to kia bà to nọ. Và tự hạ mình đến tận đáy. Khóc lóc. Nước mắt dàn dụa. Kêu gào thảm thiết...

"Trong thời gian tôi đọc Thần tượng thì bác sĩ khám cho thằng con tôi, phát hiện bệnh thằng con tôi là bệnh teo ngọc hành... Thằng con duy nhất của tôi bị bệnh teo ngọc hành... Tôi bị ngất đi ngất lại mấy lần... Suốt mấy đêm liền tôi không chợp mắt được! Tôi uống thuốc an thần cũng không chợp mắt được. Trời ơi là trời, thằng con tôi bị bệnh teo ngọc hành... Trời hành hạ tôi trời hành hạ thằng con tôi... Tôi bị hành hạ trong lúc tôi đang đọc Thần tượng... Tôi không còn một chút sáng suốt nào. Đầu óc trở thành cục đá cục đất. Đầu óc tôi nhão nhoẹt như bùn...". Hoặc là chân thành đến tột cùng chân thành: "Tội của tôi đáng bị chu di tam tộc. Tôi có tội lớn với Đảng với Chính phủ với nhân dân. Tôi có tội lớn với Vua Hùng với Bác Hồ...". Hoặc là trước mặt một nữ cán bộ cấp trên, Lực lăn quay ra, đầu tóc bù xù: "Chị Lan ơi, chị là một người phụ nữ một người mẹ, chị sẽ hồn xiêu phách lạc nếu đứa con của chị bị cơn bệnh hiểm nghèo như con tôi... Chị đã là người mẹ của hai đứa con, chị rơi vào số phận như tôi chị còn đứng vững trên đời này được không... Cả nhà tôi như đám tang khi phát hiện ra thằng con tôi bị bệnh teo ngọc hành... Chị Lan ơi, tai vạ thảm khốc giáng xuống đầu tôi. Tôi là thằng bất hạnh nhất trong những người bất hạnh...". Chị Lan cũng lấy mùi soa lau nước mắt. Chị cố nén cơn xúc động, nói: "Tôi... tôi... tôi thông cảm...", rồi chị quay mặt vào tường, đột nhiên chị gục mặt

lên bàn, nấc từng hồi dài, hai vai rung lên... Lực đã có nghệ thuật tuyệt vời cảm hóa được đối phương một cách mãnh liệt, một cách vô cùng hiệu quả. Để chừng nghệ-sĩ-nhân-dân cỡ bự cũng phải gọi Quách Quyền Lực bằng cụ.

Chưa xong, còn cần phải cảm hóa cả cái cơ quan Viện Văn hiến, cả tòa soạn báo "Văn hiến nghìn năm" để không một đứa nào chọc vào mình, quấy rối mình. Phải cảm hóa từ ngoài vào từ trong ra. Không để một kẻ hờ nào. Vòng vây cảm hóa khép kín rìn rịt thì mới vượt qua được cái dốc "Thần tượng" ghê gớm này...

Khác với những cuộc họp trước, hôm nay anh em đến sớm hơn. Ai nấy ngồi im lặng, không nô đùa. Người thì đọc báo. Người thì đọc bản thảo. Người thì đọc thư cộng tác viên. Người thì đút tay vào túi quần, lơ đãng xem tấm ảnh treo trên tường. Người thì mân mê sửa lại cái khay áo...

Lực xách chiếc cặp da đen bước vào, không khí phòng họp càng im lặng - cái im lặng ngột ngạt dường như sắp nổ một trận bão... Hàng chục cặp mắt dõi nhìn Lực mở cặp, rút ra cuốn sổ, rút chiếc bút dạ, đeo kính, ghi ghi chép chép... E hèm... Lực e hèm... Tiếng e hèm vang lên như tiếng sấm giữa cái im lặng tuyệt đối. Mặt anh ta bọt bạc. Má hõm. Mắt hõm. Hai gò má nhô cao. Khi cúi xuống, lồ lộ cái đầu trắng hếu một vạt hói bằng bàn tay. Trong những ngày vật lộn, chống đỡ với "Thần tượng", chắc là tốc độ hói tăng nhanh hơn trước...

Bất thần, Lực đứng dậy:

- Anh Nguyễn Toàn Năng! Anh dừng lại được rồi! Anh giáng họa xuống đầu tôi, xuống đầu tòa soạn. Anh độc ác như thế đủ rồi. Tôi cầu mong anh đừng giáng họa xuống đầu tôi nữa. Anh Nguyễn Toàn Năng ơi là anh Nguyễn Toàn Năng ơi!... Anh bắt tôi lúc tôi gặp lâm nguy?...

Bất thần, giọng Lực khản đặc:

- Cuộc đời tôi trong sáng một lòng trung thành với Đảng, bây giờ tôi bị mang tiếng... phản, phản... không... không... không trung thành với Đảng... là do anh bắt tôi anh Nguyễn Toàn

Năng ời...

Bất thần, nước mắt Lực trào ra:

- Tôi đọc bản thảo "Thần tượng" đúng lúc bác sĩ phát hiện bệnh thẳng con tôi teo ngọc hành... Anh đánh quả rất trúng anh Nguyễn Toàn Năng ời!

Giọng Lực khản hoàn toàn, không thể phát âm được nữa. Anh ta vòng hai tay, gục mặt xuống bàn.

Nhiều người không nhìn Lực mà lại quay nhìn Nguyễn Toàn Năng với cặp mắt trách giận. Máy cô Đào, Chiều, Thuyên... rân rân nước mắt. Một lần nữa, Lực lại thành công mỹ mãn trong việc đổ lỗi cho người khác để mình rút lui về hậu cứ an toàn...

"Tôi đọc bản thảo Thần tượng đúng lúc bác sĩ phát hiện bệnh thẳng con tôi teo ngọc hành...". Đâu phải thế, Lực ời! Bác sĩ đã phát hiện ra bệnh của thẳng Vệ cách đây năm năm kia mà? Hòn cảm thấy ghê lạnh cả sống lưng. Có người bố nào lại nhẫn tâm đem nỗi bất hạnh của con để kê cái ghế ngồi của mình. Hành động này chỉ có thể so sánh với một nhân vật trong lịch sử cổ đại. Ông ta nhờ thầy địa lí tìm đất táng mộ tổ để được trèo lên ghế cao của quyền lực. Thầy địa lí tìm được đất và nói: "Nếu táng vào mảnh đất này thì đời ông sẽ rất vinh quang, nhưng muôn đời con cháu bị nguyên rủa". Không cần may mắn suy nghĩ, ông ta hoan hỉ gật đầu. Mưa lúc nào mát mặt lúc ấy. Đời cua cua máy đời cáy cáy đào...

XIII

11 giờ trưa. Cầu đến các phòng khoa khoảng:

- Đi! Đi! Đi!

Đào hỏi Chiều:

- Ông Cấu bảo đi đâu?

- Không biết.

- Ông Cấu bảo đi đâu vào giờ này?

- Biết thế nào được.

Lúc Cấu quay lại, vẫn thấy Đào và Chiều ngồi cặm cụi làm việc:

- Đi nhanh lên! Mọi người ra cả rồi.

Hai cô vội xếp sổ sách, khóa tủ bàn, cùng đi ra cổng.

Trên xe U oát đã ngồi chật ních: Việt Sồ, Hòn, Lực, Phạm Lương, Chanh, Thuyên, Hoàng Bảo... Chanh đẩy Hòn ra phía cửa xe, lúng liếng con mắt: "Em được ngồi bên cạnh bác Bao...". Chiều giơ tay bịt mồm Chanh: "Tao cấm mày nói bác Bao... Mày trước sau rồi cũng bị vạ mồm...". Chanh vòng hai tay lên ngực, nghiêm chỉnh ngồi thẳng người:

"Em xin lỗi bà chị... Em lỡ mồm... Thầy em chưa lên xe, em nói bác Bao thì đã làm sao...".

Cấu đang đứng ngoài, thò đầu vào xe, lên giọng:

- Đủ chưa?

Chanh đáp ngay:

- Thừa thầy, đủ rồi ạ?

Hôm nay tôi cho đi liên hoan mừng ông Lực tai qua nạn khỏi. Đây là cuộc liên hoan "hòa giải dân tộc".

Việt Sồ nổi càu:

- Cho ăn cái gì thì ăn, chứ "hòa giải dân tộc" cái cóc gì!

Ô tô chạy được một đoạn khá xa, Lực hỏi:

- Thủ trưởng Cầu cho chúng tôi đi đâu bây giờ?

- Thệt chó Quảng Bá!

Lực dùng dùng dấm tay vào thành xe, dấm chân lên sàn xe, hét:

- Dừng lại! Dừng lại! Dừng lại! Dừng lại!

Chẳng ai hiểu đầu đuôi ra làm sao, ngồi im thín thít.

Cô Đào tái mét mặt. Chanh đưa tay quàng ngang hông cô Chiều. Thuyên đưa mắt nhìn người này người kia như muốn hỏi: có việc gì xảy ra?

- Dừng lại! Dừng lại! Dừng lại!

Đấu phanh ô tô. Lực hằm hằm mặt, bước thẳng xuống, đóng cửa một cái sầm... Cầu chạy theo, nắm tay Lực kéo lại:

- Em đùa. Đi đặc sản quán Bò tùng xẻo, chứ không phải đi ăn thịt chó.

Tiếng "chó" cuối câu của Cấu như một gáo xăng đổ vào cơn giận đang sôi lên trong người Lực. Lực rẩy tay một cái rất mạnh làm Cấu suýt ngã sắp xuống mặt đường... Từ ngày bị tai nạn "Thần tượng", tuyệt đối Lực kiêng kị các món ăn mà người ta thường cho là dễ bị xúi quẩy như thịt vịt, mắm tôm, mực, và nhất là thịt chó. Không những không động đũa đến thịt chó, mà Lực còn kị nhắc đến các từ đồng nghĩa như cầy, cún, nai đồng quê, gâu gâu, mợc tồ. Không những kị nhắc đến, mà Lực còn tránh nghe người khác nói những từ ngữ đó.

Bữa trưa nào cô Chanh cũng ra cửa hàng mua cơm mang về tận phòng cho Lực ăn. Chanh biết chọn những món hợp với khẩu vị của thủ trưởng và thường được thủ trưởng khen là "tuyệt vời". Duy có một hôm, không những không được khen là "tuyệt vời", mà còn bị đáp lại bằng vẻ rặt gai gai với lời xỉ vả nặng nề: "Cô định xỏ tôi ạ? Cô muốn hạ bệ tôi ạ? Cô muốn thay tôi làm thủ trưởng ạ?".

Diễn giải điều này thật là đơn giản. Bữa cơm nào cũng quanh đi quẩn lại canh với thịt kho, lườn lợn, đậu rán, thịt gà luộc, thịt lợn luộc, chim quay... với một chai bia "Hà Nội", bữa ấy Chanh thay bằng món thịt lợn giả cầy cho lạ miệng. Chắc hẳn thủ trưởng sẽ ba lần khen "tuyệt vời", có ngờ đâu đến nông nổi thế...

Điều kiêng kị của Lực quả thật có linh nghiệm. Chiều hôm ấy, cuối tháng, người bạn thân vào rủ Lực đi ăn thịt chó. Lực không nói không rằng, bước lên ô tô, giục lái xe phóng thẳng về nhà. Gần một tiếng đồng hồ sau, Lực đang ngồi ăn cơm với vợ con thì bỗng nhiên trên lối về gần nhà, một cành cây to rơi xuống mặt đường làm hai người bị thương. Hú hồn? Nếu ở lại ăn thịt chó, về chậm một tiếng thì đã bị cành cây này rơi đúng đỉnh đầu?... Ấy thế mà trưa nay Cấu lại mời Lực đi ăn thịt chó Quảng Bá? Cấu cũng thừa biết Lực đã kiêng kị tuyệt đối lâu nay, định đùa một chút cho vui. Dè đâu Lực nổi khùng nổi giận.

- Thôi, ta đi! Lão ấy không đi thì ta đi. Tính lão ấy cũng hâm hấp ấy mà - Cấu giục Đẩu nổ máy - Vợ con cũng không chịu được tính lão ta, huống chi người ngoài.

Việt Sồ chỉ tay vào mặt Cấu:

- Sao mà biết vợ con hần không chịu được hần?

- Việc gì của nhà lão ấy mà tôi lại không biết. Ngày nào cũng đi lễ đình lễ chùa, rồi lên đồng lần này lượt khác mà lão ta cũng không đi theo thần theo phật được.

- Trên có trời dưới có đất, tao nói không sai, chẳng thà không biết thì thôi, chứ biết phép thần phép phật mà cứ dối thần dối phật thì sẽ bị quả báo. Tao đây nghiên cứu hàng chông sách về thần học phật học, tao hiểu rõ thế giới tâm linh gấp trăm lần thằng Lực. Cái tâm cái đức mà tối tăm thì có lên đồng lên cốt hàng triệu lần thần phật cũng không soi sáng được. Thằng Lực có thể lừa được mà lừa được tao, lừa được thằng Hòn, ông Hoàng Bảo, thằng Phạm Lương, lừa được cô Thuyền cô Chiều cô Đào cô Chanh; chứ lừa thần phật ấy à... Hãy đợi đấy? Ngày nào mà cũng bám lấy thằng Lực thì phải nói cho thằng Lực nó biết thế. Mà nói với nó là thằng Việt Sồ, thằng Việt Sồ này này, thằng Việt Sồ nghiên cứu hết các sách thần học phật học. Chứ nó chỉ mới hiểu thần học, phật học bằng cái móng tay thằng Việt Sồ, đừng có ti toe bịp người này người kia. To gan mà bịp thần bịp phật thì hãy đợi đấy, hãy đợi đấy. Nó không theo một học thuyết nào về Thần học, Phật học; mà nó hành động theo bản thân nó, bản thân thằng Quách Quyền Lực. Đáng lẽ ngành tâm lý học phải lập ra một khoa gọi là khoa "Quách Quyền Lực học" chuyên nghiên cứu về thằng này. Nó là một hiện tượng kì lạ mà tao chưa được chứng kiến trong đời tao.

Phan Chấn vê vê sợi tóc xoắn trên trán:

- Tao phong mà chức chủ nhiệm khoa "Quách Quyền Lực học", mà thì được phong học vị "nhà Quách Quyền Lực học", mà có nhận không?

- Tao nhận ngay?

Mọi người vỗ tay, cười hể hả:

- Hoan hô nhà "Quách Quyền Lực học"...

- Từ nay ta gọi Việt Sồ là nhà "Quách Quyền Lực học".

Ở quán nhậu "Lùn Xồm" đã say khướt rồi, Lực vẫn tỏ ra mình là "dân chơi" không kém ai, nốc hết cốc bia này đến cốc bia khác.

- Trăm phần trăm đi!

- Trăm phần trăm đi!

- Trăm phần trăm đi!

Lâu nay Lực bị mang tiếng là "quan cách". Quan cách ư? Ta vẫn là nghệ sĩ chính cống trăm phần trăm. Để chứng tỏ điều này, Lực tự điều chỉnh mình bằng cách chơi với các "nghệ sĩ Chí Phèo". Không những chơi mà còn gây thiện cảm đặc biệt với các Chí Phèo để được các Chí Phèo yêu mến. Lúc đầu, Lực nghĩ thầm, đây chỉ là sách lược; nhưng rồi lâu ngày Lực nhận thấy quả là đắc dụng và trở thành một chính sách dùng người của Lực. Chí Phèo dám nói những câu xô bồ mà người khác không dám nói. Chí Phèo dám làm những việc thất nhân tâm mà người khác không dám làm. Khi cần, mình dùng Chí Phèo làm lá chắn cho mình hoặc dùng làm mũi tên bắn vào người khác. Còn những người tốt ư? Những người đứng đắn ư? Tôi vẫn quý mến và kính trọng các ngài, tôi vẫn dùng các ngài khi tôi thấy cần thiết. Nhưng giữa thời buổi này, lắm lúc các ngài trở thành vô tích sự. Cơ quan gặp việc gì lộn xộn chẳng đâu vào đâu, các ngài sĩ diện, các ngài tự trọng, các ngài ngồi im; còn những Chí Phèo của tôi thì to tiếng nói át đi, xồn xồn ủng hộ tôi, thế là tôi thắng. Những lúc đó, các ngài giúp ích gì cho tôi? Vậy thì đối với Chí Phèo, tôi phải có chế độ ưu đãi đối với họ, gần gũi họ, thân tình với họ. Cứ nói toạc móng heo ra rằng, trong thời buổi này, dường như hai loại người có quyền lực nhất, hoặc là nhiều tiền, hoặc là Chí Phèo...

- Trăm phần trăm đi!

- Trăm phần trăm đi!

- Trăm phần trăm đi!

Giữa quán nhậu, Lực cũng "trăm phần trăm" như ai, cũng hét to như ai, cũng lão đảo say như ai, cũng ngã vào ông bạn này cũng nghiêng vào ông bạn kia, cũng cười khà khà như ai. Các nghệ sĩ Chí Phèo khoái trá, thấy ông Lực đích thị là "người của mình". Ông Lực không có chút quan quách gì cả? Thằng nào nói ông Lực quan quách tức là nó có ý đồ xấu muốn hạ uy thế của ông ta... Sự hòa nhập của Lực thật là tuyệt, tuyệt, tuyệt, tuyệt diệu, tuyệt vời. Chẳng khác gì một chính khách nọ, sức khỏe hom hem, râu tóc bạc phơ, lại bị bệnh đau tim, khi tranh cử tổng thống cũng lên sân khấu nhảy múa với các cô diễn viên mười chín hai mươi. Khán giả càng hoan hô ngài càng rần sức nhảy và càng rần sức nặn ra những nụ cười. Trông ngài thật là tội nghiệp. Ngài cười, nụ cười tình nở giữa gương mặt già nua giống như giọt nắng hoàng hôn đậu trên lùm cây trinh nữ... Năm tháng trôi qua, dẫu còn ngăn ngủi, Lực lãnh đạo một cơ quan văn hóa văn nghệ mà đã tu dưỡng nhanh chóng để có phong cách sống như một nhà chính trị lão luyện. Điều mọi người dễ nhận thấy là Lực có tài nghệ phân thân để nhập vai rất đạt vào tất cả mọi trường hợp. Gặp quan lớn, Lực đỉnh đạc là một chính khách. Gặp Chí Phèo, Lực tỏ ra rất bụi. Gặp người đối mới, Lực nói giọng đối mới. Gặp người bảo thủ, Lực nói giọng bảo thủ. Người nào cũng thấy cái lão này hợp kênh với mình... Có thể trong tích tắc trước Lực cười hớn hở thì tích tắc sau Lực khóc bi lụy; tích tắc trước Lực ngợi ca ông A thì tích tắc sau Lực chửi bới ông A...

- Trăm phần trăm đi!

- Trăm phần trăm đi!

- Trăm phần trăm đi!

Sau cuộc "trăm phần trăm" với các bạn Chí Phèo kéo dài gần ba tiếng đồng hồ, Lực về đến nhà đã hơn một giờ sáng. Dừng ô tô trước cổng, Đấu dìu Lực vào giường. Chẳng rửa ráy gì, Lực nằm lăn quay trên đồng chăn. Nhưng chỉ mười lăm phút sau, cái điểm thức trong vỏ não báo cho Lực biết: có một việc hệ trọng mà Lực chưa làm. Lực lơ mơ cố nhớ ra, việc gì nhỉ? Việc gì nhỉ? Việc gì nhỉ? A, sám hối! Sám hối! Sám hối!

Tháng trước, Lực lặn lội lên Sơn La tìm ông thầy tướng. Nghe đâu ông này là con một cụ đồ quê Hà Tĩnh. Hồi cải cách ruộng đất, cụ bị quy là địa chủ. Sau khi ở tù ra, cụ mang cả gia đình lên Sơn La theo người em vốn là Vệ quốc đoàn về đó mở nông trường. Lúc rời quê, vốn vịn trong tay cụ chỉ có chồng sách chữ nho. Trong số sách đó, có mấy cuốn về tử vi về tướng số. Mặc dầu chính quyền cấm tiệt các thứ "mê tín dị đoan" vớ vẩn này, cụ vẫn ngày ngày nghiền ngẫm, nghiền cứu và truyền lại cho con. Cụ nói: "Con ạ, đã là chữ của thánh hiền thì phải trọng. Người ta có hà khắc để diệt chữ của thánh hiền thì cũng đến lúc người ta hối cải. Con phải học. Đời con chưa được dùng thì đời cháu đời chắt dùng...". Chẳng cần đợi đến đời cháu đời chắt, người con trai của cụ tới lúc tóc bạc râu dài đã phải dùng chồng sách nho ấy để giúp ích cho thiên hạ...

Mặc dầu mùa mưa, đường lên Tây Bắc sạt lở dễ gây nguy hiểm, Lực vẫn bảo Đấu lái xe lên nông trường. Lấy danh nghĩa một nhà báo, Lực gặp ông giám đốc và nhờ ông ta hướng dẫn tìm về đội bốn. Ông giám đốc nói: "Đường vào đó rất lầy lội, ô tô không đi được. Chúng tôi đi cũng đã vất vả lắm, huống hồ anh là người Hà Nội...". Lực kiên quyết: "Tôi là nhà báo. Tôi đã vào sinh ra tử với bom đạn ác liệt. Chẳng lẽ trong thời bình, tôi chùn bước trước khó khăn bùn lầy, đèo cao, rừng rậm, thử hỏi tôi còn xứng đáng là nhà báo nữa không? Tôi còn xứng đáng là đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam nữa không?... Chuyện đồn đại hư thực như thế nào, người đảng viên không có quyền nghe ngóng từ xa, mà phải đến tận nơi để tìm hiểu để chứng kiến để khám phá. Như thế mới đúng là người đảng viên Đảng Cộng sản...". Nghe giọng nói đanh thép của Lực, ông giám đốc không dám từ nan, cử người dẫn Lực lội đường lầy đất đỏ, lội suối trèo đèo, tìm đến tận nhà thầy tướng nằm quanh vắng dưới chân núi. Người tới nhờ xem tướng chờ chực khá đông, nhưng nghe nói có nhà báo từ Hà Nội lặn lội lên giữa mùa mưa, ông đành cáo lỗi mọi người để tiếp nhà báo trước.

Thầy tướng chừng bảy mươi tuổi, dáng người nho nhã, không đeo kính dâm, mắt vẫn tinh tường, giọng nói trọt trẹ. Sau khi hỏi những điều cần thiết như ngày tháng năm sinh, xem tướng

mạo..., thầy vừa nhìn chăm chăm lên mặt Lực vừa mân mê ngón tay trên cuốn vở giấy bản viết chữ nho... im lặng...

"À quên...", Lực chợt nhớ... hơi giật mình... rút năm trăm nghìn đồng đặt trên cuốn vở. Từ xưa đến nay, chẳng có ai đi xem tướng mà đưa nhiều tiền như thế. Gần mười năm rồi, Lực đã thành công với kế sách "phóng tiền tiền thu nhân tâm", thì chắc hẳn đối với thánh thần cũng vậy - "phóng tiền tài thu thánh thần tâm". Thầy tướng xua tay, không nhận.

- Thừa thầy, đây là tấm lòng của con đối với thánh thần.

Thầy tướng lại xua tay.

- Đây là tấm lòng của con đối với thánh thần chứ không chỉ riêng đối với thầy.

Thầy tướng lại xua tay:

- Thánh thần cũng không nhận, anh cầm lấy...

Im lặng... Thầy tướng khẽ nhếch mép, tay vuốt râu cằm... Trống ngực Lực đập thình thình... "Hèm... vừa rồi anh có làm điều gì không phải đối với các vị thánh?". Ngực Lực nóng ran như muốn vỡ ra. Trúng quá! Trúng quá!... Những lời thầy nói tiếp theo, Lực nghe câu được câu chẳng. Hai lỗ tai ù ù như cối xay... Chờ cho thầy nói xong Lực mới giữ được bình tĩnh, và cũng chỉ mong đến phút ấy để được hỏi một câu:

- Thừa thầy, bây giờ con phải làm gì để tạ lỗi các vị thánh?

- Hèm...

Thầy tướng lại vuốt râu cằm, giọng nói nhỏ và dễ nghe.

- Phải sám hối.

- Sám hối như thế nào ạ?

- Hèm... Anh chờ tôi nói...

Lúc này thì Lực rất tỉnh táo để nuốt lấy từng tiếng của thầy. Thầy dặn: trước khi đi ngủ và sớm mai ngủ dậy, phải sám hối. Ngồi im lặng một mình, suy nghĩ cho thấu tâm thấu trí những lỗi lầm của mình đối với các thánh, tự giày vò mình, tự xỉ vả mình để cho cái ngu tâm chuyển thành cái minh tâm... Sáng mai ngủ dậy, phải sám hối trước khi đặt chân xuống đất. Trước lần sám hối ban đêm, không nên ăn uống những thứ ô trọc như thịt chó, thịt dê, bia, rượu...

Chừng một tháng rồi, Lực làm đúng phẫm phấp những lời thầy tướng dặn. Riêng đêm nay, phải hòa mình với các bạn Chí Phèo, Lực nhỡ uống quá nhiều bia... Nhưng, yên chí, Lực đã có cách. Về mặt này thì Lực rất có nghị lực.

Mặc dầu đã hơn một giờ sáng, Lực vẫn không thấy buồn ngủ, thức tiếp đến hơn hai giờ.

Đêm thanh tịnh. Trời đầy sao. Lực đứng giữa sân, ngửa mặt lên giữa không trung bao la, thở ra từng hơi dài để thải bớt cái khí ô trọc của bia. Lực tự nhận thấy những luồng khí nồng nồng khé khé chua chua xô nhau phun ra từ miệng mình. Khoảng mười phút, Lực chuyển chỗ, thở khí công, thăng bằng cơ thể. Rồi lại chuyển chỗ, ngửa mặt, thở ra từng hơi dài. Thỉnh thoảng Lực "hà..." một tiếng thật mạnh làm cho con chó giật mình sủa hoảng lên. Cuối cùng Lực đi vòng quanh sân, thót bụng xẹp lại, dồn hơi lên ngực, rồi dồn ra cổ họng... Hầu như cái khí ô trọc đã được thải hết, Lực cảm thấy người nhẹ bẫng, thoải mái lạ thường, từ từ đi vào nhà...

Lực nhẹ nhàng bước lên giường, ngồi xếp bằng, thả tâm trí vào cõi vô định. Sám hối!

Đêm ba mươi tết. Đêm cuối năm. Đã cuối năm rồi mà cái hạn năm qua vẫn chưa giải được. Cách đây mấy hôm, trong giấc ngủ, Lục gặp một cơn ác mộng kinh hoàng.

Hôm ấy, sau giờ làm việc buổi chiều, Lục không rẽ chơi một người bạn nào và cũng không đến yết kiến một vị cấp trên nào. Hoàn toàn dành thì giờ để đi lễ chùa. Chỉ đi lễ chùa và đi lễ chùa. Không pha tạp một chuyện trần thế nào khác. Cơ thể hoàn toàn trong suốt. Tâm thế hoàn toàn trong suốt. Trong suốt trong hương khói cửa thiền. Trong suốt trong thế giới tâm linh.

Và chính đêm hôm ấy, Lục ngủ ngon lành, nằm là ngủ ngay. Các vị thánh bị bôi xấu trong truyện ngắn "Thần tượng" hiện về với gương mặt đôn hậu và vị tha.

Đức thánh Trần cởi chiếc áo giáp và hạ gươm xuống, mặc bộ quần áo nâu bạc màu nước biển mà các vị bô lão trước đây thường mặc đi đánh cá ở vùng Thủy Nguyên. Thánh ngồi ăn cơm cà trong "bữa cơm quá lộ" trở về thăm lại chiến trường Bạch Đằng, ngồi giữa các bô lão, cười nói ồm ồm như sóng biển. Đức thánh Trần đây ư? Chẳng khác gì một ngư dân. Có phải đây đích thực là Đức thánh Trần?... Lục đem lòng nghi ngờ. Nếu trở về thăm chiến trường cũ thì Đức thánh phải đi voi đi kiệu và có hàng đàn lính hộ vệ, tiền hô hậu ủng. Nếu trở về thăm giữa thời buổi hiện đại này thì phải đi ô tô hạng xịn của Nhật Bản chứ? Mà phải loại ô tô đặc biệt đạn bắn không thủng, xăng đốt không cháy. Lúc ngồi uống rượu với các bô lão, phải vòng trong vòng ngoài lính cầm gươm bảo vệ. Rượu và thức nhắm của Đức thánh phải do một người lính cận vệ mang ra để bảo đảm tuyệt đối an toàn tính mạng... Có sao Đức thánh cũng uống rượu chung với các bô lão do dân làng đem ra? Có sao Đức thánh cũng ăn cà muối do dân làng đem ra? Nhỡ ra, trong rượu ấy, trong cà ấy, có thuốc độc thì sao? Hơn nữa, sao Đức thánh lại nhắm rượu với cà muối? Thức nhắm phải là một thứ sơn hào hải vị có tẩm sâm Cao Ly thì mới bảo đảm sức khỏe cho "lãnh tụ"... Lục đem lòng nghi ngờ. Đến cái giọng cười của Đức thánh cũng không khác gì giọng cười của các bô lão? Vô lí? Đã ở trong Hoàng triều bao nhiêu năm, rồng chầu phượng múa, được vua phong là "Hưng Đạo đại vương" thì ắt tiếng nói phải cao sang hơn, tiếng cười phải khệnh khạng hơn. Có sao giọng nói cười chẳng khác gì một lão ngư? Vô lí! Vô lí? Vô lí? Chắc hẳn đây không phải là Đức thánh Trần, mà là một gã Chí Phèo nào đến thử lòng tốt của ta?...

Dự xong "bữa cơm quá lộ" với các bô lão vùng Thủy Nguyên, Đức thánh Trần đứng dậy. Lập

tức một đoàn quân hộ vệ hiện ra, giương cao cờ "Trần" rầm rập trở về kinh thành... Đúng rồi, đúng rồi, đúng là Đức thánh Trần.

Lực co rúm người, ngồi nấp vào bụi cây bên vệ đường, run như cây sậy. Bụi cây không rậm rạp, mà thưa thớt những nhành hoa cắt lộn cắt chóc. Lực cúi đầu vào bụi như đà điều cúi đầu vào cát.

Đức thánh thấy có hiện tượng lạ, đến gần. Lực rạp người xuống đất, lạy như tế sao. Đức thánh mỉm cười, giơ tay nâng Lực dậy:

- Con là Quách Quyền Lực phải không?

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

- Con đã bôi xấu ta trong truyện ngắn "Thần tượng" phải không?

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

- Vừa rồi con nhầm tưởng ta là một ngư dân nên có ý coi thường ta phải không?

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

Trong bàn dân thiên hạ, từ vua cho đến dân thường, con đều phải coi trọng, nghe không?

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

- Không có dân thì làm sao mà có vua có nước.

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

- Con phải lo tu thân tích đức, sống thành thật với mọi người, nghe không?

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

- Con có muốn tiếp tục làm thủ trưởng cơ quan Văn hiến sang trọng nữa không?

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

- Con không được kiêu căng, không được đổ kị, học hỏi và thành thật cộng tác với mọi người xung quanh mình... Ta cho con vẫn được tiếp tục làm thủ trưởng.

- Dạ dạ dạ dạ dạ...

Lực lú lú, không nói được câu nào. Đức thánh Trần biến mất. Lực tỉnh dậy. Sướng quá. Sướng quá. Sướng quá. Mình vẫn được tiếp tục làm thủ trưởng. Những thằng âm mưu lật đổ mình, phen này sẽ biết tay. Tao sẽ trừng trị chúng mày đến nơi đến chốn.

Uống hai viên xêđuxen. Ngủ ngon lành. Ròng rã mấy tháng nay, Lực mới được một giấc ngủ ngon. Thánh đã cho tiếp tục làm thủ trưởng, phải ngủ ngon để tự thưởng cho mình. Lúc này mà không ngủ ngon giấc thì còn lúc nào nữa. Ngủ đăm đuối. Ngủ mê mệt. Ngủ như chết.

Trong cơn mê, Lực thấy rôn rột ở hai bàn chân. Rồi ống chân, bắp chân. Rồi đầu gối. Rồi đùi. Rôn rột. Rụn rút. Nhoi nhói... Rồi đau điếng như có ai cầm lưỡi cưa cưa ngang cưa dọc. Lực giơ chân, không giơ được. Vùng chạy, không chạy được... Ôi trời ơi là trời, mỗi! Mỗi! Mỗi! Mỗi! Hàng ngàn con mỗi hàng vạn con mỗi từ dưới chân lúc nhúc bò lên tranh nhau rút thịt rút xương hai cái chân. Rút hết thịt, chúng tranh giành kéo những sợi gân như trẻ con kéo co, kéo căng ra cho đến lúc gân đứt một cái "phụt". Gân đứt đôi và cuộn cong hai phía. Một con đục thủng xương, chui vào trong ống. Hàng ngàn con khác chui vào theo, bò vào phía trên, bò vào phía dưới. Chỉ trong giây lát, chúng xoi tuỷ sạch sành sanh. Hết tuỷ, chúng gặm xương. Rào rào

tiếng mỗi gặm xương. Vụn xương rơi trắng cả một vạt đất...

"Ôi? Cứu tôi với? ", Lực muốn hét lên nhưng không hét được, muốn chạy nhưng không chạy được. "Cứu tôi với!...", Lực cố dồn hết sức lực để thốt thành tiếng. Đùng một phát, Lực chồm dậy. mồ hôi ướt đầm như tắm. Động tác đầu tiên là sờ hai chân: chân vẫn còn nguyên. Có thật chân mình vẫn còn nguyên? Lực sờ từ đùi đến đầu gối đến bắp chân đến ống chân, mu bàn chân, gan bàn chân, mười ngón chân. Còn đủ cả. Có thật chân mình còn đủ các bộ phận?... Tay quờ đầu giường tìm kiếm đèn pin, Lực soi vào chân, soi từ trên xuống, soi từ dưới lên, soi phía sau bắp, soi phía trước gối. Hai tay run lẩy bẩy, điểm sáng của đèn pin cũng run lên. Còn đủ cả. Có thật chân mình còn đủ các bộ phận?... Chưa hoàn toàn tin vào mắt mình, Lực thả hai chân xuống đất và đứng dậy đi vài bước. A, vẫn đứng được... A, vẫn đi được...

Cơn ác mộng qua rồi. Lực tự giải mộng. Tại sao lại có cơn ác mộng khủng khiếp đến thế? Từ khi in "Thần tượng" đến nay, không một ngôi chùa ngôi đình nào ở Hà Nội mà mình không đi lễ. Đến làm việc hoặc họp hành ở một địa phương nào, hễ có đình chùa gần đó mình đều vào lễ... Có sao lại có cơn ác mộng này?

Một lần, đi tham quan khu di tích Lam Sơn, Lực thắp hương khẩn vái xin các Ngài một hòn đá đem về thờ để tỏ lòng tôn kính các Ngài. Nhưng khi về nghỉ ở khách sạn Thanh Hóa, ông bảo vệ cho biết: đã có người lấy đá ở đó đem về, chỉ ít lâu sau gia đình bị lụn bại. Lập tức ngay giữa nửa đêm, Lực đi ô tô vượt trên ba mươi kilomet, đến Lam Sơn, trả lại hòn đá đúng ở vị trí cũ... Đã cẩn thận đến mức ấy, có sao lại có cơn ác mộng này?

Lực lục lợi, xới tung mọi góc ngách trong trí nhớ, mọi xó xỉnh trong trí nhớ: có lúc nào mình vô lễ với thần thánh? Có lúc nào mình biểu lộ thái độ hỗn hào với thần thánh? Có lúc nào mình sơ ý tỏ ra không vâng lời thần thánh?... Hay là... hay là... Lúc mình rúc đầu vào khóm cây cút lợn cút chó, chống dít về phía Đức thánh Trần?... Hay là... hay là... khi Đức thánh báo cho mình vẫn được tiếp tục làm thủ trưởng, mình thoáng có ý nghĩ chưa đỡ ông nghề đã đe hàng tổng: "Những thằng nào âm mưu lật đổ mình, phen này sẽ biết tay. Tao sẽ trừng trị chúng mày đến nơi đến chốn".

Dẫu sao thì có phút giây nào đó các vị Thánh không vừa lòng với mình nên mới có cơn ác

mộng ấy. Vậy cơn ác mộng ấy giải mộng ra là thế nào?... Mỗi ăn mất chân, tức là không đi được, tức là phải ngồi một chỗ, tức là... bị tù... bị vào Hỏa Lò... Bị tù! Bị tù? Bị tù! Bị tù?

Bằng bất kì mọi giá để thoát ra cảnh tù tội. Bằng bất kì mọi giá để nắm lấy cái chức thủ trưởng cơ quan Văn hiến. Vừa phải tiếp tục dùng kế "Hàn Tín bò qua hàng anh hàng thịt" vừa phải đi lễ tạ tội thánh thần.

Hình thức tạ tội cao nhất là đội bát hương.

Giờ phút thiêng liêng nhất đội bát hương là đêm ba mươi tết, trước lúc giao thừa, trước khi sang năm mới. Dĩ nhiên là lễ vật phải tốn kém hơn. Nguyên cái khoản tiền trao cho thầy cúng phải tốn kém gấp trăm lần. Đáng lẽ thầy ở nhà sum họp với gia đình, sắm sanh mâm cỗ cúng giao thừa, thì thầy phải đi lễ ở nhà khác, thầy thu nhiều tiền hơn là lễ đương nhiên... Nhưng đối với Lực, điều đó không quan trọng. Trên trần thế, Lực đã từng thắng bởi kế sách "phóng tiền tài thu nhân tâm", thì trong cõi tâm linh cũng vậy thôi - "phóng tiền tài thu thần linh tâm". Đầu xuân năm ngoái, đi lễ đền thờ Bà Chúa Kho, Lực đặt lễ cao nhất là năm trăm nghìn. Vét sạch tiền trong túi, không còn tiền đi xe ôm, đành nhờ người lái xe đưa về tận nhà mới lấy tiền trong tủ bàn để trả. Quả thật, suốt cả năm, Lực được rất nhiều lộc...

Mới có mấy hôm mà người Lực gầy xẹp đi, tụt gần năm kilôgam. Liệu còn đủ sức khỏe ngồi bất động hàng tiếng đồng hồ để đội bát hương? Chẳng phải lo, Lực có thừa nghị lực để đáp ứng tất cả những gì mà Lực cho rằng những điều đó thần linh đòi hỏi.

Từ tám giờ tối, cổng sắt khóa chặt hai ổ khóa. Bà con láng giềng biết Lực rất kỹ tính và rất nghiêm ngặt về tín ngưỡng, nghiêm ngặt đến quái dị, hễ thấy cổng có hai ổ khóa là không gọi người nhà ra mở cổng.

Vợ con sang phòng khác. Nhưng bà vợ thấy chồng mấy hôm nay sức khỏe sa sút, sợ không chịu đựng nổi bát hương trên đầu trong cơn khủng hoảng thần hồn nát thần tính, bảo thằng Vệ thỉnh thoảng "ngó xem bố có làm sao không?".

Vâng lời mẹ, thằng Vệ ló nửa cái đầu sau cánh cửa, rồi lại thụt vào, rồi lại ló ra, rồi lại thụt vào như con chuột sau bồ thóc Thấy bố làm cái việc lạ lạ, hay hay, nó ló ra liên tục, chứ không phải là "thỉnh thoảng" như mẹ nó dặn. Bố ngồi thẳng đờ như cái cột gỗ, không động đậy, không nhúc nhích. Hai con muỗi đốt trên mu bàn tay bố cũng không xua. Mắt bố mở to, chốc chốc lại lim dim, rồi nhắm nghiền lại, rồi mở to, rồi nhắm lại. Hai tay đỡ cái mâm đặt bát hương. Hương cháy đỏ trên đầu bố gần giống như cái đài người ta châm lửa khai mạc các cuộc đại hội thể dục thể thao. Hay nhỉ? Lạ nhỉ? Nhỡ ra - thằng Vệ nghĩ - tay bố tê không giữ nổi cái mâm thì nguy to, bát hương rơi xuống cháy quần áo, bỏng da bỏng thịt, thì gia đình ăn tết mất vui.

Thằng Vệ chẳng để ý gì ông thầy cúng lầm rầm khấn vái, mà chỉ chăm chăm nhìn bố, chú mục vào bố. Lúc đầu nó còn thò ra thụt vào, về sau nó áp nửa mặt vào cánh cửa, nửa mặt để hở ra ngoài, theo dõi cái động tác kì lạ của bố, không chớp mắt.

Lực "e hèm" một tiếng rất khẽ. Thằng Vệ không nghe; nhưng mẹ nó nghe được, nghĩ bụng chồng "e hèm" để cảnh cáo con cứ thò ra thụt vào sau cánh cửa, bèn túm lưng áo thằng Vệ kéo mạnh. Vệ giật nảy mình "tiên sư đứa nào!", quay lại, thì ra mẹ nó:

- Con xin lỗi mẹ.

- Con vào đây ngồi với mẹ để bố lễ thần lễ thánh.

Ngồi im được dăm ba phút, thằng Vệ lại lò dò ghé mắt xem. Bố tài thật. Bố không ngửa. Bố không gãi. Bố bất động tuyệt đối như ông Phật trong chùa.

Bát hương vẫn cháy đỏ đều đều. Nén nào cũng tàn cong xoắn tít như lò xo. Bất giác thằng Vệ reo lên:

- Tàn hương cong lắm mẹ ạ?.

Mẹ nó tỏ thái độ rất bức tức. Nhưng tiếng reo vô ý của nó lại là tín hiệu vui mừng chuyển đến cho Lực. A... tàn hương cong... tàn hương cong... tàn hương cong... Thần thánh vừa lòng

với thái độ chân thành của mình... Lực cảm thấy người nhẹ bẫng như bay vào một cõi giới siêu linh... Dẫn thân... dẫn thân... và tự dưng ải để sám hối... Dò dẫm quanh co qua những nơi nguy hiểm, rùng rợn... Lách qua một quãng dài tua tủa những chùm gai bồ kết nhọn hoắt đâm vào da thịt tứa máu... Bước qua lối hẻm chông chênh vách núi rải dày mảnh chai, Lực nghiêng rặng, bàn chân bị đâm nát... Trước mặt là lửa, ngọn lửa hung dữ như lưỡi quỷ liếm trên mặt đất Lửa cháy dài dăm đường, hắt lên những hình thù quái dị... Lực nhắm mắt, nhắm nghiền mắt, nhắm tịt mi mắt... bước.. bước... bàn chân cháy xèo xèo... Qua dăm lửa là tới cõi giới khác, tối như hũ nút. Tối bùng bít. Tối mênh mông. Đen kìn kịt. Rợn lẫm... Cũng phải liều mà dẫn tới, mà chui qua.

Bóng tối dày đặc và dường như có sức nặng đè lên đầu, dường như có sức mạnh ma quái bóp lấy cổ. Ôi, nghẹt thở quá, nghẹt thở quá... Qua khỏi hang tối rồi, ánh sáng đường đột lóe lên chan hòa, rực rỡ màu sắc. Đã được gặp Đấng Toàn năng... Thân thể Lực dường như hoàn toàn tan loãng trong cõi siêu linh huyền bí vô cùng thánh thiện...

XIV

Quách Quyền Lực đang cầm chiếc điện thoại di động nói chuyện với một ông cán bộ cấp cao đi công tác tận trong thành phố Hồ Chí Minh, cô Thiện đột ngột vào. Và Lực cũng đột ngột vờ hoảng hốt, ẩy hai bàn chân xuống sàn nhà, chiếc ghế có bánh xe lăn dạt vào góc phòng. Từ trong góc phòng thiếu ánh sáng, Lực giơ bàn tay xua xua ra hiệu: Tôi đang bận nói điện thoại, cô hãy chờ tôi ở phòng ngoài.

Thiện quay ra, cau mày khó chịu. Ông ta đối xử với mình như một con hủi. Ông ta làm như mình bao giờ cũng muốn vồ lấy ông ta để cho ông ta mất thể diện... Trước đây, trước mặt đông người, để tỏ ra mình không mấy may yêu cô Thiện như mọi người đồn đại, Lực đã có những cử chỉ những lời nói làm cho Thiện tự ái. Gớm, ngọc ngà quý báu gì mà mình phải xoắn với ông ta. Chẳng qua mình là cấp dưới thì thỉnh thoảng mình phải gặp trao đổi công việc Đã chán những cuộc gặp riêng rồi. Mấy tháng nay lại càng phải gặp nhiều vì Lực bắt tất cả biên tập viên phải làm việc trực tiếp với ông ta. Không được qua một khâu trung gian trưởng ban phó ban nào. Để phòng triệt để những đứa phản mình, nhỡ ra chúng nó cài vào một câu xỏ xiên Đảng xỏ xiên

lãnh tụ thì mình toi hoàn toàn, không còn chút hi vọng nào cứu vớt được.

Thiện ra ngoài, Lực lại đẩy chân cho cái ghế lăn đến bàn. Lực lục tìm tài liệu, đọc qua điện thoại. Chốc chốc cái ghế lại lăn từ góc này đến góc kia, Lực xới lật chồng giấy này chồng giấy nọ. Thằng Cầu có nhiều cái rất "được" với Lực, biết sắm sanh những dụng cụ mà Lực cần. Riêng cái ghế có bánh xe lăn này quả là vô cùng tiện lợi. Giá lúc này Thiện vào đột ngột, ghế không lăn được nhanh chóng để cách li ngay lập tức, thì Lực biết ứng xử thế nào? Đành phải ngồi ì ra đấy hoặc đứng dậy là cùng. Ngồi hay đứng thì cự li cách cô Thiện chẳng bao xa...

Tay cứ cầm máy điện thoại di động ghé sát mồm và sát tai. Cái ghế không chịu đứng yên chỗ nào quá năm phút. Hoặc là ghế lăn đến chỗ tìm tài liệu. Hoặc là ghế lăn vu vơ để giải tỏa bí bức trong người. Giữa những ngày sóng gió "Thần tượng", cái ghế càng thường xuyên chuyển động như cánh bèo trên mặt nước. Chừng nào cái ghế còn bị chuyển động nhiều thì Lực còn căng sức để đối phó. Hai lực ngang nhau. Lực nội tại không mấy may thua kém lực tác động từ ngoài vào. Cần làm việc mỗi ngày mười tám tiếng đồng hồ - xong ngay! Cần làm việc mỗi ngày hai mươi tiếng đồng hồ - xong ngay!... Thậm chí căng sức ra hai mươi bốn trên hai mươi bốn. Tiếc rằng thời gian mỗi ngày không phải là hai mươi lăm, hai mươi sáu tiếng. Mọi người trong cơ quan từ nhà nghiên cứu lão thành Hoàng Bảo đến cô Chanh làm tạp vụ đều cúi đầu bái phục sức hoạt động dẻo dai của Lực: dẻo dai về cơ bắp, dẻo dai về trí não, dẻo dai về thần kinh. Nhiều lần Hoàng Bảo băn khoăn: "Có lẽ phải báo cho các danh y nghiên cứu cơ thể của Quách Quyền Lực. Cơ thể nó không phải cấu tạo bằng những tế bào như người thường mà là những tế bào siêu nhân... "Nghiên cứu văn học phương Tây và ngủ với vợ là hai việc say mê nhất của đời mình mà lắm lúc mình mệt mỏi, phải xả hơi. Còn cái lão Quách Quyền Lực này nó không biết mệt là gì...". Tình cờ một hôm, đọc cuốn sách của La Rochefoucauld, Hoàng Bảo chớp được một câu "Những đam mê mãnh liệt đôi khi còn để chúng ta nghỉ ngơi. Nhưng lòng tham vọng và hiếu thắng thì không bao giờ" ... À, thì ra thế, các học giả đã tổng kết từ lâu rồi...

Cô Thiện ngồi chờ ở phòng ngoài đến gần tiếng đồng hồ mà Lực chưa xong cuộc đàm thoại... Một người khách vào. Lại một người khách vào... Lại một người khách nữa vào. Lại một người khách nữa lại vào... Ông nào cũng nói là Lực hẹn gặp vào giờ này... Chờ một tiếng, hai tiếng, ba tiếng, cuộc đàm thoại của Lực vẫn chưa dứt, khách bỏ ra về. Chỉ còn lại một mình Thiện. Bằng bất kì giá nào Thiện cũng phải gặp ông ta trước mười hai giờ trưa để nộp bản thảo, vì chiều nay báo đã lên khuôn rồi...

Vừa nghe Lực nói qua điện thoại "Chào anh", Thiện xông vào ngay. Lực giơ tay: "Cô cứ ở ngoài ấy, tôi ra".

Cô Thiện xinh đẹp và hay chiều người, nhưng đến nước này thì cô thấy quái gở quá, diu đôi lông mày, lắc đầu:

"Người không ra người, hủi không ra hủi!". Thiện ngồi phịch xuống, ngả đầu vào thành ghế, lim dim mắt.

- Nào! Cô làm việc với tôi mười lăm phút.

- Em xin lỗi thủ trưởng.

Thiện đứng dậy, cầm cuộn bản thảo, bước về phía Lực.

Nhưng Lực đã kịp thời "cảnh giác":

- Không! Không? Đồng chí cứ ngồi ghế bên ấy, đối diện với tôi.

Trong thời điểm này, Lực hết sức cảnh giác. Cảnh giác tất cả mọi mặt, mọi phía, mọi nơi chốn, mọi người. Tuyệt đối không để xảy ra một tai tiếng gì. Đối với Lực, cảnh giác đồng nghĩa với đa nghi... Thiện ngoẹo đầu, nhăn mặt, bĩu môi, nghĩ bụng Lực chẳng còn bụng dạ nào để nghe mình nói, đành trao nguyên cả xấp bản thảo:

- Những bài em cho là được em đã kí vào. Những bài em thấy không được em để riêng. Chỗ nào em phân vân, em ghi dấu hỏi (?) bên cạnh.

- Tốt! Tốt! Tốt! Tuyệt vời!

Thiện "chào anh" rồi đi ra. Lực lại quay vào phòng trong, cầm máy điện thoại - không phải máy di động, mà là máy đặt bàn.

- Ai đấy?

Đầu kia dây nói:

- Em đây mà!

- Em là ai?

- Em là Chanh. Chanh chua loét đây mà. Thủ trưởng có cần dùng chanh em biếu thủ trưởng vài quả.

Nghe câu nói đùa vui vui, Lực hơi nhếch mép cười, nhưng rồi lại nghiêm sắc mặt ngay:

- Lúc này không phải là lúc tôi có thì giờ đùa với cô.

- Em xin lỗi thủ trưởng ạ. Thủ trưởng ra lệnh gì, em xin vâng.

Đã gần mười hai giờ trưa. Phòng Hành chính ở tầng một chỉ còn lại Chanh và vài ba người. May mà chưa về hết, Chanh cầm máy điện thoại nghe đúng lúc Lực gọi xuống.

- Cô báo cho anh Cù Văn Hòn sang phòng tôi gặp tôi ngay bây giờ.

- Thưa thủ trưởng, xe đạp anh Hòn đang ở đây. Anh ấy chưa đi đâu cả. Anh ấy đang ngồi làm việc trong phòng cạnh phòng thủ trưởng. Thủ trưởng ới một tiếng là anh ấy sang ngay.

- Cô cứ đi gọi cho tôi!

Chanh vốn tính lạnh chanh, nông cạn, không hiểu được tâm lí sâu xa của thủ trưởng. Đạo này, thủ trưởng kiên quyết đưa cơ quan vào nề nếp nghiêm chỉnh. Một trong những động tác nghiêm chỉnh là khi cần gặp ai để bàn bạc công việc, thủ trưởng không trực tiếp đi gọi, mà sai nhân viên gọi. Vậy thì, Cù Văn Hòn là thủ phó, cơn có gì mà Lực phải sang gặp mặc dầu phòng Hòn ở ngay bên cạnh.

Chanh nặng nề chống hai tay xuống ghế để đỡ dậy cái bụng to tướng đã sáu tháng có bầu, nhìn Đào và Chiều đang hí hoáy làm việc:

- Hai chị thấy em có khổ không? Ở nhà thì bị thằng Tuấn bắt nạt, đến cơ quan thì bị thầy em bắt nạt.

Nghe Chanh nói, Đào sợ hãi nhìn ngược nhìn xuôi xem có ai nghe thấy không. Còn Chiều thì mỉm cười: "Trước sau gì thì mày cũng bị cái vạ mồm".

Chanh khệ nệ mang cái bụng chứa đi qua hai nấc thang, lên tầng hai, rẽ vào phòng Cù Văn Hòn:

- Gớm!... Bác Bao làm việc gì mà quên cả giờ giấc, mọi người về hết rồi. Thầy em gọi điện thoại xuống tầng dưới bảo em lên báo cho bác biết là sang gặp thầy em ngay bây giờ?

- Thầy nào?

Chanh nhô đầu gần vào Cù Văn Hòn, giọng nói hạ xuống và dai ra:

- Thầy Quách Quyền Lực ạ... ạ... ạ...

Hòn khóa cửa, sang phòng Lực:

- Bệ hạ sai bảo thần điều gì?

- Trưa nay ông đi ăn cơm với tôi.

- Trưa nay có hai người ở quê ra, mình đã hẹn với họ cùng ăn cơm. Không phải hẹn gặp ở đây, mà gặp ở nhà.

Đó là một cách từ chối khéo của Hòn. Từ khi cơ quan gặp cơn sóng gió về "Thần tượng", hầu như trưa nào Lực cũng rủ Hòn đi uống bia, ăn cơm. Nếu không thấy Hòn thì Lực bảo cô Chanh hoặc cô Đào, cô Chiều đi tìm Hòn: "Phải tìm cho được ông Hòn. Hai anh em tôi phải cùng ăn với nhau, còn phải bàn bạc nhiều chuyện hệ trọng của cơ quan... Tôi ăn một mình không ăn được...". Đôi lúc Lực thể hiện một cách nồng nhiệt, lộ liễu, giơ tay phải giơ tay trái, giọng nói thiết tha khiến cho Chanh bịt miệng phì cười: "Gớm... lúc bình thường thì đối xử với người ta không ra gì, lúc hoạn nạn thì lại bám riết lấy người ta... Rồi mà xem, xong việc rồi ông ta lại đá phốc bác Bao ra rìa...". Đào cắn môi: "Anh ấy bảo mày đi tìm anh Hòn thì cứ đi tìm, bình luận thì được cái tích sự gì?". Chanh ngoác mồm: "Gớm... chị chẳng hiểu. Ông Hòn đi ăn cơm với người ở quê ra. Lúc nào ông Hòn cũng quê... quê... quê... Cứ đưa cái có tiếp người ở quê để tránh ăn cơm với thầy em... Em còn lạ gì nữa...".

Đúng như Chanh nhận xét. Hòn chỉ đi ăn cơm với Lực mấy hôm đầu, rồi sau lảng tránh. Ngồi ăn cơm ở quán với Lực rất mệt, thường kéo dài đến hơn một tiếng đồng hồ. Ăn thì ít mà nói thì nhiều. Hầu như Hòn là đối tượng duy nhất để Lực trút bầu tâm sự. Quanh đi quẩn lại cũng là những câu xỉ vả Phan Chấn. Nào là Phan Chấn trở mặt như trở bàn tay. Nào Phan Chấn là một thằng phản phúc, ăn cháo đá bát. Nào là Phan Chấn mặt dài như mặt chuột, tóc xoăn như rễ tre, đôi mắt bao giờ cũng gian xảo lăm lăm lét... Lực còn thổ lộ: qua cái vụ này, sẽ trị Phan Chấn đến nơi đến chốn, không cho nó ngóc đầu lên được, nó muốn chuồn đi đâu thì chuồn, đừng hòng tồn tại ở cái cơ quan này... Còn thằng Cấu ấy à? Lực nghiêng răng: "Nó tưởng là trước sau gì tôi cũng bị đổ, nên nó lờ tôi đi. Trước kia thì tối nào nó cũng đến nhà tôi, bây giờ nó băng đi hàng tháng không đến... Tôi cũng cho nó nốc ao luôn...". "Chúng nó quay lưng với tôi cả rồi. Tôi cô độc lắm ông Cù Văn Hòn ơi. Tôi chỉ còn ông. Hai thằng ta gắn bó với nhau từ khi còn khổ

rách áo ôm...".

Hòn chủ động hẹn gặp Lực. Không phải gặp ở quán bia hay quán cơm, mà gặp tại nhà Lực. Không phải ban ngày, mà buổi tối.

Lão này hẹn gặp thì chắc là có điều gì nghiêm túc, Lực thầm nghĩ. Dữ hay lành? Hay là thấy lão ta ít nói, công an dùng để dò la mình? Lực luôn luôn thon thót thấy xung quanh có rất nhiều công an. Thậm chí có chị Thành, trước kia làm kế toán cơ quan, tính khí thất thường, không đủ minh mẫn tính toán sổ sách, tạm điều lên phục dịch thủ trưởng, Lực cũng nghi là người của công an cài vào. Những lúc Lực tiếp khách, chị Thành muốn tỏ ra mình là người mẫn cán, thỉnh thoảng lại vào để xem thủ trưởng có cần gì không. Phích nước còn nước sôi không? Lọ chè còn chè không? Cần thêm bia không? Cần thêm đậu phộng không?... Mỗi lần chị Thành vào, Lực lại ngừng nói chuyện với khách, sợ nhớ mồm nói ra điều gì đó phạm chính trị chị ta nghe được thì phiền toái lắm... Đúng như Việt Sồ nói: "Thiên hạ có ba cái bồ đa nghi thì thằng Lực đã chiếm mất hai bồ...".

Ngay trong căn phòng ngủ và làm việc tại nhà riêng, Lực cũng cho rằng công an đã gắn máy ghi âm. Hễ đi đâu về là Lực xem trên bàn, trên giường có dấu hiệu gì khả nghi. Rồi nhìn lên trần nhà, góc nhà, bốn bức tường có gì khác lạ. Một cái mạng nhện, một vết hoen ố, một mảnh giấy rơi đều không thoát khỏi con mắt cảnh giác của Lực...

Một hôm, vừa bước vào phòng, Lực giật mình thấy con nhện to và đen trùi trùi bò trên chõng tài liệu. Chưa bao giờ trong căn phòng này xuất hiện một con nhện như thế.

Lực đến gần, nó cũng không chạy. Chắc hẳn trong con nhện này có gắn một loại máy tinh vi để ghi âm và ghi hình. Lực rút dép đập một phát, con nhện chạy rất nhanh xuống bàn. Lực chui xuống, đập tới tấp, không may bình rượu rạn vỡ toang. Con nhện dính rượu, bị xác rạn đè lên, Lực nghiêng răng cầm chiếc dép đè lên xác rạn. Rạn bẹp dí và nhện cũng bẹp dí...

Lực đi đi lại lại trong phòng, chờ Hòn. Lão ta hẹn mình hẵn hoi. Có điều gì xảy ra? Lành hay dữ? Bảy giờ rưỡi... Bảy giờ bốn lăm phút... Bảy giờ năm mươi phút...

Tám giờ, đúng giờ hẹn, Hòn đến.

-Ồ ông bạn tuổi thơ của tôi, ông bạn chí cốt của tôi!

Lực vỗ ôm lấy Hòn, rồi vội vàng xách can bia ra. Hòn giành lấy can bia, đặt vào góc nhà:

- Chưa uống bây giờ. Để lát nữa... Tôi muốn bàn với ông việc tổ chức cơ quan...

Lực ghéch mặt lên, ra vẻ chăm chú.

Từ khi về nhận công tác tại cơ quan này, Lực sắp xếp tổ chức cốt để ve vuốt cho được lòng mọi người, chứ hoàn toàn không căn cứ vào năng lực từng người để nhằm nâng cao hiệu suất công việc. Nhân dịp xảy ra tai nạn "Thần tượng", Lực hoang mang, Hòn muốn nắm lấy thời cơ, đánh vào tâm lí Lực, buộc Lực phải tổ chức lại cơ quan một cách nghiêm chỉnh. Sau khi bàn bạc cặn kẽ, Hòn nói:

- Trong cuộc họp cơ quan, ông phải đứng lên tự vạch ra sai lầm của mình là lâu nay vì nể nang người này nể nang người kia mà sắp xếp tổ chức lung tung dẫn đến "vụ Thần tượng". Cả tòa soạn và nhất là bản thân tôi gánh chịu hậu quả nghiêm trọng. Bây giờ anh chị cho phép tôi được thẳng thắn sắp xếp lại tổ chức...

Lực giơ cánh tay phải:

- Tốt! Tốt! Tốt!

- Cơ hội này mà không làm được tổ chức tốt thì không còn cơ hội nào nữa.

- Tốt! Tốt! Tốt!

- Ông đã bị cái quả này rất đau, ông sắp xếp tổ chức một cách cứng rắn, không ai thù oán gì ông đâu.

- Tốt! Tốt! Tốt!

- Còn việc thằng Cấu ấy mà...

Lục nghech mặt lên:

- Tốt! Tốt! Sao? Sao? Sao? Ông nói đi.

Hồi đầu, Lục định lập một công ty dịch vụ, có con dấu riêng, do Cấu làm giám đốc. Hòn can ngăn đến cùng và đề xuất một phương án có tính chất thỏa hiệp: chỉ thành lập một ban dịch vụ như các ban khác, Cấu làm trưởng ban. Lục đồng ý.

Khi "vụ Thần tượng" xảy ra, một số cơ quan an ninh và cơ quan cấp trên ép Lục phải phế bỏ cái chức trưởng ban dịch vụ của Cấu, vì trong thời gian qua Cấu đã lợi dụng cái chức trưởng ban để tổ chức một số vụ làm ăn bất chính. Lục càng hoang mang. Mục đích trước mắt và là mục đích cao nhất của Lục lúc này là giữ yên được cái ghế ngồi, cho nên Lục kiên quyết giải tán ban dịch vụ.

Ba lần họp Ban lãnh đạo và chi uỷ, Lục đưa ra vấn đề này, Hòn không đồng ý. Lục không hiểu nổi. Những người khác trong Ban lãnh đạo và Ban chi uỷ cũng không hiểu nổi. Tại sao Hòn lại có ý kiến lạ lùng như thế? Hòn là người biết rõ nhất chân tướng của Cấu, đáng lẽ nhân dịp này, Hòn phải giơ hai tay hai chân tán đồng với Lục: phế truất ngay chức trưởng ban dịch vụ của Cấu? Ngược lại, Hòn bảo vệ Cấu. Khó hiểu. Khó hiểu. Vô lí. Vô lí.

- Ông Lực ơi! Khi ông định thành lập Công ty dịch vụ, đưa Cấu làm giám đốc, tôi can ông. Sau đó hai thằng ta bàn với nhau chỉ thành lập Ban dịch vụ, đưa Cấu làm trưởng ban. Ông nhớ chứ?

- Tốt! Tốt! Tôi nhớ chứ?

- Thế thì việc đó, ông đúng hay tôi đúng?

- Tốt! Tốt! Ông đúng. Tôi sai...

- Vậy thì hiện giờ ông khẳng khẳng giải tán Ban dịch vụ thằng Cấu không được làm trưởng ban nữa. Tôi lại phản đối ông. Tôi tin là tôi đúng, ông sai.

Lực vò đầu vò tai:

- Ông Hòn ơi, vì ông tốt quá, ông thương người quá. Tình thương của ông là tình thương chung chung, tình thương mơ hồ, tình thương không có lập trường giai cấp, cho nên ông bảo vệ thằng Cấu. Ông không nắm được nhiều thông tin bằng tôi đâu. Ông chẳng nắm được thông tin gì cả Lần này tôi nghe ông thì tôi chỉ có nốc ao...

- Ông nói hết chưa?

- Tôi không muốn kể cho ông nghe... Thằng Cấu lắm chuyện bê bối lắm. Thằng Cấu là một thằng gian thương, lợi dụng danh nghĩa nhà nước để đi buôn lậu. Đến nay ông còn thương nó thì ông đúng là một ông Phật trong chùa.

- Những lí do vắn tắt thằng Cấu làm dịch vụ tôi đã phát biểu trong ba cuộc họp Ban phụ trách và chi uỷ. Còn một lí do nữa tôi không tiện nói ra giữa đông người, hôm nay tôi gặp riêng ông chỉ để nói với ông.

- Lí do gì? Lí do gì? Lí do gì? Có hệ trọng lắm không?

- Ông cứ bình tĩnh để tôi nói...

- Tôi bình tĩnh lắm, tôi có nóng nảy gì với ông đâu. Lí do gì? Lí do gì? Có hệ trọng lắm không?

- Tôi phân vân mãi, hôm nay đành phải nói với ông. Vì thương ông, tôi mới nói. Vì tình bạn bè tôi mới nói. Nếu đúng thì ông nhận. Nếu không đúng ông cũng đừng giận tôi, tuyệt đối ông không được giận tôi.

- Ông Hòn ơi, hai thằng ta đã từng ăn đói mặc rách cưu mang nhau để học hành nên người. Có bao giờ tôi giận ông đâu, mà bây giờ ông lại sợ tôi giận...

- Vì tình bạn thiêng liêng mà tôi phải nói.

Lực oam người về phía Hòn, hai mắt mở to gián chặt vào môi Hòn.

- Trong thời gian thằng Cấu làm dịch vụ, có thể có những vụ nó làm ăn với ông không được sáng sủa, thậm chí mờ ám. Bây giờ ông truất cái chức trưởng ban dịch vụ của nó, nó bị hẫng, nó sẽ khùng lên tung ra những chuyện không hay về ông. Một nó nói thành mười, mười nó nói thành trăm, trăm nó nói thành nghìn. Cả cơ quan, cả cái giới văn hóa sẽ đồn kháo ầm lên về ông. Ông còn uy tín nào để làm việc nữa. Ông còn mặt mũi nào mà gặp gỡ bạn bè nữa.

Lực đứng phắt dậy, ôm chặt cổ Hòn, nước mắt giàn giụa:

- Trời đất ơi, tôi chưa có một người bạn nào chí cốt, chân tình, máu mủ như Cù Văn Hòn, Cù Văn Hòn ơi! Cù Văn Hòn ơi!

Nước mắt Lực ướt nóng trên má trên cổ Hòn.

Hai người im lặng... Hòn giơ bàn tay ấn vai Lực ngồi xuống.

Lực vòng hai cánh tay trên bàn, gục mặt xuống. Khóc.

Khóc thật chứ không phải khóc giả vờ. Một lát sau, Lực ngẩng đầu, giọng hỗn hển:

- Nhưng Hòn ơi, chỉ có hai vụ tôi làm ăn với thằng Cấu thế này thôi...

Hòn giơ tay:

- Thôi thôi, ông đừng nói cụ thể hai vụ làm ăn ấy.

Hai người im lặng... Hòn vòng hai tay lên ngực, nhìn Lực ỉu xiu như một chiếc lá héo run rẩy trên cành cây. Trông Lực thật là tội nghiệp. Đầu hói. Mắt trũng. Má hóp. Không ai có thể nỡ đem lòng bồi thêm một cú đấm vào con người ấy. Bao nhiêu cơn giận tan biến, trước mặt Hòn chỉ còn một Quách Quyền Lực đáng thương hại, đáng giơ tay cứu vớt. Có nỗi đau nào của người bố người mẹ lớn hơn nỗi đau khi biết đứa con mình vĩnh viễn không được hưởng cái hạnh phúc bình thường mà lớn lao như muôn vàn người khác được tạo hóa ban cho? Trong lòng Hòn không còn chút mảy may giận Lực vì đã đem nỗi bất hạnh của con để kê cái ghế ngồi của mình, mà chỉ còn lại niềm thông cảm sâu sắc... Giá bây giờ Lực không được làm thủ trưởng nữa thì Lực sẽ sống như thế nào? Gia đình Lực sẽ diễn biến ra sao? Vợ Lực sẽ như thế nào? Thằng Vệ sẽ học hành ra sao?... Hòn mím môi, nhắm mắt lại, hàng lông mi đầm ướt...

- Nhưng Cù Văn Hòn ạ...

- ...

- Cù Văn Hòn ạ...

- ...

- Cù Văn Hòn ạ...

- Sao?

- Nếu không phế truất cái chức trưởng ban dịch vụ của thằng Cấu thì người ta không để cho mình làm thủ trưởng cơ quan này nữa.

- Ai bảo thế?

- Những người có trách nhiệm bảo thế.

- Đúng như vậy không?

- Đúng thật mà.

Hòn dúi mày, suy nghĩ một lát:

- Việc này dễ thôi.

Mặt Lục rạng rỡ như chiếc lá héo gặp mưa:

- Ông có mưu kế gì?

- Báo cáo với cấp trên đồng thời tuyên bố trước cơ quan là giải tán Ban dịch vụ, Cấu không làm trưởng ban dịch vụ nữa. Nhưng công việc dịch vụ vẫn tiến hành bình thường dưới danh nghĩa công đoàn, vẫn do Cấu điều hành.

Một lần nữa, Lực phọt đứng dậy, ôm riết lấy Hòn:

- Ôi trời ơi, ôi đất ơi, ôi Cù Văn Hòn ơi. Cù Văn Hòn là quý nhân phù trợ của tôi. Nghìn đời nghìn kiếp tôi không quên ơn ông.

Cấu chạy được hai cái giấy mời đi dự lễ kỉ niệm năm năm thành lập Công ty trách nhiệm hữu hạn Rồng Vàng.

Khi đưa giấy cho Lực, Cấu nói: "Bạn mấy anh cũng phải đi, cuộc này xộp lắm". Hai người hẹn nhau cùng đi ô tô. Lúc trở về cách cơ quan chừng nửa cây số, Lực bảo Đấu dừng xe và có ý bảo Cấu xuống đi bộ vì hai người cùng về một lần sợ anh em dị nghị, nhất là trong lúc ghế ngồi của Lực chưa thật yên ổn. Nhưng Cấu tự ái, khoát tay: "Sợ cái đ. gì? Sợ đ. gì cái bọn vô văn hóa?". Thế là ô tô vẫn chạy. Đến cổng cơ quan, Cấu xuống trước, nhanh nhẹn mở cánh cửa xe cho Lực xuống. Động tác của Cấu ra vẻ đàng hoàng. Đợi cho Lực xách cặp, đặt hai chân xuống đất, Cấu cùng đi song song với Lực qua cổng sắt vào sân rồi vào hành lang...

Lực đi rất nhanh lên tầng hai.

Cấu rẽ vào phòng Hành chính, ngồi phịch xuống chiếc ghế mây. Chẳng nói chẳng rằng. Đào thấy thái độ của Cấu không bình thường như mọi hôm, len lén nhìn Cấu, rồi rót chén nước chè:

- Anh uống nước.

- Cho tôi cốc La Vie?

Đào đưa mắt nhìn Chanh. Chanh hiểu ý, trợn mắt một cách hài hước, rồi chạy ra quán, chừng dăm bảy phút sau quay về:

- Xin mời thầy em?

"Thầy em" vẫn ngồi bất động.

- Thầy em dùng cốc hay là cứ cầm chai nốc cho nó khoái đời?

- Cốc!

Chanh rứt cổ, xo vai, lè lưỡi, rút La Vie ra cốc:

- Em xin mời thầy em ạ... ạ... ạ...

Rồi Chanh quay về đứng nép vào Đào, chờ đợi một "sự kiện" gì sắp nổ ra từ "thầy em".

Cấu nốc một hơi:

- Hà... giã hết bia rồi. Đ. mẹ thằng cha nào chế tạo ra cái La Vie này tài thật, đang háo vì bia, chỉ nốc một la vie là nhẹ hẫng người.

Thấy "thầy em" vui vẻ, Chanh đưa giọng chớt nhả:

- Chắc hôm nay thầy em bắt được "con bò lạc" to lắm!

- Lạc với đậu cái đ. gì?

- Thế có điều gì mà thầy vừa vui vừa buồn?

- Vui buồn cái đ. gì!

- Cái đ. gì cũng được... ờ... ờ... Cậu Trời nói cho em biết đi?

Cấu cười:

- Mà đi hỏi bác Bao mà... ấy...?

- Bác Bao em làm điều gì mà Cậu Trời không vừa lòng?

- Ới chà chà... Bao với bì chán bỏ mẹ!

Thế là Cấu nói ra một thôi một hồi dài dằng dặc, vắng tục, chì chiết Hòn, kể tội Hòn. Giữa lúc cơ quan đang gặp khó khăn, đáng lẽ lão ta phải vun vào, dằng này lão ta xông vào phá đám. Lão ta khăng khăng bắt ông Lực giải tán Ban dịch vụ, bắt ông Lực phế truất cái chức trưởng ban dịch vụ của Cấu. Lão Hòn muốn triệt đường làm ăn kinh tế của Cấu. Đ. mẹ thằng Hòn độc ác với Cấu quá...

Nghe tiếng Cấu oang oang, mấy cô Dung, Thanh, Thùy cũng xúm vào nghe. Người càng xúm đông Cấu càng nói khỏe.

- Anh nghe đâu mà biết được tường tận thế? - Đào hỏi.

- Cần gì phải nghe đâu. Thủ trưởng tối cao thông báo cho tôi biết. Dích thân thủ trưởng lại ra tay cứu tôi phen này.

Chanh lau chau ghé sát Cấu:

- Thủ trưởng tối cao tức là thầy lớn... thầy lớn... thầy lớn... Quách Quyền Lực của em à?

- Chứ còn ai nữa? Tôi sẽ triệt đường của lão Hòn trước khi lão Hòn triệt đường của tôi. Rồi các cô xem. Chẳng có thằng nào thắng được maphia đâu?

Cấu xách cặp đi thẳng lên cầu thang. Các cô nhìn nhau, lo lắng:

- Khổ thân bác Bao, làm phúc xúc lấy tội! Liệu bác Bao lần này có tránh được đòn trừng phạt của Cậu Trời không?

- Thân lươn bao quản lấm đầu... bác Bao cứ làm lươn mãi...

Từ lúc nãy đến giờ, Đào vẫn ngồi ở phòng trong. Mấy tháng nay, Đào tránh tất cả những cuộc xúm xuyết bàn tán... Đào bước sang phòng bên, hỏi nhỏ Chiều:

- Anh Hòn nói gì với anh Lực, mà ông Cấu chửi anh ấy ghê thế?

Chiều lắc đầu:

- Biết thế nào được...

Văn Quyền vào phòng Ban thư ký, thấy trên mặt bàn trải đầy bài vở chuẩn bị cho số báo tới, ngồi xem... Tình cờ thấy bài của mình. Những lần trước, nếu là bài của anh em trong tòa soạn thì anh em đều được đọc lại trước khi in, nhưng lần này lại không. Chắc là vội vàng ở một khâu quy trình nào đó?

Đây không phải là bài lý luận hoặc bài thơ hoặc bút ký hoặc truyện ngắn, mà là một bài viết dưới dạng trả lời phỏng vấn của phóng viên theo gợi ý của Tổng biên tập Quách Quyền Lực. Cách đây chừng một tháng, Lực có năn nỉ Văn Quyền viết một bài phê phán những lệch lạc của văn học nghệ thuật hiện nay. Văn Quyền từ chối. Vốn là một nhà văn trẻ tên tuổi mới nổi lên sau năm 1975, Văn Quyền không muốn xuất hiện trên các mặt báo với dạng bài có vẻ "lên lớp" người khác, mà chỉ muốn lặng lẽ in tác phẩm. Cho nên khi Lực đặt vấn đề, Văn Quyền dầy dầy thoái thác: "Em chưa đủ uy tín làm việc ấy. Anh nên đặt các nhà văn có tên tuổi. Làm việc đó quá sức của em...".

Năn nỉ mãi không được, Lực nẩy ra sáng kiến: "Em viết theo kiểu phỏng vấn vậy... Người trong tòa soạn mới thiêng. Chứ người ngoài tòa soạn phát ngôn những vấn đề này thì sẽ kém thiêng". Nể quá, Văn Quyền nhận lời.

Nội dung bài trả lời phỏng vấn của Văn Quyền đại khái là sau ngày giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, không khí văn học nghệ thuật không sôi động như hồi chống Mỹ. Chưa có tác phẩm xứng đáng với sự nghiệp chống Pháp chống Mỹ của dân tộc. Thơ in quá nhiều.

Không có những cây bút phê bình sắc sảo, vạch ra những cái dở cái hay, hướng dẫn thẩm mỹ cho công chúng. Các nhà thơ nhà văn thân nhau, bocc nhau mù mịt trên mặt báo. Rút cục là tác phẩm nào cũng được khen hay. Thậm chí nêu cứ căn cứ vào các bài phê bình thì có lẽ nước ta cũng có vài người được giải Nobel về văn học...

Quách Quyền Lực đã cả gan sửa lại và thêm vào rất nhiều theo ý của mình. Nào là văn nghệ

sĩ không chịu thâm nhập thực tế vô cùng sôi nổi của đất nước đang từng tháng từng ngày từng giờ đổi mới... Nào là một số người quay lưng lại công cuộc đổi mới do Đảng ta đề ra, rút vào tháp ngà, sáng tác những cuốn tiểu thuyết, những truyện ngắn dung tục, bẩn thỉu, ô uế, sáng tác những bài thơ tình lãng mạn xác thịt, dâm dật, buồn bã, rên rỉ. Đó là dấu hiệu dẫm lại vết chân của bọn "Nhân văn - giai phẩm" đã một thời lợi dụng khuyết điểm của Đảng ta để chống chế độ, chống chủ nghĩa cộng sản, làm tay sai không công cho bọn gián điệp phương Tây... Nào là có một số nhà văn nhà nghệ sĩ ăn cháo đá bát, được sống trong những ngày hòa bình, vội quên công ơn của Bác Hồ của Đảng đã đem lại cơm no áo ấm cho nhân dân, hồng phủ nhận sự nghiệp to lớn của Đảng ta. Chúng ta phải kịp thời uốn nắn lại những tư tưởng lệch lạc vô hình trung tiếp tay cho bọn phản động quốc tế... Nào là chúng ta phải hâm nóng lời dạy của Bác Hồ "Văn hóa nghệ thuật cũng là một mặt trận. Các bạn là những chiến sĩ trên mặt trận ấy"... Nào là Nào là...

Văn Quyền trợn to đôi mắt như mắt ốc bươu, nói với thư ký tòa soạn Phạm Lương:

- Đây không phải là bài của tôi!

Phạm Lương nhã nhặn:

- Sao lại không phải là bài của ông? Anh Lực đưa tận tay cho tôi, bảo tôi phải in ngay vào số này...

- Tôi có đáp ứng yêu cầu của ông Lực viết bài này. Nhưng tôi viết khác. Bài này hoàn toàn không phải là bài của tôi. Nếu muốn in, phải thay tên tác giả. Tôi sẽ xuống tận nhà in để kiểm tra, nếu còn để tên tôi thì tôi kiên quyết rút, lúc đó đừng có trách tôi là làm nhỡ việc của tòa soạn.

Phạm Lương hiểu ngay ra sự việc. Phạm Lương đã thuộc tính cách tổng biên tập, hạ giọng:

- Tôi sẽ trao đổi ý kiến của ông với ông Lực.

- Trao đổi hay không, tùy ông. Nhưng tôi xuống tận nhà in để kiểm tra...

Rất ít khi Văn Quyền nổi khùng như thế. Đôi mắt tròn xoe. To tiếng. Không nhân nhượng... Một số anh em trong tòa soạn xúm vào. Hoàng Bảo, Văn Quyền, Việt Sồ, cô Thuyên, cô Chanh... đứng quanh bàn. Chỉ vài phút sau, mọi người hiểu ra đầu đuôi sự việc.

Sau "vụ Thần tượng", Quách Quyền Lực lên giấy cót rất căn về chính trị, về lập trường. Vì không có một vốn văn hóa vững vàng, một bản lĩnh vững chắc, cộng thêm tính cơ hội, Lực chao đảo từ cực này sang cực kia. Khi thì muốn vừa lòng "phái đổi mới". Khi thì muốn vượt ve "phái bảo thủ". Lực luôn luôn như cái quả lắc đồng hồ... Và, dĩ nhiên, con người như thế thì không thể trung thực được. Anh ta sửa bài và thêm thắt vô tội vạ bài của Văn Quyền là điều dễ hiểu.

Việc Lực liều hnh sửa bài người này người nọ chỉ có thể cắt nghĩa rằng anh ta không có cái "phông" học thuật cần thiết để nghiên cứu về học thuật để tôn trọng học thuật. Bạn đọc rộng rãi và các nhà văn hóa nhận thấy tờ báo đã đi chệch đường ray học thuật. Ngay trong tòa soạn, những buổi họp phê bình báo mà vắng mặt Lực - chỉ lúc vắng mặt Lực thì không khí cơ quan mới có ít nhiều dân chủ - nhiều anh em lên tiếng khá nặng lời. Nhà phê bình An Lân nói "tờ báo nửa nạc nửa mỡ". Nhà văn Thế Tùng nói "tờ báo không ra dạng văn hóa quần chúng không ra dạng văn hóa bác học". Nhà nghiên cứu Hoàng Bảo nói "Diện tích mặt báo Văn hiến ngàn năm là diện tích đất Hàng Ngang, Hàng Đào, hai mươi cây vàng một mét vuông, anh Lực biến nó thành đất ở ngoại thành năm chỉ một mét vuông". Nhà Hán học Phan Thanh Quảng nói "Từ khi thành lập tờ báo đến nay, tờ báo là cơm gạo tám, anh Lực đã có công bình dân hóa biến nó thành nồi khoai nồi sắn"...

Số lượng báo trụ ầm ầm như núi đổ? Lực hoảng hốt. Nhưng Lực kịp thời trấn tĩnh bằng lý sự nguy biến trơ tráo - trơ tráo đến mức dường như trước mặt Lực không phải là các nhà văn hóa, các nhà báo dày dặn kinh nghiệm, mà là một lũ trẻ con ngớ ngẩn. Khi ti-ra báo từ năm vạn tụt xuống ba vạn, Lực lên giọng tự lừa bịp mình và lừa bịp anh em: "Tờ báo ta không chạy theo thị hiếu tầm thường rẻ tiền của các bà bán hàng hè phố, nên số lượng tụt là điều đương nhiên". Khi ti-ra báo từ ba vạn tụt xuống một vạn bảy và dừng lại đó trong vòng nửa năm, Lực giả vờ hào hứng: "Số lượng báo ta rất ổn định. Trong thời buổi cơ chế thị trường mà số lượng báo ổn định như thế là một điều đáng mừng". (Lực vừa dứt lời, nhà thơ Việt Sồ bình luận: "Số lượng

báo tụt đến đáy rồi, không trụt được nữa, thì gọi là ổn định"). Khi ti-ra báo từ một vạn bảy tụt xuống vạn tư, Lực vẫn trơ tráo và càng trơ tráo: "Độc giả của báo ta là độc giả chọn lọc, độc giả có học thức cao, độc giả sang trọng. Số lượng một vạn tư là số lượng sang trọng" ... Ôi, ông Lực quả là một khoác-lác-sĩ trên tuyệt vời! Nếu làng Văn Lang ở Phú Thọ hay các ông trạng xứ Nghệ có tổ chức thi nói khoác, chắc chắn ông Quách Quyền Lực sẽ đoạt giải quán quân!

Không khí cơ quan rời rạc. Thu nhập đã thấp lại càng tụt xuống thấp hơn nữa, thấp hơn cả những tờ báo lá cải... Trước đây, cứ đến ngày báo in xong, vừa chở ở nhà in về là cả tòa soạn rộn rịp. Anh em biên tập háo hức cầm tờ báo mới, dở từng trang. Chị em phòng Hành chính đóng bó. Các cộng tác viên phát hành vào tận nơi buộc chông báo vào sau xe máy hoặc xe đạp chở đến những sạp báo rải rác trong thành phố. Có chị đóng bao bì cẩn thận để gửi đến những tỉnh xa... Kê ra người vào. Bận rộn. Tấp nập. Có cô tự mình không chở hết, phải thuê mấy cậu xe ôm láng giềng. Cậu Thắng, cậu Thành và cả cô Hiền nữa, hễ thấy Ô tô chở báo từ nhà in về là ngừng ngay việc chở khách, đứng chờ ở cổng tòa soạn để nhận báo...

Trong số cộng tác viên phát hành, có một cụ già hơn bảy mươi tuổi tên là Thân. Cụ sống đơn độc trong căn phòng chật chội, tối tăm tại phố Hàng Bạc. Nghe tin tạp chí "Văn hiến nghìn năm" bán rất chạy, cụ tìm đến. Biết hoàn cảnh khắc nghiệt của cụ, cô Chiều nhường cho cụ hai mươi số báo. Cụ phấn khởi lắm, lần nào cũng bán hết. Từ đó, cụ thường qua lại thân thiết với anh chị em trong tòa soạn, đặc biệt cụ rất mến cô Chiều và hình như có chút... tình yêu... với cô Chiều. Thỉnh thoảng cụ tặng cô Chiều một bông hoa hồng, thậm chí có lần cụ tặng một lọ nước hoa. Để vừa lòng cụ, cô Chiều nhận, nhưng để bù vào đó, cô biếu lại cụ vài gói bánh bích quy hoặc dăm gói mì tôm...

Ở cái tuổi xế chiều của con người co quạnh mà tâm hồn đã cằn cỗi như một gộc cây khô, bỗng nhiên nảy chồi non tơ run rẩy trước ngọn gió tình yêu. Cụ càng năng lui tới tòa soạn và thích thú việc phát hành báo. Mỗi lần thấy cụ bước vào cổng, các cô lại được dịp đùa vui:

- Người yêu cái Chiều đến kia kìa?

- Chị Chiều môi son má phấn vào mà đón người yêu.

- Mặt cái Chiều đỏ lựng lên rồi, sượng nhé!

- Đòi em mà được một người yêu như "anh Thân" thì em chẳng cần phát hành báo nữa. Em cứ về hú hí với "anh Thân" là em toại nguyện lắm rồi.

Mồm mép tép nhảy nhất là cái Chanh. Nó ác khẩu lắm. Lúc thì nó bảo "cụ Thân được ăn cơm tám thơm!". Lúc thì nó bảo "ông già ôm được gái tơ - Như con cá cóc vượt bờ vũ môn!". Lúc thì nó nhoay nhoáy "Gái tơ vớ được chồng già - Còn hơn cô chủ vớ bà ô-sin"... Đùa quá trớn, không chịu được, cô Chiều nổi cáu: "Cái Chanh coi chừng, tao xé xác mày!".

Kéo dài mãi tình hờ vô vọng thế này, Chiều cảm thấy bức rứt, kiên quyết chấm dứt. Hôm ấy, cụ Thân vào nhận báo và tặng Chiều ba gói kẹo Tây. Chiều không nhận: "Cụ để dành tiền mà lo cho tuổi già, cháu không nhận của cụ đâu". Cụ Thân buồn bã đi ra phố, ỉu xiu ngồi tựa lưng vào cột điện. Cô Đào đi qua:

- Cụ ơi! Cụ mệt thì vào cơ quan cháu nằm nghỉ, sao cụ lại ngồi đây?

- Tôi không mệt... Cô Chiều ruồng rẫy tôi...

Đào hiểu ý, mỉm cười, vội về cơ quan nói cho Chiều và chị em trong cơ quan biết. Mọi người cười ồ lên:

- Cụ Thân mê mệt chị Chiều rồi!

- Cá cắn câu rồi. Cá cắn câu biết đâu mà gỡ...

- Phúc bảy mươi đời cho cái Chiều, được một ông già chết mê chết mệt...

Chiều chẳng nói chẳng rằng, lẳng lặng đi ra phố, tìm cụ Thân:

- Cự ời sao cự ngồi đây?

- Tôi mang ơn cô, tôi trả ơn, cô không nhận, tôi khổ lắm.

- Ơn với huệ gì đâu. Con thấy cự khó khăn thì con giúp cự. Con cũng như con cháu ruột rà trong gia đình cự. Cự cứ mua quà cho con tức là cự không nhận con là con cháu trong gia đình nữa. Bây giờ cự về nhà nghỉ, hôm nào bọn con sẽ rủ nhau đến thăm cự...

Cự Thân đứng dậy:

- Cô đừng gọi tôi là cự, mà gọi là bác... Cô đừng xưng với tôi là con, mà xưng là... em...

Vạn bất đắc dĩ, Chiều giờ hai tay nâng cự dậy và nói:

- Bác về nghỉ cho em yên tâm, bọn em sẽ đến nhà bác chơi...

Nhìn theo cự Thân đi khuất trong hàng cây sấu, Chiều mới quay về, sống mũi cay cay...

Dạo này cự Thân không đến Tòa soạn nữa, các cô mất một đề tài để trêu chọc, vui nhộn. Các cộng tác viên phát hành báo cũng không đến Tòa soạn nữa. Nguồn thu nhập về phát hành báo của mấy cô trong Tòa soạn bị xẹp xuống như cái bị cói vút ở góc chợ. Mấy cô xoay hướng bán phong bì. Thật là kỳ lạ? Bán phong bì trở thành khoản thu nhập đáng kể. Làm gì có nhiều người gửi thư để bán phong bì?

Không! không! không! Từ cổ sơ đến nay, chức năng của chiếc phong bì vốn là để gửi thư giao lưu tình cảm; ngoặt một phát: phong bì làm chức năng đựng tiền. Phong bì hối lộ. Phong bì biểu cấp trên. Phong bì giao dịch ký các khoản hợp đồng. Phòng bì nhân dịp tết Nguyên đán, mừng 2 tháng 9, mừng 1 tháng 5, ngày nhà giáo, ngày phụ nữ, ngày giải phóng Sài Gòn, ngày thành lập công ty này công ty nọ, ngày nhận Huân chương, ngày khai trương Xí nghiệp... Rồi

còn các khoản phong bì khác: sinh nhật ông to bà to, sinh nhật con ông to bà to, phúng viếng bố mẹ ông to bà to, sinh nhật bố mẹ ông to bà to... Rồi còn các khoản phong bì khác: giỗ chạp tổ tiên ông bà của các ông to bà to, thăm hỏi người nhà ốm đau của các ông to bà to... Đó là chưa kể đến các khoản phong bì linh tinh như tổng kết cuối năm, mừng tuổi đầu năm, mùa cưới, mùa cải táng, hợp hành đột xuất, thanh tra cấp trên xuống làm việc ôi cha cha, bà rằm bà rì đủ các loại phong bì trong thời buổi cơ chế thị trường... Máy cô xoay ra làm nghề "phát hành phong bì" là rất "trúng quả"! A ha, vị trí phong bì đã thay thế vị trí báo chí. Góc phòng, góc hành lang, chiếu nghỉ cầu thang trước đây chất những chồng báo thì nay chất những bịch phong bì. Các cộng tác viên trước đây phát hành báo thì nay được phát hành phong bì. Công nghệ dây chuyền phát hành phong bì được hình thành một cách nhanh chóng và quy củ. Địa điểm in và sản xuất phong bì xa tít bên Gia Lâm, mang đến tận Tòa soạn, rồi từ Tòa soạn chuyển đến nơi tiêu thụ... Gọn gàng lắm, hời lắm. Mỗi cục phong bì là một nghìn cái. Mười cục đóng thành một bịch tổng cộng một vạn cái. Khách hàng cứ thế mà nhận, yên tâm hoàn toàn, không suy suyển một li... Làm cái nghề này mỗi tháng bình thường có thể thu nhập được bốn trăm nghìn đồng. Tháng cao điểm vào mùa cưới, mùa tổng kết, mùa liên hoan, áp tết, có thể thu nhập được vài ba triệu đồng...

Cũng không phải bỏ xoi lắm đâu. Các cô phải đổ mồ hôi sôi nước mắt. Nơi sản xuất đưa đến lúc nào phải tiếp nhận lúc ấy bất kỳ là trưa, chiều, tối. Có hôm, vừa hết giờ hành chính, các cô định rủ nhau đi ăn cơm bụi thì phong bì chở đến, thế là phải nhịn đói, trằn lưng ra mà vác mà xếp, rồi lại đèo đi. Toát mồ hôi muối. Tóc tai, quần áo ướt đẫm mồ hôi. Hối hả làm cho xong trong giờ nghỉ trưa để kịp vào giờ hành chính buổi chiều. Lắm hôm nhịn đói. Chiều tối đạp xe về nhà mới chợt nhớ ra ngày hôm ấy mình chỉ ăn điểm tâm lúc sáng sớm cho đến tận tối mịt mới được ăn bữa khác - hai bữa ăn cách nhau chừng mười tiếng đồng hồ...

Gặp cô Chanh lặc lè dắt xe đạp chở mấy bọc phong bì, Việt Sồ hỏi:

- Công nhân của mày đi đâu hết mà mày phải chở?

Công nhân của em đi chở khách hết rồi thì cô chủ phải làm thay thôi. Đơn giản lắm nhà thơ ạ...

Chanh định dắt xe đi thì Việt Sồ giơ tay ấn vai Chanh:

- Tao hỏi mày, một năm thằng Lực tiêu thụ cho mày mấy vạn phong bì?

Chanh ngoẹo đầu:

- Điều đó thì anh hỏi thầy em. Em biết sao được. Nếu em biết mà nói ra, em bị đuổi việc thì anh có o bế em không?

- Tao o bế mày! Tao o bế mày! Mày nói đi!

Việt Sồ giơ hai tay định ôm lấy đầu Chanh. Chanh xo vai rứt cổ như cái đầu rùa thụt vào trong mai... Thùy, Dung cũng từ trong đi ra, chất đầy sau xe mấy bịch phong bì:

- Hai anh em tâm sự gì mà vui thế?

Việt Sồ chìa ngón tay trỏ:

- Tao nói cho chúng mày biết, hiện nay có hai mặt hàng làm bằng hoại xã hội: một là ma túy, hai là phong bì.

Thùy tròn xoe mắt:

- Ổ, một phát hiện kỳ diệu của nhà thơ Việt Sồ.

Chanh dẩu môi:

- Gớm?... kỳ diệu!... Em là người nghiên cứu pháp luật rất kỹ. Không một dòng nào trong luật ghi về tội trạng của người phát hành phong bì... Thì chúng em cứ tăng tăng tăng tăng...

Chanh nhảy lên xe. Dung, Thùy cũng đạp xe đi theo.

Nắng hạ chói chang. Bóng ba cô gái lẫn trên đường phố thừa thớt người lúc chính ngọ...

Trong giấc ngủ trưa chập chờn, Lục thắng thốt nhận ra rõ ràng là số lượng báo trộm xuống một cách đáng sợ.

Vùng dậy rửa mặt qua loa, chạy sang phòng Hòn. Hòn đi vắng. Lục gọi điện thoại xuống phòng Hành chính:

- Báo cho anh Hòn gấp tôi ngay bây giờ!

- Thừa thủ trưởng, anh Hòn đi ra quán giải khát với mấy người bạn.

Không cần biết ai ở đầu kia giây nói, Lục giục sôi lên:

- Tìm ngay! Tìm ngay! Tìm ngay!

Một lát sau, Hòn về:

- Thừa bộ hạ, bộ hạ sai bảo thần điều gì?

- Ông có sáng kiến gì để vực số lượng lên không?

- Tôi đã bàn với ông nhiều lần rồi. Trước hết là phải tổ chức lại các ban bộ, sắp xếp người

đúng khả năng công việc của họ. Không nề nang, không vuốt ve. Trước kia tôi thông cảm với ông phải vuốt người này ve người nọ. Nhưng bây giờ đã vấp cú đau về "Thần tượng", ông tuyên bố thẳng thắn trước toàn thể cơ quan là vì nề nang, ve vuốt mà vấp phải khuyết điểm nặng. Trong thời điểm này, ông cứng rắn về tổ chức, không ai trách ông đâu. Đây là thời điểm tốt nhất để làm tổ chức. Sẽ không có một thời điểm nào tốt hơn. Anh em ở đây đều là những nhà văn hóa làm biên tập lâu năm, nhiều kinh nghiệm, ông phải khai thác khả năng của anh em. Chứ việc gì ông cũng ôm lấy, anh em người ta chán nản...

- Thế bây giờ tổ chức như thế nào?

- Tôi đã bàn với ông nhiều lần rồi. Bản thân tôi, tôi cũng chán, vì bàn với ông mà ông không chịu làm, ông lại cứ đi nghe vu vơ những đũa ít hiểu biết.

Sau khi hai người bàn bạc kỹ với nhau, Lực tỏ vẻ rất quyết tâm:

- Mai họp! Mai họp! Mai họp!

Tự tay Lực viết thông báo lên bảng, bảo cô Chanh gọi điện thoại đến nhà từng người. Cuộc họp quan trọng lắm, không được vắng mặt một ai. Thường ngày, tấm bảng đặt khuất phía trong, hôm nay được kê ra gần cửa để bất cứ ai ra vào cũng đọc: "Thông báo khẩn cấp! Khẩn cấp! Khẩn cấp! Đúng 8 giờ sáng mai, họp toàn thể cơ quan! Cả buổi sáng mai không tiếp khách. Đây là cuộc họp xốc lại tổ chức, tạo ra bước chuyển biến mới trong cơ quan trong tòa soạn...".

Xem xong thông báo, Việt Sồ lừ lừ mắt, cầm viên phấn gạch dưới dòng chữ "xốc lại tổ chức", rồi ném toẹt viên phấn xuống nền gạch:

- Xốc xốc xốc. Dăm ba tháng lại xốc một lần. Đến lúc nào xốc thẳng Đấu lên làm tổng biên tập, xốc thẳng Lực xuống làm lái xe thì mới hết xốc!

Hôm ấy. Trời mưa như trút nước. Nhiều đường phố bị ngập. Thế mà mới tám giờ sáng, anh

chị em trong cơ quan đã mang áo mưa đến đông đủ. Không ít người thấp thỏm hy vọng "đây là cuộc họp tạo ra bước chuyển biến mới trong cơ quan".

Phòng họp im lặng. Lực ngồi nghiêm chỉnh trên chiếc ghế mây, dưới bức ảnh Hồ Chủ tịch. Lướt nhìn khắp mọi người, rồi đeo mực kính, rút cuốn sổ tay trong cặp đen, bắt đầu...

"Làm báo tức là làm chính trị. Bất kỳ một tờ báo nào dù là báo văn hóa, báo văn hiến, báo nghệ thuật, báo thời trang, báo ẩm thực... cũng là báo chính trị. Người nào quên mục tiêu đó, xa mục tiêu đó thì đừng làm báo nữa, chuyển sang làm nghề khác càng sớm càng tốt... Tờ báo là cốt lõi của cơ quan ta, là trung tâm ngôn luận của cơ quan ta, là linh hồn của cơ quan ta, là đồng tiền là hạt gạo của anh em trong cơ quan cũng là tiếng nói của Đảng của chính phủ của nhân dân..."

Đã có một lúc rất thân tình, đang uống bia, Lực ghé vào tai Hòn, thầm thì: "Tôi chỉ nói riêng cho ông biết thôi, bạn nổi khố mà, nói để ông giữ thân... Hiện nay khắp tất cả các phòng các góc ngách trong cơ quan ta đều gắn máy ghi âm của công an... mấy quán bia ở xung quanh tòa soạn cũng gắn máy ghi âm... dưới ghế phòng khách cũng gắn máy ghi âm... trong ghế ông đang ngồi đây cũng gắn máy ghi âm...". Vì thế, sau vụ "Thần tượng", trong cuộc họp nào, Lực cũng lên giọng thuyết lý nhiều về chính trị.

Thuyết lý nhiều và nói to. Nói to cốt để máy ghi âm ghi rõ từng lời của mình. Rồi sau đấy, máy ghi âm tâu lên thượng cấp: Quách Quyền Lực có ý thức chính trị rất cao, lập trường rất vững!

"Làm báo tức là làm chính trị. Tờ báo Văn hiến nghìn năm là một tờ báo chính trị, một tờ báo của Đảng của chính phủ của nhân dân, hoạt động theo cương lĩnh của Đảng Cộng sản Việt Nam dưới ánh sáng tư tưởng Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh. Máu của các đồng chí lãnh tụ đổ xuống như Trần Phú, Lê Hồng Phong, Nguyễn Thị Minh Khai, Hà Huy Tập, Nguyễn Văn Cừ, Phan Đăng Lưu. Máu của hàng ngàn liệt sĩ đổ xuống. Tờ báo của chúng ta phải luôn luôn ấm máu của các vị tiên liệt... Ai không nhất trí với đường lối của Đảng của tổng biên tập Quách Quyền Lực, xin mời đi nơi khác. Tôi tạo điều kiện thuận lợi để chuyển sang công tác khác..."

Lực cao giọng quá, đôi lúc đứt hơi. Cô Đào chạy ra quán mua một lon Pepsi. Nhưng Đào không dám bê lên đặt trước mặt Lực, mà ẩy tay cô Chiều. Chiều rút ra cốc, nói nhỏ: "Mời anh uống nước đã". Sau khi uống ngụm nước ngọt, trợn cổ họng, Lực càng bô bô như cái thùng rỗng.

"Tờ báo của ta phải trong sáng tuyệt đối để động viên toàn Đảng toàn quân toàn dân tham gia tích cực vào sự nghiệp đổi mới của dân tộc của đất nước... Tờ báo của ta phải trong sáng tuyệt đối, phải vô trùng tuyệt đối, phải vô trùng tuyệt đối, phải vô trùng tuyệt đối...".

Hội trường đang im lặng, nổi lên vài ba tiếng cười. Việt Sồ nói xen vào:

- Vô trùng nhưng không được vô sinh. Vì vô sinh cho nên báo ế.

Hoàng Bảo cũng chêm một câu:

- Bây giờ thì tôi lo nhất là vô sinh, chứ không lo vô trùng.

Lực đỏ mặt, uồm hai tay về phía trước:

"Đừng có mỉa mai như thế anh Việt Sồ à, anh Hoàng Bảo ạ. Thái độ của chúng ta phải là thái độ xây dựng. Các anh đừng có lái tôi, lái tờ báo này đi theo hướng anh Nguyễn Toàn Năng mà khổ tôi, khổ cả tòa soạn, khổ cả cái đất nước này. Các anh có biết đài BBC nó nói gì không, đài AFP nó nói gì không? Âm mưu diễn biến hòa bình của kẻ thù thâm độc lắm. Hơn lúc nào hết lúc này chúng ta phải cảnh giác cao độ với âm mưu diễn biến hòa bình của kẻ thù..."

Hội trường lại im phăng phắc, chỉ vang lên giọng nói của Lực.

"Trăm công nghìn việc, việc gì cũng đến tay tôi. Tôi cũng là người như các anh chị. Tôi không có ba đầu sáu tay. Tôi xé thân tôi ra trăm mảnh để lo hết việc này việc nọ ở cơ quan, không còn chút thì giờ nào để chú ý đến gia đình. Các anh các chị phải biết thương tôi chứ..."

An Lân quay mặt nói với Thế Tùng.

- Ông ta tự ôm lấy việc, bây giờ lại đổ tội cho người khác.

Bản chất đa nghi rất nhạy với cử chỉ của mọi người xung quanh, Lực hỏi nhỏ Cấu:

- An Lân vừa nói gì với Thế Tùng?

- Hắn nói là "anh ôm việc, lại đổ tội cho người khác".

Lực nhảy chồm lên:

"Nhiều lần anh An Lân gay gắt phê bình tôi là ôm đồm. Tôi mà không ôm đồm thì tờ báo không ra gì. Tôi chỉ vắng mặt một ngày một giờ là tờ báo hỏng ngay, hỏng ngay, hỏng ngay, hỏng ngay, hỏng ngay...

"Cả cơ quan chệnh mảng với công việc chung, không ai chịu hy sinh một chút quyền lợi cá nhân để phụng sự tập thể. Có người chỉ hong hóng cuộc họp nào có phong bì thì mới đi, không có phong bì thì không chịu đi. Có ngày cả cơ quan chỉ vài ba người đến, ngồi uống trà uống bia rồi tán gẫu. Để dành thì giờ tán gẫu đó mà suy nghĩ cho tờ báo cho nền học thuật nước nhà, đầu tư tâm sức cho tờ báo cho cơ quan, khổ tâm khổ tứ cho tờ báo cho học thuật thì có ích biết bao nhiêu... Tình trạng chệnh mảng đã dẫn đến hậu quả là tờ báo trượt số lượng. Thế mà cứ đòi lương cao, đòi thu nhập cao. Cứ nằm đó mà chờ sung rụng vào miệng...!".

Mọi người ngơ ngác, im lặng. Đâu có phải lúc nào im lặng cũng là ưng thuận, mà lắm lúc im lặng lại là khước từ là khinh bỉ. Lực có biệt tài siêu đẳng là trơ tráo, trơ tráo nói thế này rồi trơ tráo nói thế khác. Đứng đầu một cơ quan học thuật lớn, làm ăn bê bối, lại đổ lỗi cho anh em không chịu làm việc, không chịu cộng tác với mình. Lực giống như một anh Hề trong chèo cổ. Hai chân Hề lấm bê bết bùn, trèo lên lau bàn, tay lau đến đâu chân quệt bẩn bùn đến đấy, lau đi

lau lại vẫn bắn, Hề chửi đồng: "Tiên sư chúng nó làm bắn bàn tao" (!)

Việt Sồ lắc cái đầu xù xem đồng hồ:

- Gần mười hai giờ rồi, xốc tổ chức thì xốc đi!

Lực lôi ra trong cặp đen tờ "Quyết định của Viện trưởng Viện Văn hiến và tổng biên tập về việc chấn chỉnh tổ chức tòa soạn báo Văn hiến nghìn năm" đã đánh vi tính. Trên cùng có dòng chữ: "Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam - Độc lập Tự do Hạnh phúc". Cuối cùng có chữ ký của Quách Quyền Lực đóng dấu đỏ. Rất quý củ. Rất đàng hoàng... Sau vụ "Thần tượng", Lực không những không bị phế truất, mà vẫn ngồi vững trên hai ghế Viện trưởng và Tổng biên tập. Cho nên tất cả các loại giấy tờ có chữ ký của Lực đều cộp con dấu "Viện trưởng kiêm Tổng biên tập" ngay dưới chữ ký...

Ai nấy hồi hộp lắng nghe. Lực vừa đọc xong, rộ lên nhiều tiếng cười. Một kiểu đánh bòn sang ao! Đánh bòn sang ao! Đánh bòn sang ao! Xê xích vài ba người từ bộ phận này sang bộ phận kia. Toàn bộ văn bản quyết định "xốc lại tổ chức" vẫn là ve vuốt, vẫn là mị dân: đội quân của tòa soạn hơn ba chục người, chỉ có dăm người mang súng trường, còn hầu hết mang súng lục (?), chỉ huy đông hơn quân thì đánh đấm cái gì!

Hòn thất vọng, buồn xủ. Suốt thời gian long đong vì vụ "Thần tượng", Lực gập mình xoay xoay để bàn bạc việc cơ quan chẳng qua là một cách giải tỏa tâm lý, một kiểu ve vuốt, chứ thực tâm Lực không cay cú về học thuật, về việc đẩy tờ báo lên...

Nghe tin Lực đem bệnh teo ngọc hành của thằng Vệ để tranh thủ sự mũi lòng của cấp trên, Linh Vũ và bạn bè rất bức, không muốn gặp Lực nữa. Nhưng rồi không nỡ để bạn thui thủi một mình trong cơn hoạn nạn, Linh Vũ lại chăm đến nhà Lực để trò chuyện, an ủi và có lúc bàn bạc công việc của cơ quan Viện Văn hiến.

- Mà phải khai thác khả năng của thằng Hòn chứ, để nó gánh một phần nội dung cho mày. Trong lúc này mày không nghe lời của bạn bè chí cốt thì mày nghe ai? Mày nghe thằng Cầu à?

- Linh Vũ ơi, sao mà lại nỡ nghi ngờ tao như thế! Tao đã nói với thằng Hòn nhiều lần, nhưng nó không chịu làm nội dung.

- Sao lại có thể như vậy được?

Linh Vũ bèn tìm gặp Hòn:

- Mà ỳng ra lúc này là mà ỳng có lỗi với thằng Lực.

- Với thằng Lực, tao chẳng bao giờ ỳng ra. Nhưng thôi... cứ để tao làm việc khác có ích cho anh em trong cơ quan hơn...

- Mà ỳng khải tính quá. Lòng tự trọng quá cao. Phải có giới hạn, nếu lòng tự trọng vượt qua giới hạn đó thì sẽ trở thành gàn dở...

Do gợi ý của nhiều vị lãnh đạo cấp trên và nhiều bạn bè, Lực nói với Hòn tham gia làm nội dung. Nhưng Hòn không nhận vì biết chắc chắn rằng Lực không thể nghiêm túc làm học thuật với mình được. Ai đưa bài cậu ta cũng ký duyệt. Ai đưa bài cậu ta cũng cho in. Thậm chí báo đã trình bày xong, chuẩn bị đưa đi nhà in, cậu ta cũng bắt tháo dỡ để nhét bài của một người nào đó mới đến tận nhà đưa cho cậu ta... Nghĩa là Lực không có phong cách nghiêm túc của một người say mê với học thuật, mà chỉ cốt sao ve vớt được càng nhiều người càng tốt.

Đàn ỳng mang tiếng là "gàn", Hòn không nhận làm nội dung. Ngoài Hòn và một số ít người trong tòa soạn, không ai có thể hiểu thấu chi li tính cách và tâm địa của Lực. Kể cả Linh Vũ. Từ khi được nhảy vọt một phát lên làm Viện trưởng và tổng biên tập tờ báo lớn này, con người Lực đã biến dạng với một tốc độ chóng mặt, làm sao mà Linh Vũ biết hết được.

Cuối cùng Lực nảy ra sáng kiến: cho ra thêm tờ phụ san đặt tên là "Thông tin văn hiến", và giao cho Hòn phụ trách. Không hiểu là còn những trò quỷ quái gì nữa sẽ diễn ra. Nếu không

nhận, người ngoài tòa soạn không biết được căn kẽ. sẽ cho Hòn là một thằng đại gàn. Đành phải nhận. Nhưng trước khi nhận, theo sự gợi ý của nhiều anh em, Hòn bàn kỹ với Lực về nhân sự. Lực đồng ý hai nhân sự là Văn Quyền và An Lâm, vì theo Hòn "hai người đó có ngoại ngữ tiếng Anh và tiếng Nga, có kiến thức phong phú về văn hóa trong nước ngoài nước, đẩy ti-ra tờ phụ san để gánh đỡ tài chính cho số chính". Lực hào hứng rung người và rung cả hai tay: "Tốt! Tốt! Tốt! Tuyệt vời!...".

Tưởng thế là yên được một bề. Có ngờ đâu sau cái phút "tốt tốt tốt! tuyệt vời!" ấy, Lực suy nghĩ: lão Hòn làm số phụ san hay hơn số chính thì mình còn mặt mũi nào nữa? Sao mình lại dễ dãi để cho lão ta sắp xếp nhân sự. Mình ngu quá. Quả thật là có những phút mình nhẹ dạ, ngu dần...

Lực vò đầu, nắm tóc. Lúc giật tay ra, bàn tay đầy một nắm tóc. Ơ, tóc mình lại dễ rụng thế này à?... Được, được, mình sẽ có cách. Hòn không thắng được mình đâu... Máu đổ ky sôi lên trong người Lực như một cái hố nung vôi. Kẻ nặng lòng đổ ky luôn luôn sống trong nỗi dằn vò vì sợ bạn bè hơn mình, dù là hơn một chút xíu.

Đến hôm họp cơ quan, Lực trơ tráo và trắng trợn công bố danh sách những người làm tờ phụ san "Thông tin văn hiến": Cù Văn Hòn, Phan Chấn, Thanh Cấu. Hòn ngồi đó người. Lực đã dùng quyền chức để lừa bịp mình. Chẳng lẽ mình lại nói toạc ra là Lực đã bàn với mình một đảng làm một nẻo? Nếu nói toạc ra, anh em sẽ nghĩ bụng "hai ông bạn chí cốt" này, hai ông phó ông trưởng này lại hục hặc nhau; vả lại Lực sẽ chối bay, mồm mình sẽ không thắng nổi mồm năm miệng mười của Lực. Và rồi, Cấu và Phan Chấn sẽ thêm có để thù mình... Thôi, đành im lặng, sẽ tìm cách gỡ dần...

Trong lúc Lực gặp hoạn nạn, Phan Chấn cũng như Cấu tảng lờ Lực, hơn thế nữa còn mưu mô hất cẳng Lực.

Cơn hoạn nạn qua rồi, hai gã này lại thường xuyên đến nhà Lực. Kẻ đa nghi và hám chức thì dễ dàng tin người xu minh, Lực đáp lại ơn tri ngộ của Chấn và Cấu bằng những lời khen bốc lên tận trời.

Việc sử dụng ngay lập tức Chấn và Cấu một cách đặc lực như vậy là do tâm lý thực dụng của Lực. Từ khi lên cầm quyền, Lực sống một cách rất thực dụng, xử sự mọi việc một cách rất thực dụng. Thằng A hôm qua chửi mình, và biết ngày mai ngày kia nó lại chửi mình, nhưng hôm nay nó quỳ dưới chân mình, ca ngợi mình và làm lợi cho mình thì mình cứ chiều chuộng và trọng dụng nó hôm nay. Hòn giận Lực đến tím mặt. Những cơn giận của Hòn thường không bộc lộ ra, mà lẫn vào trong, rồi tan đi lúc nào không biết. Đợi cho cơn giận tan, Hòn gặp Lực và cố giữ thái độ thân mật:

- Ông đã đồng ý là Văn Quyền và An Lâm cùng làm với tôi, sao ông lại công bố Chấn và Cấu.

Lực trả lời, giọng cộc lốc và khô như ngói:

- Trong cơ quan này, tôi điều khiển ông hay ông điều khiển tôi?

Tự nhiên Hòn lạnh người, nhìn da mặt Lực ghê ghê như vỏ nứa.

XVI

Cù Văn Hòn cùng với đứa cháu gái tên là Phương bước qua đê ra xóm bãi sông Hồng, tìm đến nhà cô đồng Ngọc, để gọi hồn Hiên - vợ Hòn đã thành người thiên cổ. Bầu trời âm u những đám mây nặng như chì. Thảm cỏ ướt sương trải dài hai vệ đê. Hòn cúi đầu, bước chậm chạp. Dường như sợ Hòn ngã, Phương nắm tay cậu dìu từng bước theo lối mòn ngoằn ngoèo từ chân đê lên dốc rồi xuống dốc, rồi khuất vào trong xóm nhỏ um tùm cây xanh... Hòn đã từng nghe bà con làng xóm và bạn bè kể nhiều chuyện thuộc thế giới linh hồn mà chính họ chứng kiến.

Trong đời sống hàng ngày, Hòn cũng láng máng thấy những hiện tượng rất linh nghiệm về "tích thiện phùng thiện", "ác giả ác báo", về sự giao cảm giữa hiện tại với quá khứ, giữa người sống với người quá cố.. Nhưng chưa bao giờ bản thân Hòn được chứng kiến... Từ khi Hiên qua đời, Hòn thấy nhiều chuyện lạ xảy ra ám ảnh vào tâm hồn khiến Hòn băng lâng như đang sống ở một thế giới khác, lúc thì tràn đầy ánh sáng vi diệu ở cõi tối thượng, lúc thì u ám ở cảnh giới

địa ngục.

Trước ngày lễ tứ cửu và ngày lễ bách nhật, ngồi một mình trước bàn thờ Hiên, Hòn đốt ba nén hương. Cháy hơn quá nửa, ba làn khói trắng bốc thẳng và cao gần chạm trần nhà, rồi bát hương hồng lên và rần rật bốc lửa quạt gió ra xung quanh làm cho những tấm trướng rung lên – Lần đầu tiên Hòn được thấy bát hương hóa.

Đêm trước ngày giỗ đầu, đang giữa giấc ngủ, Hòn nghe tiếng chuông điện thoại reo. Mở mắt, thấy rõ ràng một người đàn bà từ nơi đặt điện thoại đi ra cửa. Ai? ai? ai? Hòn chạy nhanh ra cửa, ổ khóa vẫn nguyên. Tìm khắp phòng trong, phòng ngoài, bếp, ban công, gầm giường, không thấy ai cả. Lúc này Hòn mới biết chắc chắn là mình mê.

Sáng ba mươi tết nào Hòn cũng đi thăm và thắp hương ở mộ Hiên. Riêng năm ấy, các con đã đi viếng rồi, Hòn ở nhà. Nhưng suốt cả buổi sáng và buổi trưa, cứ bồn chồn, đến ba giờ chiều thì Hòn quyết định đạp xe vượt đoạn đường gần mười lăm cây số đến Văn Điển. Mưa lâm thâm. Ngôi mộ nào cũng đầy hoa và nghi ngút hương. Cả nghĩa trang ửng lên màu hoa hồng và hoa cúc. Hòn cắm hoa và thắp hương lên mộ Hiên, vái lạy, rồi đi ra. Bình thường như những lần trước, anh ra về một cách thanh thản, nhưng lần này ra đến cổng nghĩa trang bỗng dừng anh quay lại, đứng trước mộ khẩn: "... Nếu em có về ăn tết với anh và các con thì em cho bát hương hóa để anh biết". Chỉ sau một vài tích tắc, dưới màn mưa lâm thâm, bát hương bốc lên cháy ngùn ngụt. Hòn quỳ sụp xuống. Người quản nghĩa trang cũng chạy đến, đứng sát vào Hòn và vái lạy...

Đêm trước lễ cải táng, Hòn đang mở ca xét nghe lại mấy bài thơ viết hồi Hiên mất, bỗng có con chim sâu bay vào phòng, đậu trên tấm ảnh cưới, rồi ở lại suốt đêm, mờ sáng hôm sau mới bay ra... Hòn chỉ mới tiếp xúc với thế giới linh hồn trong một vài khoảnh khắc hiếm hoi và mơ hồ, lòng đã rân rân như có giọt máu thiêng liêng từ thế giới ấy nhỏ vào. Vậy mà Quách Quyền Lực ngày nào cũng đi lễ chùa lễ đình, rồi đội bát hương, xin số, lên đồng, mà tâm địa thì ám muội. Phải chăng Lực cũng đã ngộ nhận như con Sói-lực~sĩ trong truyện ngụ ngôn Italia? Ngày nào Sói-lực-sĩ cũng đi bắt thú rừng ăn no nê chê chán. Lũ Sói choai được chén đẩy những thứ đầu thừa đuôi thẹo, rồi hết lời tung hô: "Sói-lực-sĩ tốt bụng nhất trần gian! Sói-lực-sĩ tốt bụng nhất trần gian? Sói-lực-sĩ tốt bụng nhất trần gian!" Sói-lực-sĩ cười: "Ta sống lương thiện thế

này mà lũ cừu lũ thỏ lại bảo ta độc ác" (?)

Căn phòng gác hai nhà cô đồng Ngọc rộng chừng hai mươi mét vuông, dùng làm điện thờ gọi hồn. Người tứ phương tìm tới rất đông. Đứng tràn cả ra sân. Mấy nhà bên cạnh mở dịch vụ trông xe đạp và bán hàng ăn, hàng giải khát. Vì đông quá, ai vào gặp cô cũng viết giấy hẹn một tháng sau. Riêng trường hợp Hòn, có người bạn thân của cháu Phương tên là Hằng đã từng quen biết cô đồng Ngọc, nên được cô đồng ý cho gọi hồn sáng hôm ấy.

Hòn kính cẩn đặt lễ và thắp hương lên bàn thờ, rồi ngồi xếp bằng, nói cho cô đồng biết tên mình, tên vợ, mất ngày nào, táng ở đâu... Thành tâm chờ đợi... Cõi trần lắm nỗi ngổn ngang, mong tìm được một chút bình yên nơi cõi giới vĩnh hằng... Mong được gặp em dù một thoáng mơ hồ, một ánh nhìn xa xăm, một giọng nói thoảng trong hơi gió, một khẽ động của sợi tóc mong manh... Sẽ bớt cô đơn dường bao nếu như từ trong đáy huyết hư vô vọng lên một tiếng thầm thì "em đây mà...".

Những người ngồi xung quanh cùng một tâm trạng như vậy. Mỗi người đều có một sợi giây vô hình liên hệ với một người thân thiết ruột rà ở thế giới bên kia. Họ im lặng tuyệt đối, im lặng như trong thinh không, im lặng để có thể cảm nhận được một bóng dáng mơ hồ thiêng liêng nào đó. Họ nghĩ rằng chắc hẳn những người thân của họ ở thế giới bên kia cũng đang bơ vơ, cô đơn, đợi chờ... Ngồi chen chúc nhau, chuyềnh hơi ấm cho nhau. Không ai nở nặng lời với ai. Không ai nở có một cử chỉ khó chịu với ai... Hòn ngồi bất động như pho tượng. Cô đồng Ngọc gõ chuông. Tâm tư Hòn run lên theo tiếng chuông, run rẩy triền miên theo hồi chuông dường như kéo dài vô tận...

Một cô gái nào đó trong đám đông được Hòn mời ngồi để hồn nhập. Một cô gái như hàng triệu cô gái khác trong thiên hạ. Một cô gái mà Hòn chưa hề biết tên, chưa hề gặp một lần nào... Cô ngã vật ra, nằm dài, giọng nói ơ ơ như giọng nói của Hiên. Hòn sững sờ và không nghe thấy gì nữa...

- Ai là người nhà ông Cù Văn Hòn vào ngồi thay ông Hòn để hầu Hòn - Cô đồng Ngọc hỏi.

Cháu Phương:

- Tôi đây.

Phương ngồi cạnh cô gái đó và hỏi:

- Mẹ ơi, mẹ có biết cháu là ai không?

- Cháu là cháu Phương chứ còn ai nữa... Cháu đỡ chân cho mẹ, xoa chân cho mẹ, mẹ đau chân lắm...

Phương đặt chân Hồn duỗi ra, xoa chân cho Hồn. Cảnh tượng diễn ra đúng như những ngày Hiên nằm trong bệnh viện Bạch Mai được cháu Phương chăm sóc.

- Cháu đi với cậu phải không?

- Vâng...

- Bảo cậu ngồi gần mẹ.

Phương kéo cậu Hồn vào sát Hồn, rồi cầm tay cậu đặt lên trán Hồn.

- Anh xoa đầu cho em đi, em đau đầu lắm. Anh đỡ đầu em lên gối, em mỏi cổ lắm...

Cảnh tượng diễn ra đúng như những ngày Hiên nằm trong bệnh viện Bạch Mai được hai cậu cháu chăm sóc.

- Thế út nam út nữ của mẹ đâu?

Phương quay lại nói với Hòn: "Ý mợ hỏi con gái con trai của mợ".

- Hai em nó bận đi làm, nó không đến gặp mợ được.

- Lần sau cháu có đi gặp mợ thì nói hai em cùng đi để mợ gặp.

- Cháu nhớ rồi. Lần sau cháu đưa hai em đi...

Tiếp sau đó, Phương không phải hỏi nữa, Hòn nói lan man từ chuyện này sang chuyện kia:

"Hiện nay cậu đang ở một cái nhà đã bị nghiêng rồi, lún rồi. Cậu còn một cái nhà khác đang xây dở... Cậu phân vân chưa biết ở nhà nào..."

"Cái mệnh của mợ đến đó là hết. Cháu bảo với cậu đừng nuối tiếc vì mợ. Đến lúc mợ phải đi là đi..."

"Cậu chăm sóc mợ chu đáo lắm, cậu không phải ân hận gì đâu...."

"Đám tang mợ cũng chu đáo lắm. Cơ quan cậu chu đáo lắm... Bà con họ hàng, bạn bè đến dự đưa mợ đi đến nơi đến chốn..."

Hai má Phương đầm đìa nước mắt:

- Cậu có hỏi mợ gì nữa không?

- Cháu hỏi mợ ở dưới âm phủ có thiếu gì không, để cậu lo...

Đó là điều Cù Văn Hòn bút rứt nhất. Khi hạ huyết, Hòn và hai đứa con ném hòn đất xuống, Hòn chột bàng hoàng: Em ơi, em ra đi, anh không lo cho em được đầy đủ.

Cái bát, cái đĩa... Găng tay... Cuốn sổ, chiếc bút... Cuốn từ điển tiếng Pháp... Cuốn từ điển Bồ Đào Nha - Pháp...

- Mợ ơi, cậu hỏi mợ là có thiếu gì không để cậu lo...

- Mợ không thiếu gì đâu. Cậu lo cho mợ đầy đủ lắm rồi...

- Thế mợ có dặn gì cậu nữa không?

- Mợ muốn nói với cậu một điều... Nói cậu ngồi sát vào mợ..

Phương kéo cậu vào gần hơn. Hòn xích vào, cúi đầu xuống, ngoan ngoãn như đứa bé khi đã nhận ra lỗi lầm của mình...

"Anh ạ... Anh ạ... Anh... Lâu nay có một người đàn ông tìm hết mọi cách để làm hại anh. Người đàn ông đó ít tuổi hơn anh, đậm người, da trắng... Anh phải giữ mình... Người đàn ông đó vẫn tiếp tục làm hại anh... Tháng bảy tới Tháng bảy tới... Tháng bảy năm nay... anh bị tai họa lớn vì người đàn ông đó... "

Tháng bảy tới... Hôm nay đã là tháng năm rồi! Chỉ còn hai tháng nữa là mình bị tai họa lớn... Hòn nghĩ thế...

Tan cuộc hầu Hòn kéo dài gần một tiếng đồng hồ, Hòn đi ra khỏi cửa nhà cô đồng Ngọc như một kẻ mất hồn. Cháu Phương nắm tay cậu dìu từng bước...

- Cậu ơi, cậu nhớ xem người đàn ông tìm mọi cách làm hại cậu là ai...

- Cậu cháu thương cậu lắm... Ai thế hở cậu? Cậu nhớ lại xem người đàn ông đó là ai để cháu

đi lễ cháu đi giải hạn cho cậu... Cậu!... Cậu!...

Những điều Hồn nói, không sai một li.

"Hiện nay cậu đang ở cái nhà đã bị nghiêng rồi, lún rồi. Cậu còn một cái nhà khác đang xây dở... Cậu phân vân chưa biết ở nhà nào...". Hoàn toàn đúng như vậy. Căn hộ của Hồn trong ngôi nhà năm tầng đã bị lún từ lâu, các đơn nguyên hở ra... Hồn được một người bạn cho đất ở nơi khác, xây thô xong, Hiên bị ốm nặng, bỏ dở. Sau khi Hiên qua đời, Hồn phân vân tiếp tục ở căn hộ cũ để thờ phụng Hiên hay nên hoàn thiện căn hộ mới, rồi dời ra đó?...

"Đám tang vợ cũng chu đáo lắm. Cơ quan cậu chu đáo lắm... Bà con họ hàng, bạn bè đưa vợ đi đến nơi đến chốn...". Hoàn toàn đúng như vậy. Bà con làng quê sinh sống ở Hà Nội đến dự đông đủ. Bạn bè ở Hà Nội và trong cơ quan lo toan chu tất. Chính Lực là người đã tích cực trong việc tổ chức lễ tang...

Vậy thì người đàn ông lâu nay tìm hết mọi cách để làm hại Hồn và vẫn tiếp tục làm hại, là ai? Người đàn ông đó ít tuổi hơn Hồn, đậm người, da trắng... Còn ai nữa, chính là Lực đấy thôi. Cháu Phương cứ gạn hỏi, nhưng Hồn nhất định không nói... Con người Lực là vậy, phân thân rất nhanh và nhập vai rất đạt.

Hơn một năm trời, Hồn chăm sóc vợ trên giường bệnh, lúc thì tại nhà riêng, lúc thì tại bệnh viện 19-8, lúc thì tại bệnh viện Bạch Mai, rồi bệnh viện K, rồi bệnh viện Hữu Nghị... Trong khi đó Hồn vẫn lúi lúi lo đầy đủ cho từng số "Thông tin văn hiến".

Thu nhập ở cơ quan quá thấp. Số tiền Hồn nhận được hàng tháng chỉ bằng một phần năm số tiền mua thuốc thang cho Hiên. Bạn bè cho khá nhiều, nhưng không đủ. Hồn phải trần lưng ra viết báo. Từ khi tập tễnh cầm bút đến nay, đây là lần đầu tiên Hồn dùng ngòi bút để kiếm tiền. Ngồi bên giường bệnh, viết báo. Ngồi sắc thuốc, viết báo. Ngồi nấu cơm, viết báo...

Còn tờ phụ san "Thông tin văn hiến", Phan Chấn chỉ lo bài vở trong mấy số đầu, về sau để mặc cho Hòn lo tất tần tật.

Cấu thì sao? Lực phân công cho Cấu việc in ấn. Cấu đón được ý của thủ trưởng một cách triệt để: làm hại Cù Văn Hòn đến cùng? Số phụ san nào Cấu cũng để đến tận cuối tháng mới in, thậm chí mồng năm tháng sau mới in xong báo tháng trước... Phan Chấn cũng sốt ruột, bực bội, nói với Hòn: "Thằng Cấu nó phá anh. Lực bố trí cho thằng Cấu phá anh"... Cái nham hiểm của Lực nào có dừng lại đó anh ta còn xông vào phòng Hòn, quát mắng Hòn: "Anh không lo lắng gì việc cơ quan cả! Anh để báo tháng trước đến đầu tháng sau, giữa tháng sau mới in xong thì ai mua? ai mua? ai mua? Tôi giao việc cho anh, tưởng là anh làm tốt, hóa ra anh làm hại tôi, chơi xỏ tôi. Một số báo ra chậm, thiệt hàng triệu đồng, anh có biết không?..." Hòn chỉ nói lại được một câu:

- Ông giao cho thằng Cấu việc in ấn kia mà!

- Tôi giao cho thằng Cấu, nhưng trách nhiệm chính là anh. Anh hòng đổ trách nhiệm cho người khác à? Làm quản lý như anh thì không nên làm nữa? Tôi tin anh, tôi tin bạn bè xui tôi giao công việc cho anh, anh phản lại tôi à?... Hòn tê điếng cả người. Không đáp lại một lời. Một con người đã trơ mặt thót như thế thì nói lại làm gì. Khi làm điều ác đã trở thành thói quen thì lương tâm không hề bị cắn rứt nữa.

Sau trận quát mắng của Lực, cô Đào vờ có việc đi lên gác hai, ghé vào phòng Hòn:

- Lúc anh nhận làm tờ phụ san này, em đã lo. Chẳng lẽ em can anh đừng làm... Trời không nghe đất thì đất phải nghe trời anh ạ... Bọn em biết anh phải chăm sóc chị ốm nặng, nhưng mỗi ngày anh cũng phải đến cơ quan chừng ba tiếng đồng hồ...

Cô Chiều xách phích nước vào, pha ấm trà mới, dường như làm một động tác an ủi, rồi lẳng lặng đi ra.

Hoàng Bảo chạy vào:

- Thăng Lực vừa quát gì mà?

- ...

- Nó độc ác, rồi phải nhận quả báo...

Hòn cảm thấy người lạnh như một khối băng. Nghĩa tình tan vào băng giá. Ngọt bùi, cay đắng tan vào băng giá. Tư duy, tình cảm tan vào băng giá. Cả người anh như một khối băng nổi bồng bênh chao đảo giữa biển đêm thăm thẳm...

Thức lâu mới biết đêm dài... Tính hiếu thắng của Lực đã có mầm mống từ ngày ngồi trên ghế nhà trường. Bài toán, bài tập làm văn nào mà Hòn hơn điểm là Lực tỏ ra rất khó chịu. Có lần gây sự với một thằng bé chăn trâu to khỏe hơn Lực rất nhiều, Hòn và bạn bè tin chắc là Lực sẽ thua, xông vào can. Nhưng Lực cứ sẵn vào đối thủ và ném vào đối thủ bất cứ cái gì vớ được: một cục gạch, một nhành gai, một cục bùn, một cục cứt bò, một cục cứt chó, một cục cứt người... Lực không từ bất kỳ một thứ bẩn thỉu nào miễn là thắng được thằng bé kia... Đến bây giờ, tính hiếu thắng của Lực bộc lộ một cách trọn vẹn. Với Lực, hiếu thắng đồng nghĩa với mục đích sống. Tính mục đích của Lực rất mạnh. Uống bia say túy lúy với bạn chí phèo cũng nhằm mục đích ấy. Đặt vòng hoa trước linh cữu người chết rồi lạy mười lạy cũng nhằm mục đích ấy. Cắm nén hương lên mộ người chết rồi lạy hai chục lạy cũng nhằm mục đích ấy. Vì tính mục đích quá mạnh, cho nên Lực rất dễ dàng phân thân thành hàng chục nhân vật trong cùng một thời điểm mà nhân vật nào cũng đạt...

Còn là bạn hữu nữa không, hử Quách Quyền Lực?

Cái tảng băng cơ thể và trí tuệ của Hòn chìm dần vào cơn mê sáng kinh khủng... Trần gian... địa ngục... tình thương... tội ác... nhào lặn vào một cục rồi lại xé toang ra như cái cung bật bông xết nát toi bời từng sợi mỏng như hơi thở. Bao nhiêu tội hồn bị đày đọa vì lúc sống ở trần gian

háo danh, hiếu thắng mà phạm tội ác. Ôi, hàng trăm hàng nghìn tội hồn chật chường đi vất vưởng, bơ vơ, gào thét... Mụ Kiều Liên cũng ở đấy. Mẹ Mụ Kiều Liên phải chịu vô số hình phạt vì lúc ở trần thế quá ác. Mụ Kiều Liên xuống thăm mẹ, thấy quỷ sứ đưa bát cơm cho mẹ ăn, miếng cơm vừa chạm miệng liền hóa thành cục lửa hung dữ...

Hiên cầm tay Hòn chạy rất nhanh. Nhưng Hòn không chạy, mà cứ đi lững thững.

Cầu Nại Hà kia kìa?... Lơ lửng cầu treo tít trên cao lúc thì đen như hắc ín lúc thì hừng hực như thép nung đỏ lúc thì lóa sáng như những lưỡi guom đan chéo vào nhau... Nhưng người phạm tội trên trần gian đang vất vưởng đi qua cầu này dẽ vào địa ngục. Mụ giết chồng. Thằng buôn ma túy. Viên quan hà hiếp dân. Kẻ lừa đảo bạn. Thằng con bất hiếu với cha mẹ. Ông bố vô trách nhiệm với con cái... Chúng đi như một lũ cô hồn. Đứa hú như chó dại. Đứa tru lên như sói. Đứa ngồng ngoè chân như rắn... Quỷ sứ áp giải. Đủ mọi hình thù quỷ sứ. Quỷ sứ đầu trâu. Quỷ sứ sừng dê. Quỷ sứ mồm cá sấu. Quỷ sứ nanh dài vàng khè...

Dưới cầu là thăm thẳm vực sâu, tối tăm lạnh lẽo đến rợn người, lúc nhúc rắn độc. Rắn quấn vào rắn. Rắn ngẩng cái đầu đỏ thè lè nọc như tia lửa. Rắn hai đầu. Rắn ba đầu Rắn bốn đầu. Rắn năm đầu. Rắn quật đuôi vào thành cầu phát ra tiếng kêu lạnh toát. Rắn trô trố hai con mắt khô như hai cục thủy tinh... Các tội hồn bị quỷ sứ dẫn qua cầu. Tội hồn kinh hoàng vừa thấy rắn rất dưới vực sâu vừa thấy quỷ sứ vác dao mác, vác cào chìa nghìn răng, vác chiếc cày trăm lưỡi, vác cây guom mười lưỡi...

Không cần đợi Quỷ sứ đẩy xuống vực, mà các tội hồn tâm kinh động tự nhào xuống. Và lũ rắn rất chồm lên, trừng phạt.

... Hiên cầm tay Hòn chạy rất nhanh. Nhưng Hòn không chạy, mà cứ đi lững thững.

Sau lưng Hòn là một người đàn ông đang đuổi theo.

Người đàn ông đó dáng đậm, mặt trắng, ít tuổi hơn Hòn... Quái lạ, Hòn đi lững thững mà người đàn ông đó rần sức chạy vẫn không đuổi kịp.

Tháng năm đi qua, nắng lửa. Tháng sáu đi qua, bão bùng. Tháng bảy đi qua, mưa sầm sập...

Tháng bảy rồi ư? Tháng bảy đến rồi! Tháng bảy, "tháng bảy năm nay... anh bị tai họa lớn vì người đàn ông đó " Hiên giục Hòn chạy. Nhưng Hòn không chạy. Nét mặt anh vẫn bình thản. Bao nhiêu nỗi đau do người đàn ông đó giáng xuống đời anh khiến anh ê chề - ê chề cả tâm tư ê chề cả da thịt. Giá mà tháng bảy này, như Hiên báo trước, người đàn ông đó ném lửa vào anh, anh không còn đau đớn nữa. Vậy thì cần gì mà phải chạy.

Tháng bảy đến rồi!...

Tháng bảy!...

Tháng bảy...

Đùng đùng Lực triệu tập họp toàn cơ quan. Nội dung cuộc họp hôm nay là gì nhỉ? Vào ngồi nghiêm chỉnh, Lực đứng lên tuyên bố lý do, lúc đó Hòn mới biết là họp để góp ý phê phán tờ phụ san "Thông tin văn hiến".

Anh em góp ý chừng mười lăm phút, Lực đứng dậy nói rất hùng hồn. Rồi cuối cùng, Lực nói liền một mạch đến hơn một tiếng đồng hồ.

"Tôi tưởng là anh Cù Văn Hòn có kinh nghiệm làm báo giỏi, tôi mới giao cho toàn quyền nắm tờ báo. Giỏi mà thế này à...".

Lực giờ tờ báo, giờ từng trang:

"Tại sao cái phi dê này lại đậm? Mới nhìn tôi tưởng là cái khung đen báo tin buồn nhà văn nào chết... Cái gờ ram này đáng lẽ đậm lại làm nhạt, cái gờ ram này đáng lẽ nhạt lại làm đậm... Cả trang báo này không hài hòa, đáng lẽ cái ảnh này in vào giữa, anh lại đưa in vào một góc, làm cho cả trang báo bị thiên lệch như một người què chân..."

Lục giờ trang báo in ảnh và bài viết về chân dung nhà thơ Quy Hoàng:

"Bao nhiêu nhà thơ nhà văn nhà văn hóa cây đa cây đề bảy, tám mươi tuổi, sắp kề lỗ huyệt, anh không giới thiệu, anh lại đi giới thiệu chân dung một nhà thơ trung bình? Tôi biết anh Hồn rất thân với anh Quy Hoàng, muốn lăng xê anh Quy Hoàng. Tôi không bao giờ tôi làm như thế. Bạn bè thân gửi bài đến, tôi đòi hỏi chất lượng phải cao hơn những người khác. Còn giới thiệu chân dung, tuyệt đối không bao giờ tôi đưa bạn bè vào. Làm người quản lý là phải hết sức liêm khiết, làm quản lý báo chí lại càng phải liêm khiết. Nể nang in bài của bạn bè là tối kỵ. Nhận tiền để in bài của cộng tác viên là tối kỵ. Nể nang in bài yếu của các ông quan to càng tối kỵ. Như thế tờ báo mới trong sáng được. Tờ báo ta là tờ báo văn hiến, những người biên tập ở đây phải làm tấm gương văn hiến cho thiên hạ noi theo... Chúng ta là những người cầm bút, chúng ta hay nói đến lòng nhân ái. Nhân ái là gì. In bài của bạn bè không phải là nhân ái. In bài của các vị chức tước cao không phải là nhân ái. Lòng nhân ái cao nhất là nhân ái với hàng triệu bạn đọc. Đem đến một món ăn tinh thần ngon cho hàng triệu bạn đọc là nhân ái. Đem đến món ăn tinh thần thiêu thối cho hàng triệu bạn đọc là phi nhân ái, phi nhân ái phi nhân ái... phi văn hóa, phản văn hóa, vô văn hóa..."

Thấy thủ trưởng gào khan giọng, cô Đào đem vào một lon bia rót ra cốc. Lục xua tay:

- Cho tôi cốc La vie, tôi không uống bia, tốn kém. Phải tiết kiệm từng đồng xu. Đất nước đang khó khăn. Cơ quan đang khó khăn. Không phải là thủ trưởng thì muốn uống bia lúc nào cũng được. Chúng ta phải luôn luôn thấm nhuần tinh thần của Đảng "tiết kiệm là quốc sách"...

Cô Đào luống cuống chạy ra quán mua chai La vie.

Lục uống xong, như được nạp năng lượng, càng thao thao bất tuyệt:

"Chúng ta muốn làm báo giỏi thì phải đi vào nhân dân, đi vào đời sống nhân dân. Nhân dân là liều thuốc linh diệu nhất để chúng ta thoát khỏi mọi bế tắc trong tư tưởng. Vì không chịu thâm nhập thực tế sôi động của nhân dân nên anh Hòn làm tờ báo Thông tin Văn hiến lạnh quá, xa rời không khí lao động hùng hực của quần chúng lao động... Hôm qua, trong cuộc hội thảo lớn về văn hóa dân tộc, tôi phát biểu được mọi người hoan nghênh. Muốn nền văn hóa văn nghệ của ta đậm đà màu sắc dân tộc, các tác giả phải đi vào nhân dân, các nhà văn hóa phải sống với nhân dân, các nhà văn hóa phải sống với nhân dân, để lĩnh hội đầy đủ cái tinh thần dân tộc của những người đô mồ hôi sôi nước mắt tạo ra cái tinh túy dân tộc. Có như vậy tâm hồn chúng ta mới trong sáng như thủy tinh..."

Quay về phía Hòn, Lục hất hàm hỏi:

- Anh Hòn có ý kiến gì không?

Hòn lắc đầu.

- Anh Hòn có ý kiến gì không?

Hòn lắc đầu.

- Anh Hòn có ý kiến gì không?

Hòn lắc đầu.

Cầm tờ báo cuộn trong tay, Việt Sồ lắc cái đầu xù:

- Nó không có ý kiến gì thì thôi, gạn hỏi nó làm gì. Họp xong rồi phải không?.... Về! Về!...

Việt Sồ đứng dậy. Một vài người cũng đứng dậy theo.

- Khoan, khoan, còn một việc cuối cùng... Lực vẫy tay bảo mấy người ngồi xuống.

"Từ nay tờ Thông tin Văn hiến đổi tên thành Văn hiến tương lai. Bạn đọc đã có ấn tượng xấu với cái tên Thông tin văn hiến, cho nên phải đổi tên. Tôi đổi tên là Văn hiến tương lai hàm ý bồi dưỡng lực lượng các nhà văn hóa tương lai. Cho nên tôi phải nắm toàn bộ tờ báo này từ khâu duyệt bài đến khâu trình bày, tôi duyệt từng cái minh họa từng cái ảnh... Vì tờ báo này ảnh hưởng đến cả mọi thể hệ nhà văn hóa tương lai...".

Mọi người chen chúc nhau đi xuống cầu thang.

- Thế thằng Hồn ngồi chơi xơi nước à?

- Thằng nào có bản lĩnh có chính kiến mà được người ta ca ngợi là thằng Lực nó diệt đến cùng.

- Hôm trước báo "Tuổi trẻ" in ảnh in bài trả lời phỏng vấn của thằng Văn Quyền ở báo "Tuổi trẻ" mà Quách Quyền Lực đã lồng lên.

- Sự việc chính xác là báo "Tuổi trẻ" in trả lời phỏng vấn của Văn Quyền dài hơn trả lời của Lực. Hai bài lại in gần nhau.

Hoàng Bảo đặt tay lên vai Việt Sồ:

- Thằng Lực được cái nói giỏi. Nói đúng chính trị, nói hay, không ai bắt bẻ được, làm thì như mèo mửa.

Việt Sồ tròn mắt:

- Trên có trời dưới có đất, tao nói không sai, thằng này là thuộc cái loại người "Các anh hãy làm theo tôi nói, không được làm theo tôi làm".

XVII

Náo nức ngày hội trường. Học sinh thuộc các thế hệ về dự rất đông. Từ ngày thành lập đến nay, nhà trường đã tròn nửa thế kỷ. Lớp lớp học sinh trưởng thành và tung cánh bay đến bốn phương trời, hôm nay lại trở về từ mọi miền đất nước: biên giới, hải đảo, Hà Nội, Sài Gòn, Đà Nẵng, Huế... Học sinh khóa đầu tiên đã ở tuổi sáu mươi. Ríu rít lứa tuổi mười bốn mười lăm hiện đang học tại trường... Tất cả đều là học sinh quây quần về tổ ấm. Những ngôi nhà êm đềm mái ngói như hai cánh chim mẹ ấp ủ trứng bạc và cưu mang những đứa con tìm về với mẹ.

Trường đã di chuyển nhiều lần trong những năm kháng chiến chống Pháp chống Mỹ, cuối cùng lại trở về thị trấn Hoan Châu. Trường cũng đã đổi tên mấy lần, cuối cùng lấy lại tên ban đầu: trường phổ thông cơ sở Hoan Châu. Thầy Cao Xuân, hiệu trưởng đầu tiên cũng là người sáng lập, một học giả nổi tiếng, đã quá cố cách đây chưa đầy mười năm. Ảnh thầy được phóng to treo giữa phòng truyền thống. Và hai bên là ảnh chân dung các thầy các cô trong buổi đầu khai sáng. Hầu hết các thầy các cô đều đã trở thành giáo sư, viện sĩ... Trong tủ kính, bao nhiêu di vật gọi lên truyền thống cần cù học tập, nghiên cứu và chiến đấu oanh liệt của học sinh. Chiếc đèn dầu vỏ chai thời kháng chiến chống Pháp. Chiếc ba lô còn dính máu của bạn Tâm hy sinh trên đường mòn Hồ Chí Minh. Quyển vở học toán của bạn Khang lấy được trong công sự. Bức thư bị lửa bom cháy sém của bạn Lâm gửi cho thầy Nguyễn An. Bài thơ tình của bạn Hoa viết ở chiến trường Quảng Trị... Đã có lần một ký giả người Mỹ vào xem phòng truyền thống phát biểu: "Người lính Mỹ không thể có những thứ này. Việt Nam thắng Mỹ là điều dễ hiểu".

Học sinh túm tụm từng nhóm, chuyện trò râm ran như đàn chim mùa bay về sum họp trên bãi phù sa quê hương. Tóc bạc. Tóc xanh. Tóc dài. Tóc ngắn. Những tà áo dài đủ màu sắc bay lượn như ngày hội bướm ở rừng Cúc Phương sau cơn mưa mùa xuân. Thăm hỏi nhau về gia cảnh. Nhiều người đã có cháu nội cháu ngoại. Có người thuận lợi trên con đường tiến thân. Có người phải gánh chịu bao nhiêu nỗi bất hạnh. Tất cả ngọt bùi, cay đắng mấy chục năm trời đều nhòa đi, và hiển hiện nơi đây trong giờ phút này là những tâm hồn trong trẻo của tuổi học trò.

Từ ông bộ trưởng ô tô nhà lầu đến người lính ăn sương nằm gió ở biên cương đều ôm nhau nhòa nước mắt, nhớ lại cái thuở ăn cháo rau khoai ngồi học bên ngọn đèn dầu đến quá nửa đêm...

Người học trò cũ tóc bạc phơ gặp cô giáo mới trẻ măng, không nỡ xưng "em" nhưng vẫn "chào cô" một cách nghiêm chỉnh. Còn cô giáo mới thì gọi học trò cũ bằng "bác" và xưng "em" một cách e dè ngượng ngập... Một cảm giác vừa thân thuộc vừa là lạ lan truyền từ người này sang người kia, se se lạnh như làn gió heo may chợt đến giữa nắng hè oi bức, âm ấm nóng như hơi gió nồm thoảng qua giữa ngày đông giá buốt...

Cù Văn Hòn cùng một số bạn cũ đi xe đò về từ hôm qua, kéo nhau đến chơi nhà mấy người bạn và thăm hỏi thầy giáo đã từng dạy mình. Sáng nay, Hòn dậy sớm, đến dự hội với cảm giác Tự trường của tuổi mười lăm, vừa đi vừa khe khẽ đọc bài giảng văn của thầy Đức:

Giờ nao nức của một thời trẻ dại!

Hỡi ngói nâu, hỡi tường trắng, cửa gương!

Những chàng trai mười lăm tuổi vào trường,

Rương nho nhỏ với linh hồn bằng ngọc.

Sắp hạnh phúc như chương trình lớp học,

Buổi chiều đầu họ tìm bạn kết duyên;

Trong sân trường tưởng dạo giữa đào viên;

Quần áo trắng đẹp như lòng mới mẻ.

Chân non dại ngập ngừng từng bước nhẹ;

Tim run run trăm tình cảm rụt rè;

Tuổi mười lăm gấp sách lại, đứng nghe

Lòng mới nở giữa tay đời ấm áp

...

Dăm bảy năm nay Hòn rất ngại đến những nơi đông người, tránh những cuộc hội họp mà "có cô thì chợ cũng đông - cô đi lấy chồng thì chợ vẫn vui". Kỵ nhất là những cuộc gặp gỡ chúc tụng bia bọt với những người vừa thân vừa sơ. Tính đố kỵ và hiếu thắng của Quách Quyền Lực đã tạo cho Hòn một tâm lý luôn luôn "ẩn về phía sau" để nhường cho Lực trỗi lên trên và hiện rõ trong các tấm ảnh in báo và màn truyền hình. Cơ quan tổ chức lễ lạt, họp cộng tác viên, Hòn cũng tụt xuống hàng ghế sau cùng.

Tiếp khách nước ngoài, tiếp các vị quan to, Hòn cũng ngồi vào một góc... Tất cả những gì mà Lực cho là sang trọng Hòn đều lảng ra... Thế mà vẫn chưa yên được. Con người hiếu thắng ấy truy đuổi đến tận cùng mọi động thái của Hòn có thể khiến Lực nghi ngờ là Hòn lấn át mình: Sự có mặt của Hòn trong một cuộc họp nào đấy... Tên Cù Văn Hòn được ghi vào một bản danh sách nào đấy... Bạn bè quây quần quanh Cù Văn Hòn trong một cuộc vui nào đấy Cù Văn Hòn vốn đã trầm tính càng trở nên trầm tính, ít nói. Mười năm làm việc với Quách Quyền Lực đã làm đảo lộn trong người Cù Văn Hòn biết bao nhiêu nhận thức về cuộc đời, thậm chí nhiều khi anh hoang mang đặt ra những câu hỏi: thế nào là tốt xấu, thế nào là trung thực, thế nào là giả dối, thế nào là nhân đức, thế nào là độc ác? Những câu tục ngữ do ông cha truyền lại có giá trị ở hoàn cảnh nào và đến mức nào: ở với bụt thì mặc áo cà sa ở với ma thì mặc áo giấy, ở bầu thì tròn ở ống thì dài, của người phúc ta,... Anh tự day đi nghiêng lại, xé ra rồi vò lại những khái niệm thông thường trong cuộc sống. Anh nhận thức sâu hơn về quan hệ bè bạn. Thức lâu mới biết đêm dài... Lâu là bao lâu? Là mấy ngàn đêm mấy ngàn ngày? Có khi gần hết cuộc đời mới biết "đêm dài". Có khi hết cả một cuộc đời cũng chưa biết "đêm dài"... Đã qua cái tuổi năm

mười, còn lại được bao nhiêu người bạn thực là bạn? Nhất là giữa thời buổi này, bạn bè như nắm sỏi trong lòng cối đá, cái chày của kinh tế thị trường giã xuống, sỏi bắn tung tóe... Hãy nhạt lại, nhạt lại những gì còn có thể nhạt lại... Tuổi thơ trong trẻo ời, hôm nay ngày hội trường, tôi trở về nhạt lại những hạt ngọc trong tâm hồn bè bạn để níu giữ lòng tin yêu vào cuộc sống.

Bao nhiêu năm rồi, sáng nay Cù Văn Hòn mới đi lại nhiều đến thế, nói nhiều đến thế. Gặp hết người bạn này đến người bạn kia. Nắm tay nhau, thăm hỏi nhau đôi ba câu đối với Cù Văn Hòn cũng là nhiều rồi. Chỉ cần nhìn bạn, sống mũi cay cay, lòng dào lên những đợt sóng ngầm và hồi ức xô đẩy sáng lóe như nắng ban mai dồn về qua nghìn trùng biển đêm thăm thẳm. Thời gian dày đặc của nửa đời người đã xóa đi tất cả những vết nhơ, chỉ còn hiển hiện gương mặt sáng trong của bè bạn. Hoài niệm cũng là biểu hiện của tâm lý khao khát được sống đẹp. Giá nhân loại cứ vĩnh hằng là trẻ nhỏ, hồn nhiên yêu thương nhau, thì sẽ không có chiến tranh và cũng không nảy sinh những tính cách xấu xa như đố kỵ, hiềm thích, hiếu thắng...

Buổi sáng hội trường trong mát như buổi sáng năm nào xa lắc cắp sách đến dự ngày khai giảng. Cuộc đời của Cù Văn Hòn như cây điều sống dằng dặc qua mùa khô trên mảnh đất đồi cằn cỗi, cành lá héo rũ, bám dày bụi bặm, bỗng gặp cơn mưa đầu mùa... Được rửa sạch bụi đất, lá ngời lên sắc xanh, và tâm hồn Cù Văn Hòn lại rân rân chuyển nhựa đơm nhú những chồi lộc non...

Sân trường đang nhộn nhịp, một chiếc ô tô con sơn đen bóng nhoáng từ đường số một rẽ vào cổng. Mọi người chăm chú nhìn ra. Ô tô dừng lại. Cánh cửa mở. Quách Quyền Lực bước xuống với bộ complet thắt caravat, đội mũ phớt, xách chiếc cặp đen. Lực búi xùi công việc ở cơ quan đến tận nửa đêm qua, bốn giờ sáng nay xe mới khởi hành...

Mấy thầy trong ban giám hiệu đoán ông này là một cán bộ cấp cao về dự hội trường, vội chạy ra đón. Nhưng Lực đi rất nhanh, xua xua tay: "Tôi là cựu học sinh... tôi là cựu học sinh...". Thấy một cụ già tóc trắng xóa, Lực nghĩ là thầy giáo cũ, xò đến, đặt cặp xuống đất: "Thầy ời... thầy ời em nhớ thầy quá... Không có thầy thì không có em ngày nay... Em vẫn cứ nhớ chi li từng

lời giảng của thầy về đạo đức làm người... Không có những lời giảng về đạo đức của thầy thì không có em ngày nay... Một ngày làm thầy một đời làm cha, hướng chi thầy dạy em suốt mấy năm ròng. Nói là làm cha chưa đủ đâu, thầy còn là mẹ của em. Thầy không cho em bú, nhưng tuổi thơ của em đã bú dòng sữa tinh thần, dòng sữa đạo đức, dòng sữa văn chương của thầy. Xa thầy biệt, em vẫn nhớ chi li gương mặt của thầy, giọng của thầy ấm áp như lời mẹ ru, bàn tay của thầy giơ lên mà em cảm thấy như bàn tay mẹ vỗ về em...".

Lục càng nói cụ già càng ngơ ngác. Mấy bạn học sinh cũng ngơ ngác. Cô Hằng bịt miệng cười... Cụ già ấy là một vị phụ huynh, Lục nhằm là thầy giáo. Hòn bước đến, gật đầu chào và xin lỗi cụ già, rồi nắm cánh tay Lục dắt vào gốc cây bàng:

- Thừa với thầy Đức, thầy còn nhớ học trò cưng của thầy không? Bài luận "Tình bạn trong cuộc đời cũng như ánh nắng của mặt trời. Đánh mất tình bạn cũng như đánh mất ánh nắng mặt trời", Lục làm hay nhất lớp, được thầy khen, cả lớp bạn nào cũng thích...

Thầy Đức mỉm cười:

- Lục đấy à, trông khác quá, thầy không nhận ra...

Thầy chưa nói hết câu, Lục đã ôm chầm lấy thầy, nước mắt dàn dụa:

- Thầy ơi... thầy ơi... Đề luận của thầy không những là bài văn chương mà còn là bài học đạo đức lớn của đời em. Khi nào thoáng chút sa ngã vì sự cám dỗ của đồng tiền của quyền lực, em lại nhớ tới đề luận của thầy, nhớ đến bạn bè những ngày ăn đói mặc rách vẫn cứu giúp nhau học hành. Bạn bè là ánh nắng mặt trời của cuộc đời em. Em nhớ mãi câu thầy hỏi "Nếu em đánh mất bạn bè thì đời em sẽ như thế nào?". Em không quên câu trả lời của em, câu trả lời đó là lời thề danh dự của suốt cuộc đời em: "Nếu em đánh mất bạn bè thì đời em chỉ còn bóng tối lạnh lẽo".

Bạn Còn chêm vào:

- Thằng Lực nó nhớ ghê nhỉ.

Lực úp mặt vào ngực thầy:

- Quên sao được! Quên lời hứa lời thề nguyện của mình, nhất là lời thề nguyện đó với thầy, tức là đánh mất nhân phẩm của mình, đánh mất tư cách của mình, đánh mất bản lĩnh của mình, đánh mất tâm hồn của mình, đánh mất trí tuệ của mình, đánh mất kiến thức của mình...

Cái Hằng hồi xưa đã tham gia tích cực bình luận bài văn hay của Lực, nay đã trở thành "bà Hằng" gần năm mươi tuổi, xích gần vào thầy:

- Thừa thầy, nhà văn là phải, nói hay quá. Bọn em chỉ mong nói hay được một phần trăm như thế cũng sung sướng lắm rồi...

Còn lờm Hằng:

- Thế mới là nhà văn. Hằng mà nói hay thì Hằng đã thành nhà văn rồi.

- Sao Cù Văn Hòn chẳng nói năng gì cả mà cũng là nhà văn?

- Đấy là mình khái quát. Cái gì chẳng có ngoại lệ...

Trong chương trình lễ kỷ niệm, có tiết mục đại diện các thế hệ học sinh cũ phát biểu ý kiến. Bạn bè cử Lực.

Sau lời giới thiệu trang trọng của thầy hiệu trưởng, Lực bước lên diễn đàn.

"Kính thưa các thầy các cô... Kính thưa..."

Lực sụt sịt, cầm mùi xoa lau nước mắt...

"Kính thưa các vị phụ huynh..."

Lực lại nâng chiếc mùi xoa lên...

"Kính thưa các đại biểu..."

Lực bỗng nghẹn lời, nước mắt ướt đầm hai gò má.

Có tiếng xì xào của học sinh:

- Nhà văn dễ xúc động mà ư nhỉ?

- Dễ xúc động mới là nhà văn.

- Ông này là nhà văn hay nhà thơ?

- Nhà văn nhà thơ đều dễ xúc động.

Thầy hiệu trưởng đứng lên nhắc các em học sinh giữ trật tự. Cố nén cơn xúc động đột ngột, Lực lại tiếp tục đăng đàn một cách trôi chảy.

"Mỗi người chúng ta đều trưởng thành từ hai tổ ấm. Tổ ấm gia đình và tổ ấm nhà trường. Ai mà quên một trong hai tổ ấm đó là phi luân lý, phi đạo đức, phi nhân tính, phi văn hóa..."

Lực cao giọng nhấn mạnh những tiếng phi... phi, phi... Tiếng vỗ tay vang lên và kéo dài. Bây giờ Lực không cần dùng đến nước mắt nữa, mà cần dùng đến sự hùng biện.

"Từ trong tổ ấm đó mà hình thành bền vững tình thương. Lớp học sinh chúng tôi ngày ấy phải ăn cháo rau khoai để ngồi học đến hai ba giờ sáng bên ngọn đèn dầu ám khói đen. Sáng nào ngủ dậy, móng vào hai lỗ mũi ngón tay cũng đen xì muội. Có hôm rau khoai cũng không có mà ăn, phải nhịn đói đi học. Nhờ thế mà chúng tôi thương nhau đến tận bây giờ. Tôi với anh Hòn cùng ở trọ một nhà, trong bữa ăn nhường nhau từng con tôm con tép. Nhờ thế mà chúng tôi thương nhau đến bây giờ. May mắn hai anh em chúng tôi cùng làm một cơ quan, nhớ lại những năm tháng học tập gian khổ, chúng tôi thương nhau như anh em ruột...

"Đời sống bây giờ đã khá hơn gấp trăm gấp nghìn lần. Các em được ngồi học dưới ánh điện. Các em không phải ăn cháo rau khoai. Các em có đài có ti vi để nắm được thông tin nắm được kiến thức trên toàn trái đất. Các em được ăn cơm với cá với thịt. Trong túi rủng rỉnh có đồng tiền để uống bia... Đảng ta đã sáng suốt phát động công cuộc đổi mới để cho dân no dân ấm, đất nước phồn vinh.

Đảng ta sáng suốt tạo ra cái cơ chế thị trường... Nhưng hãy coi chừng, không ít người bị sa ngã vì cơ chế thị trường. Họ đã quên lý tưởng của Đảng của dân tộc, chạy theo đồng tiền, chạy theo đồng đô la một cách cuồng loạn như con thiêu thân lao vào đĩa dầu. Họ đã đánh mất phẩm chất cách mạng, đánh mất tình thương bạn bè, tình thương đồng chí đồng loại đồng bào đồng tộc. Mỗi ngày không kiếm thêm được một tờ đô la xanh thì họ ăn không ngon ngủ không yên. Lý tưởng của họ là gì? Là đô la, đô la, đôla, đô la...!".

Tiếng vỗ tay lại vang lên rào rào như trận mưa giông.

Quả thật Lực có tài hùng biện, càng ngày càng có tài hùng biện. Nghệ thuật chinh phục cử tọa đạt đến trình độ cao, biết nhấn mạnh chỗ nào, biết cao giọng chỗ nào để cử tọa vỗ tay. Khi người ta thích lý sự với những lời lẽ hùng biện là triệu chứng báo hiệu trái tim đã bị bào mòn mọi run rẩy cảm xúc của thời kỳ thanh xuân và chuyển sang thời kỳ xơ cứng, già cỗi.

Thầy hiệu trưởng ghé sát vào mi cơ rô: "Các em giữ trật tự".

Lực nuốt nước bọt một cái ực.

"Kẻ thù ngày nay không phải như kẻ thù ngày trước chỉ dùng vũ khí để dọa nạt chúng ta. Chúng biết rằng, đối với dân tộc Việt Nam, không thể chinh phục bằng vũ khí được. Chúng dùng đồng đô la để chinh phục, bằng phương pháp diễn biến hòa bình. Vậy thì diễn biến hòa bình là gì? Diễn biến hòa bình ngay trong tâm hồn mỗi con người. Mỗi con người hãy cảnh giác với kẻ thù ở ngay trong con người mình..."

Trong đám học sinh lại có tiếng xì xào:

- Nhà văn mà giỏi chính trị mà nhỉ?

- Giỏi chính trị mới làm nhà văn được.

- Xìt xìt xìt...

Tôi về đây dự hội trường không chỉ với tư cách là người cựu học sinh. Hơn thế nữa, với tư cách là người lính. Từ mái trường này, tôi ra đi cầm súng bảo vệ Tổ quốc. Cũng từ mái trường này, tôi ra đi cầm bút để bảo vệ Tổ quốc. Cây bút tức là cây súng của tôi. Hồi chiến tranh, tôi cầm súng. Trong hòa bình, tôi cầm bút. Không bao giờ tôi từ bỏ vị trí tiền tiêu canh giữ cho Tổ quốc yên bình, cho đất nước phồn vinh, cho tâm hồn được trong sáng. Cây bút tức là cây súng của tôi. Cây bút tức là cây súng của tôi. Cây bút tức là cây súng của tôi..."

Tiếng vỗ tay lại vang lên như sấm.

Sau ngày hội trường, Lực tạt về nhà chừng nửa tiếng đồng hồ, đưa tiền cho bố mẹ. Rồi lại đi. Đi thăm và tặng quà bè bạn. Trong số hai trăm nhà văn hóa được mời dự Đại hội thành lập hội Văn hiến quốc gia sẽ tổ chức vào cuối năm nay, tỉnh này đã có tới tám người. Lực đến thăm hỏi tận nhà từng người. Đến nhà không gặp, Lực phóng ô tô đến cơ quan. Đến cơ quan không gặp,

Lực phóng ô tô tới nhà. Phải gấp tận mặt, trao quà tận tay, để người đó biết rằng thằng Lực này rất chu đáo với bạn bè, rất quý trọng bạn bè làm công tác văn hóa. Mua tình cảm tám người để được tám cái phiếu bầu vào Ban chấp hành Hội Văn hiến, phải chớp lấy thời cơ, phải giành giật lấy từng cái phiếu?

Sau ngày hội trường, Cù Văn Hòn cùng mấy người bạn đi chơi nhà nhau. Lòng vòng suốt hai ngày. Nhưng không phải đi bộ như thuở học trò, mà đèo nhau bằng xe máy.

Gặp mưa, trú lại dọc đường. Gặp nơi lầy lội, cùng hè nhau đẩy xe. Nhỡ bữa, sà vào quán, có khoai ăn khoai, có bánh mướt ăn bánh mướt, có sắn ăn sắn... Lại hồn nhiên cười nói. Lại "mày mày tao tao" như trẻ nhỏ. Không đứa nào nghĩ mình đã có con dâu con rể, cháu nội cháu ngoại...

Đến Dốc Cướp, trời đã nhá nhem tối. Cái phố vắng tàn cư hồi ấy đã trở thành thị trấn có ánh điện và lác đác mọc lên những ngôi nhà hai tầng. Tất cả cùng riu rít dắt nhau đi bộ, đi hết mọi ngóc ngách từ đầu này đến đầu kia phố.

Quán sách ở lưng chừng dốc đã được xây bằng bê tông thay thế ngôi nhà mái nứa vách nứa...

- Hằng ơi, bầu vú của thằng Hòn đây? Còn vừa nói vừa vẩy Hằng đến.

Đã ở cái tuổi gần năm mươi rồi mà Hằng còn đỏ mặt khi nghe Còn nói đến "bầu vú". Chắc là Còn trêu chọc mình...

- Hằng ơi, thăm lại cái bầu vú của thằng Hòn.

- Sao lại bầu vú?

Hồi đi học, thằng Hòn hay vào đây mua sách. Nhờ có quán sách này mà nó trở thành nhà

văn nhà thơ. Thì cái quán sách là bầu vú của nó chứ còn gì nữa...

- Ôi, ông Còn ơi, ông nói bóng bẩy quá...

Thấy trên giá sách có cuốn truyện "Tuổi học trò" của Hòn, Còn cầm xem lướt qua:

- Chúng mày ơi, thằng Hòn nó viết về chúng mình hồi học trường Huyện đây này. Thế mà nó không tặng sách cho bọn mình.

Hằng, Còn, Lô cũng xúm lại xem... Hòn mua mấy cuốn và ký tặng bạn bè, chữ ký run run.

Ra khỏi hiệu sách, Hằng nói:

- Các cậu ơi đừng chờ tôi một tí. Tôi đi mua đường sữa vào thăm ông bà Tôn. Anh Lực đi vắng, ta cũng phải vào thăm hai cụ một tí. Thấy ta vào, chắc hẳn hai cụ mừng lắm...

Cả lũ kéo vào. Nhà đóng cửa. Vắng tanh. Chó sủa. Bà hàng xóm trông sang:

- Ông bà Tôn đang xem ti vi bên này. Có ai hỏi đấy?

Còn nhanh mồm:

- Bọn cháu là bạn học hồi nhỏ với Lực vào thăm hai cụ...

Được biết là bạn của con, hai cụ về ngay. Bật sáng điện. Ba gian nhà gỗ rộng thênh thang và một chái bếp, chỉ có một ngọn đèn 60 wat. Cụ ông xách xô sang nhà bên cạnh xin nước giếng. Cụ bà vừa mừng vừa luống cuống:

- Mẹ già rồi, mắt kém, chẳng nhận ra đứa nào.

Còn nắm tay mẹ, giới thiệu từng người một:

- Đây là thằng Lô, mẹ nhớ không? Thằng Lô mà hôm nào nhà nó có giỗ cũng mang phần xôi nếp rồng cho mẹ. Mẹ nhớ ra chưa?

- Mẹ nhớ rồi...

- Đây là cái Hằng, con dâu hệt của mẹ...

- Con dâu hệt?...

- Cái Hằng mà chúng nó cứ gán cho thằng Lực. Mẹ nhớ ra chưa?

- Mẹ nhớ rồi... Còn anh?

- Con ấy à?... Con là thằng Cờn. Con hay nói chuyện tếu cho mẹ cười. Mẹ nhớ ra chưa?

- Mẹ nhớ rồi... Còn anh? - Mẹ chỉ Cù Văn Hòn.

- Đây là thằng Hòn. Thằng bạn nối khố của thằng Lực. Hai thằng cùng ở một nhà trọ. Mẹ nhớ ra chưa?

Hai tay mẹ giờ ra:

- Hòn à con?

Hòn chạy đến ôm lấy mẹ. Mẹ nói trong nước mắt:

- Các con ăn đói mặc rách bầm chí học hành... Mẹ thương các con quá... Hôm qua thằng Lực về đây... Lúc nào nó cũng bận việc xã hội, nó chỉ về thăm bố mẹ một lát nó lại đi ngay. Chẳng bao giờ nó ở nhà với bố mẹ được một buổi một đêm. Tội nghiệp... lúc nào nó cũng bận việc xã hội... Chẳng lúc nào nó được nghỉ ngơi... mẹ biết các con vào thì mẹ bắt nó ở nhà chơi với các con... Anh em mấy chục năm giờ mới được gặp nhau...

Ông Tôn xách xô nước bên nhà hàng xóm về:

- Các con ra rửa mặt mũi chân tay.

Hằng chạy ra, đỡ xô nước:

- Ấy chết? Cụ phải đi xin nước à? Nhà ta chưa đào giếng?

Bàn Tôn lại thều thào:

- Nhà có hai ông bà già, chẳng dùng hết mấy. Cứ sang xin hàng xóm vài xô dùng được cả ngày...

Với sự nhạy cảm của người phụ nữ, Hằng chau mày:

- Sao anh Lực lại không lo đào cho cụ cái giếng, mua cho cụ cái ti vi, nhà rộng thêm thang lại chỉ mắc một bóng điện...

- Để mẹ lo cơm nước cho các con...

Hằng đỡ lời:

- Chúng con ăn rồi!...

- Các anh có cần ăn gì thêm để mẹ vừa lòng?...

Cù Văn Hòn:

- Khoai? Khoai! Mẹ có khoai không? Mẹ có cà muối không? Mẹ có chè xanh không?

- Có chứ. Khoai thì mẹ sẵn. Cà muối cũng sẵn. Chỉ thiếu chè xanh, mẹ sang hàng xóm vay...

Thế là Hằng tất tưởi đi rửa khoai, luộc khoai, nấu nước chè xanh... Mọi người xúm xuýt ăn đã nư một bữa khoai lang luộc với cà muối, trầu với nước chè xanh, ngon đến thấu tận ruột gan... Lúc trưa, nốc một chén bia, người cứ hao hão, bây giờ được thưởng thức cái vị dân dã tuổi thơ này, Hòn cảm thấy vô cùng mãn nguyện.

Nhà bố mẹ Cù Văn Hòn là địa điểm cuối cùng của cuộc hành trình. Vừa đến cổng làng Kê Lợi, quê của Hòn, Còn lại bô bô:

- Hằng ơi, đây cũng là bầu vú của thằng Hòn. Nhưng bầu vú này to hơn bầu vú ở Dốc Cướp.

- Còn lúc nào cũng cứ liên tưởng đến cái ấy.

- Ơ! Hằng phê phán tôi chứng tỏ Hằng không đọc sách của thằng Hòn. Chả là có lần thằng Hòn viết: "Làng quê là cái bầu vú cho tôi nguồn sữa vô tận của cảm hứng sáng tạo".

Đang đánh trần đào ao, nghe tin Hòn về, Bá chạy đến ngay. Câu đầu tiên Bá hỏi Hòn:

- Lực đâu?

- Nó bận lắm, nó không về được.

- Tôi nghiệp Lực lúc nào cũng bận công việc, chẳng rảnh rang được ngày nào mà đi chơi với bạn bè. Có một lần nghe tin nó về Dốc Cước, tôi cuốc bộ lên tận nhà, định rủ nó xuống chơi, lội bùn, bơi sông Phùng một ngày cho thỏa chí. nhưng nó lại đi mất rồi.

- Lần sau tôi rủ nó về chơi dăm bảy ngày cho thỏa lòng mong đợi của Bá... Bây giờ hai thằng ta đi bắt lươn.

Hòn vác thuổng đi theo Bá đào lươn ở cánh đồng dọc sông Phùng. Bùn ngập quá gối, da thịt ròi rọi mát, Hòn cảm thấy một niềm khoái cảm bình dị và hồn nhiên như thuở thiếu thời. Rồi Hòn bơi qua dòng sông Phùng. Tâm hồn Hòn như dòng sông quê không một phút yên lặng, dẫu đi xa, con sông vẫn vỗ sóng vào giấc ngủ, cồn cào mùa mưa lũ cày xới ngồn ngạn kỷ niệm..

Bữa trưa hôm nay, Bá đãi một món ăn rất mùi vị quê hương là lươn xào củ chuối rắc gạo thừa những lát ớt đỏ và dậy mùi lá lốt. Ăn no nê mà không ngán. Ăn xong, trải chiếu đầu hồi nhà, mát rượi gió nồm, đánh một giấc ngủ li bì đến nửa chiều... Hòn là bạn tuổi thơ, bạn quê hương chí cốt của Bá. Quý mến Hòn, Bá cũng rất quý mến bạn của Hòn...

Lúc chia tay, thật bất ngờ, Bá mang ra một gói thịt lươn đã rang khô có kèm theo năm quả ớt chín đỏ và một bó lá lốt, trao cho Hòn:

- Lực không về được. Tôi gửi quà cho nó. Hồi nhỏ đi học, Hòn ở trọ một nhà với nó, mỗi lần tôi mang thức ăn lên, nó rất thích món này...

Bá dặn tỉ mỉ:

- Món này nhắm với bia ngon lắm. Tôi đã làm kỹ rồi. Khi nào dùng, chỉ cần rím lại cho nóng, rồi thái lá lốt bỏ vào cuối cùng rắc ớt lên... Tôi tin Lực sẽ rất thích món ăn này...

Dạo trong vườn chùa Tập Phúc, Hòn lấm nhấm đọc đi đọc lại bài thơ "Những ngày xưa thân ái" của Phạm Hồ:

Những ngày xưa thân ái

Chắc hẳn quên rồi

Riêng tôi tôi nhớ

Đồng làng mênh mông biển lúa

Sương mai đắp trắng cỏ đường

Hai đứa chúng tôi

Sách vở cặp chung áo quần nhàu giấc ngủ

Cơm mẹ gói xách từng teng

Nón rộng thùng quai

Túi ống diêm nhất đế.

Những ngày xưa tươi đẹp thế

Không đem chung hai đứa một ngày mai...

Nơi đây, hồi học trường Huyện, Lực và Hòn thường tới ôn bài trong những kỳ thi cuối học kỳ và cuối niên khóa. Có hôm, đem cơm nắm ra ăn trưa, ở lại học cả ngày. Vườn chùa yên tĩnh, chỉ có hai đứa ngồi tựa vào hai gốc cây cầm quyển vở mê mải ôn lý thuyết và làm bài tập các môn văn, toán, vật lý, hóa học... Thỉnh thoảng lại chụm đầu, truy hỏi nhau, đứa nào trả lời sai thì chịu một cái búng tai. Có hôm tai trái Lực bị búng đỏ lựng. Có hôm cả hai tai Hòn bị búng đỏ bừng.

Nhớ mãi buổi chiều hôm ấy, nắng nhạt, bụng đói cồn cào, hai đứa bàn với nhau hái mít xanh ăn. Lực trèo lên cây Hòn đứng dưới gốc. Vừa hái vừa ăn. Thỉnh thoảng Lực lại ném xuống cho Hòn một quả to bằng ngón chân cái. Cuộc "liên hoan mít xanh" đang dở chừng thì nhà sư ra vườn. Lực luống cuống tụt xuống, bị ngã, đầu va vào gốc cây chảy lọ máu, khóc hu hu. Hòn sợ tái mặt, ôm lấy Lực. Nhà sư vội chạy đến, bế vào nhà, lấy lá thuốc nam rịt vết thương...

Ngõ là vết thương xoàng, không ngờ bị toạc một mảng da gần đỉnh đầu. Lực phải về nhà Hòn ở gần nửa tháng, mẹ Hòn nhờ một thầy lang chạy chữa. Hòn nói dối với bố mẹ Lực: "Ở phố ồn ào, không học ôn được, hai bác cho Lực ở nhà cháu để ôn bài một thời gian". Trong nửa tháng ấy, hai cậu càng gần gũi nhau, thân nhau hơn, thương nhau hơn.

Vết thương lành, Lực bị một cái sẹo khá to, tóc không mọc được. Mỗi lần Lực cúi xuống, cái sẹo phô ra trắng hếu.

Từ đó, các bạn thường gọi Lực là "thằng Lực sẹo". Lúc đùa vui, chúng nó thường dùng ngón tay trỏ dí vào sẹo và nói: "Đây là bảo bối của tình bạn thằng Hòn với thằng Lực".

Một hôm, đang ngồi học, mệt quá, Lực gục đầu ngủ trên bàn. Còn dùng mực xanh bôi vào sẹo. Khi Lực tỉnh dậy, Còn bảo: "Tao có phép lạ làm cho mày mất cái sẹo rồi". Lực đặt một cái gương phía trước và một cái gương phía sau để soi quả thật không thấy vết sẹo trắng nữa, đưa ngón tay sờ thì đầu ngón tay nhòe nhoẹt mực xanh. Lực phản ứng khá thông minh: "Mày có nghìn phép lạ cũng không xóa nổi vết sẹo này. Đây là chứng tích tình bạn vĩnh cửu của tao với thằng Hòn, xóa làm sao được".

Trở lại vườn chùa ngày ấy, Hòn cảm thấy nhẹ nhàng và thanh thản như một làn hương bay. Cái thiêng liêng của dĩ vãng hòa lẫn với cái tĩnh lặng của chùa chiền khiến Hòn ngơ ngàng chìm vào một giấc mộng thần tiên.

Ao sen cuối mùa, lá úa nâu buồn rũ rượi, lưa thưa vài ba bông hoa muôn ngơ ngác nuôi tiếc sắc nắng rực rỡ ngày hè. Mặt nước xao động, cọng cá quẫy nhô đầu lên rồi lại chúi xuống để lại chiếc bong bóng vỡ trên mặt nước như tiếng thở dài. Gió thoảng, lá cành xao xác, rải xuống nền đất ẩm những giọt nắng rung rung. Cánh ong bay vút sáng qua tia nắng rồi lẫn vào trong vòm lá đang bắt đầu ngả sang màu vàng để hút mật từ những nhị hoa đã tàn héo. Con chim sâu nhảy nhót ném ra tiếng hót rồi rạc tựa chiếc kim dẫn sợi chỉ luồn qua thời gian khâu lại hàng trăm mảnh hồi ức. Bất giác, chim bay lên, cành khẽ động, một vệt nắng đuổi theo như hiện tại một mối đuổi theo niềm yêu thương dĩ vãng... Hòn tựa lưng vào gốc cây, băng quơ nhìn ra xung quanh. Tâm tư hòa tan vào trong mơ hồ của muôn vàn tiếng ong bay, gió thổi, cá quẫy, dế hót, lá rụng... rồi dần dần lắng đọng kết tinh thành tiếng gọi triền miên của bằng hữu buổi thiếu thời... Quách Quyền Lực ơi, giá mà cùng trở lại với tao giữa vườn chùa hôm nay, cùng với tao ăn một quả mít non... Hãy cố giữ gìn, Quách Quyền Lực ơi, hãy cố giữ gìn, đừng để rơi vãi mất những hạt tình yêu đã thu lượm được trên đường đời dù phong ba bão táp... Chúng ta có thể quên những ngày gian khổ, nhưng đừng quên những bài học quý báu mà thời gian khổ đã dạy chúng ta...

Vô tình Hòn dẫm phải con sâu róm tóe máu đen. A... máu đen... Hòn lạnh gáy liên tưởng đến một cái gì rùng rợn. Không để cho sự liên tưởng ấy loang ra, Hòn tự dập tắt ngay... Thì ra trên hành tinh này có một loài động vật máu đen... Còn loài động vật nào máu đen nữa không?...

Máu con người không thể chuyển từ màu đỏ sang màu đen dù sống trong môi trường vô cùng tanh tưởi, bẩn thỉu, nghiệt ngã...

XVIII

Theo lời dặn của thủ trưởng Quách Quyền Lực, cứ đúng năm giờ sáng, Đẩu lái ô tô đến chờ trước cổng để đưa Lực đi lễ đình lễ chùa. Lực đã tiến hành chiến dịch tranh cử từ mấy tháng

trước; còn vài ngày nữa là đại hội thành lập Hội Văn hiến, Lực càng hoạt động ráo riết. Trong chiến dịch đó, có kế hoạch đi cầu xin Thần Phật. Mỗi ngày đến lễ ở một ngôi chùa hoặc một ngôi đền ở nội thành và ngoại thành.

Hôm nào cũng xuất phát từ nhà lúc năm giờ. Nhưng hôm nay, Đẩu phải chờ đến gần bảy giờ. Theo thói quen, cái máy điện thoại di động không bao giờ rời khỏi người Lực. Đi họp, đi công tác gần công tác xa, đi tập thể dục, đi đái đi ỉa, Lực đều mang theo. Sớm nay, đang ngồi trên hồ xí thì chuông điện thoại reo, Lực cầm nghe và đàm thoại đến hơn một tiếng đồng hồ:

"Tốt! Tốt! Tốt! Tuyệt vời! Tuyệt vời! Bài của anh rất hay. Lý luận sắc bén. Dẫn chứng hùng hồn. Viết về hội nhập văn hóa mà viết đến thế thì không thể ai viết hay hơn... Vâng vâng vâng... Tốt! Tốt! Tốt! Tuyệt vời!... Tôi sẽ cho in ngay số sau, in ở vị trí trang trọng... À! Anh cho tôi tấm ảnh chân dung, hoặc tấm ảnh đang ngồi làm việc bên giá sách. Đừng đưa ảnh đi du lịch. Chúng ta là những nhà văn hóa, tấm ảnh in báo cũng phải thật là văn hóa. Anh bảo thợ ảnh chụp tấm ảnh anh ngồi bên những cuốn sách Pháp sách Anh dày cộp bìa cứng... Tấm ảnh phải tương xứng với nội dung bài... Tôi tin chắc chắn bài của anh sẽ được các nhà văn hóa hoan nghênh... Tốt! Tốt! Tốt! Tuyệt vời! Bài viết đầy tâm huyết xây dựng nền văn hóa dân tộc trong thời kỳ mở cửa. Bài viết của anh sẽ nâng giá trị của tờ báo. Nếu cần, tôi cho in tăng ti-ra-rờ số báo có in bài anh... Làm quản lý văn hóa mà vớ được một bài như bài của anh, tôi sướng lắm sướng lắm sướng lắm... Tôi không phải chữa một câu nào một chữ nào...".

Bảy giờ. Ô tô mới rời khỏi cổng nhà. Đúng giờ cao điểm. Đường phố chen chúc nhau xe máy, xe đạp, ô tô con, ô tô lớn. Làm cái nghề lái xe, cực thân nhất là phải luồn lách xe trên chặng đường đông nghịt người ngợm và xe cộ. Mà nào có phải một chặng đường, Đẩu phải lách qua hết chặng này đến chặng khác qua những phố cổ chật hẹp để đến hiệu phở phố Bát Đàn. Từ mấy năm nay, Lực mê cái hiệu phở này. Cứ tưởng là phở Nam Ngư mới đông khách, hóa ra phở Bát Đàn cũng càng ngày càng đông. Đẩu lách xe vào, để thủ trưởng xuống. Phố chật, công an cấm đậu ô tô, Đẩu phải lái ô tô ra tận ngã tư cách hiệu phở nửa cây số. Chừng nửa tiếng đồng hồ sau, Đẩu lại đưa ô tô trở lại để đón thủ trưởng.

- Hôm nay anh đi chùa nào để em tránh đường đông người?

- Chùa Hà.

- Anh không phải họp gì cả? Hơn tám giờ rồi.

Lục xem đồng hồ, rồi bấm điện thoại di động gọi về cơ quan: "Ai đó?... À, xin chúc mừng... Tốt tốt tốt! Tuyệt vời!...Chúc mừng chúc mừng... Cuộc họp cơ quan sáng nay hoãn đến mười giờ. Tôi bận việc, mười giờ sẽ có mặt ở cơ quan. Thông báo cho anh em chờ đến mười giờ. Đúng mười giờ tôi về mới được họp, không ai được điều khiển thay tôi...".

Đút máy vào túi, một lát sau, Lục lại gọi: "... À... à... Tốt tốt tốt! Tuyệt vời... Thông báo cho anh em cứ làm việc bình thường. Ai đi đâu cứ đi, nhưng đúng mười giờ phải quay về họp. Cuộc họp hôm nay rất hệ trọng, không được một ai vắng mặt...". Dăm ba phút sau, Lục lại bấm máy: "... Tôi đây! Lục đây!... Nhắn với Phạm Lương là chuẩn bị bài vở cho đầy đủ. Họa sĩ chuẩn bị chu đáo ma kết, minh họa, ảnh. Đúng hai giờ chiều nay Ban thư ký có mặt đầy đủ để trình bày số tới...". Vài phút sau, Lục lại ghé máy vào miệng: "... A, vẫn là Lục đây. Có việc cần phải nhắn thêm... Nhờ anh Phạm Lương lấy bài ở ông Trần Quyền. Bài đó đã có chữ ký bằng mực đỏ của tôi ở phía trên, lấy về cho họa sĩ minh họa. Tất cả những bài chưa có chữ ký bằng mực đỏ của tôi thì không được dùng, không vội trình bày... Nói với anh Phạm Lương lưu ý là anh Văn Quyền cũng hay ký vào bản thảo bằng mực đỏ. Đừng nhầm chữ ký của tôi với chữ ký anh Văn Quyền...".

Xong bốn cú điện thoại, ô tô đã tới chùa Hà. Không phải ngày rằm ngày mồng một mà chùa cũng đông đúc thế.

Trước đây, người đi lễ chùa, hầu hết là dân buôn. Họ cầu Thần cầu Phật làm ăn trúng quả, phát tài phát lộc. Mua rẻ bán đắt. Vốn một lãi mười lãi trăm lãi nghìn. Buôn hàng lậu trốn thuế không bị công an bắt... Vài ba năm gần đây, do sự điều tiết của cơ chế thị trường, dân phe phẩy làm ăn khó khăn hơn. Thần Phật quở trách những người buôn gian bán lậu, mua của thật bán của giả. Họ ít đi lễ chùa hơn... Nhưng nhiều quan chức nhà nước lại chăm đến chùa, cầu xin Thần Phật cho họ được thăng quan tiến chức...

Chùa Hà đã được sửa sang lại, bãi đỗ xe khá rộng. Toàn xe con đủ các màu sơn đen, xanh,

tím than... Ô tô mang biển trắng chen chúc với ô tô mang biển xanh...

Trong khi chờ thủ trưởng vào lễ, lái xe túm tụm kể cho nhau nghe bao nhiêu chuyện bà rần bà rí. Ông A mỗi tháng đi lễ một lần, mang theo bà kế toán. Ông cứ việc nhớn nhơ. Bà kế toán mua sắm vài ba cỗ đầy làm lễ cúng, mỗi mâm ngót triệu đồng. Có phải tiền đéo gì của ông ta, tiền chùa, tiền cơ quan... Ông B lên tận Chùa Hương đặt bát nhang, rồi năm nào cũng phóng ô tô đến cửa Phật đội bát nhang. Chi phí mỗi chuyến đi, có đệ tử đi theo, chi vài ba triệu đồng là thường... Ông C kín kẽ hơn, không bao giờ cho kế toán đi theo, vào sắm lễ hết vài triệu đồng, lúc trở về bảo kế toán ghi là thủ trưởng tiếp khách... Ông D lần nào đi lễ xa cũng mang theo một cô bồ nhí. Ngày thì cúi đầu lễ Phật, lầm rầm khấn vái. Đêm thì phành phạch với bồ, rú rít như con mèo đực...

Lực bước ra cổng tam quan, người đông quá, vẫn cố chen kỳ được vào nhà đại bái. San sát người như nêm cối xay. Nồng nực. Mùi mồ hôi trộn lẫn với mùi hương khói, mùi hoa hồng hoa la đơn nẫu cánh. Thoang thoang mùi son phấn, mùi nước hoa vừa xông lên thì đã quện xỉn với hơi người hơi hoa hơi hương tạo thành một thứ không khí đặc sệt ngồn ngọt... Tuy chật vật, nhể nhại mồ hôi, gương mặt của Lực vẫn cố gắng biểu lộ một sự thành kính...

Hậu cung của nhà đại bái đóng kín cửa, không vào được Lực luồn qua cửa nách, ra phía sau, cầm nén hương quỳ lạy qua cửa sổ bên phải rồi cửa sổ bên trái.

Xong đâu đấy, Lực lại luồn cửa nách, xuống nhà đại bái dưới rồi sang nhà Mẫu nhà Tổ. Hàng trăm pho tượng bằng sứ, bằng đất nung, bằng gỗ trầm tư trong khói hương mờ mịt. Những đồng tiền mới 100, 200, 500 dấp đầy thân tượng ở cổ ở tay ở tai ở chân. Không còn chỗ nào trên thân tượng là không có tiền, người ta găm tiền vào chân hương cắm vào bệ vào tường... Đến trước pho tượng nào Lực cũng dừng lại, thắp hương, đặt tiền và khấn lạy "năm nay được thăng quan tiến chức". Thềm nhà đại bái dựng chiếc bàn gỗ bốn tầng, mỗi mặt bàn rộng chừng hai mét vuông. Tầng nào cũng xếp đầy oản, hoa quả, bia loong, thuốc lá ba số, mì chính... và tiền... Lực đặt trên mỗi tầng một tờ tiền mới 500... Quay lưng rời thềm đại bái, gập chiếc bệ cạnh đặt hòn sơn giả với mấy pho tượng nhỏ bằng sứ, Lực cầm tiền dấp vào kẽ đá, rồi chấp tay lạy... Bước tới cổng, Lực chưa ra ngay, mà trèo lên tam quan, cầm nén hương lạy bốn phía. Rồi quỳ xuống, lim dim mắt, giơ hai tay sờ xung quanh ban thờ... Đứng dậy, bước xuống từng bước

rất chậm, đến cảm nén hương dưới chân cột đá hoa cương bên trái có khắc dòng chữ: "Di tích văn hóa - lịch sử đã xếp hạng".

Chợt thấy phía bên phải, dưới gốc cây cọ dừa, có một cột bê tông, Lực vòng qua bể cạn bước tới, chăm chú đọc dòng chữ khắc trên tấm đá đen: "Nơi đây ngày 15 tháng 8 năm 1945, Thành uỷ tổ chức cuộc họp các đội tự vệ, đội trưởng thanh niên tuyên truyền xung phong, bàn về công tác quân sự chuẩn bị khởi nghĩa giành chính quyền ở Hà Nội".

Lực là người duy nhất thắp hương và vái lạy trước tấm biển đá hoa cương này. Dưới chân cột bê tông cũng chỉ có ba nén hương do Lực cắm. Đọc đi đọc lại dòng chữ, rồi đứng trang nghiêm trước tấm biển cho đến lúc ba nén hương cháy quá nửa Lực mới yên tâm là mình đã hoàn tất việc lễ lạy Vái lạy xong đâu đó, không còn sót một chỗ nào, Lực mới đi đến ba hòm công đức và chiếc bàn có đặt sổ ghi tiền công đức. Lực nghiêm chỉnh bỏ tiền vào ba hòm - đó là ba món tiền không công khai; rồi nghiêm chỉnh đặt tiền lên bàn và ghi sổ - đó là món tiền công khai. Món tiền nào cũng đậm. Trên trần thế, Lực đã thành công với phương thức "phóng tiền tài thu nhân tâm", thì nơi cõi Phật chắc hẳn cũng sẽ thành công với phương thức "phóng tiền tài thu Phật tâm".

Sau gần hai tiếng đồng hồ, tuy chen chúc vã mồ hôi, nhưng Lực cảm thấy người khỏe hẳn lên. Chân bước nhẹ như không hề vướng chút bụi trần... Dọc lối đi ngoài cổng tam quan, người ăn xin la liệt kẻ nằm, kẻ ngồi, kẻ bế con, kẻ mù lòa... Họ giơ những cánh tay gầy guộc, run rẩy như những cành cây trụi lá cuối đông cầu xin một giọt nắng... Lực đã chuẩn bị sẵn xếp tiền gồm giấy bạc 100, 200, bỏ vào tay những kẻ ăn xin, không sót một ai.

Kẻ nào may mắn hơn thì được tờ 200. Kẻ nào may mắn ít thì được tờ 100...

Đi cổ động tranh cử ở miền Trung ba ngày, trở về cơ quan, mặt Lực cứ hầm hầm. Ai hỏi chào cũng không đáp lại. Sợ quá Sợ nhất là mấy cô mấy cháu ở phòng Hành chính. Có cháu bướng bỉnh, một lần hỏi, không được thủ trưởng đáp lại, dút khoát lần sau không chào nữa. Lực càng tức. Chúng nó tẩy chay mình à? Chúng nó dám tẩy chay mình à? Chúng nó láo! Lực gọi Cầu vào

phòng riêng:

"Này? Mày phụ trách phòng Hành chính mà dám để quân hỗn láo với thủ trưởng thế à! Chúng nó gặp tao, chúng nó không chào. Mày giáo dục cho quân mày thế à?". Ngay chiều hôm đó, Cấu triệu tập họp toàn thể phòng Hành chính, chỉ để dặn một câu: "Từ nay gặp thủ trưởng ở đâu, bất kỳ ở phòng làm việc, ở hành lang, ở ngoài đường, ở ngoài cổng, đều phải chào. Ai không chào thủ trưởng, tôi sẽ có biện pháp...".

Chanh xối lởi xách phích nước lên phòng Lục:

- Gớm!... Thủ trưởng làm gì mà đe nạt bọn em ghê thế? Bọn em hết lòng vì thủ trưởng. Về nhà thì được chị nâng khăn sửa túi, đến cơ quan thì được bọn em út này nâng phích nước lau cái chén, thủ trưởng giận bọn em làm gì cho tủi bọn em...

Câu nói vừa chót nhả vừa ngọt ngào của Chanh, Lục dịu lòng:

- Tôi hỏi cô một câu.

- Em xin nghe thủ trưởng mười câu chứ không chỉ một câu.

- Ai mang cái ghế của tôi ra phòng ngoài? Cô tự ý mang hay ai xui cô mang? Có phải Cù Văn Hòn xui cô không?

- Thừa thủ trưởng là nhân dịp thủ trưởng đi công tác vắng, em quét dọn phòng thủ trưởng sạch như lau như li, không còn chút bụi. Em mang ghế của thủ trưởng ra phòng ngoài, quên mang vào. Như thế là em có tội với thủ trưởng, nhưng tội nhỏ. Công của em đối với thủ trưởng to hơn tội. Đáng lẽ thủ trưởng phải khen bọn em, động viên bọn em để bọn em phục vụ thủ trưởng chu đáo hơn nữa. Đằng này thủ trưởng lại đe nạt bọn em thì bọn em xui mất... Bọn em xui thì lấy ai mà nâng khăn sửa túi cho thủ trưởng ở cơ quan?

Nghe giọng nói của Chanh có vẻ vui vui, nhưng lại pha chút sàm sỡ, Lực cảnh giác, đạp chân xuống nền nhà để cái ghế lùi xa Chanh năm mét.

- Gớm?... Thủ trưởng làm như sợ em vồ mất thủ trưởng.

- Không đùa nữa. Tôi dặn cô.

- Vâng, em nghiêm chỉnh nghe thủ trưởng dặn.

- Từ nay cô không được xê xích cái ghế của tôi. Khi quét dọn, cô luôn chổi dưới ghế mà quét, không được xê xích cái ghế một li một tí.

- Tại sao? Thủ trưởng có nói riêng cho em biết được không?

- Cô không nên hỏi.

- Xin phép thủ trưởng, em rút lui ạ...

Bí mật về việc "không được xê xích cái ghế" cuối cùng cũng lộ ra. Tháng trước, Lực đi bói xem trong Đại hội tới mình có trúng vào Ban chấp hành không, cái ghế mình ngồi có vững không? Thầy bói bảo: cái ghế của anh vẫn vững, chỉ cần xê xích một tí thôi. Lực hỏi lại rất kỹ: Xê xích cái ghế ngồi ở cơ quan hay xê xích cái ghế ngồi ở nhà? Xê xích về hướng nào? Xê xích mấy phân? Xê xích ghế thì bàn có phải xê xích không? Đồ đạc trong phòng có phải xê xích không?...

Thầy bói trả lời: Chỉ cần xê xích cái ghế ngồi ở cơ quan, xê xích vài ba phân theo hướng nào cũng được nhưng phải để cố định, còn các thứ khác trong phòng không cần xê xích.

Lực mời thầy cúng vào tận phòng làm việc ở cơ quan làm lễ xê xích ghế. Rồi Lực lấy bút dạ đánh dấu vị trí bốn chân ghế trên nền gạch. Mỗi lần vào phòng, việc đầu tiên là Lực xem cái ghế

có đặt đúng chỗ không, rồi mới yên tâm ngồi lên ghế.

Việc hệ trọng như thế mà cô Chanh lại đuểnh đoảng đến mức không chỉ để lệch cái ghế sang vị trí khác mà còn xách cái ghế sang phòng khác? Quả thật đáng giận? May mà cô Chanh là con người vô tâm vô tính, chứ nếu người khác thì Lực sẽ dúm sâu vào những trận đa nghi đến nháo tâm trí: thằng nào xui cô? thằng nào ác ý xúi quẩy? thằng nào mượn tay cô để hạ cái ghế của mình? Đích thị là Cù Văn Hòn xui cô?...

Lực lại mời thầy cúng vào làm lễ đặt lại ghế.

Cũng chỉ một thầy cúng ấy thôi. Lực rất tín nhiệm thầy cúng này từ khi thầy nói một cách rất cụ thể: "Kỳ đại hội thành lập Hội Văn hiến năm nay, anh sẽ trúng vào Ban chấp hành".

Nghe lời thầy cúng, Lực hăm hở đi từ niềm tin này đến niềm tin khác như người leo dốc đến bã sức đứt hơi vẫn tin rằng mình sẽ đạt được mục đích tối thượng. Lực tuân thủ lời dặn của thầy cúng hơn là tuân thủ quy trình làm báo. Lực trung thực trong lễ nghi hơn là trung thực trong học thuật.

Hồi đầu năm, thầy cúng bảo mua hai con cá chép mỗi con nặng chín lạng đem thả ở sông Đuống lúc nửa đêm. Tự tay Lực ra chợ ngoại thành mua, chọn con còn tươi vừa bắt dưới đầm lên, cân đo chính xác trăm phần trăm. Nửa đêm, Đẩu lái xe đưa Lực ra đến cầu Chương Dương rồi dừng lại: "Thả cá ở đây cũng được anh ạ". Lực không trả lời, giận sôi tiết. Biết ý thủ trưởng, Đẩu lại lạng lẽ cho ô tô chạy tiếp tới cầu Đuống.

Hồi giữa năm, thầy cúng bảo Lực mua hai con chó đá mỗi con nặng hai mươi ba cân đem về đặt hai bên cổng nhà mình trước lúc trời sáng. Lực lên tận Đồng Mỏ dặn dò kỹ lưỡng mấy ông thợ đá. Đến ngày hẹn, Lực lên lấy, mang theo chiếc cân từ ở nhà, cân đi cân lại, một con vừa đúng sít hai mươi ba cân, con kia nặng gần hai mươi ba cân rưỡi. Lực ngồi trông, bắt thợ khẽ từng tí đá để con chó trệt trọng lượng xuống đúng như lời thầy dặn.

Để hoàn chỉnh thủ tục lễ nghi, còn phải đi xin số. Năm nào Lục cũng đi xin số. Xin số xong, Lục huy động tất cả cơ bắp, trí tuệ, tâm hồn, kể cả mọi thủ đoạn để đạt được điều mong muốn. Tính mục đích vô cùng mạnh mẽ đã cuốn tất cả mọi ý nghĩ mọi hành động từ lớn đến nhỏ như cơn gió xoáy cuốn tất cả rác rưởi, bụi bặm. Lục đã đạt được mục đích trong lần xin số thứ nhất, thì phải đạt kỳ được trong lần thứ hai thứ ba. Nếu để một lần trượt trặc thì sẽ mất thiêng...

Hôm nay Lục đến đền Sài từ tỉnh mơ. La liệt người viết số thuê ngồi dọc hai bên đường vào cổng tam quan. Có người già bảy mươi, tám mươi tuổi. Có người trẻ bốn mươi.

Thậm chí có người chỉ mới trạc ba mươi. Lục chọn thuê một cụ già nhất, râu dài tới rốn:

- Ông cầu gì? Cầu yên, cầu tài lộc hay cầu đường nhân duyên?

Lục nói thầm thì. Cụ già không nghe rõ, ghé tai gần Lục. Lục cao giọng hơn một tí, nhưng vẫn là thầm thì. Cụ già dúi lông mày, ghé sát hơn. Lục cao giọng hơn một tí nữa: "Thầy xin thần linh cho con năm nay được thăng quan tiến chức".

- Thế thì dễ thôi. Thần sẽ phù hộ cho ông.

Mặt Lục sáng hẳn lên.

Cụ già trải tờ giấy màu hồng nhạt có in sẵn những chữ Hán mờ mờ. Thấy ông khách đạo mạo hơn những người khách khác, cụ cũng xốc lại tư thế nghiêm chỉnh, ngồi xếp bằng, e hèm một tiếng, rồi cầm bút viết. Hạ bút xuống, cụ hỏi:

- Ông có đọc được chữ Hán không?

- Con không đọc được.

- Thế thì tôi phải vào đền khẩn hộ cho ông.

Lực giờ nhẹ bàn tay:

- Không!

- Thế ông khẩn nô.

- Không?

Rút kinh nghiệm lần đầu đi xin số, Lực nhờ người viết số vào khẩn. Đứng sát bên cạnh mà không nghe rõ lời khẩn của ông ta. Vốn là kẻ đa nghi, Lực sợ ông ta không khẩn đúng như ý mình.

Lực cũng xốc lại tư thế ngồi thật nghiêm chỉnh: '

- Cụ dạy cho con học thuộc những lời cụ viết. Rồi cụ lại dịch nô cho con học thuộc.

Cụ già đọc trước dăm bảy lần. Lực lẩm nhẩm đọc theo.

Như thế là chắc ăn trăm phần trăm. Khẩn cả Hán cả Nôm, Thần linh thấu hiểu tấm lòng thành của Lực. Lại kèm theo một mâm lễ vật trị giá chừng năm trăm ngàn đồng, có người đội đi theo Lực vào tận hậu cung...

Sau mấy ngày xin số tại đền Sài, Lực lại sắm lễ vật mời thầy vào xin số ngay tại nhà mình.

Thầy hỏi:

- Bác cầu xin thần linh điều gì?

- Thầy xin thần linh cho tôi năm nay được thăng quan tiến chức.

Thầy viết xong, hạ bút xuống, ngẩng đầu lên:

- Bác còn cầu xin cho gia đình bố mẹ vợ con nữa không?

Lực giơ tay nói với giọng dứt khoát:

- Thôi thôi, một việc thôi.

Nét mặt thầy thoáng vẻ ngạc nhiên: xưa nay thiên hạ thường cầu xin cho bản thân mình và cho cả gia đình, sao ông này lại chỉ rần rật cầu xin cho riêng mình... Nhưng rồi thầy lại bình tâm. Lực chỉ cầu xin một việc để "tập trung phiếu"... Dẫu sao, đến lúc ra về, thầy cúng vẫn không hết băn khoăn: ông ta không cầu xin gì cho gia đình?... Ít ra cũng phải thừa nhận Lực rất thành thật với Thần linh.

Giữa chuỗi năm tháng sống giả dối, cũng có một vài giây phút thành thật - thành thật với Thần linh, thành thật tuyệt đối thành thật triệt để: nghĩ sao nói vậy? ước sao cầu vậy? Không quanh co dấu diếm... Khi người ta chỉ tâm niệm cho cái quyền lợi ích kỷ thì tức là lương tâm đã bắt đầu rách nát.

Mọi thủ tục của lễ xin số đã xong hoàn toàn, "thầy cúng" và "bác Lực" trở về đời sống phàm tục, họ xưng hô với nhau bằng "ông" "tôi". Thầy cúng tên là Trường Thành, vốn là đạo diễn kịch nói, gần mười năm nay cái nghề này bị rẻ rúng, nhà hát vắng khán giả, các đoàn không mời đạo diễn dựng vở nữa. Trường Thành xoay ra học dăm ba chữ nho và thuật cúng bái để tăng thêm thu nhập. Trong các nghề thuộc về cúng bái, Trường Thành chọn chuyên ngành công việc viết thuê số. Chẳng hiểu tục xin số có từ bao giờ. Các nhà khoa học nghiên cứu về tâm linh thường chỉ chuyên tâm tìm hiểu các hiện tượng ngoại cảm, thần giao cách cảm, gọi hồn... Nhưng trong dân gian, khá phổ biến tục xin số. Rồi từ dân gian, lan truyền ra khắp nơi, lớp người dẫn thân

cuồng nhiệt nhất là thương nhân và những kẻ hám quyền chức... Chỉ mới hành nghề thầy cúng mấy năm mà tiếng tăm Trường Thành đã lừng lẫy trong giới trí thức và văn nghệ sĩ - lừng lẫy hơn nghề đạo diễn. Lực mời Trường Thành làm lễ xin số mấy lần và trở nên thân thiết quăn quýt nhau. Hễ có lễ cúng gì không muốn để lộ cho người ngoài biết, Lực đều nhờ Trường Thành, như lễ đặt chó đá, lễ thả cá xuống sông, lễ xê xích ghế ngồi. Dầu là nửa đêm, Lực cần, gọi điện thoại là Trường Thành đến ngay. Tết năm trước, Lực cần tổ chức một lễ cẩn trọng sau giờ giao thừa, Trường Thành phóng xe máy đến chờ trước cổng, đúng mười hai giờ ba mươi phút mới bước vào...

Trong lễ cúng đầu tiên, Trường Thành vẫn thân mật xưng hô "Ông ông tôi tôi" với Lực. Ngay sau đó, Lực điều chỉnh lại: để tỏ lòng tôn kính thần thánh, trong khi lễ, Lực phải gọi Trường Thành bằng "thầy" và Trường Thành phải gọi Lực bằng "bác". Trường Thành nhớ răm rắp lời dặn của Lực.

Hai người thoải mái uống bia với nem chua. Đang uống dở chừng, bàn tay cầm cốc bia của Trường Thành bỗng cứng lại, cốc bia đứng im không hề một giọt sóng sánh. Mắt Trường Thành mở to nhìn thẳng vào mặt Lực.

Như cũng bị thôi miên, Lực đặt cốc bia xuống, ngồi đờ như phỗng.

- Tôi xem tướng mạo của ông, tài lộc phát ra rất rõ. Long nhãn có hào quang. Một sợi lông mày bên phải dựng lên là báo hiệu điều tốt đẹp. Chắc chắn năm nay ông trúng vào Ban chấp hành Hội Văn hiến, cái ghế ngồi của ông vững lắm.

Lực gật gật đầu:

- Càng thành tâm với thần thánh, thần thánh càng ban phúc...

Linh Vũ đang mặc quần đùi, đánh trần, viết kịch bản cho cuốn phim về nhà văn hóa lão

thành Bùi Trung Thực.

Mồ hôi nhễ nhái. Bỗng có tiếng ô tô dừng trước cửa, Linh Vũ vội đứng dậy định mặc quần áo thì Lực đã xồng xộc bước vào...

- Chào ông bạn! Xin lỗi...

Lực khước tay:

- Thôi thôi thôi... Không phải mặc quần áo. Bạn bè pháo binh với nhau cả, nghỉ khỏe cái thói lịch sự quan chức. Chúng ta đều là những nhà văn hóa.

Linh Vũ từ từ ngồi xuống theo bàn tay của Lực ấn trên vai.

- Nhớ quá! Nhớ quá! Nhớ quá! May mắn hai thằng ta không vùi xương ngoài chiến trường. Được về với nhau, thỉnh thoảng gặp nhau là hạnh phúc tuyệt vời, Linh Vũ ơi!

Đã quen thuộc với mọi động tác và tính cách của Lực, Linh Vũ vẫn bị chinh phục bởi sự nồng nhiệt quá đáng của Lực. Không chen vào được một lời nào, Linh Vũ ngồi thừ người.

- Nhục lắm Linh Vũ ơi! Đường quan chức nhục lắm, nhục lắm, nhục lắm. Hai thằng ta về thôi, cùng sống với nhau, cùng sáng tác, cùng đàm đạo văn chương. Trời đất sinh ra ta là để làm văn chương chứ không phải để làm quan chức. Tạo hoá đã phân công rồi. Thần phật đã phân công rồi. Ta là những thằng dễ xúc động, dễ nổi giận trước mọi bất công của xã hội, cho nên ta không làm quan chức được. Người bị oan ức, người khác ngồi trơ mắt ếch nhìn, còn ta thì đầy lòng thương xót. Người dân bị đói khổ, kẻ khác trơ mắt ếch nhìn, còn ta thì đau đớn. Những thằng như ta không làm quan chức được đâu Linh Vũ ơi!...

Linh Vũ thật thà nghĩ rằng Lực vừa bị một cú sốc gì nên mới chán nản trên con đường tiến thân bằng chức vụ.

Mười lăm năm lẫn lộn chính trường, trình độ thủ đoạn của Lực đã vượt xa tới những năm đầu của thế kỷ hai mươi mốt; trong khi đó trình độ nhận thức về con người Lực của Linh Vũ vẫn dừng lại ở những năm bảy mươi - tám mươi.

Lực biết biểu diễn những động tác, biết phun ra những lời lẽ phù hợp với từng đối tượng để tranh thủ cảm tình, mua thêm phiếu trong kỳ đại hội tới. Công phu lắm. Có khi chỉ cần thêm một lá phiếu là trúng cử, ngược lại chỉ cần bớt một lá phiếu là trượt vô chuỗi...

Lực và Linh Vũ là hai người bạn chí cốt từ ngày ở chiến trường. Về Hà Nội, mới bộc lộ tính cách vênh nhau giữa hai người. Lực càng ngày càng lăm thủ đoạn để leo thang chức vụ Còn Linh Vũ vẫn cần cù làm việc và sáng tác. Mấy năm nay Linh Vũ tạm lơi công việc sáng tác để làm một việc khẩn cấp hơn, có ích hơn: viết kịch bản phim chân dung các nhà văn hóa cao tuổi. Nhiều bậc đại danh nước ta như Đặng Thai Mai, Hoài Thanh, Trần Đại Nghĩa, Tôn Thất Tùng, Xuân Diệu... sau khi nằm xuống không để lại thước phim nào cho con cháu chiêm ngưỡng. Trong khi đó, người ta chiếu lên màn hình ti vi những cuốn phim dài ba mươi phút về anh chàng nào đó, cô nàng nào đó, mới sáng tác được dăm bảy bản nhạc, vài ba truyện ngắn, mười lăm bài thơ, viết được vài ba bài tiểu luận hoặc dăm ba bài phê bình... Cơ chế thị trường chi phối nghiệt ngã khắp mọi lĩnh vực. Nghĩ thế, Linh Vũ hối hả làm phim các bậc cao niên đã có những thành tựu đáng kể cho nền văn hóa nước nhà...

Và như vậy, Linh Vũ được sự yêu mến của khá đông bạn bè. Lực cho rằng rất đắc sách khi đi nước cờ này: chinh phục lại tình cảm của Linh Vũ, lấy Linh Vũ làm điểm đột phá để chinh phục tình cảm hàng chục người khác.

Công lệnh chẳng quản bao lâu - Ngày nay nước bạc ngày sau cơm vàng... Câu ca dao thuộc từ ngày còn ngồi trên ghế nhà trường, Lực cố đem vận dụng vào "sự nghiệp" của mình hôm nay. Quản gì nắng mưa, quản gì mệt nhọc, đến tranh thủ phiếu từng người, rồi mình sẽ có một chỗ ngồi cao sang. Đi đâu cũng có ô tô. Đến đâu cũng được giới thiệu long trọng. Dự cuộc họp nào cũng được ngồi hàng ghế đầu. Rồi lu bù ti vi, báo chí, phỏng vấn phỏng veo...

Biết tính cách của Linh Vũ cần cù, thật thà, không hám chức, Lực bộc lộ như thế là rất đối lưu

tình cảm. Nhưng gặp người khác, Lục lại bộc lộ một cách khác, phân thân ra trăm hình nghìn vẻ, đa dạng đến tột cùng đa dạng.

Gặp Đức Huỳnh, Lục nói: "Lần này ông phải vào Ban chấp hành. Ông là nhà văn hóa tiêu biểu của thế hệ chống Mỹ. Tôi đề cử ông, ông không được rút. Ông rút là tôi giận".

Gặp Nguyên Khang, Lục nói: "Thế hệ chống Pháp các anh còn phải gánh vác vài nhiệm kỳ nữa để thế hệ đàn em tập dượt. Uy tín tác phẩm anh lớn lắm, chưa ai thay thế được!".

Gặp Phương Văn, Lục nói: "Tôi chưa đọc một cuốn sách nào bình thơ hay như cuốn của ông vừa ra. Báo Văn hiến nghìn năm sẽ tổ chức hội thảo. Để châm mồi cho cuộc hội thảo này, phải in trước một bài ca ngợi... Hay là ông viết cho tôi một bài ca ngợi, rồi ký bút danh khác..."

Gặp Trần Linh, Mạnh Hồng, Phan Chinh, Hải Thịnh... Lục bốc lên tận trời xanh: "Ông viết lên tay quá. Cấu tứ như thế là rất độc đáo. Lời rất đẹp. Đọc xong, tâm hồn tôi chan chứa nhân ái...".

Có một vài lần Lục bị hố.

- Ông Nguyễn Chiến Thắng ơi, lâu nay không gặp ông, nhưng vẫn thường xuyên gặp ông trên báo. Truyện ngắn viết đến thế là tuyệt đỉnh. Khí sắc truyện ngắn Việt Nam lại phục hồi lại khởi sắc...

Nguyễn Chiến Thắng sững sờ: ba năm nay mình có in gì đâu! Hay là cậu ta nhầm mình sang người khác?

- Ông bảo truyện ngắn nào?

Truyện ngắn ông in trên tờ báo gì... Đọc nhiều báo quá không nhớ được.

- Có phải truyện "Vật lộn bên sông?"

- A... đúng đúng đúng... Tốt quá! Tác phẩm tốt quá!

- Truyện đó in cách đây hơn ba năm rồi.

Vụng về khéo chữa, Lực nhanh trí:

- Cách đây hơn ba năm thì vẫn nằm trong dòng chảy của văn học đổi mới. Đòi một người cầm bút, cứ bốn, năm năm viết được một truyện như thế là tuyệt rồi. Làm gì có dồi dào sức lực để năm nào cũng viết được truyện hay.

Song song với hàng chục hàng trăm cuộc gặp lẻ, Lực tổ chức những cuộc hội hè linh đình như họp cộng tác viên, hội thảo vấn đề này vấn đề nọ, hội thảo cuốn sách này cuốn sách nọ, kỷ niệm ngày sinh của ông này ngày mất của ông nọ. Mỗi cuộc phải phát ra ít nhất năm chục chiếc phong bì, trong ruột phong bì mềng ra cũng là trăm nghìn đồng, rồi bia bọt om sòm... Chưa hết, còn tiệc tùng chiêu đãi đoàn này đoàn kia... Chưa hết, còn những ông láu cá vào gặp Lực nói là "tôi đi tàu bị kẻ cắp lấy sạch tiền và quần áo", thế là Lực ký ngay cho một cái phiếu chi năm trăm nghìn đồng, một triệu đồng... Thiên hạ cứ nhầm tưởng rằng báo "Văn hiến nghìn năm" làm ăn khấm khá. Họ có biết đâu, tờ báo này như một con cò gầy gò xương đang cánh bay đường bệ trên bầu trời, còn những tờ báo khác thủ trưởng biết lo cho nhân viên thì như con chim cút béo tròn nấp trong vũng chân trâu... Chả thế mà cô Chanh cứ lanh chanh hát Ô hô ông Lực thương người - Bòn nơi khổ rách dải nơi quần hồng...

Một biện pháp tranh cử khác rất có hiệu quả là Lực trực tiếp gặp cộng tác viên lấy bài rồi cho in bừa lên báo, bất kể chất lượng nghệ thuật như thế nào, miễn là không bị "để ý" về chính trị. Người viết cứ đưa bài thẳng cho Lực, chẳng mất gì, mà lại được: được in nhanh. Cho nên đạo này nhu cầu tiếp khách của Lực rất cao, mỗi ngày ít ra cũng mười người. Kể ra người vào, tấp nập, vui thiệt là vui. Hầu hết bài của các ban nộp lên là cứ phải gác lại.

Những bài Cù Văn Hòn nộp, Lực dứt khoát không in. Hòn đành nghĩ mẹo: đọc thấy bài nào tốt, cậu ta bỏ phong bì, vờ thay nét chữ, ghi ngoài phong bì tên người gửi và tên người nhận

"Kính gửi nhà văn hóa Quách Quyền Lực - Viện trưởng Viện Văn hiến kiêm tổng biên tập báo Văn hiến nghìn năm...", đem ra bưu điện dán con tem bốn trăm đồng. Bài được đăng ngay.

Lực gồng sức lên, căng cơ bắp, căng trí não, căng thời gian, giành tuyệt đối cho mình sự ban ơn đối với mọi người. Suốt ngày Lực như ông tướng điều trơ mặt thốt trên sân khấu hát bội, xung quanh người dắt đầy cờ quạt gươm đao, áo quần lấp lánh những giải tua rua kim tuyến và chuỗi hạt cườm, nhảy múa giữa inh ỏi xập xình chiêng trống.

Có tật giật mình, hễ thấy vài ba người trong cơ quan chụm đầu trò chuyện là Lực nghi "chúng nó nói xấu mình". Triệt để sử dụng quyền thủ trưởng, Lực đe nẹt trong các cuộc họp: "Tôi hết lòng lo lắng công việc cho cơ quan, cho Đảng, cho nhân dân, cho nền văn hiến nước nhà. Thế mà các anh các chị lại bảo tôi là dùng thủ đoạn để mua phiếu. Tầm thường quá, tầm thường quá, tầm thường quá, tầm thường quá...!". Lực day đi day lại ba tiếng "tầm thường quá" cho đến lúc khàn giọng mới thôi.

Nhưng chính vì thế, chính vì sự đe nẹt đó, càng châm mồi cho nhiều cuộc đàm tiếu:

- Không thể có một người thứ hai như Quách Quyền Lực.

- Đúng! Trong thiên hạ, cũng có nhiều kẻ hám quyền hám tiền hám chức, nhưng không ai quyết liệt như Quách Quyền Lực.

- Tôi vô cùng bái phục lão ta về sự giảo dai, sao lão ta không mệt mỏi?

Hoàng Bảo, một nhà nghiên cứu văn hóa phương Tây lão luyện:

- Ở các ông không nhớ câu của La Rochefoucauld à? "Đam mê mãnh liệt cũng có lúc phải nghỉ ngơi, nhưng hiếu thắng thì không bao giờ".

Phan Chấn:

- Đối với lão này, nói chức vụ là mục đích sống chưa đủ, mà phải nói chức vụ là lý tưởng sống.

Cấu:

- Ông Lực nói với tôi, nếu lần này không trúng chấp hành thì ông ta tự tử...

Văn Quyền:

Triết lý về tình thương của ông ta là tuyệt đối tự thương mình, ngoài ra không thương ai cả. Cho nên ông ta phải tìm mọi thủ đoạn để tự thương mình.

Việt Sồ:

- Trên có trời dưới có đất, tao nói không sai. Mấy thế kỷ mới có một Trần Hưng Đạo, một Nguyễn Trãi. Nhưng phải mấy thiên niên kỷ mới có một Quách Quyền Lực.

Thùy, Dung, Chanh mỗi cô khệ nệ ôm một bịch phong bì từ hành lang ra cổng. Chanh chõ mồm vào đám người đang rôm rả trò chuyện:

- Các bác ơi, các bác lo chuyện cao siêu ở đâu, chứ chúng em ấy à, chúng em phải lo cơm áo hàng ngày... Kinh nghề vui thú kinh nghề - Tép tôm thì lại vui nghề tép tôm...

Việt Sồ lắc cái đầu xù chỉ tay vào Chanh:

- Triết lý con bé này rất hay. Mỗi thằng có một thú vui. Ta có thú vui của ta. Thằng Lực có thú vui của thằng Lực. Phải tôn trọng nó. Không tôn trọng thì nó diệt. Đơn giản thế thôi!

Cù Văn Hòn vừa đạp xe ra khỏi cơ quan chừng năm chục mét, Đẩu lái ô tô ngược chiều dừng lại:

- Anh Hòn ơi! Anh đi đâu để em đưa đi.

Hòn xua tay:.

- Không cần?

- Thế anh đi đâu?

- Đi nhà in.

- Xa lắm, những mười hai cây số, nắng nôi thế này anh đi xe đạp khổ lắm, để em đưa anh đi.

- Thôi, cảm ơn Đẩu. Nhỡ ra ông Lục với Cậu cần đi đâu không có ô tô, các ông ấy lại cần nhần.

- Em vừa đưa hai ông ấy ra sân bay Nội Bài đi Sài Gòn....

- Cảm ơn Đẩu, anh đi xe đạp cho nó thư thả đầu óc.

Hòn thủng thẳng đạp xe... Chuẩn bị cho đại hội thành lập Hội Văn hiến quốc gia, Lục phân công Hòn làm số báo "Đặc san đại hội". Để chủ động công việc, Hòn tự lo cả khâu biên tập cả khâu in ấn. Công việc tưởng như đơn giản, nhưng chẳng đơn giản chút nào. Làm việc với một người có tính đa nghi khổ lắm. Hễ nghe đũa xấu xúc xiêm là Lục lại nghi ngờ thẳng Hòn chơi xỏ

mình, rồi nổi khùng với Hòn, tìm mọi cách cản trở công việc của Hòn. Trong con người Lực, đa nghi trở thành một thứ bệnh hoạn càng ngày càng trầm trọng. Nhiều lúc hai người ngồi trò chuyện thân mật với nhau, Hòn nói "Lực à, ông đa nghi quá", thì Lực lại tỉnh táo: "Tôi biết tôi đa nghi, ông để tôi sửa từ từ, chứ ông bắt tôi sửa trong chốc lát thế nào được". Nhưng "từ từ" là bao lâu hử Quách Quyền Lực? Gần mười năm rồi... Hầu như đã trở thành quy luật tâm lý: người đa nghi chỉ dựa vào người tốt khi gặp hoạn nạn, cơn hoạn nạn qua thì dễ dàng vứt bỏ người tốt và sẵn sàng liên kết với kẻ xấu và thích được nghe những lời nịnh bợ của kẻ xấu. Chả thế mà sau khi phục hồi được nước Việt, biết Câu Tiễn là người đa nghi, Phạm Lãi bỏ đi chu du ngũ hồ. Văn Chung không nghe lời khuyên của Phạm Lãi, tiếp tục ở lại nhà Câu Tiễn, bị Câu Tiễn bắt phải tự sát... Đối với Lực, học thuật không còn là mục đích nữa, mà là phương tiện để leo lên từng nấc thang quyền lực. Học thuật đã trở thành người nô bộc công kênh Lực chễm chệ trên cái ghế quyền lực. Và khi tâm tư quyền lực bành trướng thì tình bạn nói riêng và tình người nói chung bị giảm dần. Nhất cử nhất động của Hòn đều bị Lực dò xét và ngờ vực: thằng cha này đang cố làm giảm uy tín của mình, thằng cha này đang muốn chơi trội để át mình, thằng cha này đang cố gây thiện cảm với mọi người để cô lập mình... Tâm lý hiếu thắng là người bạn chí cốt của tâm lý quyền lực. Vô hình trung, hiếu thắng thường dẫn đến tội ác. Chả thế mà trong kinh Phật, kẻ hiếu thắng sau khi chết thường bị đày xuống địa ngục và bị quỷ sứ dẫn qua cầu Nại Hà lúc nhúc rần rết dưới vực thẳm...

Hòn nhận làm số báo "Đặc san đại hội" với điều kiện là tự lo khâu in ấn, vì hai lẽ. Lẽ thứ nhất là nếu để Cầu lo việc in thì biết đâu... Cầu sẽ làm khó dễ. Lẽ thứ hai, Đào thân với chị Trường, phó giám đốc nhà in. Khi đưa ra điều kiện này, Lực đồng ý ngay. Hòn tưởng thế là đã tạm ổn. Ai ngờ đâu... Chỉ còn một tuần nữa là đại hội mà cuốn đặc san in chưa xong. Phan Chấn nói thẳng với Hòn: "Thằng Lực bật đèn xanh cho thằng Cầu phá mày. Nó chẳng cần cuốn đặc san để chào mừng đại hội, mà nó chỉ cần sự rêu rao: thằng Hòn không hoàn thành nhiệm vụ, thằng Hòn làm đổ vỡ kế hoạch...". Quách Quyền Lực, mày không còn chút lí trí nào nữa sao? Tính hiếu thắng và đồ kị đã che lấp ánh sáng trước mặt và mày hành động điên cuồng trong bóng tối. Tao đã lùi xa tất cả những thứ mà mày cho là vinh quang, lùi vào một xó xỉnh, âm thầm làm việc, thế mà mày còn truy đuổi tao. Tao đã ngồi vào góc chân tường rồi, mày còn truy đuổi tao làm gì nữa? Tao đã giơ cả hai tay hai chân đầu hàng mày rồi kia mà? Tao không hề mảy may tranh giành một chút vinh quang gì của mày, sao mày cứ nghĩ rằng tao lấn át mày? Anh em trong cơ quan yêu mến tao, đó là tình cảm tự nhiên của người ta, tao không hề lợi dụng thứ tình cảm đó để quật lại mày. Chẳng lẽ tao lại bảo với anh em rằng: "Đừng gần tôi nữa! Hãy ghét tôi đi!". Tao có nghìn lần nói với anh em "Hãy yêu mến Quách Quyền Lực" mà họ không yêu mến thì không

phải lỗi tại tao, mà lỗi tại mày. Biết nói thế nào nữa? Biết nói thế nào nữa? Biết nói thế nào nữa?... Trời còn đó. Đất còn đó. Trời đất chứng giám cho tấm lòng của tao. Mong rằng đến lúc về già, mày ngồi còm cõi trong nỗi cô đơn tột đỉnh, lòng gợn chút ân hận rằng thằng Hòn không bao giờ độc ác với mày mà mày thì có thừa thủ đoạn với thằng Hòn chỉ vì mày hiếu thắng và đố kỵ... Định mệnh? Có phải là định mệnh không nhỉ? Ngày đi gọi hồn vợ, hồn nói với Cù Văn Hòn: "Có một người đàn ông đang tìm mọi cách để làm hại anh". Sau đó ba năm, Hòn vào thăm người chị đang tu ở chùa Liên Hoa, một cụ già nhìn mặt Hòn và nói với Hòn: "Lâu nay có một người đàn ông theo đuổi làm hại bác, bác cố tránh xa, nhưng người đó vẫn cứ cố tình theo đuổi làm hại bác...".

Trên đường từ nhà in về, Cù Văn Hòn và Đào dừng lại một quán giải khát đơn sơ trên hè phố. Tâm trạng chán nản đến tột cùng chán nản, Hòn không hề nói một câu nào, suy nghĩ lao lung. Chị Trường đã nói hết sự việc với Đào. Chị rất thương Đào, rất thông cảm với Đào, nhưng chị không thể vượt quyền ông giám đốc được. Hầu như ngày nào chị cũng nhắc ông giám đốc đưa vào kế hoạch in cuốn Đặc san, nhưng ông giám đốc cứ bảo cần phải in cái này cái kia khẩn cấp hơn. Thực ra thì Cấu đã thậm thụt với giám đốc. Và Cấu cũng thẳng thừng tuyên bố với nhiều anh em trong cơ quan: "Không thằng nào thắng được maphia đâu? Thời buổi này thằng nào dám chống lại maphia là thằng ngu? Chỉ có đi theo maphia, phục tùng maphia thì còn làm được việc?". Sau khi Lực nói cho Cấu biết Cù Văn Hòn tự lo in cuốn Đặc san chào mừng đại hội, Cấu lồng lên: A, lão này dám vượt mặt tao! Tao sẽ cho mày biết thế nào là lễ độ!

Trời nắng chang chang. Người Hòn ướt đầm mồ hôi, đầu óc căng lên những luồng ý nghĩ xáo trộn, đứt nối, xô đẩy Quách Quyền Lực... tình bạn... tình bạn tuổi thơ... tình bạn tuổi học trò... Tình bạn trong veo như cốc pha lê đựng đầy vị ngọt ngào đã tan vỡ rồi. Sao có thể như thế được? Sao có thể như thế được? Sao có thể như thế được? Bây giờ thì Quách Quyền Lực đã trở thành một con người khác, đã xáp với một loại người khác, một loại người chỉ biết phục tùng mình, nghe theo mình, nịnh bợ mình. Còn những người có năng lực, có chính kiến riêng thì Lực tìm mọi cách chiết đi như người chơi cây cảnh dùng kỹ thuật chiết để cây ra hoa lúc cần thiết chứ không được ra quả Tính kiêu căng của kẻ hiếu thắng thật đáng sợ... Hòn cố đưa mắt nhìn ra cảnh vật xung quanh để xua đuổi những ý nghĩ nặng nề. Nhà cửa nhấp nhô ở vùng đất ven nội, đây là vùng đất Láng... Trong vòng dăm năm nay, diện tích canh tác thu hẹp lại rất nhanh.

Những mảnh vườn Láng Thượng, Láng Trung, Láng Hạ co rúm lại dưới chân những ngôi nhà cao tầng như cô gái quê tự ti khép nép trước vẻ đẹp son phấn lộng lẫy của thị thành. Lòng Hòn thoáng gợn nỗi buồn hoài cổ. Cách đây chừng mười năm, Hòn có viết bài ký về rau Láng, trong đó có chi tiết khá cảm động. Một gia đình Hà Nội tổ chức bữa liên hoan thịt chó nhân dịp người bà con Việt kiều ở Paris về thăm quê. Lúc ngồi vào mâm, cụ già Việt kiều phát hiện ra thiếu rau húng Láng. Thế là chủ nhà phải sai cậu con trai đạp xe đến tận Láng để mua rau húng... Chẳng bao giờ trở về cái mùi thơm dân dã và cổ kính trên đất kẻ chợ phồn hoa và trang nghiêm một thuở xa xưa...

Bất chợt Cù Văn Hòn thở dài, Đào quay sang trao cốc La Vie "anh uống nước đi", Hòn mới sực nhớ là mình đang ngồi trong quán giải khát:

- Cuốn Đặc san thế là không xong em ạ...

- Anh yên tâm, để em lo...

Chỉ còn hai ngày nữa là đại hội. Ông giám đốc nhà in trả lời: sau đại hội mới in được cuốn Đặc san! Đại biểu các tỉnh đã về khá đông. Cấu tung ra cái tin: Cù Văn Hòn với cô Đào nằm với nhau. Đứng ở đâu, ngồi ở đâu, Cấu cũng kể chuyện Hòn và Đào nằm với nhau. Kể rất trơn tru, không vấp một chi tiết nào, một lời nào, một tiếng nào. Kể nhiều lần đến nỗi Cấu thuộc lòng từng câu. Lý luận của Cấu là nói chuyện bịa cho mười người nghe thì ít nhất cũng có hai người tin, hai mươi người nghe thì có bốn người tin, ba mươi người nghe thì có sáu người tin... Cứ thế mà nhân lên. Ăn hơn nhau ở cái chỗ kiên nhẫn đi huyền truyền...

Hồi còn học ở trường làng, mỗi lần đòi mẹ cho tiền, Cấu giơ hai ngón tay làm súng lục chĩa vào mặt mẹ và hậu môn rạn ra những tiếng "bùm... bùm... bùm...". Đến trường, Cấu cũng phô cái trò bậy bạ đó với bạn bè khiến nhiều đứa bịt mũi lánh xa. Thầy cấm Cấu không được chơi như thế. Nhưng Cấu vẫn cứ chơi. Thầy phạt Cấu vòng tay đứng quay mặt vào tường nửa tiếng đồng hồ. Ngày hôm sau, Cấu dựng đứng cái tin: Ban đêm, thầy Thìn rủ cô giáo Loan ra ngủ ở lớp học!

Đến nay, Cẩu lại giở cái võ ấy. Cẩu kể lưu loát, mạch lạc Người nào mới gặp Cẩu vài ba lần thì dễ tin. Nhưng ai đã thuộc tính của cậu ta thì biết ngay là "thằng cha này bịa đặt". Khi nghe Cẩu kể, các đại biểu ở tỉnh xa về, đứng nán lại nghe cho vui tai; còn Hoàng Bảo, Văn Quyền, Việt Sồ Phạm Lương... bỏ đi nơi khác. Chỉ có cô Chanh là chịu khó đứng nghe, nhưng không phải nghe để phụ họa, mà để trêu chọc. Cẩu càng nói Chanh càng há hốc mồm, thỉnh thoảng kích một câu để Cẩu cao hứng.

- Gớm... kinh quá nhỉ! Cậu Trời ơi, thế cậu bắt được quả tang à?

- Tao thành linh đến cơ quan lúc gần mười giờ đêm, bắt được quả tang hai anh chị đang hành sự.

- Cậu Trời ơi! hai người hành sự như thế nào?

- Tao nghe trên gác hai có tiếng phành phạch phành phạch phành phạch... Tao nhón gót đi lên, bật đèn bất ngờ, thì thấy hai thân hình trắng lố nằm trên bàn.

- Gớm! Eo ôi!... Sao Cậu Trời không lập biên bản, bắt hai người ký vào?

- Đánh người chạy đi chứ không ai đánh người chạy lại.

Lúc đó hai anh chị xấu hổ quá, chấp tay xin tao tha lỗi. Tao cũng như mày thôi, ai cũng phải có lòng nhân ái tha thứ cho kẻ lầm đường lạc lối sa vào vòng tội lỗi. Tao nghiên cứu sách Phật, tao làm theo lời Phật dạy, sống trên đời phải có lòng vị tha, vị tha là liều thuốc kỳ diệu để cảm hóa người.

- Gớm!... Bây giờ em mới biết Cậu Trời có lòng nhân ái cao cả như vậy. Nếu như người khác ấy à... người ta sẽ lập biên bản tại trận, bắt ký vào tại trận, hết đường chối cãi.

- Tao không xử sự như người khác. Anh em trong cơ quan đều biết tao là người như thế nào. Xử sự mọi việc, tao là người có văn hóa, bao giờ tao cũng để hai chữ "nhân ái" lên hàng đầu.

Mấy hôm đó Đào đi công tác xa. Hòn nghe anh em kể lại những điều bịa đặt của Cấu, Hòn không hề nói lại cho Đào biết. Bản thân Hòn cũng không hề mảy may phản ứng. Nếu càng phản ứng Cấu càng tung tin. Nếu lờ tịt đi, Cấu sẽ cụt hứng... Hồi nhỏ, đang chơi với các bạn trong xóm, bỗng nghe bà bán mạch nha rao ngoài đường, Hòn cùng các bạn gọi mua, bà bán mạch nha vào sân. Lũ trẻ chạy sang nhà khác gọi mua, bà bán mạch nha lại vào. Lũ trẻ lại chạy sang nhà khác. Biết bị lừa, bà chửi vung lên. Càng chửi, lũ trẻ càng trêu chọc. Đến lúc bà không chửi nữa, lũ trẻ cũng không còn hào hứng gì để trêu chọc... Trò chơi đại dốt của tuổi thơ trở thành bài học ngụ ngôn.

Trong kho tàng ngụ ngôn Việt Nam cũng có một truyện tương tự. Anh chàng thứ nhất đi qua nhà hàng, con chó chồm ra sủa. Anh ta hốt hoảng, chạy thục mạng. Càng chạy chó càng đuổi theo. Anh chàng thứ hai đi qua, chó chồm ra sủa. Anh ta đứng im. Con chó cũng đứng im, nhe răng gầm gừ. Anh chàng thứ nhất hỏi anh chàng thứ hai: "Tại sao con chó đuổi tôi mà không đuổi anh?", và anh ta nhận được câu trả lời: "Đơn giản thôi, vì tôi không chạy thì nó không đuổi".

Hòn mang chiếc túi da sờn mép, lừ lừ đi ra cổng. Máy cô đang túm tụm ăn ốc luộc trong phòng Hành chính, cô Chanh vênh mồm ra gọi:

- Bác Bao ơi, bác có nghe thầy em nói gì bác không?

Chiều giờ cùi tay hích vào hông Chanh:

- Mà!... Ông ấy biết thừa mà ông ấy không chấp.

Hòn ghé vào. Chanh vừa khều ốc vừa hỏi:

- Bác Bao có nghe thầy em nói gì bác không?

Hòn lắc đầu:

- Bác không nghe gì thì bác ăn ốc với chúng em. Ốc luộc với lá bưởi ngon lắm.

Hòn lắc đầu:

- Đang bận.

- Bận gì bác cũng phải ngồi ăn mười con cho mát ruột. Bác ăn thì chúng em đổ vỏ chứ không bắt bác đổ vỏ đâu.

Hòn lại mang cái túi sờn mép đi ra. Chanh chạy theo, nắm lấy quai túi:

- Bác ơi... Mai mưa trưa nắng chiều nồm - Trời còn luân chuyển hướng mùa thế gian.... Bác hỉ?

XX

Báo "Văn hiến nghìn năm" và báo "Văn hiến tương lai" vừa ra khỏi nhà in buổi sáng thì ngay buổi chiều hôm ấy đã xôn xao dư luận cả thành phố. Rồi ngày hôm sau, ngày hôm sau nữa, các thành phố khác và các tỉnh cũng xôn xao dư luận. Không phải vì báo có in bài sai phạm chính trị. Cũng không phải vì báo in bài phóng sự điều tra về một vụ án giết gân. Cũng không phải vì báo đưa tin về một ông cán bộ cấp coi tham nhũng hàng trăm tỉ đồng... Mà đơn giản hơn nhiều, dư luận xôn xao thuộc về một vấn đề học thuật. Trên trang ba của hai tờ báo đều in quảng cáo một cuốn sách của nhà nghiên cứu phê bình Quách Quyền Lực.

Lời quảng cáo chỉ có mấy dòng, nhưng được in cỡ chữ to và đóng khung trang trọng. Có in

kèm theo bìa sách. Và có in kèm theo ảnh tác giả, không phải ảnh chân dung, mà tấm ảnh khiêm tốn: tác giả đang cúi đầu chăm chú đọc sách.

Cái giật gân ở đây là nghệ thuật văn phong quảng cáo:

"Thời đại mới nền văn hiến mới" tác phẩm của Quách Quyền Lực Cuốn sách tái bản lần thứ mười, một hiện tượng hi hữu.

Giữa thời buổi đồng tiền tác oai tác quái, cuốn sách tái bản lần thứ mười, một hiện tượng rất hi hữu.

Giữa thời buổi đồng tiền tác oai tác quái, cuốn sách tái bản lần thứ mười, một hiện tượng vô cùng hi hữu.

Ngay số báo sau, cũng trên trang ba, in "Lời cảm tạ và thông cảm" bằng cỡ chữ to và đóng khung trang trọng:

Nhiều nhà văn hóa, nhiều nhà trí thức và nhiều bạn đọc đã gửi thư, hoặc đánh điện, hoặc gọi điện về Viện Văn hiến và tòa soạn báo "Văn hiến nghìn năm" - báo "Văn hiến tương lai" xin mua cuốn "Thời đại mới nền văn hiến mới". Chúng tôi vô cùng áy náy vì đã không đáp ứng kịp thời nhu cầu của các vi và các bạn. Sách đã bán hết. Xin quý vị và các bạn vui lòng đợi lần tái bản tới.

Dù ai tin hoặc không tin sự việc đó là có thật hay không có thật, nhưng những dòng quảng cáo đó cũng buộc mọi người phải tìm đọc. Giữa thời buổi sách báo tràn ngập thị trường như nước đại dương, đấy là một hiện tượng lạ.

Sách viết về vụ án giật gân, sách viết về chuyện tình ái nhòe nhoẹt, cũng khó mà tái bản đi tái bản lại; huống hồ đây là một cuốn sách lý luận, phê bình, khô như ngói.

Chẳng biết sự thật như thế nào, nhưng có một sự thật không ai chối cãi được là cuốn "Thời đại mới nền văn hiến mới" tái bản đến lần thứ mười. Một kỷ lục tái bản hi hữu giữa thời buổi kinh tế thị trường. Thật ra sự việc này không đến nỗi hiếm hoi lắm. Có cuốn tiểu thuyết loàng xoàng mà cũng đã tái bản đến lần thứ tư thứ năm. Có tập thơ trung bình mà cũng đã tái bản đến lần thứ bảy thứ tám. Thậm chí có cuốn nghiên cứu văn hóa vào loại bình thường cũng đã tái bản lần thứ sáu. Nhưng tuyệt vời hơn là cuốn sách của ông Quách Quyền Lực tái bản lần thứ mười!

Thiên hạ ở xa xôi hàng trăm hàng nghìn ki lô mét thì chỉ biết vậy thôi, biết và sùng sốt kinh ngạc về cuốn sách rất ăn khách. Có biết đâu đó là nghệ thuật lừa bịp. Tác giả đi gạ gẫm các ông giám đốc công ty mua sách, mỗi lần mua vài trăm cuốn là một lần tái bản; nhưng không ghi vào xi nhê 200 cuốn mà cứ ghi bừa là 1000 cuốn, 1500 cuốn, 2000 cuốn... Ngành xuất bản đâu có nghiêm ngặt như trước đây: giấy phép cho in bao nhiêu cuốn là phải in đúng bấy nhiêu. Trong các lĩnh vực kinh tế, chính trị, người ta lừa bịp nhau thì không có gì lạ, nhưng cách làm ăn lừa bịp cũng đã xâm nhập vào học thuật thì thật là quá tồi tệ

Những nhà nghiên cứu các thế hệ mai sau sẽ băn khoăn tự hỏi: cuốn sách tồi mà sao lại tái bản nhiều lần với số lượng cao thế này? Trong lễ tổng kết và phát giải thưởng một cuộc thi thơ, nhà văn Nguyễn Tuân có nói một cách rất hình ảnh: Vì nạn đại hồng thủy mà con thuyền trôi dạt lên đỉnh núi, sau khi nước rút con thuyền vẫn mắc kẹt ở đấy, người đời sau nhìn con thuyền mà tự đặt ra câu hỏi "Con thuyền có phù phép gì mà bay được lên đỉnh núi ấy". Dân gian thì dùng hình ảnh khắc họa hơn: "Lụt thì chó nhảy lên bàn thờ".

Việt Sồ đi qua phòng Hoàng Bảo, thấy mấy người đang ngồi nói chuyện với nhau, ghé vào và giờ tờ báo:

- Bác Hoàng Bảo? Bác thấy thằng Quách Quyền Lực làm ăn thế này có quá đáng không? Nó biến tờ báo thành công cụ của nó.

- Đã từ lâu rồi, thằng Lực dùng mọi thủ đoạn tinh vi để biến tờ báo thành công cụ tiến thân

của nó.

- Văn Quyền, mày thấy thế nào?

Văn Quyền dúi lông mày:

- Em chịu...

- Cù Văn Hòn, mày thấy thế nào?

Cù Văn Hòn thở dài.

Việt Sồ vò tờ báo trong bàn tay:

- Thái độ đầu hàng của chúng mày cũng phải thôi. Nó nhiều thủ đoạn quá. Thiên hạ có ba bờ thủ đoạn thì thằng Lực đã chiếm hai. Đụng vào nó, nó điều âm binh lên thì chúng mày không có đường chạy?

Hôm nay Viện Văn hiến tổ chức hội thảo tác phẩm "Thời đại mới nền văn hiến mới" nhân dịp cuốn sách đó tái bản lần thứ mười. Trước đại hội thành lập Hội Văn hiến quốc gia, ngày nào cơ quan Viện cũng tập nập như hội, vui thiệt là vui. Nghe nói kinh phí cuộc hội thảo này do công ty Texmex tài trợ, xộp lắm. Số người được mời dự không đông, chỉ khoảng năm mươi; nhưng phong bì thì mỗi người được hai trăm nghìn và có ăn trưa ở khách sạn Huy Hoàng với nhiều đặc sản cao lương mỹ vị.

Trước hội thảo, Quách Quyền Lực chuẩn bị rất chu đáo, hầu như khâu nào, việc nào cũng tự lo. Chạy suốt ngày suốt đêm. Căng sức lực căng tâm trí. Theo lời dặn của thầy cúng, dầu có đi đâu cũng phải trở về nhà trước giờ tí tức là khoảng gà gáy canh ba. Lực thực hiện đúng phẩm phấp. Cứ thấy trời hơi khuya khuya là Lực dán mắt vào đồng hồ, nhất thiết phải bước chân vào cổng nhà mình trước khi kim phút và kim giờ nằm chồng nhau ở con số 12.

Riêng ngày đại lễ, tức là ngày tổ chức hội thảo, thì thầy cúng dặn phải xuất phát từ nhà mình lúc sáu giờ, không nên sớm hơn và cũng không nên muộn hơn. Nhưng từ khi trời chưa sáng, Lục phải đi lễ ở chùa Chân Tiên. Lễ xong, xem đồng hồ đã gần sáu giờ, Lục cầm điện thoại di động gọi về nhà bảo thằng Vệ mở tủ cầm sẵn bộ complet màu đen đứng sẵn ở ngoài cổng. Ô tô chạy rất nhanh, về tới cổng chỉ còn hai phút nữa. Thấy bố hớt ha hớt hải, thằng Vệ cúi bộ quần áo cho bố, nhưng bố gạt đi và bước thẳng vào nhà. Thằng Vệ chẳng hiểu chuyện gì sẽ xảy ra? Bố giận mình? Thì ra sự thể là thế này: Lục vào tận trong nhà và đúng sáu giờ Lục bước ra - đúng giờ xuất phát như thầy cúng đã dặn. Ra khỏi cổng, Lục luống cuống cởi bộ quần áo đang mặc và thay bộ complet màu đen, rồi bước vào ô tô, ô tô nổ máy...

Thời gian nhiều nhất dành cho công việc chuẩn bị hội thảo là các bài phát biểu có tính chất tham luận. Lục đã cân nhắc kỹ càng và ghi vào sổ danh sách mười người được mời phát biểu. Đến tận nhà từng người, động tác đầu tiên là Lục đưa chiếc phong bì và nói rõ: "Anh cầm tạm năm trăm nghìn gọi là có chút thù lao...". Tất cả mười người đều vui vẻ nhận lời.

Ngoài ra, có ba người được xếp vào loại danh sách đặc biệt, mỗi người được thù lao ba triệu đồng. Lục chọn giờ đến gặp từng người tại nhà riêng là lúc tám giờ tối - lúc đó các học giả còn nghỉ ngơi sau bữa cơm. Lục chuẩn bị ý và câu văn thật súc tích để nói, người nghe tiếp thu đúng ý đồ của mình. Nói xong về thứ nhất, tiếp ngay sang về thứ hai: vừa đưa phong bì vừa nói "anh cầm tạm ba triệu gọi là có chút thù lao". Đồng tiền đi trước là đồng tiền khôn.

Người thứ nhất là giáo sư tiến sĩ Nguyễn Hào Hùng.

Ngồi đối diện, nhấp chén trà, Lục vào đề ngay: "... Thì giờ của các anh là vàng ngọc, anh không thể viết được dài, chỉ độ dăm bảy trăm chữ... Nhưng trong đó anh cố gắng viết cho một câu: "Tác giả "Thời đại mới nền văn hiến mới" là một nhà lý luận phê bình lớn của thời kỳ đổi mới"... Xin gửi anh ba triệu đồng gọi là có chút thù lao". Đặt chiếc phong bì trước mặt giáo sư, Lục xin phép đi ngay vì "không giám quấy quả nhiều, thì giờ của các học giả là vàng ngọc".

Người thứ hai là giáo sư tiến sĩ Phan Chiến Thắng.

Ngồi đối diện, nhấp chén trà, Lục vào đề ngay: "... Thì giờ của các anh là vàng ngọc, anh không thể viết được dài, chỉ độ dăm bảy trăm chữ... Nhưng trong đó anh cố gắng viết cho một câu: "Tác giả "Thời đại mới nền văn hiến mới" không chỉ viết bằng kiến thức uyên bác, mà còn cả bằng máu của mình...". Giáo sư cắt ngang: "Để cho tôi đọc kỹ lại". Lập tức Lục đặt chiếc phong bì trước mặt giáo sư: "Xin gửi anh ba triệu đồng gọi là có chút thù lao". Giáo sư ngồi im. Lục xin phép đi ngay, vì "không dám quấy quả nhiều, thì giờ của các học giả là vàng ngọc".

Trót lọt tất! Được việc lắm! Thời buổi này, mọi khái niệm "giữ ý", "tế nhị", "tự trọng" đã trở nên cũ mèm. Muốn được việc phải trơ mặt thót. Dẫu có bị bầm vằm bởi trăm lời chê bai, nguyên rửa, vẫn cứ trơ mặt thót, thản nhiên, lạnh lùng, vô cảm, phăm phăm đi tới đích.

À quên, còn một người thứ ba là giáo sư tiến sĩ Hoàng Ái Lương. Ngồi đối diện, nhấp chén trà, Lục vào đề ngay:

- Thì giờ các anh là vàng ngọc, anh không thể viết được dài, chỉ độ dăm bảy trăm chữ... Nhưng trong đó anh cố gắng viết cho một câu: "Đây là một tài năng văn hóa xuất hiện trong thời kỳ đổi mới... Xin gửi anh ba triệu đồng gọi là có chút thù lao...". Lục đứng dậy định bước ra thì giáo sư cũng đứng dậy, trả lại chiếc phong bì: "Tôi chưa mãn tang ông cụ, không được dự hội thảo, mong anh thông cảm". Lục cười khà khà: "Anh chỉ cần đọc xong bản tham luận rồi về, không cần ngồi dự cả buổi". Giáo sư chạy theo ra tận ô tô và nhét phong bì vào túi áo Lục: "Chúng ta cùng làm văn hóa, phong tục cổ truyền của ông cha chúng ta phải giữ, còn chịu tang bố mẹ thì không nên tham dự các cuộc vui".

Thôi, thiếu ông Hoàng Ái Lương cũng được. Hai câu nói của hai giáo sư tiến sĩ Nguyễn Hào Hàng và Trần Chiến Thắng cũng đủ sức nặng rồi. Còn mười bản tham luận kia, chắc chắn là chúng nó sẽ ca ngợi, cuối bản tham luận chúng nó có "nhưng..." một vài chỗ yếu của tác phẩm cũng là lẽ bình thường như hàng chục bài phê bình tâng bốc đã từng in trên báo chí.

Cuộc hội thảo diễn ra đúng như kịch bản của Quách Quyền Lục, thành công mỹ mãn. Gương mặt Lục rạng rỡ.

Những việc diễn ra ở hậu trường nào mấy ai biết, họa may chừng mười người, nhiều nhất là vài chục người. Còn hàng chục hàng trăm hàng ngàn người khác, nhất là những người ở các tỉnh xa chỉ biết những màn ở trên sân khấu. A ha, đa số áp đảo thiểu số. Thiểu số chệch làm sao thắng được đa số ngợi ca. Đa số áp đảo thiểu số vừa là chiến lược vừa là chiến thuật được Quách Quyền Lực sử dụng như một phép màu nhiệm từ khi bước vào con đường tranh giành quyền lực, đem đến cho Lực liên tục những trận thắng trong suốt bao nhiêu năm nay.

Ngồi ở góc phòng, Văn Quyền quay sang nói với Hoàng Bảo: "Căn cứ vào cuộc hội thảo này, ông Quách Quyền Lực đáng được giải thưởng Nobel".

XXI

Quách Quyền Lực trúng cử vào Ban chấp hành Hội Văn hiến quốc gia, không khí cơ quan ỉu xìu như bánh đa ngâm nước. mọi người gặp nhau, chẳng bàn luận sôi nổi như trước. Một nhóm các nhà văn hóa ngồi ở quán cà phê Trung Nguyên, trao đổi vài ba câu rời rạc:

- Ngày nào thằng Quách Quyền Lực cũng đi lễ đình lê chùa, nên nó thắng.

- Sao Thần Phật lại phù hộ cho loại người như thế?

- Quý đã nhập vào miếu thiêng rồi! Miếu thiêng đâu còn thần linh nữa, chỉ còn quỷ thôi. Quý phù hộ cho nó.

Việt Sồ đỏ ngầu đôi mắt:

- Dương sao thì âm vậy. Thằng Quách Quyền Lực thắng, chứng tỏ ở âm phủ ma quỷ thắng thần thánh.

Cũng như hàng trăm hội viên Hội Văn hiến, mấy chục người trong cơ quan không quan tâm theo dõi những bài tham luận về học thuật ở đại hội, mà chỉ hồi hộp chờ đợi kết quả bầu cử. Không ai có thể dự đoán được, thời buổi này lắm cái bất ngờ xảy ra. Sự suy ngẫm của con người, kể cả trong giới văn học, cũng có lắm ý nghĩ bất ngờ. Nhà văn Nguyễn Khôi nói một cách nghiêm chỉnh: "Thằng Lực chẳng học thuật học thọt gì đâu, viết được đôi ba bài điểm sách. Cho nó làm một chức gì để nó tiêu phí thời gian". Nhà lý luận phê bình Trương Sự mỉm cười: "Anh Lực chạy ngày chạy đêm, tắt bật tắt buổi, nên bầu anh ta để bỏ cái công anh ta đổ ra". Nhà nghiên cứu văn hóa dân gian Trần Hùng thì ngụy biện theo bệnh nghề nghiệp: "Trong nghệ thuật tuồng chèo, những lúc sân khấu tẻ nhạt mà anh hề xuất hiện thì người xem nhiệt liệt vỗ tay. Không khí học thuật của ta hiện nay cũng cần một anh hề".

Qua các bàn bìa ở hành lang và ở sân hội trường Đại hội, ta vừa được nghe tiếng chạm cốc lanh canh vừa nghe những câu bàn luận sôi nổi:

- Bầu cho người có uy tín tác phẩm và đạo đức mà quá nghiêm túc, để làm gì? Chẳng được xơ múi gì đâu. Bầu thằng Lực, khi về Hà Nội, cần tiền nó cho tiền, cần ô tô nó cho mượn ô tô, cần ở khách sạn nó cho ở khách sạn.

- Nhưng tờ báo "Văn hiến nghìn năm" xuống cấp quá ông ạ.

- Xuống cấp kệ mẹ nó, chẳng ảnh hưởng gì đến ta. Trước kia tờ "Văn hiến" hay thì ta cũng không có tiền mua. đến thời thằng Lực, hai trăm người mới rập rình hội viên mà nó cũng biểu thường xuyên.

- Nhưng nghe nói anh em trong cơ quan Viện Văn hiến thu nhập thấp lắm ông ạ. Tội nghiệp chúng nó...

- Thu nhập thấp cũng chẳng ảnh hưởng gì đến ta. Trước kia tờ tạp chí ti-ra năm, sáu vạn, ta cũng chẳng được múi xơ gì.

- Cứ chê thằng Lực là nhí nhố, tao cầu cái nhí nhố của nó. Nhí nhố mà được việc cho tao. Hàng năm nó tổ chức cho anh em vài ba lần đi tham quan đây đó, đi hội thảo đây đó. Tiền tàu xe không mất. Tiền ăn không mất. Tiền ở khách sạn không mất. Sướng quá còn gì nữa. Đi chơi cho thoải mái. Gặp nhau cho vui. Cơm người chuyện ta...

- Có phải như ngày xưa nữa đâu, ông đứng đầu Hội bắt ta đi thực tế rồi viết tiểu thuyết về nhà máy nọ, tiểu thuyết về hợp tác xã kia. Bây giờ thằng Lực lo tiền cho ta đi chơi, vui vẻ, còn ta muốn viết gì thì viết. Nó có uốn được ngòi bút của ta đâu.

- Tao chỉ khoái một điều là đưa bài nó in ngay. Trực tiếp đưa cho nó, chẳng cần phải qua ban với bộ nào. Chứ những lão làm tổng biên tập mà nghiêm túc, tao đưa bài chờ rụng cả tóc không thấy in.

Mấy lão tổng biên tập tiền nhiệm dồi dào kiến thức, nghiêm túc học thuật. Nhưng các lão ấy không thông minh bằng thằng Lực ở chỗ là thằng Lực biết sử dụng lời dạy của ông cha đã đúc kết thành tục ngữ "Của người phúc ta!". Của người phúc ta, của người phúc ta... Cứ thế là thắng thiên hạ...

Số hội viên và cộng tác viên của Nhà xuất bản Văn nghệ đại chúng bàn với nhau: nhất trí bỏ phiếu bầu Lực để nó trúng chấp hành, nếu không trúng chấp hành mà Lực tìm cách quay về nhà xuất bản thì thật là bất hạnh?

Lại còn những suy nghĩ khác vô cùng bất ngờ.

Trong khi bầu, Linh Vũ và Cù Văn Hòn chụm đầu loay hoay chọn đủ mười lăm người, thì bỗng một bàn tay từ phía sau lưng giơ ra và đặt trên tờ danh sách bầu cử:

- Chúng mày ngu lắm. Chúng mày tốt quá nên chúng mày ngu, tốt quá hóa ngu...

Vũ và Hòn quay lại: thì ra Phan Chấn. Linh Vũ hỏi:

- Sao lại tốt quá hóa ngu?

- Chúng mày chọn bầu đủ mười lăm thằng làm gì?

- Chúng mày chỉ bầu cho vài ba thằng bạn thân thôi!

Hòn ngơ ngác, hoang mang: Việc bầu bán bây giờ là như thế!... Hòn đứng dậy, thất thểu đi ra. Linh Vũ chạy theo:

- Mày bầu cho thằng nào? Mày không bầu thằng nào để tao gạch tên.

Hòn xằng giọng:

- Mày muốn bầu ai thì bầu!

Lá phiếu không còn thiêng liêng nữa. Trong mọi lĩnh vực của đời sống hàng ngày, có những biểu hiện quyền lợi cá nhân không ăn khớp với quyền lợi tập thể, thậm chí còn quay lưng với quyền lợi tập thể. Nhân vật Quách Quyền Lực được đặt giữa một thời điểm như thế.

Con người Quách Quyền Lực rất khó nắm bắt được tính cách. Thỉnh thoảng mới gặp thì thấy Lực là một người rất tốt. Gần gũi nhiều hơn nữa thì thấy tất một phần ba, xấu hai phần ba. Cùng làm việc lâu dài mới biết Lực có nhiều thủ đoạn nham hiểm... Tựa như một cái gì đó được bọc hàng chục hàng trăm lớp nhung lụa, gấm vóc. Hồi hộp bóc hết lớp này đến lớp kia, ngỡ cái ruột của nó là một khối trầm hương, hóa ra là một bó cật dang.

Cù Văn Hòn chợt nhớ đến cái "hang Yêu Tinh" ở ngọn núi Dĩ Linh quê nhà. Ngay cửa hang, từ trên trần buồng xuống một khối thạch nhũ. Tùy theo góc độ nhìn và tùy theo từng lúc ánh sáng thay đổi, khối thạch nhũ biến hóa muôn hình thù: cô gái duyên dáng, ông già đôn hậu, tên tướng cướp mặt mày hung dữ, thằng quỷ sứ đầu trâu mặt ngựa...

Dầu sao thì Quách Quyền Lực cũng đã trúng vào Ban chấp hành Hội Văn hiến - một tổ chức thiêng liêng giàu tính tâm linh. Trong cuộc sống, có những cái oái ăm như vậy: cái nghiêm chỉnh đẩy đến tột cùng dễ trở thành cái lỗ bịch, cái lỗ bịch đẩy đến tột cùng dễ trở thành cái nghiêm chỉnh. Hai trăm hội viên Hội Văn hiến ở rải rác khắp mọi miền đất nước thì đẩy Quách Quyền Lực vào. Trong khi đó, mấy chục người trong cơ quan Viện Văn hiến thì đẩy Lực ra. Đẩy ra không được, họ phải bó tay nín lặng đối diện và chịu sự điều hành của Lực. Bởi vì một lẽ đơn giản: Lực là kẻ chiến thắng - kẻ chiến thắng không phải bao giờ cũng giành được sự ngưỡng mộ của mọi người, mà có khi còn chuốc lấy sự khinh bỉ nếu chiến thắng bằng những thủ đoạn bẩn thỉu hoặc bằng sức mạnh vật chất thô bạo.

Trong cuộc liên hoan mừng thắng lợi Đại hội do Cấu đề xướng tổ chức, Cù Văn Hòn uống rất nhiều rượu. Toàn rượu nếp trắng. Cấu rót ra chén nào Hòn cũng hợp liền một hơi. Một chén, hai chén, ba chén... rồi năm chén, bảy chén... mười chén. Vốn xưa nay là người chừng mực, nhưng hôm nay sao Hòn uống nhiều đến thế. Chưa bao giờ Hòn biết say là gì, mà hôm nay Hòn say bết nhè. Chưa bao giờ Hòn nói nhiều, mà hôm nay Hòn nói liên miên...

Cấu lại rót. Hòn lại nâng chén.

- Anh Hòn đừng uống nữa!

- Không! Để tao uống. Để tao chạm chén với thằng Lực. Thằng Lực đâu rồi!

- Anh say rồi. Anh đừng uống nữa?

- Để tao uống. Để tao chạm chén với thằng Lực. Thằng Lực là con bọ ngựa của tao, là con đế của tao, là con cánh cam của tao, là con chim sáo của tao, là con điều giấy của tao.

- Anh đừng uống nữa. Anh say rồi.

Mấy cô Đào, Chiều, Chanh sợ Hòn quá say rồi chửi Lực lung tung, tìm mọi cách ngăn.

- Tao không say. Đừng có khinh tao. Thằng Cấu đâu, rót rượu cho tao.

Cấu đặt chén rượu vào tay Hòn. Hòn ực một hớp, hết sạch.

- Thằng Lực đâu rồi! Thằng Quách Quyền Lực của tao đâu rồi! Thằng Lực là con cóc, con dế, con giun, con cà cuống tao bắt được ở Dốc Cướp để làm bạn với tao. Đứa nào bắt mất thằng Lực của tao rồi!

Cấu kéo Lực đến đứng đối diện với Hòn:

- Quách Quyền Lực của ông đây?

- Có phải thằng Lực thật hay là thằng Lực giả?

- Tao đây! Lực thật đây!

- Có phải Lực thật thì cúi xuống để tao sờ cái sẹo trên đầu mày.

Tay trái Hòn ôm chặt lấy cổ Lực. tay phải lần sờ trên đầu Lực:

- Sẹo sao lại to thế này?... À, hói, hói... Cái đầu hói của mày đánh lừa tao là cái sẹo. Mày không lừa bịp được tao đâu. Ờ nhỉ, mày là con cóc con dế thân yêu của tao, đời nào mày lại lừa bịp tao. Lực nhỉ... à, cái sẹo thật đây rồi! Trơn lăm. Cái sẹo trơn lăm... Mát tay tao lăm... Xúc giác của tao kỳ diệu lăm Lực ơi... Tao biết đâu là cái sẹo đâu là hói... Tao chỉ sờ cái sẹo của mày thôi. Tao không sờ chỗ hói đâu.

Cả bàn tay úp chặt vào cái sẹo, nước mắt Hòn dần dựa:

- Muôn năm muôn năm... Tình bạn vĩ đại và cảm động muôn năm. Ông Các Mác ông Ăng ghen muôn năm. Con đế con cóc con cánh cam muôn năm. Thiên nhiên tuổi thơ muôn năm... Ông Tôn bà Tôn muôn năm. Thằng Vệ muôn năm.

Đối diện qua cái bàn, Hòn ôm ghì Lực xuống. Hai cái lưng cong trên mặt bàn lúc la lúc lắc như cái cầu khỉ bắc qua con suối. Nước mắt Hòn chảy ướt đầm đìa cả má Lực và má Hòn. Tiềm thức tuổi học trò ngây thơ và trong trắng trào lên theo dòng nước mắt. Nguồn đau cứ rót cho nhau - Lời say sưa mới là câu chân tình. Bao nhiêu năm lạc vào tuổi tác lạc vào bụi bặm của cuộc đời, trái tim ngỡ đã chai sần, bỗng lại phập phồng như lá cỏ non run rẩy theo tiếng đế nỉ non vọng lên từ mặt đất ẩm ướt. Tan đi tất cả những đám bụi đục ngầu. Tan đi tất cả những âm thanh dữ dằn và chì chiết. Tan đi tất cả những vầng nhện che trùm lên nhị hoa. Chỉ còn hiển hiện một cánh đồng thơm hương lúa, một chân đồi tím biếc hoa mua, và nhí nhánh chân sáo của hai cậu bé đuổi bắt nhau vang lên tiếng cười hồn nhiên và trong trẻo...

- Tao thương mày lắm Lực ơi. Tao thương mày lắm Lực ơi! Tao thương mày lắm Lực ơi. Mày không thương tao nữa thì tao vẫn cứ thương mày. Mày làm được gì tao nào. Con đế con cóc làm được gì tao nào. Ông Các Mác ông Ăng ghen muôn năm. Tình bạn vĩ đại và cảm động muôn năm. Trường Hoan Châu muôn năm. Thầy Đức muôn năm. Cái sẹo muôn năm.

Lực gỡ tay Hòn ra khỏi cổ:

- Tuyệt vời! Cù Văn Hòn tuyệt vời!

Hòn lại choàng riết lấy cổ Lực:

- Tuyệt vời cái con cóc con đế. Tuyệt vời cái sẹo. Tuyệt vời ông Các Mác ông Ăng ghen...

Hai cái lưng cong và nối với nhau ở hai cái đầu như điểm hợp long của chiếc cầu vừa mới trùng tu. Phía dưới, nôi lấu bốc khói nghi ngút. Khói bốc lên phả vào mặt hầm hập nóng, mờ

hôi chảy ra ròng ròng... Đào sợ quá sợ hai cái đầu gục xuống nôi lấu, khẽ khàng cúi và đẩy nôi lấu ra.

- Hoan hô hoan hô tuổi thơ vĩ đại... Tao thương mày lắm Lực ơi... Ôi nhân sinh là thế ấy! Như bóng đèn như mây nổi như gió thổi như chiêm bao... Ông Nguyễn Công Trứ muôn năm... Trăm năm nào có gì đâu - Chẳng qua một nắm cỏ khô xanh rì... Ông Nguyễn Gia Thiều muôn năm... Trải qua một cuộc bể dâu - Những điều trông thấy mà đau đớn lòng... Ông Nguyễn Du muôn năm...

Hòn vừa đọc thơ vừa lắc. Hai cái đầu lắc bên này lắc bên kia như điểm hợp long của chiếc cầu không vững chãi khi đoàn xe tải chạy qua...

- Tao thương mày lắm Lực ơi. Tao thương thằng Vệ lắm Lực ơi... Mày định gặt hái cái gì ở cuộc đời này? Mày định gặt hái cái gì ở cuộc đời này? Mày định gặt hái tình thương hay lòng oán hận?... Cái sẹo vĩ đại muôn năm...

Tan cuộc. Cầu diu Hòn ra ô tô, đưa về nhà. Hòn nằm còng queo trên giường, bất động, như một cái xác. Nửa đêm. Tỉnh rượu. Cảm thấy người mềm nhũn. Mở cửa, ra ban công. Trăng sáng đầy trời. Trăng lồng lộng. Trăng mênh mông. ánh trăng sao mà rợn rùng đến thế. Một cảm giác sợ hãi bao trùm lên tất cả. Hòn rùng mình. Lạnh toát. Vội quay vào phòng, đóng kín cửa, như một người yếu bóng vía chạy trốn...

XXII

Cầm tờ báo vừa in xong, Việt Sồ mặt quạu như gà chọi:

- Thằng Lực làm ăn thế này à! Một bài viết loảng quảng bằng cái bàn tay mà cũng đề là "phóng sự điều tra". Điều tra cái cóc gì! Nó biến tờ báo sang trọng thành cái giẻ rách... Nó cứ nhặt bài ở đâu về in. Cả tập bài của tao nộp lên nó chỉ in một bài.

Hoàng Bảo chép miệng:

- Mấy kỳ báo vừa rồi đều có loại bài như thế. Chịu... Chẳng làm thế nào khác được. Góp ý cho nó nhiều quá nó lại bảo mình là vạch lá tìm sâu. Chịu... Tôn xtôi đã từng ghi nhật ký: "Cái thiện nào vạch trần cái ác trong con người thì lại bị con người coi là ác, vì thế nhiều khi lòng nhân từ, thái độ nhẫn nhục, tình yêu thương lại bị người đời xem như một cái gì đáng ghét, đáng phẫn nộ".

- Chẳng cần phải ông Tôn xtôi. Cả cơ quan góp ý cho nó thì nó cho là thù nó. Muốn thù thì thù, phải góp ý đến cùng.

Văn Quyền lặc lè mang cái túi căng phồng sách đi qua, Việt Sồ chặn ngang trước mặt:

- Mà có đồng ý với tao không?

- Nếu sau này thức tỉnh lương tâm, còn biết ân hận, thì trước hết ông Lục sẽ ân hận là không nghe lời nói thật của những người tốt mà cứ đi nghe lời xúi dục của kẻ xấu.

- Sau này? Chờ sau này thì tờ báo tan rồi! Chúng mày cứ triết lý vớ vẩn. Bây giờ! Bây giờ! Tao cần bây giờ chứ không cần sau này!

Hoàng Bảo chép miệng:

- Bao nhiêu năm góp ý nó không nghe. Bây giờ nó dùng mọi thủ đoạn để trúng vào Ban chấp hành, nó nghĩ lâu nay nó làm đúng, nó được mọi người tín nhiệm, lại được cấp trên o bế, nó càng không nghe.

Việt Sồ vút toẹt tờ báo trên bàn, nổi khùng:

- Làm thầy thẳng thông hơn làm đầy tớ thẳng dốt. Quái lạ! Càng dốt nó càng trèo lên cao. Càng lên cao nó càng ngộ nhận. Càng ngộ nhận nó càng làm bừa.

Cái bi kịch là ở đó.

Được trúng vào Ban chấp hành, Lục quên ngay rằng mình đã dùng vô số thủ đoạn; mà tự ngộ nhận: mình có uy tín lớn về học thuật về đạo đức. Càng ngộ nhận càng trượt xa vào những sai lầm.

Mấy năm trước, thỉnh thoảng Lục còn nói với Hòn:

"Tao biết tao có những khuyết điểm như mây góp ý. Mà phải để cho tao sửa từ từ chứ". Nhưng từ khi trúng uỷ viên chấp hành, câu nói đó hoàn toàn biến mất. Cách làm của mình mấy năm nay là hoàn toàn đúng, là hoàn toàn hợp với lẽ đời là hoàn toàn thích nghi với cơ chế xã hội. Cứ thế mà làm. Càng làm tới.

Những bài "phóng sự điều tra" in trên báo mà Việt Sồ phần nộ chẳng qua là một kiểu quảng cáo biến tướng. Nào là "Cảm xúc VANDE". Nào là "Nghĩa tình VIUNAMI!". Nào là.... Nào là... Kèm theo bài là ảnh ông giám đốc, hoặc là ảnh sản phẩm, hoặc là ảnh xí nghiệp. Nếu đăng thẳng in quảng cáo, người chạy quảng cáo chỉ được hưởng bốn mươi phần trăm. Còn in quảng cáo biến tướng, không phải nộp cho cơ quan đồng nào, mà đút túi tất tần tật... Phan Chấn, nhà văn tên tuổi nổi như cồn một thời, cũng lao vào viết một loạt bài như thế này. Khi đồng tiền đã trở thành ông chủ xấu trong lĩnh vực văn hóa, ngòi bút dễ trở thành con điểm chiều khách làng chơi...

Các cô Dung, Thanh, Thùy, Chiêu, Đào, Chanh ngồi xõm trên nền gạch, hí húi cuộn dán từng tờ báo để gửi biếu. Động tác thành thạo, nhanh nhẹn. Trời nóng. Mồ hôi bắt tóc hai thái dương và sau gáy... Việt Sồ rút một hơi thuốc lào, nhả khói bay tung tóe:

- Chúng mày gửi biếu ai mà nhiều thế?

Chanh ghéch đầu:

- Bọn em chỉ làm theo lệnh của thầy em.

- Sao lại gửi nhiều cho các quan to thế? Các lão ấy có độc đầu mà gửi. Hàng trăm tờ báo gửi cho các lão ấy, chất hàng đống ở góc nhà, tổn tiền tổn của.

- Anh đi mà nói với thầy em.

- Ai là thầy ai là tớ? Tao cho mày làm thầy, thầy mày làm tớ, có được không?

- Anh nói thế, thầy em nghe được, khổ thân em. Em sợ thầy em lắm.

- Sợ ông thiên lôi à!...

Việt Sồ vùng vằng bỏ đi.

Dung vén mấy sợi tóc bết mồ hôi trên trán, xích lại gần cô Chiều:

- Chị này... Hồi em vừa tốt nghiệp trường Đại học ngoại ngữ, Trung tâm tư vấn công nghệ lấy em về dịch tài liệu kỹ thuật. Trong khi đó thì anh Văn Quyền xin cho em về đây, em nhận lời với anh Văn Quyền ngay. Em không biết viết văn, nhưng em mê văn chương lắm. Chẳng biết về đây làm gì, nhưng được gần gũi với các nhà văn hóa em thích lắm. Em cứ tưởng là thế nào, hóa ra ở đây cũng lắm chuyện lằng nhằng, rắc rối, chẳng văn chương gì cả. Em chán lắm chị ạ. Ngay tại cơ quan văn hóa mà còn thế này...

Chiều lắc đầu, không hé ra nửa tiếng. Chanh dẩu mồm:

- Em đã sáng mắt ra chưa em ơi... Về nơi kiếm được nhiều tiền thì không về. Bây giờ em về

đây như cá nằm giở cua, vừa ít tiền vừa bị các thầy hành hạ...

Đào chớp mắt:

- Cái Chanh vừa vừa mồm thôi. Thân đứa nào đứa ấy lo. Mà cứ mồm miệng mồm môi - chưa đặt đít ngồi mồm đã đóng cửa... thì có ngày mồm chết oan.

- Em xin lỗi chị, từ nay em không đóng cửa nữa...

Lực trúng vào Ban chấp hành Hội Văn hiến, Cầu gặp ai cũng giơ tay vỗ ngực:

- Quách Quyền Lực thắng tức là Cậu Trời thắng? Quách Quyền Lực thắng hoa thì Cậu Trời cũng thắng hoa.

Dự đoán thiên tài của Cầu đã trở thành sự thực: Cầu được đề bạt làm Viện phó! Niềm vui khôn tả. Những trận cười liên hoan nổ ra. Cười nơi quán bia. Cười trên hè phố. Cười trong bữa ăn. Cười nơi phòng làm việc. Cười típ mắt. Cười ngặt nghèo. Cười chảy nước mắt. Cười vãi dãi. Tiếng cười va vào bức tường này đập sang bức tường kia, dội lên trần, đập xuống nền, âm vang, cộng hưởng. Tiếng cười khi thì lộp độp như trận mưa đá, lúc thì ào ào như trận mưa rào, lúc thì ầm ầm như cơn bão... Hể vắng mặt Cầu ở cơ quan, không khí tương đối yên tĩnh. Nhưng hể Cầu xuất hiện, tiếng cười của Cầu vang lên ồn ã.

Đã vào cầu, Cầu xông lên làm tới làm tới! Làm tới với tất cả uy lực của một người lãnh đạo tại "cơ quan tâm linh!". Phải xiết chặt mọi người vào nề nếp. Giờ giấc phải nghiêm chỉnh. Nhân viên gặp thủ trưởng phải chào hỏi nghiêm chỉnh. Tiếp khách phải nghiêm chỉnh. Bàn ghế phải sắp đặt nghiêm chỉnh. Các bọc phong bì phải để vào góc phòng nghiêm chỉnh... Nghiêm chỉnh! Nghiêm chỉnh! Nghiêm chỉnh!... Sáng nào Cầu cũng đến sớm dăm mười phút, đứng ngay ở cổng cơ quan, ai đi chậm Cầu phê bình thẳng thắn: "Cô đi chậm mười hai phút", "Anh đi chậm mười lăm phút", "Cháu đi chậm bảy phút"!... Trong giờ làm việc, thỉnh thoảng Cầu xách chiếc

cặp đen đến ngõ vào các phòng để kiểm tra cán bộ, nhân viên có ngồi nghiêm chỉnh hay không. Ai vắng mặt, Cấu bắt viết bản tự kiểm điểm. Nếu không viết hoặc viết chậm, Cấu quy kết vào cái tội "chống đối lãnh đạo"...

Người Cấu to cao một mét chín, đến phòng nào cửa phòng cũng bị che gần kín, bóng tối đổ vào. Tất cả các cuộc vui đều dừng lại. Đang xúm nhau đọc một bài thơ châm biếm, đang trầm trồ khen một tấm ảnh đẹp, đang bình luận về một cái tin giật gân... tất tần tật đều phải dừng lại và phân tán nhanh gọn. Vắng mặt người nào là Cấu hỏi ngay:

- Tồn đi đâu?

- Thùy đi đâu?

- Đẩu đi đâu?

- Dung đi đâu?

Lý do vắng mặt không rõ ràng, Cấu dở sổ tay ghi, cuối tuần họp kiểm điểm. Có lần Cấu đang hí hoáy ghi, cô Chanh và cô Thùy từ đâu về, Cấu chỉ tay vào mặt:

- Tại sao hai cô bỏ nhiệm sở đi chơi!

Thùy len lén ngồi vào ghế. Chanh nhanh nhẩu trả lời xỏ xiên:

- Thừa thủ trưởng, em đi ị.

- Tại sao đi ị lại hai cô cùng đi?

- Thừa thủ trưởng, một đứa đi ị, một đứa đi tè.

- Tôi tạm ghi tên hai cô vào đây, cuối tuần sẽ hay.

Chanh vừa chót nhả vừa đầu dụi:

- Xin Cậu Trời tha cho hai đứa chúng em. Chúng em đi đi tè thật mà. Cậu Trời xóa tên chúng em đi...

Nghe hai tiếng "Cậu Trời", Cấu cảm thấy mát ruột mát gan, giờ cao cuốn sổ, cầm bút xóa tên Chanh và Thùy:

- Tôi tha cho lần này... Lần sau phải giải quyết mọi việc sinh hoạt ở nhà, không được lấy thì giờ nhà nước để giải quyết việc cá nhân.

- Chúng em xin cảm ơn Cậu Trời.

Có lần Hòn đi công tác ở miền Trung ra, mua kẹo mè xừng và kẹo cu đơ làm quà. Mấy cô mấy cậu nhân viên hành chính túm tụm pha trà nhấm nháp với kẹo. Đang dở cuộc vui thì có tiếng cười to như vỗ thùng tôn của Cấu ngoài cổng. Mọi người luống cuống dọn dẹp. Chanh chống tay lên hông:

- Chúng mày cứ bình tĩnh tiếp tục nhai kẹo. Để tao làm bộ trưởng Bộ ngoại giao... Khi Cậu Trời vào đứa nào cũng phải "chào Cậu Trời ạ... ạ... ạ...".

Chanh chạy ra cổng, khoác tay Cấu:

- Mời thầy vào đây. Chúng em có tổ chức cuộc vui mời thầy dự. Không có thầy, chúng em mất vui.

Khi Cấu bước vào phòng, mọi người chào ran lên:

- Em xin chào Cậu Tròi ạ.

- Em xin chào Cậu Tròi ạ.

- Em xin chào Cậu Tròi ạ.

Gương mặt tràn đầy phớn phở và độ lượng, Cấu cười típ mắt:

- Chúng mày liên hoan gì mà vui thế?

Chanh kéo chiếc ghế mây ngồi sát người Cấu, xoa xoa hai bàn tay ra vẻ trịnh trọng:

- Từ khi thầy được lên chức quan to, chúng em rất muốn tổ chức một bữa tiệc nhỏ mừng thầy. Nhưng xin thưa thật với thầy là chúng em không có tiền. Nhân hôm nay có một ít kẹo đặc sản miền Trung, tìm thầy từ chiều hôm qua đến tận sáng nay mà không được. Chúng em biết là thầy rất bận, bận suốt ngày suốt đêm. Vì cơ quan mà thầy không được nghỉ ngơi gì cả. Bây giờ xin thầy bớt chút thời gian ngồi với chúng em, gọi là của ít lòng nhiều mừng thầy lên chức.

Cấu gật đầu:

- Đúng là tao bận quá. Bận túi bụi thế này tao chỉ làm được vài ba năm là phải xin thôi để tập trung thời gian viết lách. Nghề của tao là nghề cầm bút. Một thằng say mê cầm bút mà sa vào quản lý thì còn đầu óc nào mà viết với lách.

Chanh cầm chiếc kẹo cu đơ đút vào mồm Cấu:

- Thầy ăn đi... Chúng em thương thầy lắm. Vì chúng em mà thầy không được nghỉ ngơi gì cả.

Bây giờ thầy ngồi xả hơi với chúng em vài phút...

Cấu vừa nhai kẹo rau rầu vừa cao giọng khoát đàm.

- Nào là tao bận tối mày tối mặt, không còn chút thì giờ lo việc gia đình, bà vợ cáu gắt tao cứ làm ngơ. Nào là thằng bạn làm giám đốc Công ty xây dựng thấy nhà tao rách nát, cho tao mười cây vàng để sửa chữa lại, tao chưa sửa được, nó chửi tao "Mày nghèo mày không có tiền sửa chữa nhà cửa, tao cho mày vàng mày cũng không thêm sửa". Nào là thằng bạn ở Mỹ đánh điện cho tao mấy lần bảo tao sang chữa bệnh đau tim, chữa một tháng hai tháng thậm chí một năm, chữa khi nào khỏi bệnh thì về, tiền chữa bệnh tiền máy bay nó lo tất. Thế mà tao cũng không đi được. Nó chửi tao ghê quá.

Chanh xuýt xoa:

- Thầy có những người bạn cực tốt. Đời em mà có một người bạn như thế thì em sướng điên lên... Nhưng em xin hỏi thầy một câu. Thầy không đi chữa bệnh thì thằng bạn của thầy đỡ tiền, sao nó lại chửi thầy?

- Nó thiếu gì tiền. Nó chỉ cần tao đi là nó vui... Tao không đi, nó tưởng là tao khinh nó, thì nó chửi tao...

Chanh lè lưỡi, liếc mắt nhìn bè bạn, rồi đưa cánh tay trái quàng cổ Cấu:

- Chúng em thương thầy quá. Thầy được người ta đổ vàng dưới chân thầy không thêm lấy. Chúng em chẳng có ai cho một xu...

Cấu hất cánh tay Chanh:

- Tao phải đi giải quyết mấy việc. Chúng mày cứ liên hoan đi...

Đợi cho Cẩu đi khuất xuống cầu thang, Chanh cắn chiếc kẹo mè xừng:

- Thầy lớn chọn ngựa như thế đấy... Ngựa ô chẳng cỡi, cỡi bò - Đường ngay không chạy, chạy dò đường quanh...

Cả đám con gái con trai nhao nhao lên:

- Cái Chanh siêu bộ trưởng Ngoại giao.

- Cái Chanh vạn tuế vạn tuế.

- Cái Chanh đã cứu cho đội bạn một bàn thua trông thấy.

- Vạn tuế vạn vạn tuế.

Việc Cẩu được bổ nhiệm trọng trách Viện phó Viện Văn hiến thành vấn đề thời sự nóng hổi nhất trong cơ quan và trong giới văn hóa. Mỗi người bình luận một cách. Nhà văn Đạo Châu: "Thằng lái lợn mà cũng được làm Viện phó một Viện văn hóa lớn". Nhà văn Mao Khiêm: "Điều đó dễ hiểu, đầu rắn thì chân rết". Nhà nghiên cứu văn hóa Phan Ngưỡng: "Quách Quyền Lực là sản phẩm của cuối thế kỷ XX, Cẩu ắt phải là sản phẩm cuối thế kỷ XX". Nhà sưu tầm văn học dân gian Phụng Lộc: "Xã hội đang ở thời điểm giao thời, dĩ nhiên sản sinh những nhân vật anh hùng của thời điểm nhí nhố đó - anh hùng Pétsôrin". Tiến sĩ Giang Phùng: "Dấu sao thì lão Quách Quyền Lực cũng là một nhân vật kiệt xuất thủ đoạn. Một ông lái lợn được đưa lên làm lãnh đạo văn hóa mà tất cả các vị cấp trên đều phải chấp nhận, không ai dám phản bác. Chúng ta ghi nhận là anh hùng của truyện kể dân gian".

Trong một cuộc đàm tiếu của mấy anh em trong Viện Văn hiến ở quán bia "Lùn Xồm", Việt Sồ tròn tròn hai con mắt:

- Bốn nghìn năm lịch sử của dân tộc mới đẻ ra một thằng như thằng Quách Quyền Lực. Cái lô

gích của nó là thằng Quách Quyền Lực đẻ ra thằng Cậu Trời!

Cô Chanh lườm Việt Sồ:

- Em học hành kém, chẳng biết lô gích lô giắc là cái gì. Em chỉ nhớ mấy câu của bà hàng xóm nói là *ăn trộm ăn cướp thành Phật thành tiên - đi chùa đi chiến bán thân bất toại. Còn như bác Cù Văn Hòn nhà em thì Cả gan thấp lửa đốt trời - Trời cao không cháy, tàn rơi cháy đầu...*

Việt Sồ giơ bàn tay to sồ sộ đè lên đầu Chanh:

- Mà đừng có nhắc đến bác Cù Văn Hòn của nhà mày. Thằng Hòn Phật không ra Phật, Thần không ra Thần. Lúc nào mồm cũng cam như miệng hến. Thằng Hòn là một thứ đồ gàn. Đồ gàn lỗi thời rồi em ơi!...

Chanh liếc mắt nhìn Hòn. Hòn ngồi im như cái mục chủ.

- Sau đại hội thành lập Hội Văn hiến, chúng nó bảo thế nào rồi ông Lực cũng đưa Cấu làm Viện phó. Bác Hòn nói rất bảo thủ: "Thằng Lực có thể làm trời làm đất gì thì làm, nhưng hần không dám đưa thằng Cấu lên làm Viện phó". Bây giờ ông Lực đưa ông Cấu làm Viện phó, chúng em phạt bác Hòn phải chiêu đãi bọn em một bữa bún ốc Hồ Tây.

Cả đám hưởng ứng:

- Đồng ý!

- Đồng ý!

- Đồng ý!

- Hoan hô sáng kiến của cái Chanh!

Việt Sồ lắc cái đầu xù:

- Không được! Không được! Phải phạt thằng Cù Văn Hòn bốn bữa bún ốc. Khi thằng Cấu học bổ túc văn hóa xong, bà Thu Lan kiên quyết không nhận về, thằng Hòn kiên quyết đấu tranh nhận về - một bữa bún ốc. Trong vụ "Thần tượng", thằng Hòn bảo vệ cho thằng Quách Quyền Lực tiếp tục giữ nguyên chức vụ - hai bữa bún ốc. Cũng trong vụ "Thần tượng" thằng Lực muốn phết truất thằng Cấu Cù Văn Hòn lại bàn ngon bàn ngọt với Lực để thằng Cấu tiếp tục làm dịch vụ - Ba bữa bún ốc. Cộng với lần này nữa là bốn bữa bún ốc. Thằng này luôn luôn sai lầm về chiến thuật và chiến lược. Loại người hay mủi lòng như nó không thể tiến thân vào đường hoạn lộ. Nghỉ khỏe! Về viết được chữ nào thì viết!

Mọi người hướng vào Cù Văn Hòn:

- Ý bác Bao thế nào?

- Bác Bao có chịu phạt bốn bữa bún ốc không?

- Tội bác Bao nặng lắm, bác phải chịu phạt thôi.

Hòn nhếch mép cười:

- Xin các anh các chị gộp ba tội trên vào một bữa bún ốc. Lại một lần dự đoán sai về việc Lực đưa Cấu lên làm Viện phó. Tổng cộng chỉ hai bữa thôi.

Việt Sồ dắt chiếc điều cày vào thắt lưng, đứng dậy:

- Cũng được! Phạt nó hai bữa thôi. Một bữa thực hiện ngay bây giờ. Tất cả theo tôi, đi! đi! đi!

...

Cả đám vừa kéo nhau ra đến cửa thì gặp Lục từ xa đến. Việt Sồ chặn ngang Lục:

- Anh hãy nói cho tôi biết bạn anh là ai thì tôi sẽ hiểu anh là người như thế nào? Anh trả lời ngay.

Lục bị chất vấn đột ngột, đứng đờ người:

- Ờ... ờ.. ờ...

- Anh hãy nói cho tôi biết bạn anh là ai thì tôi sẽ hiểu anh là người như thế nào? Anh trả lời ngay.

- Ờ... ờ.. ờ...

- Anh hãy nói cho tôi biết bạn anh là ai thì tôi sẽ hiểu anh là người như thế nào? Anh trả lời ngay.

- Ờ, bạn của tôi là Việt Sồ.

- Anh nhầm rồi! Trên có trời dưới có đất, tôi nói cho anh biết tôi chưa bao giờ là bạn của anh. Bạn của anh chính là thằng Cấu. Sao anh không dũng cảm nói lên điều đó Anh là thằng hèn. Kết bạn với nó mà không dám công khai nhận nó là bạn. Anh là thằng hèn.

Lục chụp chiếc mũ phớt lên đầu, xách chiếc cặp đen, lủi lủi đi. Đầu óc lao lung bao nhiêu câu hỏi. Câu hỏi uốn cong như những cái móc sắt xoắn vào trí não. Câu hỏi chen chúc lúc nhúc như lũ rết cắn rút thịt da. Tại sao chúng nó lại tập trung đông như thế? Tại sao trong cuộc tụ tập này có cả Hoàng Bảo, Văn Quyền, Cù Văn Hòn, Việt Sồ. Lại có cả mấy cô nhóc làm hành chính trị sự? Chúng nó thậm thụt bàn với nhau để lật đổ mình chẳng? Tại sao Việt Sồ dám xả vào mặt mình những lời bất nhã như thế? Hắn muốn làm nhục mình chẳng? Hình như lúc đó Hoàng Bảo

có nói nhỏ một câu "Quan hệ thẳng Lực với thẳng Cấu là quan hệ ngư tầm ngư mã tầm mã" Hình như lúc đó cô Chanh nói "Ngựa ô không cỡi, cỡi bò..."? Hình như lúc đó chúng nó tranh nhau nói xấu mình? Chưa bao giờ chúng nó dám tụ tập đông như thế, chắc chắn là có vấn đề nghiêm trọng. Phải trấn áp ngay! Phải trấn áp ngay! Phải trấn áp ngay!...

Và ngay sáng hôm sau, Lực triệu tập họp đột xuất toàn cơ quan để "chấn chỉnh tư tưởng" và "chấn chỉnh tổ chức". Trước đông đảo cử tọa, Lực đăng đàn thuyết pháp:

- Chúng ta chưa thể gối đầu trên gối hoa để hưởng thụ an lạc, mà phải gối đầu trên báng súng. Kẻ thù đang thâm độc dùng âm mưu diễn biến hòa bình để pha loãng màu đỏ chủ nghĩa cộng sản. Màu đỏ đó là màu đỏ đã nhuộm hàng trăm lít máu hàng nghìn hàng vạn lít máu của vô vàn chiến sĩ cộng sản vô danh. Chúng ta kiên quyết không để cho kẻ thù làm nhạt màu đỏ. Nếu chúng ta lơ đãng, say sưa hòa bình hưởng lạc thú là vong ân bội nghĩa với các chiến sĩ cách mạng tiền bối, với tổ tiên giống nòi, với mười tám đời Vua Hùng oanh liệt.

"Kẻ thù không phải ở đâu xa, mà ở ngay trong tư tưởng của ta, ở ngay trong cơ quan ta. Chúng ta phải hết sức đề cao cảnh giác với chính chúng ta, với chính tư tưởng chúng ta, với chính tâm hồn chúng ta. Chỉ một giây phút lơ đãng là chúng ta bị nhiễm độc tư tưởng diễn biến hòa bình của kẻ thù. Kẻ thù là cái gì? Sự chia rẽ trong nội bộ chúng ta cũng là kẻ thù. Sự không thống nhất trong ý chí trong hành động chúng ta cũng là kẻ thù...

"Đánh giá một con người phải trên cơ sở quan điểm duy vật biện chứng. Hôm qua người ta làm việc xấu mà cho rằng người ta xấu suốt đời tức là duy tâm, tức là duy ý chí. Phải đánh giá con người trong quá trình vận động tiến lên. Tôi biết hết. Tôi là người thủ trưởng một cơ quan tư tưởng của Đảng, tôi có trăm nghìn mắt để nghe ngóng. Có người nói: ông Lực đưa lưu manh lên lãnh đạo văn hóa. Vâng, cứ cho là như vậy. Nhưng tôi thử hỏi: hôm qua người ta lưu manh mà hôm nay người ta tự cải tạo, tự nâng trình độ lên thì phải đưa người ta làm lãnh đạo chứ. Phải nhìn sự vật theo quan điểm động, không nên nhìn sự vật theo quan điểm tĩnh...

"Sống với nhau, phải có lòng ưu ái vị tha. Không có lòng vị tha không thể thành người tốt được. Một ông tổng đốc ngày xưa tra tấn chiến sĩ cộng sản, ngày nay ông ta biết hối cải, cũng vẫn mời ông ta vào Mặt trận Tổ quốc. Như thế mới là người cộng sản chân chính..."

Hôm nay làm lễ gắn tấm biển mới trước cổng cơ quan. Theo lời dặn của Lục, Cấu đến rất sớm, lập bàn thờ cầu xin thần linh làm ăn được phát đạt. Trên bàn thờ có đặt nải chuối vàng ruộm và hai mươi ba quả hồng đỏ mà Cấu sai cô Đào ra chợ mua từ chiều hôm qua. Đào đã khéo léo làm vừa ý thủ trưởng: chọn mua nải chuối đúng số lẻ hai mươi ba quả, quả nào quả nấy màu vỏ vàng trơn và bằng nhau chẵn chẵn, hai mươi ba trái hồng cũng to bằng nhau và màu vỏ đỏ thắm... Để làm được việc đó Đào ra tận chợ Long Biên, hơn một tiếng đồng hồ qua nhiều quầy hàng mới chọn mua được nải chuối và những quả hồng như thế - "Thà mất công một chút còn hơn để thủ trưởng rầy la".

Bên cạnh đĩa hoa quả, đặt tấm biển sơn đen với dòng chữ phủ nhũ vàng: "Trung tâm phát triển tài năng và trí tuệ, phía dưới có dòng chữ nhỏ hơn: "Giám đốc: T.S. Hoàng Triều Thanh Cấu".

Cháy hết tuần hương, Cấu gọi Đấu cùng với ông thợ nề do Cấu dẫn đến gắn tấm biển lên cổng. Cấu đứng gần rồi đứng xa để ngắm và sai bảo Đấu điều chỉnh tấm biển xịch lên một tí, xịch sang trái một tí, xịch sang phải một tí. Vốn trước kia Cấu rất trợn trạo trong việc lễ lạt, kiêng kị; nhưng từ khi gắn bó với Quách Quyền Lục, Cấu trở thành người mốt của thời đại là phải coi trọng tâm linh.

Việc gắn tấm biển kéo dài gần hai tiếng đồng hồ. Anh em đến làm việc, dừng lại xem mỗi lúc một đông. Vừa xem vừa bình luận như bình luận một vấn đề trọng đại của cơ quan. Ai cũng chú ý dòng chữ "Giám đốc: T.S Hoàng Triều Thanh Cấu". Từ xưa đến giờ có ai khắc tên giám đốc vào biển hiệu cơ quan đâu, bây giờ mới thấy ông Cấu làm đầu tiên.

Sau đại hội thành lập Hội Văn hiến quốc gia, Quách Quyền Lục trúng vào Ban chấp hành, rồi được bầu làm tổng thư ký, rồi được phong là giáo sư, (nghe nói việc phong giáo sư là do chỉ thị mồm của một ông thượng đỉnh nào đó). Danh thiếp của Quách Quyền Lục in kín những dòng chữ: "Quách Quyền Lục. Giáo sư, nhà lý luận phê bình văn học. Bí thư Đảng đoàn Hội Văn hiến quốc gia, bí thư Đảng uỷ Viện Văn hiến, Tổng thư ký Hội Văn hiến quốc gia, Chủ tịch Hội đồng

khoa học Hội Văn hiến quốc gia, Viện trưởng Viện Văn hiến, tổng biên tập báo Văn hiến nghìn năm, tổng biên tập báo Văn hiến tương lai". Cái ghế ngồi của Quách Quyền Lực vững như bàn thạch, tha hồ tung hoành, tha hồ làm mọi việc theo ý mình.

Khâu đột phá đầu tiên của Quách Quyền Lực là xốc lại tổ chức để đưa nền học thuật của nước nhà lên ngang tầm đổi mới của Đảng của dân tộc. Trong cuộc họp toàn thể cơ quan đủ mặt một trăm phần trăm, Lực công bố quyết định Cấu được đề bạt làm Viện phó và tuyên bố phân công Cù Văn Hòn phụ trách kho sách kiêm trưởng ban phòng cháy chữa cháy. Lực phân tích một cách rành rọt và đồng dặc:

"Đây nhà nhiệm vụ quan trọng số một hàng đầu của cơ quan học thuật. Sách là tinh hoa trí tuệ tinh hoa văn hóa tinh hoa văn hiến của ông cha của dân tộc. Sách là kiến thức tinh túy là tài sản tinh túy của tổ tiên để lại. Sách là biểu hiện sáng tạo kỳ diệu của nhân dân lao động. Có nhiều người bây giờ chỉ chú tâm vào điện tử chú tâm vào P ti vi chú tâm vào anh tét nét, coi thường văn hóa đọc. Văn hóa đọc là một thứ văn hóa kỳ diệu nhất, tuyệt vời nhất của nhân loại. Cơ quan ta lại có nhiều sách quý nhất trong nước, sách cổ sách kim sách tây sách đông đều đủ cả. Sách là tài sản quý báu nhất của cơ quan ta. Do đó, tôi phân công anh Cù Văn Hòn gánh trọng trách này. Anh Cù Văn Hòn là người rất cẩn thận, rất chu đáo, rất tỉ mỉ, rất chi li, rất cần cù như mọi người biết. Trọng trách phụ trách kho sách và phòng cháy chữa cháy là rất phù hợp với anh Cù Văn Hòn...

Tiếp theo việc xốc lại tổ chức là thành lập "Trung tâm phát triển tài năng và trí tuệ" do Cấu làm giám đốc. Sau khi nhận quyết định bổ nhiệm chức vụ do Quách Quyền Lực ký, việc đầu tiên Cấu phải làm ngay tấp lự là treo tấm biển. Như vậy là cổng cơ quan có bốn tấm biển: Hội Văn hiến quốc gia, Viện Văn hiến, báo Văn hiến nghìn năm, báo Văn hiến tương lai; và hôm nay thêm tấm biển thứ năm: Trung tâm phát triển tài năng và trí tuệ. Thật là xôm trò. Chen chúc các biển hiệu chẳng khác gì Hàng Ngang, Hàng Đào. Thỉnh thoảng Cấu lại dẫn vài ba cô gái non tơ mười chín đôi mươi vào vào ra ra phấp phới váy màu và vàng hoe tóc Hàn Quốc để chạy quảng cáo. Mỗi lần nhìn thấy mấy cô hãnh diện lên cầu thang, Chanh lại vừa vỗ tay vừa hát: "Một đàn bướm bướm xinh...!".

Để tiến hành lễ treo biển, Lực và Cấu đã rủ nhau đi gặp thầy cúng để xem ngày tốt; rồi dẫn

thầy cúng đến tận cơ quan để thầy chọn vị trí gắn biển và đánh dấu vào bức tường. Cậu làm đúng i xì như lời thầy dặn. Đích thân Cậu đứng trên chiếc ghế cao, cầm tấm biển xê lên xích xuống theo dấu vạch của thầy cúng...

Từ trong phòng, Chanh cầm cốc bia bước ra, đứng sau lưng Cậu và kéo gấu áo của Cậu. Cậu giật mình, quay lại:

- Đ. mẹ đưa nào vô văn hóa.

- Thưa thầy, em đây mà... Thưa Cậu Trời, em đây mà... Thầy làm vất vả, em đưa bia mời thầy uống.

- Đang bận! Không bia với bọt gì cả!

Cậu nổi cáu. Chanh xoa dịu bằng cách nói lảng sang chuyện khác:

- Cậu Trời ơi, sao hôm nay cậu có cái áo len đẹp thế?

- Con bồ của tao nó vừa mua tặng.

- Con bồ nào? Có phải con bồ hôm trước nó mua tặng cậu bộ complet?

- Tao bỏ con bồ ấy rồi. Áo len này của con bồ khác.

- Làm đàn ông như cậu sượng thật, bồ bịch xúm lại như ruồi. Khi nào Cậu Trời không thích dùng bồ nữa thì cậu đừng vớt, cậu cho em để em đựng phong bì.

Mấy cô gái khoái chí nghe Chanh đối đáp với Cậu. Đào thì tủm tỉm cười.

Bim... bim... bim... Việt Sồ dừng xe trước đám đông, ngẩng mặt đọc dòng chữ trên tấm biển mới gắn và đốp ngay:

- Lâu nay tên họ của mày là Hoàng Cấu, hôm nay lại dở chứng là Hoàng Triều Thanh Cấu?

- Hoàng Triều Thanh Cấu là bút danh của tao. Độc giả đã quen với bút danh này rồi.

- À. Tao hỏi mày, mày mua được cái bằng "Thuốc sâu" từ bao giờ?

- Trước kia tao là phó tiến sĩ, theo quy định của Nhà nước bây giờ là tiến sĩ.

- Thế này mua được cái bằng "phun thuốc sâu" từ bao giờ?

- Đ. mẹ... tao không trả lời những câu hỏi vô văn hóa...

Bim... bim... bim... Việt Sồ lại bóp còi inh ỏi. Mọi người giãn ra. Việt Sồ dắt xe vào. Mọi người lại theo Việt Sồ vào, ngồi quây quần trong phòng khách. Chanh cầm một quả hồng đến trước mặt Việt Sồ:

- Em mời anh lộc của thánh, anh ăn quả hồng đỏ thắm này để anh gặp số đỏ chóng trở thành tiến sĩ như thầy em.

- Con bé này! Mày xỏ tao?

- Phận em giun dế em đâu dám xỏ các nhà văn hóa.

- Mày chúc tao trở thành tiến sĩ tức là tao bằng thẳng Cấu à, ngang với thẳng Cầu à, một duộc với thẳng Cấu à...

Mọi người cười ồ lên. Việt Sồ lại thao thao:

- Thời buổi nhố nhăng, tiến sĩ nhiều hơn lợn con. Mà lão nào nghĩ ra hai cái từ "tiến sĩ khoa học" và "tiến sĩ" là thâm lắm. Một đằng là "tiến sĩ khoa học". Một đằng là "tiến sĩ" trơn tức là tiến sĩ phi khoa học... Ha, ha, ha... cái lão nào thâm thật...

Chanh bấm nút chuông. Cái chuông reo lên một hồi dài tiếng chim hót. Đây là loại chuông đặc biệt cả khu này không ai có, do người bạn của Cấu làm giám đốc doanh nghiệp mua từ nước ngoài. Trước khi người giám đốc đi công du xa xứ, Cấu dặn: "Tao không cần quà cáp cao sang gì cả. Tao chỉ cần cái chuông phát ra tiếng kêu êm ái dịu dàng. Chứ loại chuông Việt Nam sản xuất tiếng kêu như đâm vào tai, đang ngồi viết say mê mà nghe tiếng chuông đó có khác gì nghe chửi"... Nghe tiếng chuông vui vui, Chanh bấm lần thứ hai thứ ba liên tục.

Cô Thơm, người giúp việc, chạy ra mở cổng. Chợt thấy Chanh, cô Thơm cúi đầu chào rất lịch sự, rồi giơ tay phải có ý nói rằng "mời chị đi trước".

- Góm? Em cứ làm như chị là khách quý phái từ trên trời xuống - Chanh vừa nói vừa cầm tay cô Thơm đi nhanh vào nhà - Em với chị cùng là hạng bình dân cả.

Trong khoảng mấy tháng nay, ngày nào Cấu cũng dặn tỉ mỉ cô Thơm các động tác tiếp khách. Lúc đầu Cấu bắt cô Thơm thực hành để Cấu uốn nắn: đầu không cúi thấp quá mà chỉ hơi cúi xuống một chút, rồi cánh tay phải hơi giơ cao một chút để mời khách vào nhà, sau khi khách vào nhà thì phải tuần từ làm những động tác khác... Y như tuồng chèo, Thơm xuýt bật ra tiếng cười, nhưng kịp đưa bàn tay bịt miệng lại.

Bây giờ thì Thơm đã quen rồi, bất kỳ khách thân khách sơ khách sang khách hèn Thơm đều dập khuôn tuần tự đủ mọi động tác mà Cấu đã dạy. Cô Chanh đã vào đây đến hàng chục lần, lần nào cũng được Thơm đón tiếp như vậy, khiến Chanh phì cười: Thuyền đưa thì lái cũng đưa...

Cô Thơm mở tủ lạnh lấy ra một loong Coca đặt trước mặt Chanh cùng với một đĩa sứ nhỏ trắng muốt đựng chiếc khăn bông gấp tư. Rồi đi lên tầng ba. Rồi quay xuống, đứng sau lưng Chanh, nói nhỏ cho Chanh vừa đủ nghe: "Bác ấy xin phiền lòng chị đợi cho mười phút...".

Trong khi chờ đợi, Chanh giở xem những cuốn sách đã đặt sẵn trên bàn - chắc là Cấu cố ý đặt ở đó để khách xem giải trí trong lúc Cấu còn bận việc.

Đây là cuốn "Tiến sĩ Hoàng Triều Thanh Cấu - trước tác và dư luận". Sách cỡ 19x27, bìa cứng, dày 500 trang, giấy cu sê in toàn bộ thơ văn của Cấu, những bản nhạc phổ thơ Cấu - mỗi bản nhạc Cấu trả thù lao cho nhạc sĩ bảy triệu đồng, những bài phê bình tác phẩm của Cấu do các giáo sư văn học và các nhà phê bình nổi tiếng viết. Đặc biệt trong cuốn sách có in hơn một trăm tấm ảnh: ảnh Cấu chụp chung với các nhà lãnh đạo cao cấp, với các vị giáo sư với các nhà văn hóa tên tuổi, có cả những tấm ảnh uống bia với khách nước ngoài với bạn bè và cả những tấm ảnh đang tắm biển với vợ... Đầu cuốn sách, in lời giới thiệu của giáo sư tiến sĩ Trần Thanh Đường: "... Hoàng Triều Thanh Cấu không phải viết những dòng chữ bằng mực mà bằng máu của mình, bằng gan ruột của mình..."

Đây là tuyển tập thơ của một thi sĩ bộ trưởng với lời đề tặng: "Thân quý tặng nhà văn nhà thơ tiến sĩ Hoàng Triều Thanh Cấu với tất cả tấm lòng ngưỡng mộ của tôi".

Đây là cuốn tiểu luận "Ra sức xây dựng một nền văn hóa văn nghệ cường tráng của tỉnh nhà" của bí thư tỉnh uỷ tỉnh X. tặng riêng Cấu.

Dưới hai dòng đề tặng của hai cuốn sách đều ghi: "Chúc Hoàng Triều Thanh Cấu chóng bình phục sức khỏe. Bệnh viện Hữu Nghị ngày... tháng... năm...".

Chả là cách đây một tháng, Cấu bị cảm sốt phải nằm bệnh viện gần một tuần. Khách vào thăm tấp nập. Có hai lần Cấu báo cho bác sĩ biết: hai vị lãnh đạo cấp cao cỡ trung ương đến thăm. Bệnh viện bố trí cho Cấu tiếp tại một phòng riêng tương đối sang trọng. Ông thi sĩ bộ trưởng vừa đi công tác về nghe tin Cấu ốm, liền cùng vợ phóng ô tô vào thăm.

Ông bí thư tỉnh uỷ quê hương của Cấu nhận được tin, bèn cùng vợ phóng ô tô vượt hơn hai trăm cây số ra Hà Nội thăm. Tiếng tăm của Cấu lại một lần nữa lừng danh trong cả bệnh viện, khiến các thầy thuốc phải nể trọng và chăm sóc chu đáo hơn...

Xem lướt qua mấy cuốn sách, Chanh đưa mắt nhìn quanh phòng. Mỗi lần đến, Chanh lại thấy một vật trang trí mới - toàn là văn hóa phẩm. Một bức tranh cô gái khỏa thân. Một pho tượng đồng cao chừng hai mươi xăng ti mét: cô gái Thái Lan uốn ngực với hai bầu vú vạm vỡ và sáng ánh. Một tấm ảnh phóng to: cô nữ sinh ngồi trên đầu con rùa đội bia ở Văn Miếu. Một nắp thạp đồng Đào Thịnh phiên bản nhỏ bằng nắm tay trẻ sơ sinh: hình trai gái giao hoan. Tượng thạch cao bán thân có khắc dòng chữ "nhà văn hóa Hoàng Triều Thanh Cấu"... Chanh là người được chứng kiến sự đổi mới thường xuyên này: chừng nửa tháng Cấu lại sai Chanh đi mua sách và đem về tận nhà Cấu với lý do là Cấu phải có đầy đủ những cuốn sách quan trọng tại nhà mình để dễ dàng làm việc. Hôm nay Chanh mang vào cuốn "Những nền văn minh thế giới", lại thấy một cái mới: ở giữa bức tường treo tấm sơn mài đỏ sẫm viết chữ "Tâm" vàng ánh...

Toàn bộ bức tường bên trái là tủ sách rộng gần mười lăm mét vuông. Cấu đã gọi thợ vào tận nhà mình đóng cái tủ này, có cánh cửa bằng kính. Bên cạnh tủ có tấm biển nhỏ sơn xanh viết dòng chữ bằng sơn trắng: "Sách đang tra cứu, không cho ai mượn". Trong tủ, xếp ngay ngắn những cuốn sách bìa cứng dày cộp: Mác - Ăng ghen toàn tập, Lê nin toàn tập, Hồ Chí Minh toàn tập, Từ điển bách khoa Liên Xô, Từ điển bách khoa Việt Nam... Chanh lướt nhìn tủ sách rồi bĩu môi: Tủ sách mà lại để ở phòng khách, một kiểu phô trương lỗ bịch!

- Mà y mang sách vào cho tao à? Tốt lắm!

Chanh ngoái đầu lại:

- Em chào thầy ạ. Vì thầy dặn em là phải đưa sách tận tay thầy, không được gửi qua tay ai, nên em phải ngồi đợi thầy... Thầy ơi, phòng làm việc của thầy chắc là chật lắm, không có nơi để sách, phải để tất tần tật sách ở phòng khách.

- Ừ phòng làm việc của tao chỉ có mười hai mét vuông.

- Thế mỗi lần cần tra cứu gì thầy phải đi từ tầng ba xuống tầng một, tội nghiệp thầy quá. Sao thầy không nói cơ quan làm cho thầy một cái phòng rộng hơn?

- Tao có thừa tiêu chuẩn được làm một phòng rộng, nhưng tao thấy cơ quan còn khó khăn, thu nhập của anh em đang thấp, tao phải chịu khó đi lên đi xuống.

- Tội nghiệp thầy quá, vì thương anh em mà thầy phải chịu khổ...

Chanh chỉ tay lên tấm biển có chữ "tâm":

- Thầy ơi, bức tranh này là bức tranh gì?

- Không phải bức tranh mà là chữ "tâm".

- Chữ "tâm" là gì hở thầy?

- "Tâm" là ăn ở cho có tình có nghĩa có đức.

- Thầy làm chữ "tâm" đẹp thế này, chắc tốn tiền lắm thầy nhỉ?

- Vài ba triệu gì đó. Thằng bạn tao nó tặng, nó mang đến tận nhà, nó thuê thợ gắn vào tường.

- Thầy có nhiều người bạn tốt thầy nhỉ. Chẳng mấy ai có nhiều bạn tốt như thầy.

- Trong nhà mày cũng nên treo một chữ "tâm".

- Gớm... em cứ nói thật... Nhà thầy là có nhiều màu, được nhiều người quý, "thốt có tanh tao ruồi mới đỡ"... Chứ nhà em ấy ạ... "gang không mật mỡ kiến bò chi"... Hay thật thầy nhỉ? Hai

câu thơ hay thật. Hai câu thơ của ông nào, thầy? Ông nào, thầy? Ông nào mà viết hay thế?

- Ông Nguyễn Du, nhà thơ lớn nhất nước ta, tác giả Truyện Kiều bất hủ. Phải có cái "tâm" lớn lắm, ông Nguyễn Du mới viết được hai câu thơ đau đời như thế...

XXIV

Chanh cầm mười bông hoa hồng từ ngoài phố đi vào.

Dáng đi tất tưởi, vội vã, mồ hôi ướt vạt áo sau lưng. Bỗng có tiếng còi xe máy rú phía sau.
Chanh giật thót:

- Gớm!... Anh Việt Sồ! Anh làm em thót tim.

- Lãng mạn nhỉ?

- Em ở với các anh thì em cũng phải lãng mạn chứ. Tâm hồn em luôn bay lên mây lên gió cùng với các anh. Em cũng làm thơ rồi đấy. Thầy Cấu em làm thơ thì em cũng làm thơ.

- Mà đọc tao nghe.

- E hèm... E hèm...

Thầy em quê ở Châu Phong

Bắt em mua bó hoa hồng làm sang

Khi mô thầy lên lão làng

Thì em mua một cô nàng để hầu thầy em.

Việt Sồ ngửa mặt cười khà khà:

- Thơ chua loét. Bố mẹ mày đặt tên cho mày Chanh là phải. Thơ chua như chanh.

- Gớm!... Chanh của em gội đầu còn sạch hơn xà phòng Tây xà phòng Mỹ của các anh.

- Nói thế chứ... hôm nay mày mua hoa hồng tiếp quan lớn nào à?

- Anh lạc hậu rồi. Từ khi thầy em lên chức, bắt em mỗi ngày phải cắm vào phòng thầy em một lọ hoa hồng.

- Chỉ cắm phòng nó thôi ạ.

- Cắm cả phòng thầy bé cả phòng thầy lớn.

- Thế mày không cắm vào phòng thằng Cù Văn Hòn nữa à?

- Thầy em không cho cắm.

- Mày thích thì mày cứ cắm. Sợ cóc thằng nào.

- Thừa với anh là ông Hòn nhát gan lắm. Ông ta bảo với em là quý mến thì để trong lòng. Đừng cắm hoa nữa mà phiền cho chúng em... Cho nên em phải cắm hoa vào phòng thầy lớn thầy bé em theo lệnh của thầy em, cho nó yên ổn.

Việt Sồ lại cười toáng lên:

- Tao sống đã hơn năm mươi năm rồi, bây giờ mới được biết là tặng hoa cắm hoa theo mệnh lệnh. À thì ra trên đời này có hai loại tình cảm. Một loại tình cảm tự nguyện. Một loại tình cảm cưỡng bức. Quý mến cưỡng bức. Kính trọng cưỡng bức.

Chanh loăn xoăn bước đi:

- Thôi... Đứng dai khoai nát. Nhỡ thầy em đến bất ngờ thì lại nghi anh với em có tình ý gì với nhau.

Cắm hoa ở phòng Cấu xong, Chanh lên cắm hoa ở phòng Lục. Đặt ngay ngắn lọ hoa trên bàn tiếp khách, Chanh cầm chổi quét phòng. Vừa khươ mấy nhát bên chõng sách báo, Chanh hốt hoảng chạy xuống tầng một tìm Chiều, vừa thở vừa nói:

- Chị Chiều ơi...

- Có việc gì?

- Chị Chiều ơi, em sợ quá, chị làm chứng cho em...

- Làm chứng cái gì...

- Làm chứng chiều hôm qua, trước khi về em thu dọn sạch sẽ phòng ông Lục.

- Thế thì có gì mà phải làm chứng?

- Chị Chiều ơi, em sợ quá. Mối xông phòng ông Lục.

- Chiều hôm qua chẳng thấy gì, sáng nay thấy mỗi xông đầy. Em chỉ sợ ông Lực bảo là em lười biếng, để mỗi xông lên phòng mà không biết. Em sợ ông ấy đuổi em... Bây giờ làm thế nào hở chị?

Chiều thoăn thoắt bước lên. Chanh bước theo. Đưa tay lật dở mấy tờ báo mấy cuốn sách mỗi ăn nham nhỏ, Chiều quay lại nói với Chanh:.

- Em xuống gọi ông Cấu lên đây.

Cấu nhìn đồng sách báo ẩm ướt lẫn với mỗi:

- Cái diêm báo lão này mặt vận rồi... Huy động người lên khuôn tất cả cái đồng này ra cổng!

Chiều cản lại:

- Không làm thế được đâu anh Cấu ạ. Phải gọi anh Lực về để nhặt những thứ gì cần giữ lại, những thứ gì vứt đi.

Cấu rút máy điện thoại di động trong túi: "A lô! A lô! Anh Lực phải không? Về cơ quan ngay! Về cơ quan ngay! Mỗi xông lên khắp phòng anh rồi! Anh phải về ngay để xem giữ lại những cái gì, để chị em quét dọn tổng táng".

Chừng mười lăm phút sau, Lực hót ha hót hải hiện diện ở phòng mình. Nhặt vội nhật vàng mấy cuốn sách để lên mặt bàn, rồi Lực vừa bước ra cửa vừa nói:

- Xong rồi! Các cô bê tất cả những thứ này ra cổng...

Chừng mười lăm phút sau, Lực lại gọi điện thoại về.

- Ai đấy! Cô Chiều à? Xem cái kính của tôi có để trong phòng không? Bảo thằng Tốn phóng xe máy đưa đến cho tôi ngay!

Lực làm chánh chủ khảo cuộc thi sáng tác của Công ty môi trường, sắp đến giờ đăng đàn đọc bản báo cáo, không tìm thấy kính...

Chiều hối hả lục lọi trong ngăn kéo, trong chồng sách lộn xộn. Chẳng thấy kính đâu cả.

- Trước khi xuống cầu thang, em thấy ông Lực vào toa lét có cầm theo kính... - Chanh nói.

Chiều ầy Chanh:

- Em thử vào xem...

Vào toa lét rồi ra ngay, Chanh mừng rỡ:

- Chị thấy em có tài không? Kính của ông Lực đây rồi! Em xuống đưa cho thằng Tốn, bảo nó phóng xe mang đến hội trường Công ty môi trường đưa cho anh Lực.

Sự kiện dồn dập. Tình huống gay cấn. Xử lý nhanh gọn. Các cô xoay tít mù. Chiều buộc cái khăn màu gụ lên đầu:

- Chanh ơi! Những thứ anh Lực nhặt ra, đừng có đựng vào. Em xuống gọi cái Đào lên. Chị em ta quét dọn cho xong trong buổi sáng này...

Đào, Chiều, Chanh hì hục quét dọn. Đóng sách báo, công văn, giấy tờ từ đời nào đời nào chất

đầy một góc phòng, ẩm ướt, mỗi một, bụi bặm, đất đai. Dính vào nhau. Bết vào nhau. Mùi ẩm mốc bốc lên. Bụi bay mù mịt. Lũ mối bò ra lổm ngổm. Các cô phải dùng mùi soa buộc kín mồm kín mũi.

Ngày nào Chanh cũng quét dọn một lần. Nếu Chanh đi vắng thì Chiều làm thay. Nếu cả hai cô đi vắng thì chiều hôm trước, sau giờ hành chính, ở rồn lại, quét dọn xong mới về... Nhưng Lực dặn: không được đụng đến chồng bản thảo trên bàn và đóng sách báo ở góc nhà. Vốn là người đa nghi, trước khi rời phòng, Lực làm dấu. Có lần thấy mất dấu, Lực gọi Chanh lên:

- Lúc cô quét, có ai vào phòng tôi không?

- Không ạ... Chỉ có mình em.. Em tuyệt đối không cho ai đi theo em vào phòng.

- Tốt! tốt! tốt!

- Em không tốt với anh thì còn tốt với ai nữa.

- Tốt! tốt! tốt!...

- Em tốt thứ nhất với anh, tốt thứ nhì với thằng Tuấn nhà em... Thế có được không ạ...

- Tốt! tốt! tốt?... Tôi hỏi cô nhá... Hôm qua, trước khi rời phòng, tôi để một tờ giấy xanh trên chồng bản thảo, một tờ giấy đỏ trên chồng sách báo, sao bây giờ không thấy.

Chanh vừa kéo ngăn bàn vừa nói:

- Ông anh ơi. Em sợ nó bay mất, em cất vào trong này - Chanh giơ tờ giấy xanh giấy đỏ trước mặt Lực - có phải hai tờ này không à?

- Tốt! tốt! tốt!... Từ nay cô cứ để nguyên xi cho tôi.

- Vâng ạ... ạ... ạ...

- Không được cho ai vào phòng tôi.

- Vâng ạ... ạ... ạ...

- Ra khỏi phòng là khóa cửa ngay!

- Vâng ạ... ạ... ạ...

- Tốt! tốt! tốt!...

- Em không tốt với anh thì chỉ thiệt em...

Từ hôm ấy, chồng bản thảo và đóng sách báo được bảo vệ nguyên xi, lúc quét dọn không động đến. Và... dẫn đến hậu quả là mối ăn từ dưới lên, từ trong ra. Đến lúc lũ mối lúc nhúc bò ra phía ngoài mới biết...

Ba cô hì hục cào, quét, khuôn trong đồng giấy tung tả, trong bụi giấy bụi đất mờ mờ. ánh sáng điện trộn lẫn với bụi, bóng ba cô loay hoay trong căn phòng hẹp như bóng những người đi lấy phân dơi trong hang núi... Đào cảm thấy ngọt ngào, nhả mặt, bật số quạt to nhất, quạt chạy vù vù xối tung lên vô số vụn giấy như lũ bọ xoan sinh nở giữa mùa hoa xoan ẩm thấp.

- Thôi bà chị ơi, càng mở quạt càng bụi nhiều.

Chanh tắt quạt. Bụi loãng dần. Nhưng một thứ mùi gì bốc lên hình hình, mờ mờ, âm ẩm, khó chịu lạ lùng.

Chiều hắt xì hơi liên tục mấy cái, rồi úp hai tay vào mặt, chạy ra ngoài. Chanh chạy theo:

- Em biết chị đang cảm. Chị cứ nghỉ đi, để em làm trong buổi sáng này cũng xong thôi mà...

Một lát sau, Chiều quay vào mang theo một chồng bao tải:

- Bây giờ cái Chanh đứng phía trong xúc tất tần tật các thứ vào bao tải. Cái Đào với tao bê xuống.

Chanh cầm chổi tre ghếch chồng sách báo. Lũ mối trốn đi đâu tiệt không còn một con nào lai vãng. Nhưng gián, vô số gián, gián bò lồm ngồm. Những con gián béo nần nẫn, râu ngoe nguẩy. Tiếng gián bò loạt soạt trên giấy như tiếng lũ âm binh tranh giành lá bánh, xương xẩu ở ngôi chợ quê lúc hoàng hôn. Chanh giơ cao chổi nện tới tấp. Gián chạy tán loạn... Bỗng một con chuột nháy xồ ra. Thần hồn nát thần tính, Chanh lao ra cửa ôm choàng Chiều. Chiều cũng giật mình hoảng sợ.

- Chị ơi! Con chuột to quá!

- Con khỉ! Làm tao hết hồn.

- Em không dám vào nữa đâu!

- Thôi... mày bê xuống. Cái Đào với tao xúc...

Đào và Chiều vừa cào đồng sách, thì eo ôi!... Một tổ chuột!... Đào xo vai rứt cổ, hai bàn tay vủ vẫy: "Eo ôi! Eo ôi! Eo ôi!... Kinh quá!...". Chiều đứng nhìn một chốc, rồi cúi xuống, bốc tổ chuột lên. Sáu con chuột đỏ hỏn chưa mở mắt, ngo ngoáy trong lòng bàn tay. Trông chúng đáng thương hơn là đáng ghét. Mọi sinh vật trên trái đất này đều đáng thương như nhau lúc mới lọt lòng mẹ. Chiều giơ lũ chuột con trước mặt Đào.

- Mày liều thế!

Chanh cúi xuống nhìn, tròn xoe mắt:

- Non tơ ai chẳng mến thương - Lớn lên thành kẻ cướp đường mới kinh... Giống như thầy...

Chiều tròng mắt:

- Tai vách mạch rừng, mày câm mồm đi?

Từ dưới cầu thang, Tồn xồng xộc chạy lên:

- Báo cáo với các chị là em hoàn thành nhiệm vụ rồi. Đến hội trường Công ty môi trường, người ta không cho vào em vừa sẵn vào vừa nói: "Thủ trưởng tôi làm Chánh chủ khảo, bỏ quên kính ở nhà, tôi phải mang kính cho thủ trưởng để đăng đàn đọc báo cáo tổng kết". Thế là em xồng xộc vào, gặp ngay thủ trưởng ngồi hàng ghế đầu. Thủ trưởng mừng như thằng chết trôi được sống lại...

Chiều mỉm cười:

- Em ăn nói thế có phen mang vạ vào thân... Chị thưởng cho em đây này...

Chiều lơ lửng con. Tồn reo lên:

- Trưa nay bọn em có món để nhắm rượu rồi. Lũ nhóc này mà xào mớ nhắm với rượu thì ngon tuyệt. Nói như thủ trưởng là tuyệt vời tuyệt vời tuyệt vời.

Tồn nắm lũ chuột con chạy xuống. Ba cô lại cúi quét xúc, vác, quét bụi, lau mồ hôi. Chanh

nhặt một chiếc phong bì, rồi hai chiếc phong bì còn dán kín, chưa bóc, mới mới ăn lỏm chớm ở mép.

- Hai chị chứng kiến cho em. Em phải "bật mí" hai chiếc phong bì này trước khi tổng táng ra đường.

Chanh xé ra.

Ồ! ồ! ồ!... Tiền, tiền, tiền... Tiền Việt Nam. Tiền đô la... Một phong bì hai "vé". Một phong bì 500 nghìn đồng.

- Chắc là thầy em tưởng là thư riêng, không thềm bóc... Xử lý như thế nào đây hử các chị?

Chiều cầm hai cái phong bì giắt vào cặp quần.

Quá trưa. Lục trở về cơ quan. Chiều giờ hai món tiền:

- Cái Chanh nó nhặt được trong đồng giấy lộn của thủ trưởng.

Cù Văn Hòn đi qua, thấy một đồng giấy ở góc sân, dừng lại xem. Là người hay sưu tầm tư liệu, anh thường tò mò lục lọi sách cũ trong rổ mấy bà đồng nát ngồi ở hồ Thiền Quang.

Thỉnh thoảng mấy cô quét dọn cơ quan, thanh lý sách báo cũ để tổng táng, anh lục lọi giữ lại những thứ cần thiết: bức thư của nhà văn hóa có tên tuổi gửi cho tòa soạn, bản thảo viết tay của các nhà thơ nhà văn quá cố, cái bìa của tạp chí "Văn hiến" in cách đây gần năm mươi năm, tấm ảnh đen trắng loang lổ... Hòn đưa chân khều khều, thấy mấy cuốn sách bìa cứng trồi ra, bèn ngồi xuống, lục tìm tứ tung...

Một đồng giấy hồ lớn, đủ các thứ bà rần bà rí. Sách. Sách. Sách bìa cứng. Sách bìa mềm. Báo to. Báo nhỏ. Báo trung ương. Báo địa phương. Tạp chí dày. Tạp chí mỏng. Công văn. Thư từ. Bản thảo... Nhiều chiếc phong bì còn dán nguyên, mỗi gập nhám nhỏ. Mỗi gập xung quanh mép. Mỗi gập quá nửa. Mỗi gập gần hết, chỉ còn lại một góc...

Phong bì nào cũng đề: "Kính gửi nhà văn hóa Quách Quyền Lực, tổng biên tập báo "Văn hiến nghìn năm"...". Có phong bì lại đề cẩn thận: "Kính gửi nhà nghiên cứu văn hóa Quách Quyền Lực, tổng biên tập "Văn hiến nghìn năm", tổng thư ký Hội Văn hiến quốc gia"...". Lại nữa, có phong bì ghi dài dòng: "Kính gửi anh Quách Quyền Lực, nhà văn, nhà lý luận phê bình văn học nghệ thuật...". Những dòng chữ ngoài phong bì nào cũng trân trọng tôn vinh Quách Quyền Lực.... Ờ, thi sĩ Minh Hoàng viết to và đóng khung hai chữ "Thư khẩn" ở một góc phong bì. Thư từ đời củ hủ cù hì nào cách đây đã gần mười năm - dưới chữ "thư khẩn" còn ghi rõ ngày tháng năm: "20-6-1992", thế mà đến nay thư vẫn chưa được bóc ra.

Báo chí thì nhiều lắm. Có tờ báo đã rọc. Có tờ báo chưa rọc. Có nhiều tờ báo tờ tạp chí còn cuộn tròn và dán kín. Lại có cả tạp chí tiếng Pháp tiếng Anh tiếng Tàu tiếng Nga tiếng Nhật nằm chen chúc, ngổn ngang, bừa bãi. Lại có cả báo tết năm Giáp Thìn, năm Tân Dậu, năm Quý Mùi... còn nằm nguyên trong phong bì.

Sách nhiều vô kể. Sách to. Sách nhỏ. Sách dày. Sách mỏng. Đủ thể loại: nghiên cứu, phê bình, tiểu thuyết, truyện ngắn, bút ký, tư liệu... Nhiều nhất là thơ. Hàng đồng thơ. Thơ của các thi sĩ nổi danh. Thơ của các thi sĩ trẻ. Thơ của các câu lạc bộ thơ. Thơ lính. Thơ công nhân. Thơ nông dân. Thơ tình. Thơ thể sự. Thơ thật thà. Thơ ượng ẹo. Thơ trong trẻo. Thơ bí hiểm... Từ tác giả gần đến tác giả xa đều kính cẩn gửi tặng người có chức sắc. Nhưng người có chức sắc còn bận trăm công ngàn việc, thì giờ đâu mà đọc, thì giờ đâu mà nhòm ngó đến. đành tạm ném vào đấy. Nay "tạm". Mai "tạm". Ngày kia "tạm". Cái tạm thời trở thành cái vĩnh cửu. Cái vĩnh cửu làm quà cho mỗi xoi.

Củ Văn Hòn tẩn mẩn ngồi nhặt từng cuốn. Thì ra nằm chung vào cái đồng mồi này có cả các cụ Nguyễn Du, Lê Quý Đôn, Nguyễn Công Trứ, Nguyễn Khuyến, Hồ Xuân Hương, Lê Văn Hưu, Ngô Sĩ Liên... Đây đây là "Nguyễn Du toàn tập". Đây đây là "Thơ văn Nguyễn Bỉnh Khiêm". Đây đây là Thơ Hồ Xuân Hương - từ cội nguồn vào thế tục". Đây đây là Lê Thánh Tông - thơ văn và

cuộc đời". Đây đây là "Thơ văn Nam Trần Tuấn Khải", vân vân và vân vân... Tội nghiệp cho các cụ. Các cụ tái sinh vào cái buổi kinh tế thị trường này, con cháu còn mãi mê trăm công nghìn việc, để các cụ nằm xo ro chổng chơ. Mong các cụ thứ lỗi cho...

Bị đè dưới cuốn sách nặng hàng ngàn trang là chiếc phong bì dày cộp, mới mới găm một góc, ba góc kia còn nguyên. Ngoài phong bì ghi bằng bút dạ màu xanh và màu đỏ: "Kính tặng anh Quách Quyền Lực - nhà văn hóa mẫu mực của tôi, người anh cả của tôi. Đây là tấm lòng của tôi đối với gia thế họ Quách". Cái gì mà ghi kính cẩn thế này? Hòn lòi ra hàng trăm tấm ảnh màu. Ảnh gì thế này? Ảnh gì mà trong tấm nào cũng có một cụ ông một cụ bà mặc áo lụa? Chỉ còn vài chục tấm rời ra. Còn tất cả dính chặt vào nhau. Hòn nhẹ tay bóc. Nhưng không tài nào bóc được... Hòn đeo mực kính, xem kỹ từng tấm ảnh. Trong ảnh, có một số bạn bè quen thuộc. Có Quách Quyền Lực. Có thằng Vệ. Hai cụ già mặc áo lụa chính là ông Tôn bà Tôn - bố mẹ Lực. Hòn nhớ ra rồi. Đây là ảnh chụp trong dịp Lực tổ chức mừng thọ hai cụ tám mươi tuổi. Đến dự có đông đủ bà con họ hàng, bạn bè bố, bạn bè con, đại diện lãnh đạo tỉnh lãnh đạo huyện... Một nghệ sĩ nhiếp ảnh nào quý mến Lực đã chụp và tặng Lực.

Sao có thể thế này được? Sao có thể thế này được? Sao có thể thế này được? Hòn bút rút và tự vấn. Vô lý hết sức vô lý Sự trang nghiêm và niềm tôn kính cuối cùng cũng chỉ để làm quà cho mối. Hòn gỡ từng tấm ảnh dính vào nhau. Gỡ thế nào được?

Tấm ảnh gỡ ra, mảng màu bị bóc theo, hình người cũng bị rách nát... Chẳng lẽ vứt đi? Hòn cảm thấy bùi ngùi. Ngỡ như mình bị xúc phạm - một kẻ nào thô lỗ đã xúc phạm đến tình cảm thiêng liêng của mình. Hai cụ không những đã chăm chút nuôi dưỡng Lực, mà còn thương yêu mình những ngày còn hàn vi rau cháo... Hòn mang tất cả những tấm ảnh ấy vào phòng riêng, ngâm ảnh trong chậu nước lã. Chừng hai tiếng đồng hồ sau, Hòn khóa trái cửa, nhẹ tay gỡ rời từng tấm ảnh. Rồi đem lên tầng thượng, trải ni lông, phơi ảnh. Xuống phòng làm việc, Hòn ngồi lặng, bần thần. Đầu óc lao lung, ý nghĩ này đâm ngang ý nghĩ kia, không một ý nghĩ nào rõ nét... Nhiều lúc sự vô tình, sự lơ đãng có thể dẫn người ta phạm tội bất nhân, bất hiếu... Chốc chốc Hòn lại thất thường đi lên tầng thượng, lật dở từng tấm ảnh. Đợi đến lúc ảnh khô, Hòn đem về phòng, vuốt phẳng từng tấm, rồi bỏ vào phong bì. Nhắm lúc Lực đi vắng, Hòn lẳng lặng sang phòng Lực đặt tập ảnh trên bàn làm việc. Hòn không dám đưa trực tiếp tập ảnh cho Lực, sợ Lực nghi ngờ cho rằng mình có ý xỏ xiên gì và cơn đa nghi của Lực sẽ nổi trận lôi đình, vừa khổ cho Lực vừa khổ cho mình...

Sau lần bị mối xông lên phòng làm việc, Quách Quyền Lực cảm thấy mệt mỏi. Sức khỏe sụt hẳn xuống. Hôm đi qua đường Lê Duẩn, dọc công viên Lê nin, Lực bảo Đấu dừng ô tô, đứng trên chiếc cân bàn của cụ già, thấy trụt bốn cân. Lực hốt hoảng. Nghi ngờ cân sai... Đi một quãng, lại có cụ già dựa lưng vào gốc cây, thiu thiu ngủ, Lực bước lên bàn cân. Vẫn thế, trụt bốn cân... Đi một quãng nữa, đến cổng phụ của công viên, lại thấy một cụ già đang rít thuốc Lào, lần thứ ba cân vẫn thế, trụt bốn cân...

Lực ráo riết tiến hành một đợt đi lễ ở các đình chùa.

Đấu lại lọ mọ thức dậy từ bốn giờ rưỡi sáng để có mặt tại nhà Lực đúng năm giờ. Trong dịp này, Lực không bắt Đấu đem ô tô về ga ra cơ quan, mà được quyền gửi tại một gia đình tầng trệt ngay tại khu tập thể. Đang giấc ngủ ngon, cứ chuông đồng hồ reo là Đấu bật dậy, vội vàng rửa mặt mũi, phóng xe đi ngay...

Sau một tháng đi lễ, cơ thể vẫn rã rời gân cốt. Lực không dám cân lại nữa. Qua Bờ Hồ, qua công viên, đang đưa mắt ngắm cảnh qua kính ô tô, hể thấy chiếc bàn cân nào là Lực quay mặt đi nơi khác. Và có lúc trong người Lực dấy lên phản ứng vô lý: coi chiếc cân như kẻ thù! Một lần đi qua đền Ngọc Sơn, thấy hai cụ già buồn thiu buồn thiu ngồi bên chiếc cân, Đấu cho xe chạy chậm và hỏi "anh Lực có cân không?". Lập tức Đấu được đáp lại bằng một cú "rầm" của bàn chân Lực đạp mạnh xuống sàn xe và một lời nói xẵng như mắ mẩu "cút mẹ nó đi!".

Hôm nay Lực đi lên đồng. Mỗi năm Lực ngồi đồng ít nhất hai lần, mỗi lần chi ra mười triệu. Các gia đình buôn bán thường lên đồng mỗi năm bốn lần, mỗi lần ít ra là mười triệu, tổng cộng cả năm ít nhất cũng bốn chục triệu đồng. Quan chức nhà nước chẳng mấy ai ngồi đồng. Lực ngồi hai lần là đã tâm thành tâm kính với thần thánh lắm rồi. Thế cũng đã trội hơn hàng loạt vị

quan chức khác. Thần thánh chắc hẳn sẽ lưu ý ban phúc ban lộc cho Lực nhiều hơn.

Hàng năm, Lực thường lên đồng tại một ngôi đền ngoài bắc. Nhưng những năm gần đây, nhiều ông Đồng bà Đồng ở Hà Nội, và cả ở Lạng Sơn, Thanh Hóa, Ninh Bình... thường kéo nhau vào lễ và lên đồng tại đền thờ Quan Hoàng Mười ở Nghệ An - Hà Tĩnh. Nghe nói Ngài thiêng lắm. Trong cuộc khởi nghĩa Lam Sơn, khi Lê Lợi - Nguyễn Trãi kéo quân vào Nghệ An, Quan Hoàng đã gia nhập nghĩa quân và trở thành một vị tướng lừng danh. Trăm trận trăm thắng. Tả xung hữu đột. Đến nỗi giặc Minh hể nghe tiếng Ngài thét là kinh hồn bạt vía, xô nhau chạy tán loạn... Một lần, giặc chiếm được doanh trại của ta, huênh hoang thách thức ta đánh vào. Ngài đã dùng kế âm công. Huy động dân chúng làm hàng trăm voi giả và thuyền giả, vờ nghênh chiến phía trước, để nhử giặc. Đúng như dự đoán, lũ giặc kiêu ngạo ùa nhau ra đánh, tưởng có thể diệt gọn quân ta chốc lát. Trong khi đó, đội quân do Ngài chỉ huy bí mật luồn phía sau, bất ngờ đánh tập hậu. Giặc bị đòn đau, không kịp trở tay, chết như ngả rạ. Ta giành lại được doanh trại. Đang đà thắng, ngài cầm quân tiến vào quá sâu, bị một thanh gươm lia ngang cổ... Ngài ôm đầu, phi ngựa về đến làng Xuân Am quê mẹ. Gặp bà cụ ngồi bán nước chè xanh dưới gốc đa, Ngài hỏi: "Bị chặt đứt cổ rồi, còn sống được không?". Bà cụ trả lời: "Từ xưa đến nay, tôi chưa thấy ai bị chặt đứt cổ mà còn sống được!". Bà trao cho Ngài một bát nước chè xanh. Ngài uống một cách ngon lành. Đưa mắt nhìn quê hương làng xóm. Rồi đầu rơi xuống đất... Tương truyền nơi Ngài hóa, đất đùn lên thành ngôi mộ còn mãi đến ngày nay. Trên đường Ngài phi ngựa về làng, máu rỏ xuống nơi nào thì nơi ấy mọc lên một cây đa, đất đai phì nhiêu, dân cư tụ về, xóm mạc sầm uất.

Sau khi quét sạch giặc Minh, vua Lê sai dân chúng lập đền thờ Ngài, và lấy tên trận âm công đặt cho tên xã là Âm Công. Trước đây, làng Xuân Am thuộc xã Âm Công. Đến triều Nguyễn mới đổi là xã Yên Pháp (nay thuộc xã Hưng Thịnh, huyện Hưng Nguyên). Từ thời Cảnh Hưng cho đến các triều đại sau đều phong sắc. Cho đến Cách mạng tháng Tám, tại đền thờ Ngài đã có hơn bốn mươi đạo sắc.

Ngài lại nổi tiếng là người tài hoa, thích giao du trăng gió, ngâm vịnh thi phú. Trong bài châu văn ca ngợi công đức Ngài, có đoạn:

Trời Nam có đức Hoàng Mười

Phong tư nhất mực tuyệt vời không hai

Nền chí dũng bậc thiên tài

Văn thao võ lược tư trí thông minh

Tiêu dao di dưỡng tang tình

Thơ Tiên một túi Phật kinh trăm tờ

Khi phong nguyệt lúc bi từ

Khi xem hoa nở khi chờ trăng trong

Khi Thiếu Lĩnh lúc Non Bồng

Cành cây mắc võng lòng sông thả thuyền

Người thành thị khách lâm tuyền

Nam thanh nữ tú mình quyền bóng sang

Phong quang đẹp ý Đức Hoàng

Khác nào thu cúc xuân lan tới tuần...

Biết được chi tiết này, Lục mừng lắm. Ngài có máu mê văn chương. Mình là nhà văn hóa chính cống, lại có chức sắc trong giới văn hóa và văn nghệ sĩ. Xứng đáng, một nghìn lần xứng

đáng mình là con nhang đệ tử của Ngài. Thật là tuyệt! Tuyệt vời!... Ờ, còn một lý do nữa để tăng sức mạnh cho lần lên đồng này: Nghệ Tĩnh là quê hương thứ hai của mình. Tuy không sinh đẻ ở đây, không chôn nhau cắt rốn ở đây, nhưng tuổi thơ của mình gắn với mảnh đất này. Chắc Ngài cũng nhận mình là đồng hương, Ngài sẽ đối xử ưu ái với mình hơn là người dưng nước lã...

Hồi nhỏ, chơi với bọn trẻ con trong xóm Dốc Cướp, Lực đã có máu đồng bóng. Bọn trẻ cũng rất thích xem Lực làm trò lên đồng. Đang chơi tản mát ở khắp nơi, nghe nói Lực "lên đồng" là chúng nó bỏ cuộc chơi, ùa nhau kéo tới ngồi xúm quanh Lực. Rồi Lực đi tới đâu là chúng nó chạy theo tới đó. Thấy lũ trẻ có vẻ phục mình, Lực càng bắt nạt, nghĩ ra hết việc này việc kia để sai bảo. Được sai bảo người khác, Lực khoái lắm. Đứa nào chần chừ, không nghe lệnh, Lực cầm roi quất và đuổi ra khỏi cuộc chơi. Thế là đứa nào cũng sợ, hễ thấy Lực trừng mắt là chúng nó co rúm người. Sợ không được chơi đã đành, chúng nó còn sợ vì cảm thấy ở Lực có một cái gì ma quái. Nhất là khi "lên đồng", bộ mặt Lực toát ra một vẻ dài dại, lô lô, ròn rợn; đốt đuốc tìm giữa ban ngày cũng không thấy một bộ mặt trẻ thơ nào như thế.

Vạn bất đắc dĩ gặp khi mưa to gió lớn Lực mới "lên đồng" trong nhà. Còn những lúc khác, dẫu là mưa nhỏ, dẫu là nắng chang chang, Lực đều ra nghla địa cách xóm Dốc Cướp ba quả đồi. Lũ trẻ líu ríu chạy theo như đàn kiến để phục dịch Lực. Công Lực qua suốt. Công kênh Lực qua bụi rậm. Kênh Lực qua sườn dốc đá lởm chởm... Đến nghĩa địa rồi, Lực mới hạ lệnh: thẳng Bằng về nhà lấy hương, thẳng Bù về nhà lấy quạt, thẳng Bì về nhà lấy bát nước... Thế là chúng nó lại lụi hụi trèo qua ba quả đồi chạy về nhà, tuốt tảo mồ hôi, gai cào rách quần áo...

Công việc chuẩn bị phải mất hơn một tiếng đồng hồ. Lực trang nghiêm ngồi bên cạnh một ngôi mộ, đặt trước mặt bát nước, bó hương, cái quạt, bao diêm, cái roi tre, nhúm thuốc sợi và mấy tờ giấy bản. Lực rút từ chiếc mũ lá một sợi móc căng trên mặt một cái lỗ hàm ếch đã đào sẵn, rồi cầm que gậy sợi móc kê từng từng. Khi cái âm thanh từng từng ấy vang lên là tất cả bọn trẻ ngồi xếp bằng nghiêm chỉnh, mắt chăm chăm nhìn mặt Lực và dõi theo từng động tác của Lực.

"E hèm... " ... Lực vốc một nắm đất trên ngôi mộ rắc lên bát nước lã, lên bó hương, lên chiếc

quạt. Bất thần Lực cầm bát nước đổ vung vãi ra xung quanh. Nước đổ lên đầu lên mặt mũi quần áo đứa nào đứa ấy phải chịu ngồi im như đá, xem như nhận được lộc Thánh.

Lực trở về trạng thái bất động như pho tượng. Sau giây lát Lực nói nhỏ. Lũ trẻ phải căng tai mà nghe:

- Thằng Bì đốt hương!

Bì loay hoay bật xòe diêm đốt bó hương.

- Thằng Bằng đưa quạt cho ta!

Bằng oam người, hai tay dang quạt.

- Thằng Bù, roi đâu?

Bù cúi rạp người, cầm roi đặt lên đùi Lực.

- Thằng Bườn đâu, quần thuốc cho ta!

Bườn lúng ta lúng túng vê vê thuốc vào tờ giấy bản.

Xong xuôi đâu đó, Lực "e hèm...". Lũ trẻ im phăng phắc.

Nghĩa địa im phăng phắc. Sợi giây móc lại bắt đầu rung lên từng từng dưới bàn tay của Lực cùng với nhịp bài ca:

Tưng tung tang tang

Bắt nàng cá diếc

Bắt diệc đi cày

Đơm đầy cổ cúng

Ma ăn thủng bụng

Quý ăn béo phì

Thánh ngồi cười khì

Thần nhai toác miếng

Núng na núng niếng.

Chim bay ra ràng

Tưng tung tang tang...

Lực cầm bó hương giơ cao. Tay rung như người bị động kinh. Đầu lắc. Chân lắc. Bụng lắc. Ngực lắc. Toàn thân rung lên:

Tưng tung tang tang

Giơ càng bóp cổ

Mắt nổ bụng sôi

Trông đánh ba hồi

Thằng mô có tội

Xuống sông mà lội

Cho cua cắn càng

Tưng tung tang tang...

Lũ trẻ bị "ốp đồng" theo nhịp đàn và giọng hát ma quái của Lục. Đứa nào đứa nấy rung tit mù như một lũ động kinh và đồng thanh cùng với "con đồng" Lục:

Tưng tung tang tang

Hai hàng quý sứ

Cò cự cò cưa ăn dưa nứt bụng

Đứa mô ăn vụng

Thì cưa đứt đầu

Đứa mô theo tao

Thì ăn béo ị...

Bỗng dưng Lực "huơ" một tiếng thật to như tiếng ma từ dưới mồ vọng lên. Mắt long sòng sọc. Lòng đen lúng la lúng liếng. Sau một tiếng "hừm" thốt ra từ cái mồm méo xệch là hai con mắt trắng cùi nhăn. Lực rung roi quất lung tung. Quất vào đầu lũ trẻ. Chúng nó sợ quá, co rúm người lại Nhưng rồi không chịu được những làn roi nghiệt ngã, chúng nó bỏ chạy tứ tung. Lực đuổi theo, vừa cầm roi quất vừa hát:

Tưng tung tang tang

Trói quàng bỏ rổ

Đem đổ xuống sông

Uống nước kênh hông

Ba hồn bảy vía...

Nghĩa địa lặng gió. Chỉ vang lên tiếng vun vút của làn roi và tiếng hát rộn rùng của Lực. Lũ trẻ cong dít mà chạy.

Đứa vấp ngã trên cồn đất. Đứa vấp ngã bên mộ chí. Đứa lặn xuống vũng nước. Đã đành là chúng sợ roi quất tứa máu. Nhưng chúng còn sợ một cái gì vô hình như ám khí toát ra từ người Lực.

Trở về chỗ cũ, Lực đứng lên ngôi mộ, giơ roi, hét: "Ta đuổi hết ma quỷ rồi. Chúng mày trở về công kênh ta lên thiên đường". Lũ trẻ sung sướng reo như nổ trời, xúm xuýt công kênh Lực vừa chạy vòng quanh nghĩa địa vừa hát theo Lực:

Ơn Ngài phúc ấm

Con đấm cục xôi

Con lồi con bò

Thò lò mũi xanh

Ba khoanh ngũ đế

Rước Ngai về tế

Rạng danh nhà trời...

Lực hợm hĩnh, mặt vênh vang, càng rướn cao người càng vút mạnh roi vào không trung. Lũ trẻ càng rần sức chạy thật nhanh. Nắng đổ lửa. Mặt đĩa nào cũng đỏ như gấc. Mồ hôi nhoe nhoẹt...

Như cỗ máy không một phút ngừng hoạt động, con người Lực quay liên tục. Tất ta tất tưởi đi thăm bạn học cũ hiện đang giữ những chức vụ chủ chốt trong tỉnh, trở về đền Quan Hoàng Mười, Lực thư giãn được một chút, thả bộ bên bờ sông Lam. Mùa thu. Nước sông xanh biếc. Những chiếc thuyền vớt rươi thưa thớt, trôi lững lờ. Sương mờ lãnh đãng...

Khu đền nằm giữa vùng sông núi hùng vĩ và trữ tình. Sông Vĩnh và sông Lam tạo nên một bãi bồi hình con hạc, cho nên người ta gọi đó là cánh đồng Mỏ Hạc. Đầu hạc chau núi Nghĩa Liệt. Đuôi hạc xòe ra ở phía đông lóe sáng ánh mặt trời lúc bình minh. Núi Dũng Quyết và núi Hồng Lĩnh ở hai bên như đôi cánh hạc khổng lồ giang rộng giữa trời xanh. Cách một quãng về phía thượng nguồn là ngã ba Tam Kỳ. Tương truyền thuở hồng hoang, con hạc từ thượng giới bay xuống, thấy con cá gáy to, hạc mổ, cá quẫy mạnh và nước duềnh lên mở ra ba cửa sông tạo thành ngã ba Tam Kỳ. Dân gian truyền nhau câu hát: "Thần về mở cõi cho ta - Đền thờ Mỏ Hạc ngã ba Tam Kỳ".

Đền thờ chính Quan Hoàng Mười ở Mỏ Hạc, làng Xuân Am, phía bắc sông Lam. Vốn xưa kia, nơi đây cây cối rậm rạp, cổ thụ xanh um. Những gốc cây sống qua hàng thế kỷ, sần sùi, vạm vỡ như những chiến binh canh giữ vùng địa linh. Ngôi đền cổ kính gồm hai tòa thượng điện và bái đường ngự trên ba hec ta đất. Cùng thờ với Quan Hoàng là thờ Song Đồng Ngọc nữ và hai vị tướng cận vệ của Ngài.

Ba ngôi mộ của ba vị tướng ở cạnh đền. Các triều đại phong đạo sắc thường phong riêng cho Song Đồng Ngọc nữ; còn ba vị tướng thì phong chung, bao giờ cũng ghi tên Quan Hoàng Mười lên đầu.

Qua chiến tranh, cây cối và đền đài bị tàn phá nặng nề. Cách đây mấy năm, được sự hỗ trợ của Nhà nước, dân làng Xuân Am đã góp tiền phục hồi và tôn tạo. Người ta chuộc về được những bộ phận của ngôi đền cũ và dựng lại trên vị trí ban đầu. Hình chạm trổ long li quy phượng gọi lên vẻ trang nghiêm huyền thoại. Bức hoành phi "Anh dục tú chung" sơn son thiếp vàng phảng phất hương khc; thờ phụng. Trong điện thờ, ngự tọa uy nghiêm Cung Tứ phủ Quan Hoàng, Cung Tứ Hổ, Cung Ngũ vị Tôn ông, Cung Tứ vị Châu Bà... Tuy không còn giữ được vẻ sầm uất cổ xưa, nhưng giữa bát ngát cánh đồng đã bắt đầu mọc lên những lùm cây phảng phất một chút gì hoang sơ. Con đường rải đá chạy từ Rú Quyết vắt qua cầu xi măng rồi trườn qua cánh đồng đều hiu hắt những nắm mộ bơ phờ cỏ dại... Ngay trước cửa đền, người ta dựng tấm bia đá khắc dòng chữ:

Đền thờ Quan Thái úy Hoàng Mười

Nơi đây chính thực quê Ngài Đền thờ,

lăng mộ ánh ngời hào quang

Sau khi ngôi đền bị tàn phá, người ta rước Ngài sang thờ vọng ở đền Củi, phía nam sông Lam, thuộc làng Lam Sơn, huyện Nghi Xuân. Dân bản địa truyền tụng về sự tích đền Củi: Một vị tiến sĩ cáo quan về hưu lúc còn trẻ. Trước khi về, ông chỉ xin nhà vua một việc. Dân làng ông

nghèo khổ, đi làm thuê cho thiên hạ quanh năm, đầu tắt mặt tối. Để đỡ cảnh bần hàn, ông xin vua cho dân làng được độc quyền hái củi trên núi Hồng Lĩnh để bán. Nhà vua chấp thuận. Thế là ông lập ra một chợ bán củi ngay bên bờ sông Lam. Thuyền bè ngược xuôi thường ghé vào chợ mua củi. Sau khi ông qua đời, dân làng dựng đền thờ ngay tại chợ... Vì thế, người ta gọi là đền Củi. Nhưng từ khi thờ vọng Quan Hoàng Mười, đền được mang hai tên: hoặc là đền Củi, hoặc là đền Quan Hoàng.

Đền nằm sát bờ sông Lam, ngay dưới chân núi Hồng, quay mặt ra phía bắc hướng về ngôi đền chính làng Xuân Am. Cổng tam quan soi bóng xuống mặt nước trong xanh. Cây cối um tùm. Cây rợp mái ngói mũi hài. Cây xòa xuống sông. Cây xõa tán khắp lối đi. Khóm tre cheo leo trên vách núi. Cây mừng bóm đốm hoa đỏ. Phượng thưa thớt hồng. Bàng xòe tán như chiếc lọng xanh khổng lồ. Táo chi chít đơm quả. Tiếng chim ríu ra ríu rít... Điện thờ lấp lánh hạc đồng, lư hương đồng, bát hương đồng với những pho tượng trầm mặc trên Cung thờ Tứ phủ, Cung thờ Quan Hoàng Mười, cung thờ Châu Mười, Cung thờ Trần triều...

Đây là ngôi đền nằm trong hệ thống đền đài của Đạo Mẫu nước ta. Nhưng trong số mười ông Hoàng, thì có ba ông thường xuyên giáng đồng: ông Hoàng Bơ, ông Hoàng Bảy, ông Hoàng Mười. Cho nên các con đồng thường về đây lễ và lên đồng.

Lễ hội ngày mồng mười tháng mười âm lịch. Nhưng từ hạ tuần tháng chín đến hạ tuần tháng mười, ngày nào cũng tấp nập người tứ phương đổ về. Trong Nam ra. Ngoài Bắc vào. Miệt trên xuống. Miệt dưới lên. Hà Nội có. Sài Gòn có. Tít tận từ miền biên giới Lao Cai, Lạng Sơn... Xa hút từ phố xá hẻo lánh Ban Mê Thuột, Plây Cu... Ô tô lớn, ô tô bé đậu đầy bãi xe, đậu đầy dọc đường số một. Nhan nhản những ô tô biển trắng 31H, 88H, 29H, 26K, 89K, 16K và cũng vô khối ô tô biển xanh 37A, 38B... Cờ quạt tung bồng trên đoạn đường dài hơn ba trăm mét từ Quốc lộ một vào đến tận đền. Hàng quán lớn, hàng quán bé mọc lên la liệt. Hàng ăn. Hàng giải khát. Hàng nước chè xanh. Hàng bắp ngô luộc, bắp ngô nướng. Hàng bánh mướt. Hàng khoai lang luộc... Thượng vàng hạ cám san sát hàng quán hai vệ đường quốc lộ và đường mòn ven chân núi. Tít tít nhất là các hàng hương, vàng giấy, tiền âm phủ. Bận rộn những người hành nghề tín ngưỡng: thầy tướng, thầy bói, thầy viết số thuê. Ông cụ mù lòa ngồi trên manh chiếu vừa gảy đàn vừa dẫn những đồng tiền âm dương trên chiếc đĩa sành. Bà lão kèm nhèm cò cưa chiếc nhị và hát ầm ớ kêu gọi khách hàng đến xin quẻ...

Chen chúc thiện nam tín nữ đủ các loại áo quần. Áo nâu. Áo lụa. Áo dài. Áo cộc. Complet caravat. Giày tây. Giày ta. Mũ phớt. Nón lá. Tóc dài. Tóc ngắn. Mồ hôi đã dươi. Lấn lên từng bước để được vào gần Cung Quan Hoàng. Người sau lạy vào gáy người trước. Có người không chen vào được, đành giơ cao mâm lễ và khấn với. Có nhiều người phải thuê dịch vụ đội mâm. Đội quân dịch vụ này khá đông. Khách đến quầy hàng mua sắm lễ vật, đã có người đứng châu chực ngay bên cạnh. Khách mua xong, người đó nhanh nhẹn sắp đặt lên mâm rồi bê vào. La liệt trên các cung thờ, bệ thờ đã đặt lễ chêm khít rìn rịt, chồng lên nhau. Người dịch vụ đành đội mâm lên đầu, đứng im như một cây ban thờ. Khách cứ theo hướng đó mà vái lạy lia lịa...

Lực dẫu đã dày dặn kinh nghiệm đi lễ, vẫn phải xô lấn tóa mồ hôi. Vất vả đến mấy, nét mặt của Lực vẫn biểu lộ một vẻ nghiêm trang, thành kính, không hề thoáng gợi một chút mệt mỏi, chán nản. Dọc con đường từ Quốc lộ vào đến tam quan, Lực thực hiện đầy đủ các công đoạn: xin số, xin thẻ, xin tướng số, xin âm dương... rồi mới vào lễ.

Vẫn phải chịu quy ước chung của lễ hội, không đặt được lễ lên bàn thờ, Lực thuê một thanh niên khỏe mạnh đứng đội mâm. Đã được Lực dặn dò kỹ lưỡng trước, cậu thanh niên đó giơ hai tay giữ chặt mâm, chân cắm chặt xuống đất như cột bê tông. Lực cúi đầu lằm rằm khấn đến hơn nửa tiếng đồng hồ. Xung quanh nhốn nháo người, ông già có bà già có, gái tơ có, gái quê có, gái kẻ chợ có. Nhưng Lực không hề hay biết gì về cái tà áo nâu khảm mồ hôi quệt vào mũi, và cũng không hề tơ màng gì cái bộ ngực nõn nà dắm mùi nước hoa cà vào má...

Sau một ngày bươn chải giữa biển người như con thuyền chao đảo giữa biển sóng, Lực thu thái trở về nghỉ ở khách sạn Lam Kiều. Vào dịp này, khách đông vô kể. Không đủ nhà ngủ trọ, khách tràn vào ngủ ở nhà dân với giá rất rẻ. Còn khách sạn Lam Hồng ở thị xã Hồng Lĩnh và khách sạn Lam Kiều ở thị trấn Cây Đa Lách thì không trống một phòng nào; thậm chí phòng chỉ đặt giường cho hai hoặc ba người nằm, phải tăng trọng tải đến dăm bảy người... Lực có người bạn học cũ làm giám đốc khách sạn, gọi điện từ Hà Nội vào trước mấy hôm: dành sẵn cho một phòng. Lực ngủ ngon lành, ngủ như chết. Nhưng đúng ba giờ sáng, Lực thức dậy để ra đèn lên đồng. Niềm tín ngưỡng sâu xa và cao cả đã điều khiển con người Lực quay như một cái kim đồng hồ. Chẳng cần dặn nhân viên khách "Bạn đánh thức". Cũng chẳng cần để đồng hồ báo thức. Đúng ba giờ sáng, Lực tỉnh giấc...

Đêm tháng mười. Sương giăng dày đặc. Sương từ sông Lam sông Vĩnh ùn ùn bốc lên. Sương từ biển tới tấp tràn vào Sương từ các ao hồ, đầm lầy xô nhau tỏa ra. Ánh điện thành phố Vinh và thị trấn Cây Đa Lách chỉ hơi pha loãng màn sương càng tạo cho cái mênh mông sương mù một vẻ huyền bí...

Lực ra tới đền thì ông từ đã chuẩn bị xong xuôi cùng với hai cô Hầu dâng và đội Cung văn. Ngay tại đền đã có sẵn mười cặp Cung văn thường xuyên phục vụ con đồng đến từ nhiều miền đất nước, nhưng thỉnh thoảng có Cung văn từ các ngôi đền xa xôi tới, mang theo đủ loại nhạc cụ. Có khi họ mang theo rất nhiều mía - mía cho ông đồng bà đồng dùng làm động tác chèo đò, ở đây mía còn tượng trưng cho củi gọi nhớ một thuở ông Hoàng lập chợ cho dân bán củi. Vào dịp lễ hội, Cung văn về đông hơn từ Hà Nội, Bắc Ninh, Lạng Sơn, Thanh Hóa, Nam Định. Người lên đồng nhiều. Họ thay nhau gióng nhạc... Hôm nay, may mắn cho Lực, có đội Cung văn Hà Nội, nơi Lực thường xuyên làm việc và tiến thân.

Lễ Thánh và lễ Chúng sinh xong, Lực nghiêm trang ngồi vào chiếu. Trước mặt và hai bên đặt la liệt quà để chuẩn bị phát lộc cho con nhang đệ tử và bà con đến hầu. Có những xấp tiền mới tinh mệnh giá 100, 200, 500, 1000. Có quạt, xà phòng, khăn mặt, bàn chải đánh răng, kim chỉ... Có đường, mì chính, bột ngọt, kẹo, bánh, bim bim... Có áo mưa, quần áo trẻ con, dép trẻ con, đồ chơi trẻ con... Có các loại hoa quả cam, quýt, bưởi, na, hồng...

Ở ngoài Bắc, chi phí cho một buổi lên đồng thường trên dưới mười triệu đồng. Nhưng ở Nghệ Tĩnh, vùng đất nghèo, thường chỉ vài ba triệu. Một số con đồng từ trong Nam ngoài Bắc lặn lội đường xa đến đền Quan Hoàng Mười thì chi tới mười triệu. Lực cũng vậy. Sách của Lực là "phóng tiền tài thu nhân tâm", cho nên đối với thần thánh nơi nào cũng vậy: "phóng tiền tài thu thần thánh tâm". Từ khi còn là con nhang đệ tử, làm lễ trình đồng để bước lên bậc ông Đồng, là Đồng Lực đã sắm đủ trang phục và nghiêm túc trăm phần trăm trong các buổi lên đồng - nghiêm túc từ lễ nghi đến lễ vật dâng cúng...

Ồ... Không phải Lực nữa? Không phải Quách Quyền Lực nữa? Mà là bà đồng Lực! Bà đồng Lực được trang phục y hệt một "cô đồng": mặc váy, đeo yếm đỏ, chít khăn màu rằn ri. Ông

Quách Quyền Lực thường ngày đầy quyền lực của một gã đàn ông đã biến thành một người đàn bà.

Nhưng người đàn bà này đang chuẩn bị tư thế bước vào cõi siêu thế có dồi dào quyền lực hơn ông Quách Quyền Lực thường ngày. Người ta chỉ nhận ra điều đó ở gương mặt: gương mặt vạm vỡ của một người đàn ông, lúc thì dồn lại những múi thịt đỏ bằng bằng, lúc thì giãn nở rạng rỡ như vị tướng cầm quân ra trận...

Lực "e hèm" rất khế trong cổ họng, trình trọng làm lễ xin phép nhập đồng. Trùm chiếc khăn đỏ lên đầu lên mặt.

Hai tay chấp dâng ba nén hương... Một giây phút lặng ngắt... Rồi đầu lắc lư. Toàn thân lắc lư. Cái khăn đỏ khế rung lên ở đỉnh đầu, rồi từ từ rung xuống phía dưới, rồi rung mạnh như một ngọn lửa đã bén đầu. Ba nén hương rung lên. Linh khí của tòa đền như tụ vào sắc đỏ của khăn và ba đốm lửa hương. Vào cái giờ phút đất trời đang ngủ say và sương mù bao bọc, linh khí dường như tăng lên, tăng lên gấp bội... Mấy chục con nhang đệ tử cảm nhận được cái vi nhiệm tột cùng của linh khí ấy, không ai động dậy không ai hé ra một âm thanh dù là âm thanh thì thầm... Bất giác, Lực buông ba nén hương, rùng mình, giơ hai ngón tay báo hiệu Thánh giáng... Cung văn tấu nhạc và xướng văn chào. Tiếng nhạc bỗng nhiên rộn lên, dào dạt dâng lên một niềm thiêng liêng huyền bí. Giữa cái mênh mông im ắng ướt đẫm sương mù, tiếng nhạc dường như trào lên một cách cuồng tráng và tỏa rộng lên tít tận cao tít tận xa. Tiếng đàn nguyệt, tiếng trống, tiếng phách, tiếng thanh la hòa âm rổn rảng... Lực không còn là xương là thịt nữa. Không còn là Lực của những tham vọng, đồ kỵ, hiếu thắng trần tục nữa. Mà là vi huyền thay... Lúc đã tắt thở rồi, đã trùm khăn phủ diện rồi; đã hóa thành một kiếp khác để biến thành cái giá cho Thánh nhập vào...

Trong nghệ thuật văn chương thì Lực đến độ điêu luyện, trong quy trình làm việc thì Lực tùy tiện; nhưng quy trình và nghệ thuật tự thôi miên mình để hóa thân thành thần linh thì Lực đạt đến độ chín muồi. Ấy thế mà trong cái thể xác chết ấy vẫn còn những điểm sống, điểm thức, để Lực khoái trá nghe rõ tiếng thưa gửi tôn kính của con nhang đệ tử đối với mình; tựa như thuở nhỏ Lực hống hách quát tháo lũ trẻ con lúc lên đồng ở nghĩa trang Dốc Cướp.

Hai cô Hầu dâng mặc y phục cho Thánh, chỉnh trang y phục cho Thánh.

Rồi Thánh múa.

Rồi Thánh phát lộc.

Rồi Thánh thăng.

Rồi Thánh lại nhập.

Hàng tiếng đồng hồ này sang tiếng đồng hồ khác, suốt mấy tiếng đồng hồ liền, Lực múa may quay cuống liên hồi với những bộ quần áo sắc sỡ giữa nhịp điệu rộn rã của cung văn. Ngắt nhịp giữa những điệu múa, giữa những hồi dống nhạc, lại thay bộ y phục mới. Áo quần thay đổi. Màu sắc thay đổi. Điệu múa thay đổi. Nhạc điệu thay đổi. Hai cô Hầu dâng nhanh nhẹn, thành thực, khéo léo, thay bộ y trang này đến bộ y trang khác cho Thánh, nếp áo chỉnh tề, màu sắc long lẫy...

Lực bước lên, lui xuống, sang trái, sang phải, chân bước tay múa, xoay tít người... Không phải Lực đâu.

Thánh múa đấy. Áo của Thánh. Chân của Thánh. Tay của Thánh. Đầu của Thánh. Và trong cái đầu ấy là rực rỡ những ý tưởng thăng hoa... Tiếng nhạc dào lên, dâng lên, rồi lan tỏa, rồi lắng xuống, rồi bùng bùng vút cao những âm sắc ngời sáng... Lực xoay người, những giải y phục cũng xoay tròn tung tỏa màu sắc mớ ba mớ bảy. Lực say và bay, ngỡ mình đang bay trong đám mây ngũ sắc. Đám mây cuộn lại, rồi mở ra, rồi dập dềnh như sóng, nâng Lực bay lên thật cao cao tít giữa muôn trùng ảo vọng...

Lực đang bay. Thánh đang bay. Đã là Thánh thì không biết mệt mỏi. Nhưng Thánh cũng đổ mồ hôi. Trời lạnh thế mà Thánh cũng ướt đẫm mồ hôi. Sau mỗi lần Thánh thăng, hai cô Hầu dâng cầm mùi soa lau nhẹ cho Thánh: lau trán, lau má, lau cổ...

Bỗng dưng Lực ré lên một tiếng. A... đức quan Hoàng Mười nhập. Khi quan Hoàng Mười tái sinh vào thân xác Lực thì dường như cái thân xác ấy hưng phấn hẳn lên và thăng hoa tột độ. Nhạc rộn hơn. Mi cơ rồ trào tiếng nhạc, phát ra âm sắc tuyệt vời thánh thiện và tuyệt vời tươi sáng:

Cánh đồng thấp thoáng trắng thanh

Nghệ An có đức thánh minh ra đời

Gươm thiêng chống đất chỉ trời

Đánh đông dẹp bắc việc ngoài binh nhung

Thanh xuân một đấng anh hùng

Tài danh nổi tiếng khắp vùng trời Nam

Hai vai nặng gánh cương thường

Sông Lam sóng cả buồm dương một chèo

Dựng nền đức Thuần nhân Nghiêu

Sóng yên biển lặng sớm chiều thanh thoi

Khi Bích động lúc Bồng lai

Non nhân nước trí mọi nơi ra vào

Cỏ hoa hớn hở đón chào

Nhớ xưa Lưu Nguyễn lạc vào thiên thai...

Hòa theo tiếng nhạc, tiếng hát châu, điệu múa, tòa đèn bồng sáng ánh lên các pho tượng và các tranh thờ.

Năm màu xanh đỏ vàng trắng đen lung linh bản thể của vũ trụ ngũ hành ngũ phương. Thế giới hữu hạn và vô hạn của trời, đất, nước, rừng, tụ về tạo nên niềm tín ngưỡng Tứ phủ vừa thiêng liêng xa vời vừa gần gũi đời thường. Đã bao nhiêu lần lên đồng, lần nào Lục cũng có cảm giác hưng phấn mới mẻ. Thân xác mình được làm cái giá để Thánh ngự, hạnh phúc tuyệt vời hạnh phúc.

Trong chuỗi ngày tháng dài dằng dặc bon chen danh lợi, được sống những giờ phút mình không còn là mình nữa, mình trở thành vị Thánh có quyền uy tối thượng phán xét số mệnh của bần dân thiên hạ, phát lộc cho con nhang đệ tử, để rồi mình lại tăng thêm sức mạnh cho cơ thể cường tráng cho trí tuệ minh mẫn, dẫn thân vào những trận thắng mới... Tiếng nhạc dâng lên rồi hạ xuống rồi dâng lên đưa đẩy giọng hát châu đều đều một âm điệu đầy kính cẩn và tha thiết:

Cầu Ô đem bắc sông Ngân

Ngồi trong cung Quảng đêm xuân mơ màng

Bóng trăng soi tỏ canh trường

Đã cam tước dạ tuyết sương cùng người

Thủy tiên dìu dặt đón mời

Bấy lâu khao khát đầy vui chạnh lòng

Vượt bể đào tới ngàn xanh

Đường tiên cảnh cũ nặng tình nước non...

Chùng bốn mươi con nhang đệ tử đắm đắm mắt dõi theo điệu múa uyển chuyển của cô đồng Lực - À quên, của Thánh chứ. Thánh mặc áo gấm thêu hình tứ quý tứ linh lông la lông lánh những chuỗi hạt cườm hạt xoàn, giải khăn bịt quanh đầu thêu hình rồng chầu mặt trời, dây đai cũng rực rỡ thêu hình rồng. Trước ngực Thánh lấp lánh thẻ bằng kim loại và khánh kim thiếp vàng... Sắc màu lộng lẫy cuốn theo những điệu múa kiếm, múa long đao, múa kích, múa cung, nhịp nhàng điệu lưu thủy...

Ngày ngày lên núi ngóng trông

Đỏ hai khốe hạnh chờ mong Đức Hoàng

Nhớ xưa hẹn ngọc thề vàng

Mừng nay tỏ mặt Đức Hoàng tới nơi...

Thế gian nhớ miệng Hoàng cười

Nhớ khăn Hoàng chít nhớ lời Hoàng ban

Khi Phố Cát lúc Đồi Ngang

Nón kinh vó ngựa dặm ngàn tiêu dao

Đường đường cung kiêm anh hào

Túi thơ bầu rượu sớm chiều xênh xang...

Nhạc rung lên. Lời ca cũng âm vang mạnh mẽ. Và Thánh giương cung. Thánh múa. Sắc màu vụn vặt tụ vào Thánh và từ Thánh tỏa ra một vầng hào quang ngũ sắc.

Tất cả con nhang đệ tử cùng đồng thanh ngợi ca công đức Thánh. Một số người bị ộp đồng, đứng dậy vừa múa vừa hát, xoay tròn người, uốn giẹo đôi chân và đôi tay. Thánh giơ cung hướng ra bốn phương, rồi cầm hèo hát bỏ bộ...

Cơ thể và tâm trí Lực hoàn toàn chìm đắm trong trạng thái ngây ngất, si mê. Khăn màu, dây đai màu, áo màu bay lên múa lượn, rồi lại quấn vào nhau, ruồng bỏ nhau, xoắn xuýt nhau. Hạt cườm, khánh, hạt xoàn long lanh va nhau kêu tí tách. Sắc màu và âm thanh trộn vào nhau lúc thì thu hẹp lại lúc thì tỏa rộng ra như đám mây trôi dạt giữa trận lốc. Trận lốc của tín ngưỡng hay trận lốc của tiền tài và quyền chức? Như thế giới vật chất vô thủy vô chung, cơn lốc tiền tài và quyền chức nổ ra từ đâu và từ lúc nào xô vào cõi tâm linh chuyển thành cơn lốc cuồng tín. Con người Lực. Lúc này trộn lẫn hỗn tạp thượng giới và hạ giới, siêu phàm và phàm tục. Lực trôi nổi bồng bềnh và mơ thấy hai tay của Thần Thánh giơ ra nắm lấy tay mình và ban quả phúc. Chao ôi! Đấng Siêu nhân mới tuyệt vời làm sao, nhân từ làm sao, vị tha làm sao. Người choàng tấm áo lung linh triệu hạt ngọc, chói sáng tinh anh, giang rộng cánh tay ôm Lực, bế Lực ngồi vào cái ghế êm ái, cao sang. Trời ơi! Cái ghế giát đầy vàng. Vàng lóng lánh. Vàng ngời ngời. Vàng sáng chói. Vàng thấm vào da thịt và dội ánh vàng vào từng li ti tế bào. Vàng phát ra từ lục phủ ngũ tạng và toàn thân Lực từ móng chân móng tay đến sợi tóc thấm đắm sắc màu kỳ lạ của kim loại vàng... Con người Lực với những khát khao, cuồng vọng được nhào lộn và nhào nặn trong cõi hồng hoang cực lạc, phiêu diêu đến tận cùng huyền vi của thần linh...

Về tới nhà, Đấu cho ô tô dừng sát cổng sắt:

- Xuống anh Lực ơi.

Không nghe Lực trả lời, Đấu quay lại thấy Lực đang ngồi dựa vào thành ghế, ngửa mặt, mồm há hốc, ngủ say. Đêm qua, Lực thức đến hai giờ sáng để viết bản báo cáo tổng kết cuộc thi sáng tác "Vì tương lai con em chúng ta" tổ chức trao giải thưởng vào buổi sớm, viết bản báo cáo cuộc thi báo chí "Môi trường học đường không có ma túy", trao giải thưởng vào buổi chiều. Cả hai cuộc, Lực đều nhận làm chủ tịch Hội đồng chung khảo. Cho nên ngồi vào xe là Lực ngủ ngon. Suốt mấy năm nay Lực căng sức ra làm việc. Nhiều đêm chỉ ngủ vài ba tiếng đồng hồ. Ngoài công việc của cơ quan mình, các đơn vị các công ty tổ chức linh đmh hội thảo đề tài này đề tài nọ, thi viết đề tài này đề tài nọ. Thấy Lực đang giữ một chức vụ cao về học thuật, người ta thường mời Lực đảm nhận vai trò chủ chốt. Lực nhận lời ngay. Triết lý "cái đuôi gà trước mặt thì cầm gặm ngay" chi phối mọi hành vi của Lực... Thời gian ngủ ở nhà quá ít, Lực tranh thủ ngủ trên ô tô. Đi đường xa hàng trăm cây số, ngủ đã đành; đi một đoạn ngắn cũng ngủ. Hôm nay, từ hội trường tổng kết cuộc thi "Môi trường học đường không có ma túy" về tới nhà chỉ dăm ki lô mét, Lực cũng ngáy khò khò...

- Xuống anh Lực ơi!

Đấu quay người lại, đưa tay vỗ mạnh vào đùi Lực. Mở mắt ra, Lực nhìn lơ lơ lảo lảo như gà ăn bọ xít, vội rút chiếc điện thoại trong túi ra, gọi rồi rít: "Đấu ơi! phóng ô tô đến ngay đưa tôi đi họp! Đến ngay đến ngay bây giờ!". Đấu phì cười, xách chiếc cặp đen, xuống xe và mở cửa:

- Anh xuống đi? Anh đi họp về rồi! Họp xong rồi! Về đến nhà rồi!

Lực loay hoay nhìn xung quanh như tìm kiếm một cái gì, rồi bất chợt giật lại chiếc cặp đen từ tay Đấu và bộp chộp hỏi:

- Lúc này đến giờ mà có mở cặp không?

- Không... cặp anh còn nguyên xi.

Lực mở cửa, bước vào nhà. Vợ đi làm chưa về. Thắng Vệ đi học chưa về. Lực lại nằm lăn ra ngủ... Vừa chợp mắt được vài ba phút, Lực vùng dậy và hét toáng lên: "Nó móc hết túi tôi rồi... Nó phản tôi rồi... Không ai chơi với tôi nữa... Tôi cô đơn lắm...".

Sau khi lên đồng ở đền Quan Hoàng Mười, Lực cảm thấy người khỏe hẳn ra, trí óc trở nên minh mẫn, đi lại nhanh nhẹn, nói năng hoạt bát, ăn ngon hơn, ngủ ngon hơn. Niềm hưng phấn đang dâng lên thì bị Cấu tấn công nhân vụ báo in bài "Tổng thống Diêm Vương tham nhũng", Lực quy hẩn xuống. Trong vòng một tuần lễ nay, giữa giấc ngủ Lực thường mê thấy một người cao mét chín lưng lửng đê nặng và lực lợi moi móc rỗng túi của mình.

Tan cơn mơ, Lực thắng thất trong nỗi cô đơn. Cô đơn nặng chình chịch và bí bức như lớp nhựa đường bao bọc cơ thể và tâm trí - nhựa đường càng khô thì càng xiết chặt vào Đúng thế thật, đúng là mình bị cô lập! Lâu nay không thấy ai đến chơi nhà mình. Anh chị em cùng cơ quan không đến. Gặp nhau ở cơ quan, ở ngoài đường, chúng nó cũng không chào mình. Thắng Cấu có lần đã ra lệnh cho chúng nó là gặp thủ trưởng thì phải chào, thế mà chúng nó cũng không chào? Đối với một người hám quyền lực thì cảm giác cô đơn càng lớn. Kẻ hám quyền lực luôn luôn thích mọi người vuốt ve mình, kính trọng mình, qua lại thăm hỏi mình. Xung quanh mình lúc nào cũng phải rộn ràng không khí chào hỏi, đưa đón, xum xoe. Hễ vắng cái không khí đó một ngày là không chịu được. Nhất là khi nhận ra sự trống vắng ấy là do người ta chán mình, thì anh ta cảm thấy cô đơn ghê gớm.

Còn lại một thằng Cấu thường xuyên lui tới, thì vừa rồi nó lại phản thù. Còn biết chơi với ai nữa? Bấu víu vào ai nữa?

Không chịu được nữa rồi! Không thể chịu được nữa rồi!

Cô đơn là một cái gì vô hình mà nó có sức mạnh man rợ bám vằm thể xác và tâm hồn con người. Cái giây phút cảm nhận được sự cô đơn ấy là cái giây phút của một kẻ xưa kia đã từng đeo đuổi mộng văn chương còn rơi rớt lại một chút nhân ái. Đã bao nhiêu lần Quách Quyền Lực thắng thốt cô đơn và cảm thấy mình rơi vào vực thẳm, rồi tính hiếu thắng lại vực dậy một

cách mạnh mẽ, quyết liệt như cột sóng thần...

Nhưng hiện bây giờ, hiện cái thời khắc này... cô độc lắm! Cái bóng đen cao mét chín kia vừa đi ra khỏi cơn ác mộng. Cô độc lắm! Để lấp đầy cái khoảng trống khủng khiếp này, Lực lại gọi Đẩu lái ô tô đi gặp... gặp ai?... gặp ai?... gặp ai?... "Đến nhà cái Chanh?". Đẩu định nói cô Chanh chủ nhật nào cũng về quê, sáng thứ hai mới lên Hà Nội; nhưng lại thôi, thủ trưởng bảo đi đâu cứ đi cho yên chuyện. Quả nhiên đến nhà Chanh, Chanh không ở nhà. Đến nhà cô Đào, Lực nói liên thuyên hơn hai tiếng đồng hồ như để xả hơi. Đào chỉ chen vào được một câu: "Người ta nói chiều như chiều mẹ chồng. Nhưng em thấy chiều anh với chiều anh Cẩu còn khổ hơn chiều mẹ chồng. Mấy lần em định xin sang cơ quan khác, nhưng không có nơi nào hợp công việc với em bằng ở đây, ở đây có nhiều sách Hán Nôm". Thấy thái độ và giọng nói của Lực vô cùng thành thật và có ít nhiều van lơn, Đào mới dám hé ra một câu như thế. Chứ những lần trước, chỉ ngồi nghe Lực nói, Đào ngậm miệng như hến... Xả hơi với Đào một mạch, Lực đến nhà cô Chiều. Chiều ngạc nhiên. Hàng mấy năm trời nay, có bao giờ ông Lực đến nhà mình đâu. Chắc là có việc gì hệ trọng? Hay lại nhờ mình đi họp phụ huynh cho thằng Vệ?

Chiều nhìn đồng hồ trên tường: chín giờ tối rồi!...

Mấy đứa con thấy thủ trưởng của cơ quan mẹ, kéo nhau đi chơi nơi khác. Chiều lấy ấm pha trà. Lực xoa tay:

- Không phải nước nôi gì cả. Anh chỉ nói với em vài phút rồi anh về, muộn rồi...

- Chẳng mấy khi thủ trưởng đến nhà em...

Chiều dốc lọ chè ra. Lực lại xoa tay:

- Anh không khát. Em ngồi xuống để anh nói câu chuyện vài ba phút rồi anh phải về ngay...

Sao hôm nay ông Lực lại thân mật đến thế? Xưng hô anh, em ngọt ngào. Chiều ngồi đối diện, vòng hai tay lên bàn, lắng nghe...

Câu chuyện của Lực "vài ba phút" nhưng kéo dài đến gần ba tiếng đồng hồ. Lực nói giọng tha thiết, tràn giang đại hải. Không nghỉ một giây. Không nhấp một chút trà. Không đứng dậy. Không đi ra đi vào. Hai tay giơ lên rồi đặt xuống.

Chẳng biết rõ chi li sự việc ra sao, nhưng chấp nhận những lời nói của Lực, Chiều hiểu ra rằng có sự hục hặc giữa Lực và Cấu. Chắc cũng như bao lần hục hặc trước đây, rồi đâu lại vào đấy. Chiều chỉ nói lại một câu:

- Anh đưa anh Cấu làm lãnh đạo thì mọi người phải nghe, chứ chẳng có ai phục anh Cấu cả... Còn chuyện gì không hay xảy ra giữa anh với anh Cấu, nên đóng cửa hai anh em dàn hòa với nhau. Nếu bung ra chỉ làm trò cười cho thiên hạ.

Báo "Văn hiến nghìn năm" tuần trước lại vấp một sai lầm tương tự như vụ "Thần tượng": trong mục phiến đàm, in bài "Tổng thống Diêm Vương tham nhũng". Báo ở nhà in đưa về tòa soạn lúc chín giờ sáng thì ngay trưa hôm ấy tiếng đồn đại đã loang ra. Không khí cơ quan lại căng thẳng, bí bức, lại xì xào bàn tán.

Đi qua quán giải khát, thấy Hoàng Bảo, Văn Quyền, Phạm Lương... đang ngồi tranh luận ồn ào, Việt Sồ ghé vào. Từ hôm xảy ra vụ việc này, Việt Sồ tự xác định với mình: im lặng tuyệt đối, nhất nhất không hé mồm tham gia bàn cãi, bàn cãi chỉ vô ích vô ích vô ích. Cái vụ "Thần tượng" tày trời mà thằng Lực còn dùng mọi thủ đoạn vượt qua được thì đừng hòng nó chịu đầu hàng một thần tượng ma quái nào khác. Nó nghèo kiến thức nhưng nó giàu thủ đoạn. Thời buổi này, cần thủ đoạn hơn cần kiến thức...

Nghĩ như vậy, Việt Sồ chán mọi cuộc tranh luận. Cậu ta đã giữ được thái độ im lặng hơn một tuần nay, nhưng lúc này nghe bạn bè tranh cãi sôi nổi, cảm thấy ngứa ngáy khó chịu, cũng xông vào cuộc. Việt Sồ rút cái điều cày ở thắt lưng, rít một hơi, rồi lắc cái đầu xù:

- Trên có trời dưới có đất, tao nói cho chúng mày biết, thằng Quách Quyền Lực nó được tu luyện theo một cái đạo đặc biệt mà không ai tu luyện được như nó. Hạng người quái tượng, tóc hói từ ót lên, không phải hạng vừa. Mười năm nay tao nghiên cứu nhân tướng học, cái ót của con người là điểm huyết tuyệt kỳ linh đỉnh. Hạng người hói từ ót lên thì có thể làm được mọi việc tuyệt kỳ linh đỉnh. Nó có khả năng siêu việt điều được âm binh lên đánh nhau với người trần, không bao giờ người trần thắng được âm binh. Nói một cách hiện đại là hệ thần kinh của thằng Quách Quyền Lực được cấu tạo bằng hệ thống điện tử. Nó chỉ cần bấm nút là hiện lên loại thủ đoạn mà nó cần. Còn chúng mày ấy à, nghĩ ba ngày mới được một thủ đoạn thì làm ăn cái gì, vét niêu vét niêu vét niêu...

Nói chung là mọi người cũng chỉ bàn tán cho vui thôi, chứ không ai nghĩ đến việc thay đổi nhân sự này nọ giữa một cơ chế xã hội được giữ tăng bằng bởi những phe cánh - khi lực lượng các phe cánh ngang bằng nhau thì họ cố níu giữ nhau để cùng tồn tại. Phan Chấn thì nói: "Vô nghĩa, vô nghĩa, vô nghĩa tất! Vô nghĩa quyền lực, vô nghĩa học thuật vô nghĩa tiền tài!...". Mấy năm nay Phan Chấn đâm ra nghiện thuốc lá rất nặng. Thuốc gì cũng hút, Ba con nầm, Vina, Du lịch, Thăng long, Ngựa trắng.... hút tất tất tất Gặp gì hút nấy. Nhiều khi đang hút mà lại không biết là mình đang hút, vừa châm điếu thuốc rít được một hơi rồi vút đi và châm điếu khác. Có những hôm, sau cuộc trò chuyện với bạn bè, dưới chân của Phan Chấn la liệt những điếu thuốc lá: có điếu cháy gần hết, có điếu cháy một nửa, có điếu còn nguyên... Ông bạn nào vô tình hỏi: "Phan Chấn ơi ông nghĩ như thế nào về cái vụ Tổng thông Diêm Vương tham nhũng thì Phan Chấn lắc đầu: "Vô nghĩa, vô nghĩa, vô nghĩa tất!".

Người hăng hái nhất xông vào cái vụ này là ông Cấu.

Ông ta muốn nhân cái vụ này mà hất Quách Quyền Lực để nắm lấy chức tổng biên tập báo "Văn hiến nghìn năm" và báo "Văn hiến tương lai!". Gặp ai ông ta cũng nói: "Đ. mẹ thằng Quách Quyền Lực còn dốt hơn tao, còn lưu manh hơn tao!". Người đầu tiên ông ta muốn lôi kéo để hợp lực với mình là Phan Chấn. Nhưng ngay từ phút đầu của cuộc gặp, Phan Chấn đã thông minh nhận rõ ý đồ của Cấu, Phan Chấn lắc đầu, vừa bỏ đi vừa nói: "Vô nghĩa, vô nghĩa, vô nghĩa tất!". Người thứ hai mà Cấu muốn tranh thủ là Cù Văn Hòn. Suốt cả buổi sáng, Cấu ngồi với Hòn và nói thao thao bất tuyệt: "Đ. mẹ thằng Quách Quyền Lực suốt mấy năm nó ghìm ông, nó hãm hại ông. – Đ. mẹ thằng Quách Quyền Lực vì dốt nát văn hóa mà để xảy ra những sai phạm tày trời... Đ. mẹ thằng Quách Quyền Lực chỉ biết thu vén cho mình, để đời sống anh em trong cơ

quan nhếch nhác... Đ. mẹ thằng Quách Quyền Lực tham lam nắm nhiều chức vụ quá cho nên mới xảy ra sai lầm như thế..."

Cù Văn Hòn đang ngồi uống bia với mấy người bạn ở quán giải khát trước cửa cơ quan, cô Chanh lạnh chanh chạy vào hỏi chị chủ quán:

- Bác Bao em có ở đây không chị?

Chị chủ quán mỉm cười:

- Bác Bao em đang xử vụ án...

- Ở đâu hở chị?

- Ở phòng trong.

Chanh nhanh nhẩu bước vào, nắm tay Hòn kéo xềnh xệch. Mấy ông bạn ngơ ngác. Chanh quay lại:

- Em xin lỗi các anh... Em phải kéo bác Bao về cho thầy em gặp. Lát nữa bác Bao lại ra với các anh.

Vào khoảng nửa chiều, đang làm việc bình thường, Lực đi họp ở đâu về, dáng hót ha hót hải, giục mọi người đi tìm Hòn. Cháu Tồn gọi điện thoại về nhà Hòn không có người trả lời. Cô Thùy, Cô Dung tìm tất cả các phòng, đều không thấy. Cô Đào lướt qua mấy quán giải khát, cũng không có... Lực sốt ruột hỏi: "Hòn về chưa? Hòn về chưa? Các cô phải tìm cho được thằng Hòn tôi gặp ngay bây giờ". Chiều nghĩ bụng: Thỉnh thoảng ông Lực lại lên cơn thể thôi, chả có việc gì cần kíp... Cho nên Chiều cứ bình thản ngồi tính sổ sách. Còn các cô khác thì chấp hành lệnh

của thủ trưởng, nhốn nháo chạy đi tìm. Tìm ở đâu cũng chẳng thấy Hòn. Vừa lúc đó, Chanh đèo về một bạch phong bì, thấy vẻ mặt mọi người không bình thường, hỏi Đào:

- Có việc gì mà nhốn nháo thế hở chị?

- Anh Lực bắt tìm anh Hòn về ngay bây giờ, mà tìm khắp nơi đều không thấy.

- Gớm!... Có gì mà phải tìm. Để em đi kéo ông ấy về.

Chanh biết tính Hòn khi nào uống bia với bạn cũng không ngồi ở chỗ đông đúc, mà thường ngồi ở một góc vắng vẻ. Đoán ra ngay, Chanh đến đúng nơi Hòn đang vui vẻ trò chuyện với mấy người bạn học cũ trường Hoan Châu.

- Thầy nào gặp anh? - Hòn hỏi.

Chanh ghé sát vào tai Hòn:

- Thầy Mặt Thót...

- Ông Lực hẹn gặp có việc gì thế?

- Gớm! Anh lại còn hỏi. Thầy em thì nay hẹn mai hẹn kia hẹn, chẳng ra cái việc quái gì... Người ta một hẹn thì nên - Thầy em chín hẹn những quên cả mười...

Năm, sáu tháng nay, ngoài những buổi họp đông đúc, Hòn không gặp riêng Lực bao giờ. Bàn việc này việc nọ chỉ vô ích. Bàn một đàn ông làm một nẻo. Lúc bàn thì Lực hào hứng giơ tay "Tốt! tốt! tuyệt vời!". Sau cái tiếng "tuyệt vời" ấy là Lực quên tiết. Linh Vũ và mấy người bạn cũ thân thiết của Lực đều nói với Hòn: "Thằng Lực không thể giáo dục được nữa!". Biết ý Hòn lảng tránh mình, Lực cũng không gặp nữa...

Hôm nay có việc gì cần mà cậu ta muốn gặp ngay? Hòn nghĩ, chẳng có việc quái gì cần. Đối với Lực, mọi việc cậu ta đều độc đoán, nếu có đưa ra tập thể bàn bạc thì chỉ là động tác giả vờ cho có vẻ dân chủ. Chắc là cậu ta vừa bị một cơn chấn động về tâm lý?... Hòn thản nhiên về phòng riêng, đóng cửa, làm việc...

Có tiếng gõ cửa cạch cạch rất mạnh. Hòn chưa kịp đứng dậy, cánh cửa đã mở toang. Lực xộc vào:

- Sao ông không sang phòng tôi?

- Tôi thấy cửa phòng đóng, nghĩ ông đang bận tiếp khách, không muốn phiền ông...

Lực ngồi phịch xuống ghế, mặt đỏ gay, hai thái dương giật giật:

- Sai lầm lớn nhất của đời tôi là đưa thằng Cấu lên làm lãnh đạo. Tôi sai rồi! Tôi sai rồi! Tôi sai rồi! Sai lầm lớn nhất của đời tôi là đưa thằng Cấu lên làm lãnh đạo. Trong đời tôi, chưa bao giờ tôi sai lầm như thế. Anh em người ta phản đối tôi, nói tôi đưa lưu manh lên lãnh đạo văn hóa văn nghệ không ngoa chút nào. Thằng Cấu hoành hành cơ quan ghê quá. Còn thằng Cấu ngày nào thì anh em cơ quan còn khổ ngày ấy. Nó làm vương làm tướng. Nó trèo lên đầu lên cổ tôi. Anh em gọi nó là "siêu thủ trưởng" không ngoa chút nào. Tôi ký một cái phiếu chi bồi dưỡng cho ông Thà hai trăm nghìn đồng, nó cũng gạch chéo, không cho kế toán thực hiện. Nó bảo với kế toán là cơ quan này chỉ có một thủ trưởng tài chính, không có hai thủ trưởng tài chính. Tôi cho anh em cộng tác viên mượn ô tô nó không cho thằng Đấu thực hiện, nó bảo chỉ có nó là có quyền điều ô tô. Nó làm nhiều chuyện lăng nhăng trong cơ quan, anh em bất bình. Nay nó bắt người này làm bản tự kiểm điểm mai nó đòi đuổi người kia. Nó làm nặng nề ngầu cả cơ quan văn hóa này...

Hòn vòng tay lên ngực, ngồi trong tư thế dường như bất động. Lực oam người về phía trước:

- Sao tôi nói nhiều thế mà ông không nói lại câu nào với tôi? Ông khinh tôi ạ. Ông với thằng

Linh Vũ cho tôi là thằng không giáo dục được nữa. Con người tôi vẫn còn khả năng giáo dục được, ông Cù Văn Hòn ạ.

- Những điều cần nói tôi nói hết với ông trong mấy năm trước. Bây giờ không còn gì để nói nữa.

- Thì ông nói lại với tôi không được à? Tôi vẫn là thằng bạn chí cốt của ông kia mà. Ông nói lại với tôi ông sợ thiệt à.

- Mấy năm trước tôi nói đi nói lại với ông nhiều lần chứ không phải một lần. Bây giờ có nói lại thì vẫn thế.

- Tôi biết anh em trong cơ quan mến ông hơn mến tôi. Vì tôi hay đi lại với thằng Cấu, đưa thằng Cấu lên làm lãnh đạo cho nên anh em ghét tôi. Anh em ghét thằng Cấu ghét lây sang tôi. Vì thằng Cấu mà tôi bị mọi người ghét bỏ. Tôi đưa thằng Cấu làm lãnh đạo chỉ là sách lược. Tôi biết thừa thằng Cấu là tiến sĩ rởm, thằng Cấu là nhân cách giẻ rách.

Ngồi bất động cũng bất tiện, Hòn rót chén nước đặt trước mặt Lực. Giọng Lực sôi nổi hơn và thống thiết hơn những lần gặp trước, nhưng nội dung vẫn thế. Khi gặp một sự đồ võ nào dù lớn dù bé, Lực cũng tìm cách đổ lỗi cho người khác, chứ không hề thấy phần trách nhiệm của mình.

- Phải xốc lại tổ chức ông Hòn ạ. Báo trệt số lượng ghê quá. Đời sống anh em nhếch nhác. Chúng ta phải xác định với nhau rằng làm kinh tế tức là làm chính trị. Không thể làm chính trị trên con số không. Bác Hồ nói độc lập mà không có hạnh phúc thì chỉ là độc lập bánh vẽ. Phải xốc lại tổ chức. Ông phải gánh trách nhiệm nặng nề hơn. Ông phải làm thay cả việc thằng Cấu. Hai thằng bạn chí cốt ta phải ràng buộc với nhau thật chặt để làm cho tờ "Văn hiến nghìn năm khởi sắc. Còn thằng Cấu chỉ xếp nó làm một việc phụ gì thôi. Ông xáp vào với tôi, gắn bó mật thiết với tôi.

Hòn chép miệng, lắc đầu. Đã nhiều lần Lực và Cấu xung khắc kịch liệt. Lần này lại xung khắc. Nhàm quá rồi. Cái quan hệ ân oán giang hồ là thế, dù có xung khắc nổ trời rồi cũng quấn với

nhau vì quyền lợi thực dụng hàng ngày.

- Sao ông lại lắc đầu? Ông khinh tôi ạ. Ông khinh thằng bạn chí cốt của ông ạ. Bao nhiêu năm nay thằng Cấu làm chia rẽ tôi với ông. Nó dùng đủ mọi thủ đoạn để chia rẽ tôi với ông. Nó lợi dụng sự chia rẽ của ông với tôi để nó hoành hành trong cơ quan. Bây giờ ta phải hàn gắn lại. Đừng mắc mưu nó. Nó độc ác quá.

Nghe Lực thuyết lý mà Hòn cảm thấy tê dại cả người. Giọng lưỡi của Lực ngọt xót, trơn tru, trôi chảy như thể từ trước đến nay cậu ta không hề có chút sai phạm gì, mà sự đổ vỡ tình bạn là do kẻ khác gây ra. Cả con người Hòn như rơi vào trạng thái vô cảm.

Lực giơ tay ra:

- Nào, ta bắt tay.

Hòn miễn cưỡng giơ tay bắt tay Lực:

- Ông độc ác quá!

Lực chồm lên:

- Ông bảo tôi độc ác à! Tôi sống rất nhân ái. Bao giờ tôi cũng lấy hai chữ nhân ái để xử sự mọi việc, để điều hành mọi việc trong cơ quan. Tôi cũng như ông, không lấy chữ nhân ái làm đầu thì bẻ bút đi. Sống độc ác thì viết làm sao được!

- Ông độc ác quá!

Lực lại chồm lên:

- Ông bảo tôi độc ác với ai?

- Độc ác với anh em trong cơ quan... Độc ác với tôi...

Lực cúi gập đầu, ghé sát vào mặt Hòn:

- Cù Văn Hòn ơi! Cái sẹo còn đây? Cái sẹo này là bảo bối tình bạn của chúng ta. Cái sẹo này dù có tan ra cùng với thể xác của tôi thì hai linh hồn của ta vẫn không rời nhau. Tôi mà độc ác với Cù Văn Hòn thì không còn là tôi nữa, không còn là Quách Quyền Lực nữa...

Hai bàn tay của Lực nắm lại, dấm vào đầu, vừa dấm vừa gào la:

- Lực ơi, mày độc ác với Cù Văn Hòn à? Quỷ tha ma bắt mày để mày độc ác với người bạn nối khố của tao à. Tao trừng trị mày, tao giết mày, mày không đáng sống ở trên đời này nữa...

Nghe trong phòng to tiếng, cô Chanh hé cánh cửa nhìn vào Hòn giơ tay ra hiệu cho Chanh đừng vào. Chanh tròn xoe mắt, lè lưỡi, rồi quay ra.

Lực vẫn tự dấm vẫn tự nguyện rửa với một giọng vô cùng thống thiết - ai dám bảo cái giọng ấy là giả dối, là chân thành vờ vịt:

- Bây giờ tao mới biết mày là độc ác, Quách Quyền Lực ơi! Lâu nay tao cứ tưởng là mày sống đức độ, sống nhân từ. Người đầu tiên bảo mày độc ác là thằng Cù Văn Hòn, thằng bạn cùng ăn đói mặc rách trong khói lửa chiến tranh để thành người. Có phải mày độc ác thật không Quách Quyền Lực ơi. Hay là thằng Cù Văn Hòn nó vu oan giáng họa cho mày...

Hòn nhìn lên đầu Lực, ngạc nhiên không thấy vết sẹo nữa. Vết sẹo lẫn trốn đi đâu? Khoảng hói đã loang rộng ra, nối liền với vết sẹo, bao quanh vết sẹo. Vết sẹo đã hòa nhập vào khoảng hói. Khoảng hói đã lấn át vết sẹo. Từ sau gáy tóc rụng, hói loang ra xung quanh và chiếm đến gần nửa đầu. Do Lực tự dấm vào, da đầu nơi thì đỏ rân lên nơi thì bạc phếch như vôi. Rồi cái

màu vôi bạc ấy lại rân rân đỏ. Rồi cái màu đỏ ấy lại biến hóa thành màu vôi bạc...

Như thể cuộc vật lộn giữa cái xấu cái tốt. Trong mỗi vật thể thông thường nhất của con người, luôn luôn đối đầu quyết liệt giữa cái xấu với cái tốt, giữa cái thiện với cái ác.

Cái thiện và cái ác luôn luôn găm ghè nhau, tranh giành nhau để chiếm vị trí độc tôn. Trên đầu Lục, khoảng hói đã loang rộng ra và đã xóa vết sẹo... Mất hết cả rồi Quách Quyền Lục ơi, mất hết cả một thời trẻ dại, một thời trong sáng, hồn nhiên. Cái thời ấy, chúng mình lót lá chuối khô dưới chiếu, ôm nhau nằm suốt cả những đêm đông lạnh cóng. Cái thời ấy, một con tôm kho mặn cứng cũng chia làm đôi, mỗi đứa ăn một nửa, ăn dè dặt từng tí cho vừa đủ một bát cơm. Cái thời ấy, một que diêm cũng dùng lưỡi lam chẻ làm hai nửa, nửa nào cũng có thuốc để kéo dài thời gian sử dụng bao diêm. Cuộc sống vô cùng cơ cực mà tâm hồn trong veo như ngọc... Vậy mà hôm nay...? Cái hộp đen nào ma quái thế, đầu vào là ngọc quý mà đầu ra bùn khuấy đục ngầu?... Tham vọng, đồ kỵ, hiếu thắng luôn luôn thường trực trong con người Lục như pho tượng hung hãn canh giữ ngôi mộ của vị hoàng đế cổ đại. Bao nhiêu đêm thức trắng để tính toán xê thẳng này sang bên phải xịch đứa kia sang bên trái, nâng thẳng này lên cao hạ đứa kia xuống thấp? Hàng ngàn nanh vuốt thủ đoạn giơ ra để cào cấu người khác, chính những nanh vuốt thủ đoạn ấy quay lại cào cấu rách nát cuộc đời và lương tâm mình.

Quách Quyền Lục ơi! Hồi mới nhận chức Viện trưởng Viện Văn hiến, mày nói với tao những gì, mày còn nhớ không? "Hòn ạ, chúng ta giàu lòng thương người, nhưng không thể lấy tình thương thay thế cho đồng tiền. Muốn thương người thực sự thì chúng ta phải có tiền để ban phát tình thương, muốn có tiền thì trước hết phải có quyền".

Vậy mà hơn mười năm qua, càng ngày mày càng có nhiều chức trọng quyền cao, càng ngày mày càng có nhiều tiền; mà đời sống của anh em trong cơ quan lại rệp rạc... Mày còn nói với tao những gì nữa, mày còn nhớ không? "Hòn ạ, chúng ta là những kỹ sư tâm hồn, dễ xúc động, trái tim dễ bị tổn thương khi thấy người khác gặp bất hạnh dù là một bất hạnh nhỏ". Vậy mà hơn mười năm qua, mày xây dựng cái hạnh phúc của mày trên sự bất hạnh của người khác...

Quách Quyền Lục ơi! Những lời mày vừa nói với tao thật là tâm huyết, thật là gan ruột. Nhưng đã bao nhiêu lần mày nói với tao như thế rồi! Những lúc thẳng Cậu chọc ngoáy mày,

chơi xấu với mày thì mày chột tỉnh ra, lương tâm mày chột đánh thức và mày nói với tao những câu thành thật. Nhưng cái giây phút lương tâm được đánh thức ấy chỉ trong tích tắc, nó vụt qua rất nhanh, rồi cuộc sống bụi bặm hàng ngày lại nổi cơn lốc cuốn mày đi...

Quách Quyền Lực ơi! Khó lắm!... Cơ chế xã hội và kinh tế thị trường đã tạo đầy đủ điều kiện để hình thành tính cách một loại nhân vật mà từ điển thuật ngữ văn học chưa có ta tạm gọi là "tính cách Quách Quyền Lực"... Hồn định nói một câu gì đó, nhưng tự nhiên làn môi tê dại, nước mắt ứa ra. Hồn vòng tay lên ngực, ngồi im như pho tượng... Còn sống được bao lâu nữa, Quách Quyền Lực ơi! Rồi đến lúc hai đứa ta nằm trong hai nấm mồ. Hai linh hồn đi ra từ hai nấm mồ ấy, liệu chúng ta còn dám nhìn mặt nhau nữa không?... Hay là, đến lúc đó, nếu một đứa bị quỷ sứ dẫn qua cầu Nại Hà thì đứa kia có dám xông vào cứu không?... Hay là đến lúc đó, hai đứa phải đứng trước vành móng ngựa của tòa án Diêm Vương, đứa nào là bên nguyên đứa nào là bên bị. Âm và dương là hai mặt trái nhau. Âm phủ và dương thế là hai cõi đối lập nhau. Vậy thì khi đã về cõi âm, liệu người ta có dùng được thủ đoạn để đánh tráo bên nguyên thành bên bị, và ngược lại, có đánh tráo được bên bị thành bên nguyên? Hẳn mày tin cái âm bản và cái dương bản giống hệt nhau, có thể chồng khít lên nhau, cho nên mày hy vọng sự đánh tráo ấy là hoàn toàn có thể thực hiện được? Tự nhiên, Hồn rùng mình, một luồng khí lạnh xuyên vào ngực và xóc buốt lên tận óc...

XXVII

Đến Ngã ba Rục, Quách Quyền Lực bảo Đấu dừng ô tô, rồi tự đi xe ôm ba cây số đến cồn Hu hú. Đấu đã quen tính thủ trưởng, không cần hỏi lại. Đã bao nhiêu lần như thế, để giữ bí mật cho việc làm của mình, không cho Đấu biết, Lực bắt Đấu dừng ô tô cách nơi mình hành sự chừng vài ba cây số. Rồi hẹn giờ, Đấu đưa ô tô quay lại đón.

Từ khi xảy ra cái vụ "Tổng thống Diêm Vương tham nhũng", Lực như người mất hồn. Có lúc đang đi, bỗng người nhẹ tênh như cái bóng, toan bay lên, nhưng quỷ sứ hiện ra, cắt mất đôi cánh, đành ngồi xệp xuống đến hàng tiếng đồng hồ. Có hôm đang nằm, chột thấy con quái vật

đến cắt mất cái đầu mang đi và lắp vào cổ con khủng long.

Có hôm nửa đêm sự tĩnh, bật đèn sáng choang, nhìn ra cửa sổ thấy con sâu róm đang bò trên cành dâu da, sâu róm xù lông biến hóa thành những hình thù kỳ dị, nó quay đầu vào phía Lực và mở đôi mắt đỏ tía như máu trùng trùng nhìn Lực... Quái lạ, lần trước vấp phải cái vụ "Thần tượng" thì cũng đụng đến Tổ tiên, Thần thánh; lần này lại càng xúc phạm trực tiếp đến Tổ tiên, Thần thánh, nặng nề hơn là chọc đúng vào Diêm Vương - người có quyền lực cao nhất ở âm phủ...

Lực đi gặp thầy bói ở Ngã ba Rục. Nghe nói thầy bói này được hưởng nhiều ân sủng của Thánh, hưởng lộc của Thánh từ những kiếp trước, cho nên rất gần gũi Thánh biết được tất cả mọi chuyện ở âm phủ và trần gian... Ngay những phút gặp đầu tiên, thầy bói đã nói Lực nặng "căn" lắm, không có cách gì giải hạn được đâu. Lễ Phật lễ Thần cũng không giải được. Sám hối hành xác cũng không giải được. Đội bát hương cũng không giải được... Lực rùng mình, lạnh toát. Thầy bói ngồi im, sau đôi kính đen mắt thầy nhìn rất rõ gương mặt Lực biến sắc và biến dạng với những múi thịt nhọt nhọt ở má ở cằm với những đường nhăn trên trán như sâu bò. Thầy "e hèm...", Lực giật mình, chăm chăm nhìn thầy và chờ đợi một lời ban một lời khuyên một lời phán quyết. Thời gian nhích đi từng giây nặng trĩu trình trịch. Có lẽ trong cuộc đời Lực chưa lúc nào sự chờ đợi lại căng thẳng đến thế, cả hệ thần kinh căng hết độ căng... "E hèm...", Lực giật thót. "E hèm...", Lực oam hấn người về phía trước. "E hèm...", Lực căng đôi tai, tất cả các sợi dây thần kinh thính giác muốn căng bật ra ngoài da. "E hèm... bác phải đi xuống âm phủ, trực tiếp tạ tội với người âm...". Lực "dạ... dạ... dạ" rồi rít, "con nghe lời thầy... con nghe lời Thánh... con nghe lời...".

Lực ngồi im thín thít, nuốt từng lời của thầy bói như nuốt từng viên thuốc Thánh. Xuống được âm phủ phải kỳ công lắm. Xuống âm phủ mà muốn gặp được Thánh thì phải càng vô cùng kỳ công. Phải đi qua ba cửa: cửa Miếu Cô cửa Miếu Quỷ, rồi mới đến cửa Miếu Thánh... Lực chỉ biết "dạ... dạ... dạ...", không nói được một câu gì khác...

Thầy nói tiếp. Qua cửa Miếu Cô phải đặt lễ năm trăm nghìn. Qua cửa Miếu Quỷ phải đặt lễ sáu trăm nghìn. Qua cửa Miếu Thánh phải đặt lễ bảy trăm nghìn... Lúc đi xuống âm phủ, có những tội hồn cụt đầu dẫn đường, ít nhất là có ba tội hồn, phải đặt lễ cho mỗi tội hồn năm trăm

nghìn đồng. Ngoài ra lúc đi đường phải rải lễ cho những tội hồn chưa có công ăn việc làm, hàng ngày vất vưởng ở bãi rác, cái khoản này thì tùy tâm từng người... Thầy nói xong, Lực "dạ... dạ... dạ...", rồi rút ví lấy ra năm triệu và đưa thầy... Thầy xua tay. Lực ngơ ngác, tại sao thầy lại từ chối? Không phải thầy từ chối, mà thầy chỉ lên bàn thờ đặt bên cạnh. Lực hiểu ý, cầm năm triệu đồng kính cẩn đặt lên bàn thờ, thắp hương và sụp lạy.

Đúng y như lời thầy bói dặn, trời nhá nhem tối, Lực đã có mặt ở Ngã ba Rục và rón rén đến trước mặt thầy với một phong thái rất lễ độ và trang nghiêm. Thầy đốt một nén hương, rồi tay phải cầm nén hương khua lên đầu Lực, khua chéo ngang chéo dọc trước mặt Lực, khua dọc thân thể Lực phía trước và phía sau. Động tác của thầy và mùi hương khói khiến cho tâm trí Lực nhận được tín hiệu đầu tiên của cõi âm. Khí trời lành lạnh mà Lực cảm thấy ấm sực... "E hèm...", Lực rùng mình, lắng nghe lời chỉ dẫn của thầy. Từ đây đến bến đò Hu Hú khoảng ba cây số. Phải đi bộ, ngoài đôi chân cước bộ không được dùng bất cứ phương tiện nào.

Lúc đi không nhìn ngang nhìn ngửa, luôn luôn nhìn về phía trước và luôn luôn tâm niệm được gặp thánh thần. Nếu thấy con rắn con rết hoặc bất kỳ con vật nhỏ nào bò qua trước mặt thì phải dừng chân và chấp tay vái, đợi cho con vật đó lẩn vào cây cỏ mới được đi tiếp. Không may dẫm phải con vật nào thì phải thành tâm quỳ xuống, hai tay nâng con vật lên cao và khẩn xin được tha tội... Qua bến đò là sang bãi Hu Hú, tức là đã bắt đầu đặt chân đến âm phủ, có ba tội hồn cụt đầu dẫn đi. Tội hồn bảo gì, cứ răm rắp làm theo, không được hỏi lại, không được hé miệng nói một câu một tiếng, không được hắt xì hơi, không được ho...

Rời thầy bói, Lực bắt đầu khởi hành với một tư thế của người siêu phàm. Miệng ngậm chặt. Đầu cúi xuống đất.

Bước từng bước chậm rãi, rất chậm, chỉ sợ dẫm phải một con kiến con bọ đang bò trên lối đi. Quảng đường có ba cây số mà Lực phải đi hết gần một tiếng đồng hồ.

Đến bến. Trời tối sẫm. Bóng ông cụ lái đò và bóng con đò nan mờ mờ như ảo ảnh. Đã qua nhiều bến đò trong cuộc đời mà chưa bao giờ Lực thấy một bến đò nào linh thiêng như thế

này. Ông cụ không nói, ghé sát đầu vào bến cho Lực bước lên, rồi con đầu lại từ từ ra sông. Bóng tối đổ xuống. Bóng cụ già thấp thoáng như bóng ma. Bóng con đầu cũng trôi chậm chạp và thấp thoáng như con đầu ma...

Bàn dân thiên hạ đồn rằng:

Lâu lắm rồi, có một cô bé khoảng mười tuổi chăn trâu ở bờ sông, không may trượt chân ngã xuống nước, chết đuối. Dân làng tìm thấy xác. Khi vớt lên, xác rất nặng, phải mấy chục người dùng lưới mới kéo lên được. Sau ngày an táng, cô bé thường hiện lên. Ai đi qua đó một mình cũng gặp bé với trang phục đẹp đẽ: cổ đeo vòng vàng, tai đeo hoa vàng, cổ tay mang xuyên ngọc. Gặp một chị gánh hàng đi chợ, bé niềm nở: "Chị để em gánh đỡ". Gặp một cô gái đang tắm trâu lúc hoàng hôn, bé mỉm cười: "Hai đứa ta cùng tắm cho trâu". Gặp một bà già đi bắt cá, bé leo đèo đi theo: "Để cháu cùng bắt với bà cho chóng đầy giỏ"...

Đêm đêm, bà con xóm chài gần đó thường nghe ngoài bãi có tiếng hú. Nhất là những đêm mưa gió, càng về khuya tiếng hú càng kéo dài, lúc thì náo nức, lúc thì trong veo, lúc thì trầm đục... Người già nghe tiếng hú, không tài nào ngủ được. Trẻ con nghe tiếng hú, ôm chặt lấy bố mẹ. Ai cũng bảo cô bé mất vào giờ thiêng, ngày thiêng, tháng thiêng, nên hồn thường hiện lên để giao lưu với người trần... Một thầy cúng xây lên giữa bãi cái miếu nhỏ. Ngày nào cũng có người ra đó thắp hương...

Từ đó, người ta gọi bãi giữa là bãi Hu Hú, và cái miếu kia được gọi là miếu Hu Hú...

Trong những năm gần đây, tiếng đồn đại về bãi Hu Hú có nhiều chuyện thiêng, người tứ xứ đến lễ bái càng ngày càng đông. Ngôi miếu được xây lớn hơn. Rồi dần dần những hình thức lễ bái khác mọc lên. Và, bây giờ, cái bãi Hu Hú này trở thành miền "âm phủ". Cái tên "âm phủ" không hiểu khởi phát từ đâu, người này gọi rồi người kia gọi, dần dần hình thành một địa danh âm u, hoang rợn, huyền bí...

Lần đầu tiên Lực bước chân xuống âm phủ. Trời cuối đông, mưa phùn, rét, gió rít, càng làm tăng lên vẻ u ám, man dị. Bãi lau xào xạc gió. Từng cơn gió lướt qua, lau đổ xàn xạt. Thỉnh thoảng một cơn gió xoáy, lau cuộn vào nhau phát ra âm thanh rờn rợn... Lực rút cổ, co mình trong chiếc áo da mà vẫn thấy rét. Cái rét của miền âm phủ quả là có khác với cái rét ở trần gian: rét thấm qua quần áo rồi vuốt lên da thịt như bàn tay ma vuốt đến đất lạnh buốt đến đáy... Lực chỉ thấy rét thôi, chứ không thấy sợ. Đã quen tắm mình trong không khí của lễ lạc dị giáo để đạt được mục đích tối thượng của đời mình, hệ thần kinh của Lực rất vững, lúc này càng vững hơn, không những không sợ mà còn cảm thấy rân rân như người tội lỗi đang được cải tà bởi phù phép huyền nhiệm. Đi bên cạnh các tội hồn cụt đầu mà Lực cảm thấy yên tâm như đi với ân nhân. Khi bắt đầu đặt chân vào âm phủ, Lực đã được ba tội hồn đón. Ba tội hồn trùm tấm vải đỏ che lấp từ trên cho đến tận bàn chân. Tuy đầu không còn, nhưng hai cánh tay vẫn hoạt động bình thường, tay phải cầm cái gậy đỏ như lửa, chốc chốc cái gậy được vung lên để chỉ đường rạch ngang trước mặt Lực như tia chớp. Lách qua bãi lau kia, ngoặt qua lối mòn nọ, nhảy qua vũng bùn kia, lội qua ruộng nước nọ, rặt rặt mọi động tác của Lực đều làm theo cái gậy đỏ của tội hồn. Mờ mờ ánh đèn dầu đây đó làm hiện ra những hình thù quỷ quái: bọn đầu trâu mặt ngựa múa may, bọn mặt xanh nanh vàng đâm chém nhau, bọn tai voi sừng dê hùng hục nấu vạc dầu... Và những âm thanh nghe đến rợn gáy vọng lên từ dưới A tì ngục của những kẻ phạm tội đang làm mồi cho ngựa quỷ. Xa xa trong khóm lau, ré lên tiếng con chim hét ma làm cho cả bãi lau run lẩy bẩy... Và kia kìa, ngôi đền làm bằng giấy hiện ra, gần chục thi thể nhợt nhạt đang quần quai trong đồng củi lửa. Xung quanh ngôi đền cắm những khúc tre chẻ xò ra và nhuộm loang lổ hai màu âm dương đen trắng...

Bất thần, hai cái gậy đỏ của tội hồn cụt đầu đặt chéo trước mặt, Lực đứng sững lại. Tội hồn hướng dẫn Lực mặc bộ quần áo giấy. Mình đã trăm phần trăm là người của âm phủ, Lực thoáng cảm nhận như vậy và người nhẹ tênh tênh như cái bóng ma...

Hai cái gậy đỏ của tội hồn lại đặt chéo trước mặt: Miếu Cô đây rồi! Một cô gái mặc bộ quần áo giấy màu đỏ chói hiện ra. Mình phải làm gì đây? Lực đang sẵn sàng tư thế để phục tùng cái lệnh đầu tiên ở cõi âm. Nhưng cô gái vẫy tay cho phép Lực đi qua miếu.

Đi một quãng ngắn, hai cái gậy đỏ của tội hồn lại đặt chéo trước mặt: Miếu Quỷ đây rồi! Một gã đàn ông đội cái mũ giấy có chiếc sừng dài cong vút trước trán. Gã vừa múa may quay cuồng vừa hát giọng re re:

Nhà người quen thói lẳng lơ

Lừa thần dối thánh xỏ quàng xỏ xiên

Nay chộc địa mai chộc thiên

Động dưới âm phủ động trên cõi trần...

Đích thị là dạ quỷ nói mình, Lục run lên cầm cập, rồi trấn tĩnh lại ngay, và nghe quỷ nói tiếp: "Kiếp trước ta cũng như người, lừa đảo, bịp bợm, lẳng lơ. Xuống địa ngục, ta bị chặt đầu. Vì ta thành tâm ăn năn hối lỗi, Thánh cho ta mọc cái đầu khác, và được chuyển làm nghề hầu hạ Thánh. Ở cho có đức có nhân thì ai cũng được Thánh mở rộng lòng che chở...".

Quỷ lại xoay tròn như chong chóng, tiếng nhạc rú rít. Quỷ trừng mắt, cặp thần nhãn phóng ra tia lửa đỏ như máu. "Gầm... gầm... gầm...", từ trong cổ họng Quỷ gạn ra âm thanh rền như sấm, rồi đôi mắt lại trô trố nhìn Lục. Ôi đôi mắt ấy là đôi mắt phát lửa trừng phạt hay là ánh sáng của tuệ giác cứu người? Lục líu lưỡi, "dạ... dạ..." được đôi ba tiếng. "Người hãy nghe đây. Lúc ở trên trần, ta làm nhiều điều bất nhân bất nghĩa, khi ta bắt đầu đặt chân xuống địa ngục, bị quỷ dạ soa nấu đồng chảy trong cái chảo, rồi dùng gáo múc nước đồng đổ vào miệng ta...". Lục rùng mình và cảm thấy miệng nóng bỏng tưởng như nước đồng đang rót vào. "Ta phải nhịn ăn mười năm để sám hối, tu luyện phép thuật ở Thập Vạn Đại Sơn, rồi sau đó ta được hóa kiếp khác, có phép thần thông biến hóa, ăn mặt trời uống mặt trăng, sai khiến núi chạy theo ta, sông chạy theo ta, dã thú chạy theo ta. Ta điều khiển vũ trụ u minh chạy theo ta để trừ khử bọn người hiếu thắng, đồ kỵ, bất nhân bất nghĩa...". Quách Quyền Lục thì hai đầu gối xuống đất, tất cả cơ bắp và tâm trí bị cuốn hút bởi một mãnh lực kỳ bí siêu phàm...

"Ta cho người đi!". Vòng qua gốc cây gạo, trèo qua cái dốc, luồn vào bãi lau già rậm rạp... Hai cái gậy đỏ của tội hồn lại đặt chéo trước mặt: Miếu Thánh đây rồi!

Thánh là hình người đan bằng tre, mặc quần áo giấy có từng tua kim tuyến lung linh. Xung

quanh nơi Thánh ngồi, đặt la liệt những ngọn đèn đĩa dầu lạc. Ánh sáng chập chờn ma quái trong màng khói mờ ảo. Thánh mang gương ngồi uy nghi.

Lực đang lúng túng chưa biết làm động tác gì thì tội hồn đã giơ bàn tay nắm lấy tóc dúai đầu Lực gục xuống, nhưng Lực chỉ quỳ và cúi đầu. Tội hồn lại giơ bàn chân dẫm trên lưng Lực và đè Lực áp mình xuống đất. Lực nằm sấp lom khom. Bàn chân tội hồn lại đạp một cách thô bạo khiến toàn thân Lực nằm rạp trên mặt đất... Vào hầu Thánh là phải như thế đấy. Không được đứng. Không được quỳ. Phải nằm úp sấp. Mắt không được nhìn Thánh...

Răm rắp làm theo những động tác đầy uy vũ và hung hãn của tội hồn, Lực nằm ngoan ngoãn như thuở nhỏ bị bố giơ roi mây trừng phạt. Trời mưa dầm. Đất nhão bùn. Quần áo Lực lấm bê bết. Mặt cũng lấm bê bết... Năm phút... Mười phút... Hai mươi phút... Ba mươi phút... Không gian im phăng phắc, chỉ có tiếng gió hú qua bãi lau rờn rợn... Không nghe Thánh dạy bảo gì cả. Dường như tiếng nói siêu âm của Thánh thấm vào không gian, thấm vào da thịt, thấm vào từng tế bào để người có tội thấu nhận lời dạy của thánh được sâu hơn. Có lúc Lực cảm thấy ngạt thở vì mũi áp vào bùn, nhưng Lực chỉ hơi nhích cao hơn một tí để vừa đủ thở.

Lực căng tai, căng thần kinh, tập trung cao độ để nghe lời dạy bảo của Thánh bằng tiếng nói siêu âm, và Lực cố tưởng tượng hình ảnh đức Thánh bao dung giơ cánh tay nâng Lực dậy, nói với Lực những lời cao sang để thức tỉnh tuệ giác trong con người mình đang âm u tội lỗi...

XXVIII

Hoàng Bảo, Việt Sồ, Cù Văn Hòn, Văn Quyền cùng các cô Chanh, Chiều, Thùy, Đào, Dung... đèo nhau đi về phía Hồ Tây thì bỗng gặp Phan Chấn phóng xe ngược chiều.

Phan Chấn dừng xe, giơ tay ngáng lại:

- Chúng mày đi đâu? Tao biết rồi, chúng mày đi ăn bún ốc Hồ Tây chứ gì. Chúng mày phạm phải cái tội quần tam tụ ngũ, thỉnh thoảng lại rủ nhau đi ăn bún ốc. Hôm nay phải đổi món, tao

chiều dài...

Phan Chấn giờ ra một xếp đô la. Vừa rồi, tiểu thuyết "Phăng xi păng hùng vĩ" của Chấn được dịch và in ở Mỹ.

Nhận được món nhuận bút khá sộp, liền phóng xe đến cơ quan sau giờ làm việc buổi chiều. Người bảo vệ cho biết mấy anh em rủ nhau đèo xe máy đi chơi. Chấn đoán là "hội bún ốc" lại đi hoạt động ở Phủ Tây Hồ, bèn phóng xe đuổi theo... Chấn đề nghị quay về nhà thằng Cù Văn Hòn tổ chức liên hoan cho đảng hoàng. Ngồi ở quán, nói năng phải giữ mồm giữ miệng, cần đứng không có chỗ đứng, cần nằm không có chỗ nằm. Liên hoan ở nhà, muốn ăn món gì cũng được muốn uống rượu gì cũng được, muốn nói câu gì cũng được; chứ ở quán bún ốc Hồ Tây ấy à, chỉ được ngồi một tư thế, chỉ được nói những câu đúng lập trường, chỉ được ăn độc một món, chỉ được uống độc một thứ nước, đơn điệu lắm, đơn điệu lắm. Chúng ta cần sự đa dạng...

Tất cả cùng đồng ý, đèo nhau về nhà Cù Văn Hòn. Các cô ra phố sắm thức ăn. Thời buổi này được cái tiện lợi là dịch vụ ăn uống lúc nào cũng sẵn, cần gì có nấy, các cô chỉ cần xào nấu thêm một vài món cho có vẻ rôm rả. Tồn đi mua bia mua rượu. Đào cấp làn đi chợ. Chanh, Dung, Thùy xuống bếp. Các ông Hoàng Bảo, Văn Quyền, Việt Sồ ngồi tán chuyện học thuật lẫn chuyện thể sự. Cù Văn Hòn đem mấy cuốn album khoe những tấm ảnh chụp với bạn bè chăn trâu thuở nhỏ. Có những tấm ảnh chụp cách đây đã hơn bốn chục năm. Hòn say sưa thuyết minh về từng đứa bạn. Thằng Bá cứu tao xuýt chết đuối lúc bơi qua sông Phùng. Thằng Hoàn cùng tao đi đánh cò, chạy khắp cánh đồng Lao, bùn lắm bê bết. Thằng Tào, thằng Mạc cùng tao thả trâu trên đồng Thung, hôm nào cũng bắt đầy một giỏ cáy. Hoàng Bảo trầm ngâm:

- Chả trách gì mà thằng Hòn toàn viết về cái làng của nó. Có một tình yêu như thế quý lắm.

Văn Quyền:

- Ông Hòn rất tỉ mỉ về tư liệu. Đến khi ông về hưu mà sử dụng ông viết một cuốn sử về Viện Văn hiến và báo Văn hiến thì đáng tin cậy.

Việt Sồ rút chiếc điều cày ở thắt lưng, nhồi điều thuốc to vào nõ, xòe lửa rít một hơi dài:

- Thằng Hòn làm được việc đó với điều kiện là thằng Lực rút khỏi cơ quan này. Còn thằng Lực thì chẳng ai làm được việc chó gì cả. Thằng Lực chẳng quý trọng cái chó gì, nó chỉ coi trọng cái chức của nó thôi. Hệ quy chiếu của mọi hành vi và động tác của nó đều nhằm vào lợi ích của nó, trước hết là nhằm mục đích leo lên chức này chức nọ.

Hòn lắc đầu, chép miệng. Hầu như mọi cuộc gặp gỡ của anh em trong Viện Văn hiến đều bàn tán về Quách Quyền Lực, lúc mới gặp nhau thì còn nói những chuyện vui vui rồi loanh quanh lại quay về tâm điểm Quách Quyền Lực. Ngán quá. Mệt quá. Mỗi lần đi ăn bún ốc ở Hồ Tây với bạn bè và các cháu trong cơ quan, Cù Văn Hòn ra lệnh: không được nói chuyện cơ quan, không được nhắc đến tên Lực và Cấu, ăn mất ngon. Nhưng hôm nay, Hòn chưa kịp ra lệnh thì các bố đã xổ ra bao nhiêu chuyện xoay quanh nhân vật Quách Quyền Lực.

Khi xem những tấm ảnh Hòn và Lực chụp hồi còn đi học, mọi người bình luận rôm rả:

- ông mặt mũi thằng nào cũng hiền lành cũng đáng thương. Thế mà bây giờ tính cách hai thằng đối lập nhau.

- Những ngày xưa tươi đẹp thế không đem chung hai đứa một ngày mai... lão Phạm Hồ bài thơ "Những ngày xưa thân ái" giản dị mà cảm động.

- Thằng Hòn nên chụp lại tấm ảnh này tặng thằng Lực một tấm để may ra nó phục thiện.

Hoàng Bảo trầm ngâm, lắc đầu:

- Quách Quyền Lực là sản phẩm hoàn chỉnh nhất của cơ chế này.

Việt Sồ vỗ mạnh vào ống điều, lắc cái đầu xù:

- Trên có trời dưới có đất, tao nói không sai. Tao đổ đũa nào thấp đuốc tìm giữa ban ngày được một thằng thứ hai như thằng Lực thì tao thưởng mười lạng vàng. Bốn nghìn năm lịch sử mới có một Quách Quyền Lực.

Cô Chanh đang thái thịt luộc, lau chầu từ dưới bếp chạy lên.

- c bác cho em tham gia một câu, có được không ạ?

Việt Sồ giơ ngón tay chỉ vào Chanh:

- Tao cho mày tham gia mười câu.

- Em chỉ tham gia một câu thôi... Trăm năm trong cõi người ta, có được thầy Lực thật là phúc thay!

Việt Sồ giơ cao ống điếu:

- Mày nói lại đi! "Phúc thay" hay là "họa thay"?

Chanh ngoẹo đầu, xoa xoa hai bàn tay:

- Em chỉ dám nói "phúc thay". Các bác muốn hiểu thế nào thì hiểu. Em mà nói khác đi, thầy em nghe được, em bị đuổi việc thì em lấy gì mà nuôi thằng Tuấn. Thầy em không thương thằng Vệ thì đời nào thầy em lại thương thằng Tuấn.

- Có khi thằng Tuấn là máu mủ ruột rà của thầy em, thầy em lại thương thằng Tuấn hơn thương thằng Vệ.

Chanh tròn xoe mắt một cách rất đáng yêu:

- Bác nói thế thì oan cho em, oan cho cả thầy em. Bố thằng Tuấn nghe được thì em phải mang bị ra đường.

Mọi người cười ồ lên.

Việt Sồ ghé sát vào tai Chanh, thầm thì. Chanh gật đầu lia lịa: "Cái khoản đó thì thầy em đứng dẫn nhất thế giới".

Cô Đào vừa làm thức ăn vừa tủm tỉm cười, hích tay vào hông Chiều: "Mày nghe cái Chanh nó đối đáp có giỏi không?". Chiều vẫn hai tay cầm đĩa đảo nộm: "Kệ nó. Chị em ta không tham gia vào những chuyện đó".

Ngày thường, Đào cặp tóc ra phía sau lưng, hôm nay cô búi cao để lộ ra cái gáy trắng nõn càng làm cho dáng người dong dỏng cao, vừa mang vẻ đẹp một cô thôn nữ vừa thanh tú như cô gái thành thị. Dọn dẹp gọn gàng các dụng cụ trong bếp, Đào bê mâm thức ăn lên:

- Xin mời các anh các chị dẹp mọi chuyện cơ quan để ăn cho ngon miệng.

Việt Sồ chạm ống điếu vào tay Đào:

- Cô cũng phải tỏ thái độ chứ.

Đào vừa sắp các đĩa thức ăn ra bàn vừa nói:

- Phận em giun đế không dám tham gia vào những chuyện đại sự của các anh.

Thiệt là vui. Bia có. Rượu tây có. Rượu ta có. Pepsi có. La Vie có. Ai muốn uống gì thì uống...

Người uống nhiều rượu nhất hôm nay là Phan Chấn.

Chạm cốc hết người này đến người khác, rồi chạm vào những cốc nước ngọt của cô này đến cô khác. Uống trăm phần trăm liên tục. Uống tràn trề. Không ăn một chút nào. Rồi say. Nằm ngả lưng trên ghế bành. Say bết nhè.

Say mềm người. Say và nói. Nói liên miên. Nói thốc nói tháo. Nói như dốc hết ruột hết gan. Lời say thường nói thật Nói cho hả. Nói như tháo cống để tuôn chảy hết tất cả những gì u uẩn... Hễ cậu ta dừng lại thì Việt Sồ lại kích một câu, cậu ta lại tuôn ra tràng giang đại hải.

- Để là đất cát thành bụi, thằng Quách Quyền Lực là bụi đất chứ không phải bụi gỗ. Trên che ô dưới đặt bệ. Ô vững mà bệ ngồi cũng vững. Nghĩ mà thương cho những thằng mang danh nhà nghiên cứu này nhà nghiên cứu nọ, nhà văn hóa này nhà văn hóa nọ mà hèn và nhục, được thằng Lực ban phát cho một ít quyền lợi thì tung hô nó. Có thằng đã từng giơ cùi tay đấm đá với thằng Lực, được thằng Lực cho một cái giải thưởng cho một chuyến đi nước ngoài thì liền trở giọng tông bốc nào là anh Lực là người anh của tôi, nào là anh Lực là nhà văn đàn anh mẫu mực của tôi...

- Khi thằng Lực mới về làm Viện trưởng thì mày thay lưới bây giờ mày lại thay cái lưới khác à?

- Thời buổi này phải thay lưới liên tục mới sống được. Nếu cần, ngày mai ngày kia tao lại thay cái lưới khác. Tao không ngu như thằng Cù Văn Hòn khi nào cũng chỉ dùng một lưới, chẳng uyển chuyển gì cả, lúc nào cũng cứng đơ đơ. Cái sách của thằng Lực là đánh hơi thấy đứa nào thêm cái gì thì nó thả loại mồi đó, muốn đi nước ngoài nó cho đi nước ngoài, muốn được giải thưởng nó cho giải thưởng, muốn chức vụ nó cho chức vụ, muốn vào Đảng nó cho vào Đảng, muốn tiền nó cho tiền, muốn bốc thơm tác phẩm nó cho bốc thơm. Cá cắn mồi, nó giật lên, nằm trong tay nó, tha hồ nó vầy vò nắn bóp... Chứ cứng đơ đơ như thằng Hòn chỉ có ăn cá. Noi gương thằng Truyền. Hơn chục năm thằng Truyền với thằng Lực chửi nhau, cắn nhau như chó với mèo, chỉ cần thằng Truyền ra tín hiệu vuốt ve là thằng Lực phập ngay, thằng Lực

xổ ân huệ lên đầu thằng Truyền, nào là cho đi Pháp đi Mỹ, nào là cho giải thưởng khoa học, nào là cho lên chức. Mọi việc nó quyết định tất. Nó cứ vờ vịt họp hành bàn bạc cho có vẻ dân chủ, thực ra là nó quyết định tất. Dân chủ của nó là dân chủ Xêauxcu. Một mình thằng Lực một Hội Văn hiến. Một mình thằng Lực một Hội đồng khoa học.

- Mày chửi thằng Lực, nhưng chính mày cũng vào hùa với thằng Lực tô son vẽ phấn cho thằng Cấu. Nó cho mày cái gì mà mày trát son phấn lên mặt nó?

- Ừ tao cũng cảm thừa nhận là tao trát son trát phấn lên mặt thằng Cấu. Hàng loạt bài ký tên Hoàng Triều Thanh Cấu in trên báo Văn hiến là do tao viết. Toàn những bài chủ: Hội nhập và bản sắc văn hóa dân tộc, Dư chấn của sự kiện 11.9, Hội nhập và cảnh giác về sự áp đảo của văn hóa phương Tây, Tính toàn cầu của tệ nạn ma túy và trách nhiệm của mỗi dân tộc... Tao viết tất tao viết tất. Tội gì mà không viết. Muốn tiền nó cho tiền. Muốn nhậu nhẹt nó cho nhậu nhẹt. Muốn gái nó cho gái... Nhưng mà vô nghĩa tất... vô nghĩa... vô nghĩa... Tiền cũng vô nghĩa. Gái cũng vô nghĩa. Quyền lực cũng vô nghĩa. Tro bụi, tro bụi, tất cả đều thành tro bụi...

Sau khi đi âm phủ về, Quách Quyền Lực cảm thấy người nhẹ nhàng thư thái, lúc nào cũng như bay trên mây.

Có lẽ trên trần gian lúc này, người thư thái nhất là Quách Quyền Lực; và người có tấm lòng độ lượng nhất cũng là Quách Quyền Lực. Em bé đánh giày, cậu ta rút ví cho năm chục nghìn. Uống một cốc bia, cậu ta cũng rút ví đưa hai chục nghìn cho cô bé phục vụ. Gặp cụ già ở bến ô tô thiếu tiền về quê, cậu ta biếu một trăm nghìn...

Bỗng nhiên Quách Quyền Lực nhớ đến bạn bè tuổi thơ, mà thằng bạn cần nhớ đầu tiên là thằng Cù Văn Hòn. Cù Văn Hòn ơi, hơn chục năm qua bị tác động của ngoại cảnh, tình bạn của tao với mày bị rạn nứt. Mày hiểu nhầm tao, mày khinh bỉ tao, mày xa lánh tao. Chẳng lẽ tình bạn được vun đắp từ những ngày cơ cực lại bị tan vỡ. Tao phải xấp lại với mày, phải phục hồi nguyên vẹn tình yêu trong sáng của tuổi học trò. Đánh mất tình bạn trong cuộc đời cũng như đánh mất ánh nắng của mặt trời. Cù Văn Hòn ơi, tao có lỗi với mày, nhiều lúc tao đã dùng cái

quyền thủ trưởng để làm hại mày. Mày tha thứ cho tao. Tao sẽ trở lại với mày như hồi cấp sách đến trường, hai thằng ngồi bên ngọn đèn dầu lù mù để làm bài tập, hai thằng chia nhau một củ khoai trên đường đi học về bụng đói meo...

Đấu dừng ô tô. Lực bước xuống và nhanh nhẹn xô cánh cổng rồi bước thẳng vào nhà Hòn. Chắc hẳn ở nhà.

Cổng không khóa, chắc chắn hẳn ở nhà. Đây là cái điềm lành đầu tiên để hai thằng gặp nhau và hàn gắn lại tình bạn. Mình không gọi điện trước. Mình bất chợt đến nhà hẳn mà hẳn ở nhà, thế mới tuyệt vời...

"Tuyệt vời! Tuyệt vời! Tuyệt vời tình bạn Quách Quyền Lực với Cù Văn Hòn!", Lực vừa nói vừa bước thẳng vào cửa. Lực đứng sững lại, giật tái người: A, chúng nó đang quần tam tụ ngũ? Như một người đang giữa bữa cơm ngon lành bỗng nhai phải viên sạn làm chẻ dọc chiếc răng hàm đau nhói đến tận tủy, Lực đỏ bừng mặt, giật giật hai thái dương. Chúng nó đang quần tam tụ ngũ. Chúng nó đang quần tam tụ ngũ.

Đám người ngồi trong phòng cũng quá bất ngờ.

Hoàng Bảo bình thản nâng cốc bia. Văn Quyền mở to cặp mắt đĩa đèn. Việt Sồ đứng phất dậy: "Lực, mày vào đây?".

Cô Chanh chui xuống gầm bàn vờ trốn, cười rúc rích, rồi lại nhô đầu lên, cười toe toét: "Em xin chào thầy em ạ... ạ... ạ." Tội nhất là cô Đào, đang gấp thức ăn bỗng nắm ngón tay như tê cứng lại, đôi đũa cắm trên đĩa rau xào, da mặt trắng như trứng gà bóc chuyển sang màu tái nhợt... Cù Văn Hòn chạy ra, nắm tay Lực "Mời ông vào uống cốc bia với anh em cho vui". Lực giật mạnh tay khiến Hòn xuýt ngã vào chân tường, rồi hăm hăm đi ra. Hòn chạy theo: "Mày không vào, anh em sẽ nghĩ không hay về mày".

Lực bước phăm phăm, mở cửa ô tô, bước vào, rồi đóng sập lại. Đấu đang thiu thiu bắt đầu giấc ngủ, choàng tỉnh dậy: "Thủ trưởng làm việc nhanh thế". "Về! Về! Về!" "Về đâu thưa thủ

trưởng?". "Về! Về! Về nhà tao!". Chẳng biết chuyện gì đã xảy ra, Đấu làm theo lời thủ trưởng. Ô tô lăn bánh. Cả người Quách Quyền Lực nóng như lửa đốt. Hai thái dương bùng bùng như hai cục lửa. Luồng ám khí đa nghi dâng lên ngùn ngụt.

Càng hám quyền lực càng đa nghi. Sao chúng nó tụ tập đông đủ thế. Thằng Phan Chấn cũng có mặt? Thằng Phan Chấn nằm thườn trên ghế bành, tao vào hấn không thềm đứng dậy mà cũng không có cử chỉ gì tỏ ra thân ái với tao? Hấn có bao giờ bù khú với đám này đâu, sao hôm nay hấn cũng quần tam tụ ngũ? Lão Hoàng Bảo thì cứ ngồi bình thản ra vẻ ta đây cóc cần mày? Thằng Văn Quyền thì trừng trừng nhìn tao với thái độ khinh bỉ? Chúng nó quần tam tụ ngũ để làm gì? Chúng nó âm mưu bàn kế lật đổ tao? Chúng nó âm mưu bàn kế lật đổ tao? Hàng trăm câu hỏi như hàng trăm cái móc sắt móc vào da thịt, xoắn vào da thịt, rút da thịt, cào cấu da thịt.

Sao chúng nó lại quần tam tụ ngũ ở nhà Cù Văn Hòn?

Đây là chủ mưu của Cù Văn Hòn. Thằng Hòn mời thì chúng nó mới đến. Thằng Hòn sai mấy con nhóc kia nấu nướng. Thằng Hòn chơi đều. Để rồi xem, Cù Văn Hòn ơi, xem mày thắng tao hay tao thắng mày? Mày thắng tao hay tao thắng mày? Mày thắng tao hay tao thắng mày?... Phải dùng thằng Cấu vào việc này! Xem mày thắng tao hay tao thắng mày?...

XXIX

Đào cầm cuốn "Phú Thành hương ước" vào phòng Cù Văn Hòn. Hai người ngồi đối diện dưới ngọn đèn vừa đủ tỏa ra một quang sáng trên mặt bàn. Hòn cầm cuốn sách, nhẹ tay dờ từng trang giấy bản đã cũ kỹ, vàng ố.

Rồi gấp lại. Rồi mở ra... Thời gian đã đi qua trên những trang giấy này hàng mấy trăm năm, vẫn giữ lại đây muôn vàn sợi giây ràng rịt tình người với những quy ước chặt chẽ của "quốc gia làng xóm" trong cộng đồng dân tộc rộng lớn. Mọi sinh hoạt, mọi phong tục tập quán, mọi quan hệ láng giềng được kết tủa thành tinh chất hồn người bởi những dòng chữ mà bão táp năm

tháng không thể xóa nhòa được. Ngẫm lại ông cha ngày trước, phải có một tình yêu mãnh liệt đối với thôn mạc và Tổ quốc mới viết được những dòng chữ như thế... Điều khoản 24: người nào chặt một cây tre ở Cồn Miếu đem về làm cửa riềng, bất kể dân thường hay chức sắc, đều phải trồng bù cây tre khác và chịu phạt năm mươi roi. Điều 102: hai người làng đi ra thiên hạ, một trong hai người bị thiên hạ hà hiếp vô cớ mà người kia không bênh vực, bất kể dân thường hay chức sắc, đều phải chịu phạt bảy mươi roi. Điều 123: kẻ nào bịa chuyện vu khống người khác, bất kể dân thường hay chức sắc, tùy theo mức độ nặng nhẹ mà chịu phạt mười quan tiền, hai mươi quan tiền, ba mươi quan tiền. Điều 131: kẻ nào đổ rác ra đường làng, bất kể dân thường hay chức sắc, tùy theo mức độ nặng nhẹ mà chịu phạt quét đường làng năm ngày liền hoặc bảy ngày liền hoặc mười ngày liền... Cù Văn Hòn thở dài: mọi quy ước chặt chẽ của ông cha đã bị phá vỡ rồi! Các bản hương ước trở thành giấy lộn và bị tiêu tán trong cái bát nháo của một xã hội đang đập phá cái cũ mà chưa hình thành cái mới.

Thời gian gần đây, anh em trong Viện đi khảo sát điền dã và sưu tầm được sáu bản hương ước: bốn bản được soạn từ đời Lê, hai bản được chỉnh đốn và sao lại từ đời Thành Thái. Bản nào cũng không còn nguyên vẹn nữa, giấy ố vàng, rách mép, nhiều trang chữ bị mờ. Đào nhận sửa sang lại. Nguyên tắc của Viện là không được đem những cuốn sách độc bản ấy về nhà, mà phải để trong kho sách. Ngày nào Đào cũng đến cơ quan, cần mẫn cúi đầu trên những trang giấy bản, làm những động tác tỉ mỉ, khéo léo như người thợ thủ công cầm chiếc đục xoi tô chuốt từng nét hoa văn trên tấm phù điêu. Cắt những mẫu giấy nhỏ dán lên những chỗ bị rách, mà mẫu giấy đó gần đồng màu với giấy bản. Vuốt cho phẳng những trang bị nhàu nhĩ, quần queo. Dùng bút lông và mực nho tô đậm lại những chữ đã bị mờ. Thỉnh thoảng Đào phải cầm kính lúp để soi cho rõ những dòng chữ quá nhỏ và mất nhiều nét. Làm xong cuốn nào thì dịch cuốn ấy. Dịch xong phải đem trao tận tay cho Cù Văn Hòn để chuẩn bị chụp thành nhiều bản. Rồi Hòn đánh ký hiệu xếp vào một khung riêng trong kho sách. Con gái mà làm việc như một ông đồ. Có hôm Đào mê mải ngồi gò lưng dưới ngọn đèn từ sáng đến tận trưa, nghỉ một lát rồi lại tiếp tục động tác gò lưng tóm cho đến tận chiều tối. Có hôm đứng dậy vươn vai thì cơ quan đã vắng tanh...

Sáng nay Đào hoàn chỉnh cuốn hương ước làng Phú Thành, cảm thấy sung sướng kỳ lạ như thuở ngồi trên ghế nhà trường được thầy giáo cho điểm mười. Lồng cuốn sách vào túi ni lông, Đào hăm hở cầm sang cho Hòn, rồi quay ra cửa...

- Em ngồi lại một chút đã...

Đào quay lại, đứng bên cạnh bàn.

- Em ngồi xuống đây...

Có thêm một niềm vui, Hòn muốn có người cùng chia sẻ. Đọc lướt qua, rồi dừng lại ở điều 87, Hòn trao cuốn hương ước cho Đào. Đào chăm chú đọc: "Con gái chưa chồng mà có mang, sau khi đẻ một tháng phải ra đình để dân làng xỉ vả và phải chịu hình phạt năm mươi roi. Nếu biết người con trai thông dâm với cô gái thì người con trai phải ba lần ra đình để dân làng xỉ vả và phải chịu hình phạt một trăm roi!" ... Đào cúi đầu thấp hơn để giấu gương mặt đang đỏ ửng - đã có đứa con gần mười tuổi mà Đào vẫn then thùng xấu hổ khi có người trêu đùa chuyện trai gái.

Nhẹ tay gấp cuốn sách, Đào đứng dậy: "Em biến đây". Hòn xếp mấy cuốn hương ước vào góc bàn, rồi cầm chiếc gạt tàn thuốc lá dẫn lên đi sang kho sách.

Cù Văn Hòn dùng mũi soa buộc kín mũi và mồm, cầm chiếc chổi lông quét lên giá sách. Ánh điện mờ mờ, từng làn bụi bay lên tạo nên những màng sáng đục. Từ khi được Quách Quyền Lực phân công phụ trách kho sách và trưởng ban phòng cháy chữa cháy, ngày nào Hòn cũng dành ít nhất một tiếng đồng hồ để quét bụi và sắp xếp các khung sách trên giá. Bụi nhiều quá. "Hà Nội là một thành phố vì hòa bình và là một thành phố bụi bặm", cậu nói đùa mà quả đúng như vậy. Nhất là về mùa thu, trời hanh khô, bụi nhiều vô kể. Ô tô chạy, mặt đường bốc lên đám bụi mù. Bụi bám lên quần áo. Bụi phủ lên các quán ăn ven đường phố. Bụi bay vào nhà. Bụi len qua các kẽ hở, phủ lên giường chiếu, phủ lên mặt bàn, phủ lên sách vở. Phải nhìn ngang trên mặt bàn đánh véc ni mới biết là Hà Nội rất nhiều bụi, mới lau ngày hôm trước thì ngày hôm sau đã phủ một lớp bụi trắng, đặt mạnh cuốn sách xuống là bụi bay lên... Cái kho sách này nằm cách xa đường phố đến vài ba chục mét, đóng kín cửa, mà bụi cũng len vào. Ngày nào Hòn cũng quét, hễ cứ cầm chổi lông khươ nhẹ là bụi dính đầy chổi. Chậm chạp từng bước, đi hết giá sách này đến giá sách khác, từ đầu này phòng đến đầu kia phòng, rồi lại từ đầu kia phòng đến đầu này

phòng, Hòn cầm chiếc chổi làm một động tác đơn điệu như nhân viên của công ty vệ sinh môi trường quét đường. Nhưng những nhân viên ấy còn được làm việc giữa phố xá ồn ào xe cộ qua lại còn Cù Văn Hòn thì một thân một mình lúi lũi trong căn phòng mờ mờ ánh sáng...

Người ngoài nhìn vào thì động lòng cảm thương về việc làm ấy của Hòn, nhưng đối với Hòn thì cậu ta lại có cái thú vui riêng, thú vui nho nhỏ, thú vui bền bỉ và thầm lặng. Giữa cuộc họp đông đảo anh em cơ quan, Quách Quyền Lực lớn tiếng công bố quyết định về "nhiệm vụ mới" của Hòn, nhiều người quay mặt nhìn vào Hòn, vẫn thấy cậu ta vòng tay lên ngực ngồi im, sắc mặt không hề có chút thay đổi, không hề mảy may bộc lộ một chút phản ứng gì. Quách Quyền Lực hỏi: "Anh Hòn có ý kiến gì không?", Hòn gật nhẹ đầu: "được". Và ngay ngày hôm sau, Hòn bắt tay triển khai "nhiệm vụ mới" một cách thoải mái, không hề mảy may bộc lộ một chút phản ứng gì. Cũng chính vì thế mà Lực đâm ra nghi ngờ, nói với Cấu: "Tại sao thằng cha này không phản ứng gì cả? Chắc nó lại có âm mưu gì. Phải cảnh giác, không coi thường được đâu".

Quét xong một lượt khắp các giá sách, Hòn kiểm tra các góc phòng các chân tường, đề phòng mối đùn lên; rồi lục lại một số sách vở xem có bị mọt không. Hòn nhẹ tay rút ra từng cuốn sách, mở xem sơ qua, rồi lại nhẹ tay xếp vào vị trí cũ. Đây là gia phả một chi họ Đặng Ở Quảng Bình... Đây là tộc phả họ Lê đại tôn ở Thanh Hóa... Đây là cuốn sách viết về triết học phương Đông của nhà nho Nguyễn Đức Đạt... Đây là tập thơ vịnh sử của một số nhà nho cuối triều Lê... Đây là tập thơ viết bằng chữ nôm của nhà nho Phan Điện... Đi giữa gian phòng nhỏ bé mà Cù Văn Hòn có cảm giác như đi giữa một lâu đài cổ kính mà chủ nhân của nó đã quá cố từ hàng trăm năm trước vẫn lẩn khuất đâu đây hồn thiêng trong từng trang giấy bản trong từng dòng mực nho đã mờ nét chữ... Im lặng.. Im lặng cổ sơ... Im lặng tinh khiết... Cù Văn Hòn đắm mình trong sự im lặng ấy và dường như nghe được hơi thở của những linh hồn cao thượng đang phả ra cái ấm áp của luân lý cổ truyền từ xa xưa đang thấm quện vào từng vi ti huyết quản...

- Cháy... cháy... cháy... cháy... cháy....

Chanh mở cửa phòng Hòn, bỗng thấy lửa bốc trên bàn, kêu lên thất thanh. Tay đang xách phích nước, run lấy bầy, phích rơi xuống vỡ tung tóe, nước sôi đổ vào chân, bàn chân bỏng rộp.

- Cháy... cháy... tôi bị bỏng... tôi bị bỏng...

Mọi người chạy ập vào. Nhốn nháo. Cậu xách xô nước, xô dạt mọi người, đổ ào nước xuống mặt bàn. Nước chảy trang lang, ướt nhão cả chõng sách báo. Ngọn lửa tắt ngấm và mấy cuốn hương ước đã hóa thành gio.

- Tàn thuốc lá đây mà! Trưởng ban phòng cháy chữa cháy mà để hỏa hoạn xảy ra trong phòng mình? - Cậu vừa nói vừa đưa chân gạt đồng sách vào chân tường, sách rách tả tơi - Anh Hòn đi uống bia với bạn lâu rồi. Một cô nào đó đáp lại - Tàn thuốc lá ngún rất chậm, có khi hàng tiếng đồng hồ mới bốc lửa.

Chanh ôm bàn chân bỏng kêu "đau quá!". Văn Quyền ôm bổng Chanh, bế ra phòng khách: "Chúng nó dựng màn kịch độc ác quá em ạ?". Mấy cô xúm lại, băng bó.

Đang ngồi ở hiệu giải khát quán Cây Si bên kia đường phố, thấy cơ quan ồn ào, ba chân bốn cẳng Hòn chạy về và xồng xộc vào phòng mình. Nhìn thấy cảnh tượng thê thảm, hai tay Hòn vỗ lên mặt bàn, rồi úp hai bàn tay vào mặt, mặt nhem nhuốc tàn do. Bổng Hòn nằm vật trên nền gạch và bất tỉnh nhân sự. Cậu liền ôm lấy đầu Hòn nâng lên:

- Hòn ơi! Hòn ơi! Cù Văn Hòn ơi! Cậu đây mà! Cậu đây mà! Hòn có nghe tiếng của Thanh Cậu không?

Rút chiếc điện thoại trong túi, Cậu gọi cuống quýt.

Một lát sau, Quách Quyền Lực đã có mặt ở cơ quan. Lực ôm chặt Hòn vào lòng mình:

- Hòn ơi! Hòn ơi!

Cô Đào cầm chiếc khăn ướt lau lên mặt Hòn, tay run như cầy sấy: "Anh Hòn bị bệnh yếu tim..". Gương mặt Đào tái mét như gà bị cắt tiết.

Lực hét đến khan giọng, nước mắt trào ra như sóng: Hòn ơi! Hòn ơi! Lực đây! Lực đây? Lực sèo đây! Lực sèo đây? Hòn vẫn nằm bất động.

- Hòn ơi! Hòn ơi!... Gọi cấp cứu ngay! Gọi cấp cứu ngay? Gọi cấp cứu ngay?... Mà có nghe tao gọi không? Hòn ơi! Hòn ơi!... Gọi cấp cứu ngay? Gọi cấp cứu ngay!...

Viết xong lần thứ nhất, 1-1999

Viết xong lần thứ hai tại Yên Hòa, 28-1-2005

V.V.T

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>